

Bölöni Domokos

Mosolygó kis pöttyös, szovátai pisztráng

Karcolatok, novellák

Marosvásárhely 2014

Bölöni Domokos

Mosolygó kis pöttyös, szovátai pizstráng

Karcolatok, novellák

A kötet írásait válogatta, szerkesztette,
és a szöveget gondozta: a szerző.

A borítót
Siklodi Zsolt
készítette

Nyomda és kiadó:
Silk Design Kft. Szováta

ISBN: 978-973-0-15567-9

© Bölöni Domokos, 2014

Tartalom

Surgyé	5
Levél a nagymamának	8
Nyüves pálinka	13
Leshegyi balladácska	16
Hangok a semmiből	27
Éjfél után óra kettő	33
Gyérítés	42
Éjféli sikoltás	46
Az ég somkóró illata	49
A besúgó kutyája	52
Karácsony a városban	55
Sánta bolhák farsangja	60
Az elhálásról	64
Gépont	66
Fluid és pirula	69
Flukszusos bogarak	72
Sűrű csillagos az ég, meszet vegyenek!	75
Ne szívass, Tata!	79
Szabadság ligete	82
Krepuszkula Kft	85
Kincsek a Színház tér alatt	87
Havasi levegő	89
Jóllakni Erdéllyel	92
Erős paprika, pálinkával	95
Amúgy mentálisan	98
A csikóbőrös kullancs	101
Macsukámbosz de Tránszilvánijá	103
Mennyi az idő?	105
Monológ barnasörrel	110
Vilike felolvas	112
Hálátlan mesterség	115
A derű mint olyan	118
Guruzsma Jani szótára	121
Pianínó	123
Az áldozat azonosítása	126
Tehénbúcsú	128
Bandikó, a pünkössti szimuláns	130

Hajnali produkció	133
Szenteste Pupácsiéknál	136
Szilveszteri eufória	139
Strapabíró virágok	143
A polgármester világa	145
Gyöngéd kapcsolatok	147
Pávássy Hadrián végrongyolata	151
Gumicsizmás dicsőség	155
Orvosság a vadak ellen	158
Tetvek a kórban	163
Mosolygó kis pöttyös, szovátai piztráng	167
Felköltöztem a netre	173
De azért...szeretnek	176
Eszendő fordulóján	178
Illó olaj	180

Surgyé

Nem feltétlenül szalmazsák, bár az is; *Surgyénak* mi a kendős kismalacot becéztük. Bizonyára derék hízódísznó lett a kendős báznai sertésből, de szalonájához, kolbászához, hurkájához, töpörtyűjéhez nem lehetett szerencsénk.

Persze a szalmazsákot mondtuk elsődlegesen surgyénak. Surgyéinkat a futballpályának titulált szérún töltöttük degeszre. Feri találta ki, hogy a szüreti szőlőtaposásra, -préselésre előkészített csomoszoló rúd, amelynek vékonyodó végén hármas ághegy csúcsosodott, így könnyebben lehet gyúrni-morzsolni a gerezeket, az éppen jó a surgyéba töltendő mezőillatú matéria gyömösöléséhez is, így viszonylag kevés erővel sikerült pompásan feszülő fekvőalkalmatossággá varázsolnunk a csepűből szőtt, téglalap rajzolatú óriás-zacskókat.

Hétfőn kezdődött az iskola, de bolondság lett volna vasárnap nekivágni a hepehupás haranglábi, gálfalvi domboknak, mikor a piacot emberemlékezet óta mindig szerdán tartják Dicsőben. Így aztán Pistuka bácsi, a Magdi édesapja, aki büszke volt rá, hogy mindig jó lovakat tart, húznak is, mint a traktor (arról viszont mélyen hallgatott, hogy egyszer a musztikás őt is becsapta, rea sózván a kutyás veres lovát, amelyiket aztán hiába vert végig a falun új gazdája, végül mégis a vágóhídra kellett adnia), Pistuka bácsi csak szerdán volt hajlandó befogni, igaz, hogy kora hajnalban, mikor a Hold magára húzva ködpaplanát éppen aludni tér, a Nap pedig még álmosan prüsszög a füzes berek martján, másnaposan locsolja borostáját, azt sem tudja, kedd van-e még, vagy immár szerda...érdemes-e új napot virradoztatnia...De a hajnal madara öntudatra ébreszti. A Veresfogadónál annyira hasadt meg az ég, mint mikor a bölcsőbeli kisgyermek álomtól duzzadt szemhéja alól éppen csak rápislant a világra; mire azonban kidöcögött szekerünk a leppendi dűlőre, már szórta ezüstjét a fény óriása. Alattunk a völgy sötétszürkén bóbiskolt tovább, csak a kutyák fogtak eszméletlenül, és egy-két serény helybeli sirült kifelé szaporán az ösvényen, kapálni.

A szekér derekában rázódtak a pakkok, zsákban pityóka, tarisznyában liszt, a liszt közé rejtve a kötelező tíz tojás, aztán külön pakkban az újságpapírba facsart, messzire búzló, zsírt eresztő füstölt szalonna, a nyakunkba akasztott kis erszényeinkben pedig az öt lej zsebpénz mellett a százötven lej bentlakási díj... Ezek nélkül nem szívesen fogadtak volna be az újonnan létesült, fenntartási gondokkal küszködő vámosgálfalvi internátusba.

A csomagjaink mellett bőven elfértek az átalvetők, bennük a számos, piacra szánt portéka: tojás, méz, sajt, hagyma, paprika, szilva, körte, és vagy hat-hét

majorság, jérce, töltött ruca, liba, tyúkók. (Gazdáik vonattal utaznak a városba, a piac kapujában várják majd az érkező árut.) Na és egy kakas is, arra éppen a következő falu közepedes közepén jött rá a kukorékolhatnék, hogy szinte összecsisztította a népeket. Legalábbis ezt hittük, viszont kiderült, hogy éppen a Bonyha és Bernád felől füstölőgő hatóráshoz sietnek a megrögzött csávási piacozók.

A csomagokat deszkatákolmánnyal borította Pistuka bácsi, az úgy lefödte a szekér derekát, mintha valóban báznai röfi szortyogna alatta, s aztán erre a hosszú padolatra kerültek a surgyék, a deszkára a Ferié, rá az enyém, s legfelül a Magdié – az övén piros keresztcsíkok is voltak –, hogy mutasson, ha megbámulják a járókelők.

Meresztették is azok a csipát –, hiszen a bagázs legtetején, mint tortán a málnaszemek, ücsörögtünk mi hárman, Feri, Magdi és én, kezdetben rémüldözve, hogy lepottyanunk, utána már büszkén, hiszen íme, milyen pompásan meg tudjuk ülni a surgyét.

Ilyen volt a bevonulásunk is Vámosgálfalvára. Éppen becsengetésre értünk az iskola udvarára. Nosza körénk rajzott az egész tanulmányi hadsereg, hűledezve csodálták Bábel tornyának ezt a furcsa változatát, mígnem Pistuka bá elunván a dicsőséget, le nem kapott onnan bennünket, s amíg gémberegett tagjainkat rángattuk sután a kisdíák-tömkelegben, gyorsan elintézte az elintéznivalókat, aztán föl egy meredek utcácskán a hálóba, ott le a surgyékat, csomagokat-miféléket, s egy „Na, aztán rossz híreket ne halljam!”-mal kifordult szekeresétől-lovastól a kapun, hiszen a piacozók türelmetlenül várják, mellesleg érkezéskor jár némi pénzmag és egy-két deci monopolos pálinka is.

Mi pedig csak ácsorgunk ott, elárvultan, három törpe a sivatagban, szédülve az étlenségtől, pisilni-kakálni is kellene, de ki mer kérdezősködni...És akkor csak ránk reccsen egy duvadt hetedikes mérges hangja.

– Hát ti mit lopjátok itt az atyáúristen drága napját, he?! Hét ezek meg mifélék itt, he?!

– Ezek...Hát ezek itt izé...A surgyék – motyogja Feri.

– Nem surgyé az, kicsikomám, hanem szalmazsák! – dörren rá a hetedikes.

Haj, attól kezdve s jó darabig: Ferinek Surgyé maradt a beceneve az intriben. Csak akkor szabadult meg tőle, mikor a malacka „véletlenül” odatévedt. Akkor már egészen el voltunk módosulva, kutyánk is keletkezett (az szintén önként s csaholva csatlakozott jámbor közösségünkhöz, és mert mindig éhesek voltunk, kereszttségünkben az Eszünk nevet nyerte) –; nagylelkű befogadók lévén csakhamar „örökbe vettük” a nyífi-nyafi kis szerencsétlent, „akinek” éppen olyan csík díszelgett a nyakán, csak épp fehérben, mint a Magdi szalmazsákján –, és így aztán Feriről csendben átszállott a báznai árvácskára a *Surgyé*.

Semmi sem maradt meg emlékezetemben az iskolakezdés magasztosságából, fenségességéből; nem volt új a ruhánk, de ami volt, az tiszta volt; viszont már a második napon elakasztottak az udvaron, kiszakadt a térdemnél a nadrág; ráadásul jól megfűlészett egy hatodikos, amiért nem adtam pontos passzt neki; végül az emeletes ágyról letaszított egy Fuszulyka Bandi nevezetű rém, és karácsonyig, amíg ki nem csapták, éjente rám vizelt álmában; aztán pedig a Pestről kapott úri minibőröndömből, melyet az édesanyám korán érő muskotállyal töltött meg, kilopták a szőlőt az utolsó szemig –; én Istenem, sírtam eleget, haza szerettem volna szökni...De a könyvtárban megvolt a Toldinak mind a két kötete, benne a *három* Toldival: *Toldi*, *Toldi estéje*, *Toldi szerelme* –; istenbizony, Arany Jánosnak köszönhetem, hogy nem alszom ma is:urgyén.

Persze, cikkcakkos életem során azért egyszer-másszor még kipróbálhattam –, derékaljjal nem is olyan rossz. Bár a komótosság óriási hátránya, hogy jobban elbújhat benne a bolha, mint a mai modern csodaszerelésekben.

Levél a nagymamának

Drága Nagymama!

Csak most írok Neked, mert a tanító néni a tegnap azt mondta, hogy muszáj levelet írni a nagymamánknak falura. Ez nekem éppen jól jön, mert nekem van falusi nagymamám, de az osztálynak a fele nem fogja elkészíteni a házi feladatát, mert nincsen nagymamája falun. Pupák Andika azt mondja, hogy neki városi nagymamája sincsen, mert tavalý meghalt. Drága nagymamám, milyen jó, hogy te még nem haltál meg, és még ne is siess vele, mert lehet, hogy a második évharmadban is kell levelet írni, és akkor én nem tudom megcsinálni a házi feladatot, és négyes lesz a vége.

A tanító néni azt is mondta, hogy számoljunk be valamilyen élményünkről, én ezt nem értettem, és a többi se, de aztán elmagyarázta, hogy az valami olyan izgalmas dolog, ami megtörtént az emberrel, és nem lehet elfelejteni. Nekem volt egy ilyen, amikor a nyári vakációban megharapott a kutya, de ezt te is tudod, mert te verted meg a kutyát, amiért belekóstolt a bokámba, úgy, hogy még mindig látszik a helye, és ezért nem tudom elfelejteni. Ennél sokkal izgalmasabb volt, amikor apu és anyu elvittek színházba. A színház az egy nagy ház, tudod, és előtte rengeteg plakát van, azokat a járókelők elolvassák, és aztán megváltják a jegyet, mint apukám is. Csak aztán összevesztek anyuval, kétszer is. Először azért, mert anyu *hideg összerobbanást* kapott, és azt mondta, nincs egy rongya, amit magára vegyen, és én akkor megkérdeztem, hogy miért kell rongyosan menni a színházba, és akkor anyu kiküldött, de hallottam, hogy a szekrényből sorra kiveszi a ruháit és a padlóhoz vágja, és ekkor már apuka is kiabált, mindketten kiabáltak egyszerre, és amikor nagy későre elcsendesedtek, anyuka sírt, apuka nagyokat fújtatva járt fel és alá a szobában, egyik cigarettát a másíkról gyújtotta meg, s a végén azt mondta: na, megvolt az első felvonás.

Másodszor azért veszték össze, hogy mi legyen velem, amíg ők színházban lesznek, mivel Matild néni nem vállalta, hogy vigyáz rám, mert vendége érkezett, és ekkor jegyezte meg anyu, hogy erre a vén bestiára is most jött rá a szerelem, és amikor megkérdeztem, hogy az olyan-e, mint nálunk az osztályban, mikor Bedő Attila csókolózott Kovács Ibivel, és hogy vajon Matild néni is ezt csinálja és kivel, akkor anyu már toporzékolt, és megint kiküldött. Aztán apu azt mondta: na, lejárt a második felvonás is, és úgy határoztak, hogy engem is magukkal visznek, én nagyon megörvendtem, mert mindig csak ígérik, hogy

elvisznek a cirkuszba, de apu csak legyint, mindig közbejön valami, értekezlete van, ami olyan, mint nálunk az osztagösszejövetel, vagy éppen nincs cirkusz a városban, és apu legyint: van itthon elég cirkusz, de itthon nincsenek majmok, sem oroszlánok, hiába mondja apu nekem: majom, anyunak meg azt, hogy konyhatigris és házisárkány, ez nem az igazi cirkusz, amikor zenére táncolnak a lovak és annyi minden érdekesség van még, na látod, Nagymama, ez lett volna igazi élmény, amikor megint itt lesz a cirkusz, addig fogok nyafogni, amíg lejár a harmadik felvonás is, és apu kitelefonál neked, hogy gyere és vigyél el a cirkuszba.

A színház nem olyan érdekes, van az a nagy épület a sok plakátokkal, és aztán egy nagy szoba, ahol sok-sok néni és bácsi sétálgat, cigarettáznak és beszélgetnek, nagyon szépen vannak felöltözve, és a nők összedugják a fejüket és a férfiak vicceket mesélnek. Apu nem szereti sem a vicceket, sem azt, hogy a nénik úgy viháncolnak. Azt mondta anyunak jó hangosan, hogy: na, kezdődik a *cuccértekeztet*, hiába rángattam a kezét, nem magyarázta el, mi az a *cuccértekeztet*, inkább nézzük a kiállítást, a kiállítás az nem olyan, mint a meccseken, hogy aki durvaskodik, az sárga lapot kap és aztán pirosat, s akkor már szállhat is le a pályáról, itt a falra képek voltak akasztva, és a képeken szép színes festmények voltak, egy szakállas bácsi magyarázta a többinek, hogy mi van a képeken, ezt én megint nem értettem, mert mindenkinek volt szeme és megnézhettem, mi van rajtuk, de a szakállas bácsi, akit úgy hívtak, hogy mester, de nem volt rajta kék köpeny, hadonászott és mutogatott, és hol közel ment, mintha még ő sem látta volna, hol hátracurukkolt, rá is lépett a lábamra, és azt magyarázta, hogy ez valamiből kivetült, a többit nem értettem, mert apuka elrángatott onnan, és azt morogta dühösen, hogy giccs, amit megint nem értettem, de csak legyintett, aztán megmutatta, hogy ott benn van a terem, rengeteg székkal, és elöl van a színpad, de azt már én is tudtam, mert már mi is szerepeltünk, aztán jönnek a színészek és ők előadják a színdarabot, ezt egy bácsi írta, egy író bácsi, nagyon sajnáltam szegényt, mennyit kellett írnia, és neki még csak nem is hagyták fel házi feladatnak, mert apuka azt mondta, kétórás a darab, figyeljek jól oda, még hasznát vehetem az életben, apuka mindig ezt mondja, anyunak is mondja, de anyu ritkán figyel oda, és mégsem történik semmi baja, anyu nem színésznő, mégis úgy tud leprikázni vagy micsinálni apukának, hogy apu szerint mindig övé a végszó, és úgy lesz minden, ahogy anyu akarja, pedig nem is figyel oda; és akkor egyszer csak hármat kongattak, ezt úgy hívják, hogy gong, ekkor mindenki befelé tódult, csak anyuka nem, mert még valamiket nem beszélt meg a barátnőivel, apu dühösen figyelmeztette, hogy már a harmadikat harangozzák, amire anyu azt sziszegte: hadd húzzák, amíg a nyakukra nem szakad; és mikor végre mi is besétáltunk, hát fel kellett álljon az egész sor,

a nénik és a bácsik morgolódtak, mindenféle megjegyzéseket tettek, de anyu azonnal megfelelt nekik, úgy meglepődtek, hogy elfelejtettek visszaülni, és akkor derült ki, hogy nekem nincsen is helyem, mert nem váltottak, és apukék harmadszor is összevesztek, hogy melyikük vegyen az ölébe, anyu féltette az estélyi ruháját, ráförmedt apukára: vedd csak te, a te drága leányod, és ezt még folytatták egy kicsit, amíg apu azt nem mondta: na, megvolt a harmadik felvonás is; én akkor már az ölében voltam, és ekkor eloltottak egy sor lámpát, de még nem kezdődött semmi, csak mindenféle zörgés hallatszott, apu azt mondta: zörgőverseny, és nekem is adott egy tasak cukorkát, és azt mondta, zörgessem csak bátran, mert itt mindenki ezt csinálja, és csakugyan, egyesek még kakast is vettek és azt ropogtatták, láttad volna, hogy nézett ki előadás után a terem, amikor felébredtem és hazafelé indultunk. Mert aztán én szépen elaludtam, amikor apuka éppen elkezdte magyarázni, hogy na most kigyúlnak a reflektorok, azok a nagy lámpák, és na most mindjárt *felhördül* a függöny, és néztem is, meresztettem a szememet, de nem volt semmiféle hörgés, a függönnyt egy bácsi húzta szét, mert elakadt feleútján, és a bácsi hátracsapta a sapkáját, és mi jól hallottuk, hogy cifrán káromkodik, éppen mint Nagyapó, amikor fejéskor villásreggelit ad a Bimbónak; és aztán mind vártam, hogy mikor jönnek már a színészek, de nem jött senki, csak egy szolgáló ült a sarokban és nagyon szomorúan énekelte azt, hogy ő nagyon szomorú, és erre mindenki nagyon szomorú lett a teremben, anyuka hangosan kifújta az orrát, mire apuka *úgy* nézett rá, tudod, mint akkor, amikor azt mondta neked, drága nagymamám, hogy most jobb lesz, ha szépen hazamész, még eléred az utolsó vonatot, mert az ágynemű éppen ki van mosva, szóval éppen *úgy* nézett rá apukám, és akkor anyu csuklott és azt mondta félhangosan: igen, mert te soha nem értettél meg engem, és erre hátulról pisszegni kezdtek, mire a szolgáló tovább szomorkodott, és én aztán elaludtam, de egyszer felébresztett apu és azt mondta, már a második felvonás is lejárt, de anyuka nem volt mérges, úgyhogy nem tudom, miért mondta apu, hogy lejárt a második felvonás, amikor nem is veszekedtek, aztán jött egy bácsi és megölelte és megcsókolta azt a leányt, aki a szolgáló volt, és most már ketten énekeltek, és amikor megint felébresztettek, apuka azt mondta, na, kislányom, mehetünk haza. Nekem ez a színház azért volt olyan, tudod, amilyent a tanító néni emlegetett, olyan ízé, *élmény*, mert hazafelé apukék arról a szolgálóról beszélgettek, és apu azt mondta, hogy ez a darab egy szilány népszínmű, olyan, mint valami *könnyfakasztó gomba*, én nem is tudtam, hogy ilyen gomba is terem, de anyu felpattant és kikérte magának, és az úton végig ezt osztották, hogy gomba-e vagy nem gomba, még a blokk bejáratánál is ezen vitatkoztak, és apu nem engedett, anyu már toporzékolt és a táskáját a lábtörlőhöz vágta, a táska kinyílt és a kulcs beesett a lábtörlő vasrácsai közé, és

akkor ott fáztunk és kiabáltak, hogy ki a hibás, szerencsére éppen akkor érkezett a Varga Beáta apukája, és a Trabantból kivett egy vasat és felfeszítette a lábtörlőt és apu kihálászta onnan a kulcsot, de már nem veszekedtek, több felvonás nem volt, és lefeküdtünk, de anyuka az én szobámban aludt, és azóta nem beszélnek egymással, apuka azt mondja, én vagyok a tolmács; ha valamit mondani akar, akkor nekem mondja, hogy mondjam meg anyukának, pedig anyuka is ott van, és ez nagyon érdekes élmény, mert nem lehet elfelejteni, nekem nem is kell mondanom semmit, mert anyuka rögtön felel, de úgy, hogy nekem mondja, hogy mit mondjak meg apukának, és olyankor én csak titokban kuncoghatok és élvezhetem a helyzetet, mert ez éppen olyan, mint a színház, csak még érdekesebb, itt nem a függöny *hördül* fel, hanem apuka, mikor anyu azt mondja nekem, hogy mondd meg apádnak, adjon háromszáz lejt, és itt nem szól a gong, de amikor anyuka bevágja az ajtót, akkorát szól, hogy a Matildka néni szerelmese, az a szemüveges bácsi, tudod, Székedi úr, akinek százhusz hold földje volt, és aztán sorsjegyet árult a főtéren, a múltkor is ájtott, hogy az istenért, mi történt, de aztán láthatta Székedi úr is, hogy nem történt semmi, csak a vakolat pereg, anyu meg is mondta nekem, mert úgy belejött a színházba, hogy Székedi úrhoz sem beszélt, azt mondta nekem: mondd meg ennek a vén trottnak, hogy ne avatkozzon a mások magánügyeibe, és Székedi úr a szívéhez kapott, és apu adott neki egy pohár vizet, és amikor szomorúan elment, folytattuk a színházat, és én ha megnövök, drága nagymamám, hát tudd meg, hogy tolmács leszek, ilyen színházi tolmács, mert itt semmit sem kell csinálni és mégis én vagyok a főszereplő, anyuka is azt mondta és apuka is, hogy ne lenne csak az a szerencsétlen gyerek, mert akkor megmutatnák őket egymásnak... és pénzt adnak olyankor, de úgy, hogy a másik ne tudja, úgy-hogy nekem már annyi gyűlt, hogy megnéztem a síléceket a kirakatban, és egyáltalán nem vagyok szerencsétlen, ők sem gondolták komolyan, csak hát ilyen, amikor színházat játszanak, szóval én már tudom, mit hoz nekem az angyal, és ha kikapjuk a vakációt, már el van intézve, hogy apuka telefonál neked, drága nagymamám, és feltesz a buszra, és amikor a busz megérkezik, te ott fogsz várni rám, a te drága kicsi unokádra, és én sírni fogok, és a kutyát, amelyik megharapott, a Bundást Nagypapóval együtt befogjuk a szánkóba, és úgy fog húzni engem az udvaron. Csak azért aggódom, tudod, Nagymama, hogy ha elmegyek vakációzni, mi lesz itt anyuval és apuval, hiszen tolmács nélkül semmire se megy ez a két szerencsétlen. Attól félek, hogy amire majd hazajövök töletek, hát ezek ketten szépen kibékülnek. Megnéztem a műsortervet, megint lesz egy jó színdarab, megvettem a két jegyet, pont a vakáció harmadik napjára, és anyunak úgy adom oda, mintha apuka nem menne, s apunak sem árulom el, hogy anyu is ott lesz. Ezt azonban csak addig csinálom,

drága Nagymama, amíg összegyűl annyi, hogy megvegyék a kazetofont, mert akkor szépen behúzódok a kicsi szobába, és felőlem aztán tegyenek, amit akarnak, nem lesz többé szükségem rájuk.

Szeretettel csókol és nagyon-nagyon várja a vakációt és a hót, bocsánat, a havat a te ügyes kis unokád:

Marika

Nyüves pálinka

'*Szszam a ködödöt!*, hallottam aznap már sokadszorra. Nanya bevágta a pinceajtót, hallottam, amint nagyot csattan kívül a vasretesz, olyan sötét lett hirtelen, hogy beleütöttem az orrom, s csak hosszú percek múltán, reszketve tapogattam ki, előbb hogy megindult-e az orrom vére, aztán hogy a sötétség tulajdonképpen a nyirkos-nyálkás fal, ettől úgy megriadtam, az utolsó rángásig kiment belülem az erő, összerogytam, mint a levágott bárány, szerencsére valami nagyon puhára érkeztem, hűvös volt és nyugtató, kezemmel azt is kitapogattam, a kis homokbucka, melybe a murkot szoktuk eldugni a tél hidege elől, akár meg is nyugodthattam volna, de akkor ismét felhangzott a rikácsolás, '*Szszam azt a mucsok ködödöt!*, Nanya nem mert durvábban káromkodni, mert rettegett az Isten haragjától, ezzel a csaknem állati félelemmel vasárnaponként töltötte fel magát, híresen kiabáló papunk földi poklokat ecsetelő, igen érzékletes prédikációiból. Ha vasárnap vecsernyéig követtem el valamit, még csak meg sem szidódtam, vecsernye után viszont változott a hangfekvés, mert azoknak, akik a délelőtti istentiszteleten is ott voltak, megelőlegeztette a Fennvalóval a mennyország előszobáját a derék páter, akiben akkorra már jócskán dolgozott az ebéd közben felhajtott küllői bor, süldőlegény koromban egyszer magam is láttam, a karácsonyi kántálást követő elszámolási összejegyzetelen, hogy a főgondnok rövid egymásutánban hatszor tölti meg a tiszteletes poharát, hetedszerre kifogyott a kancsó, újat kellett hozatni, szóval vasárnap délutánra feloldódott Nanyában a büntudat, úgyhogy vaddisznózás után rendszerint kikaptam, hol a ruhám foltjai miatt, hol meg azért, mert társaimmal, a „kutyákkal” szilvát, körtét loptunk a saját kertünkéből.

A pincehomály nem akar szakadozni, ma is irtózom a fényteleniségtől, mindenféle páros lüdercek jönnek elő a sarokból, ahol, jól tudtam, hiszen néhány-szor már végigcserkésztem a pincét, éppen a boroshodók állnak, mellettük három fonott korsó, a nagyban a gyenge pálinka; a közepesben a jó, de még megkészítetlen fehér; a harmadikban, a kicsiben pedig az ihatatlan rezes, amittől menthetetlenül fejreáll a legmegrögzöttebb iszákos is.

Hiába mondogatom az elhárító versezetet, *Kecskelaki becskekaki, boszorkányos bestye Kati, pocskondári csúfondár, csúfondári pocskondár, hess a p...ba!*, a sűrű homály csak vastagodik, a szikrázó lüdercek pedig, mint valami farsangi bálban, lejtenek el az orrom előtt, szinte levitték a hajamat, észbekapva ujjaimat védőleg fonom kuruzsmába, így aztán nem bántnak, de a surrogás, a zenétlen tánc nem szűnik, jön a harangozó-szoknyás Bellang, párja a toronyfejű Tillang, utánuk sátáni röhögéssel Urdung és Burdung, aztán mérhetetlen dohogással Dunnyogi és Dünnyögi, végül teljesen elázottan Bullogi és Büllogi, a másik

sarokból pedig, amelyben a krumplit és a marharépat tároljuk, hirtelen előugrik Umerula Józsi, villogtatja halnyelű bicskijét, *Megölök mindenkit!*, ordítja, éppen úgy, mint a Postás Pista lakodalmán, amikor fejéhez vágta a borosüveget, és a menyegzőt temetés követte, ekkor én már a Miatyánkot mondanám... –, minduntalan belegabalyodom a szavakba, például hirtelen azon akadok el, hogy vajon mit jelent a „szenteltessek meg a te neved”, minek kell az Isten nevét külön is megszentelni, ha egyszer ő maga is szentség, hiszen minden Őtőle jön, és Őhozzá tér meg –; nem sok időm jut a mediációra, mert valahonnan, biztosan a sugarasan széthullott káposztáskád reves darabjai közül, az álmaim réme, Ács Kothár vigyorog elő nagy sárgán. Lilán langallik a szája, szikrázó pormadarak repülnek ki rajta, arcomat célozzák hosszú, görbe karmaikkal. *Vedd a lopót!*, parancsol Ács Kothár, „vakon” engedelmeskedtem, a lopótök mindig a vakablak párkányán pókhálósodik, *Vedd a kalapácsot!*, hallom újra, *Üsd ki a dugót!*, hát az nem nehéz, lazán áll mindig, mert Nagyapa több szakaszban szokja tiszteletét tenni a pincében: hajnalban, mikor csepűgatyájában kibattyog az udvarra vizelni; aztán frustuk előtt, pálinkát, hogy csússzon rá a szalonnás rántotta, ebédre bort, akkor felviszen egy-egy kancsónyit, fehér abroszra aranyló királyleányka, közbe-közbe bele-belehúz, hadd lám, nem kap-e rossz levegőt a drága nedű; és hát este, vacsora előtt; és aztán természetes, lefekvéskor nemkülönben.

Ács Kothár nem tűr ellentmondást. Ő vitt rá a bűnre is, miután hiába kerestem a kicsi karucámat, hogy Nanya ide hurcolta le, mikor hazaciparolt Jenőkéektől. Ács Kothár valamiért nagyon gyűlöli Nanyát. *Nincs már ott!*, kiáltja. *A vén szipirtyó beledögölesztette a ganélébe!* A diókaristoló karóval keresgéltem a csűr mögött büzlő gödörben, s meg is találtam a kis karucámat, de az immár semmire sem jó...Bánatomban szépen kibújtam a kapu alatti résen, amelyet Bokrász, a kutyánk horzsolt magának hosszú hónapok munkájával.

Mi tagadás, csavargás közben eltekeregtem.

Anyám bábaképző tanfolyamra utazott, úgy mondták, ő lesz ezután Kukuj Mári né, aki engem is kifogott, mikor hozott a gólya. Nanya előkapta a vérfavesszőt, amivel sátoros ünnepek előtt szokta illetni zsenge testemet, és körbejárt a faluban: Nagyutca, Nagyköz, a szégyentáblával; Kisutca, Kisköz, a Nyulak sikátorával. Kész. *Hol vaagy, Domikaaa? Gyere elé, gyermek, mert szíjat hasítok a hátadbóóól!...*

Mindenfelét elképzelhetett: a csűrben bújkálok, ahol egy vasládában ágyúhúznik lapulnak, amikkel szépen lehet harangozni, ha templomosdit játszunk; kiléptem a Disznólegelőre, hogy megtanuljam a kürtölést a pásztortól; leballagtam a Nagyhídhöz, halászni; fölmentem a Maksa alá, diót s mogyorót gyűjteni; még az is valószínűbbnek látszott, hogy közönségesen tarisnyájába

gyömöszölt és lova hátán magával vitt a Musztikás –, mint az, hogy játszani mentem az unokatestvéreimhez, a mostoha testvéreimhez, akiktől pedig nem is csupán vérfavesszővel, hanem derékszíjjal tiltanak. Mindkettő borzasztóan sajog, ám az utóbbi porig alázó, hiszen le kell tolni a gatyát is.

Amikor Nanya bemerészkedik az apámék udvarára, akiktől pedig mi, ugyebár „el vagyunk válva”, ki sem szabadott mondani a nevét, csak így: „*Jenőkének az apja, az a hitvány gazember!*” –, mi már az asztalnál ülünk, Jenőke, Magdika, Évike és Géza; és éppen kanalazzuk a „mostohaanyám” főztjét.

A kerteken át vérfavesszejével ösztökélve hajtott haza Nanya, és a többit már elmeséltem.

Na, sikerült?, kérdi Ács Kothár, mintha nem én volnék a vak. *Na most, szípd meg!... Na most: add ide!* Átnyújtom reszkető kézzel a lopót, ez a pohos kékszájú pedig csak úgy dönti magába a nagyapám borát.

Hé, neked jó a rezes is!, kacag. Majd valamitől megriadva hirtelen eltűnik.

Arra ébredek, hogy kint fekszem az udvaron, szemembe süt a nap, anyám és Nanya szinkronban átkozódva veszekszenek. *Megmondtam, hogy ügyeljen rá, nem azt, hogy verje s pincézzel!*. Már jön is a válasz: *Ez a megáلتakodott bitang nem érdemel egyebet!*. Az anyám: *Hát nem látja, mit ért el vele? A gyermek bűzlik a nyüves pálinkától!...*

Igaz, igaz. A rezes pálinkának nálunk *nyüves* a neve. Mikor a pesti rokonságok itthon jártak látogatóba, az egyik tréfás kedvű sógor hitette el velük: azért olyan pokolian erős a rezes, mert „nyersanyagát” egyenként kell fölszedni, mégpedig a hullomásból, az elsőtől az utolsó szemig. Attól kezdve reggeli előtt mindig csak „nyüvest” követeltek maguknak az egyébként igen kényes, kákabélű vendégek.

Valamit borzalmas keserűséget itatnak velem is. Ráng az udvar, a ház, a Nap. Hányok rendületlenül. Nem csitul a veszekedés. Ki sejtené, hogy az

engesztelhetetlen gyűlölködés sohasem szűnik meg a két asszony között. A nagy lármára odacsődül a szomszédság. Nanya teli szájjal kürtöli ki, hogy az anyám nem is bábaképzésen volt, hanem azért vonatozott Dicsőbe, hogy elvétesse a következő bitangot. Magukból kivetkőzve esnek egymás kontyának, anyám megtépi és megveri Nanyát, cigánnás a szitkozódás,

követi a siratózás. Életük végéig nem állnak többé szóba egymással.

Én pedig akarva, nem akarva mégis felnövök, és máig sem értem az egészet. Ács Kothár azóta sem jön elő, legfeljebb egyszer-másszor, néha-néha, mikor reménytelen pincemélyi süllyedésben találva fülembé ordítja, hogy immár: *Sallárijom, elég volt!*

Elég a lopóból, elég a nyüvesből, elég mindenféleből.

Szót fogadnék, de most már késő.

Leshegyi balladácska

1.

Mekkora szenzáció volt, amikor végre Leshegyen is kigyúlt a villany. A párányi teremben, amely kultúrházként szerepelt a leltárban, de évente csak öthar alkalommal gyűltek össze benne az emberek, úgymint pásztorfogadáskor, szilveszterkor, a cserépfalvi műkedvelők színdarab-előadásán, a cserépfalvi tudományos ismeretterjesztő brigád (az orvos, a mérnök, a tanácsitkár, a kultúrigazgató) kiszállásakor, a polgármesterrel való találkozásokor, gyapjúbegyűjtéskor, esetleg lakodalomkor vagy választások alkalmával – ebben a Tóthék házához ragasztott szobában valóságos bankettet rendeztek, és percekig zúgott a taps, hangzott az „Éljen! Éljen!”, amikor a polgármester ünnepélyesen felkattintotta a villanyt.

Tóthék már jó előre megvásárolták a tévét is, épp csak be kellett kapcsolni, magyar nyelvű adás volt; az öregebbek elérzékenyedtek, a vénasszonyok szipogtak, istenem, istenem, motyogták: hogy is tud abba a kicsi izébe belészorolni annyi ember, tiszta szemfényvesztés, és ráadásul még érthető is minden szó, mintha csak itt volnának a szobában, s né, még táncolnak is, egyem meg a szívüket! milyen drágák.

Érthető módon nagy becsületük lett a villanyszerelőknek Leshegyen: sem a doktor, sem a néptanácsi hivatalosak nem vetekedhettek velük, szállás, koszt, pálinka, valóságos kis eldugott Eldorádó; jól el is húzták a munkálatokat a fiúk, hogy minél tovább élvezhessék ezt a nem mindennapi vendégszeretetet. Vissza is éltek vele, de a leshegyiek nem bánták. Csak már legyen bent minél hamarabb a villany, ne kelljen vakoskodni, szólaljon meg a rádió, hűtsön a hűtőgép, mosson a mosógép, fény, fény, fény legyen.

Kadácsi Benedek naponta végigsimogatta pillantásával a villanydrótokat. Kissé félve és nagyon óvatosan, mert már hallott arról, hogy esetleg rövidzárlat keletkezhet. Az ő meleg pillantása összeérinti a két huzalt, s akkor...

A falukapu alatt volt a *nagymagas* betonoszlop, Hamari Mária nanyó mindig keresztet vetett, valahányszor elhaladt alatta. Csakhamar el is terjedt a szólás Leshegyen: Keresztet vet, mint Hamari Mari a villanyfánál.

A két idegen a leshegyi eltérőnél szól a sofőrnek, lenne szíves megállni. Arcukról messze lerí: hivatalos emberek, a sofőr készségesen fékez, azok meg sem köszönik, pedig itt nincs is hivatalos megálló, igaz, a leshegyiek is mindig megkérlik, állna már meg; de azok meg is köszönik. Ennyi a differencia, gondolja a sofőr, és gázt ad.

Az idegenek néhány pillanatig tétováznak, aztán felfedezik az ösvényt, és elindulnak. Bal felől fehérés a talaj, sós vizű patak szivárogtatja végig rajta szegényes nedvét, amely a sok kicsi sokra megy elve szerint alább kútba gyűl: régen te innen hordták disznóvágáskor, de bizony még főzéshez is a vizet a tanyasiak. Amikor a só még a császáré volt. Jobboldalt a másik patak, ennek a vize már vidámabb, derűsen csörgedez, bizakodón, hogy egyszer még tengerbe juthat, ha fel nem szippantják a szelek. Az idegenek elismerően bólogatnak, egyezik a leírás, errefelé kell haladniuk, itt, a természet különös játékát nézve, az édes vizű meg a sós vizű patak mentén, fel a szeszélyesen cselezgető meredek ösvényen.

A falukapunál megtorpannak. Nem láttak még falukaput. Később a leshegyiek elmagyarázzák nekik, mire jó ez a kezdetlegesen összerótt tákolmány; hogy a legelésző tehenek, juhok, disznók ne tévedjenek be az erdőbe, ahol esetleg a medve koma veszi leltárba őket. Az egész település – legelőstül – be van kerítve. Azonkívül minden gazda háza körül a megművelhető földterület.

Az idegenek a falufelölöst keresik. Hát ez éppen Tóth. Tóth Minya, akit nem illetnek semmilyen gúnynévvel. Ami azt bizonyítja, hogy neki van a legtöbb becsülete a faluban. Ő általában *csak* Tóth Minya.

Bejelentkeznek. A villamossági vállalatnál vannak, ellenőrzésben. Tóth Minya még nem látott ellenőrzésben levő embereket a villamossági vállalatnál. Eszébe sem jut valamiféle hivatalos papírt, igazolványfelét kérni. Leshegyre nem jön ki, csak akinek dolga van. Pláné a villamossági vállalatnál. Azonkívül pedig: a villamossági vállalat – az *villamossági vállalat*. Az adott villanyt a falunak. Azt tisztelni és becsülni kell.

Tudják, hogy most milyen szigorú a törvény – mondják az idegenek. Tóth rábólint. Nagyon szigorú, persze. Ő is hallotta a rádióban, olvasta az újságban, minden este látta a tévében. Takarékoskodni kell, szárazság van.

Egyesek lopják az áramot – folytatja az egyik idegen. Bolyhos nyúlborutánzatú sapkája van, a lábán gumicsizma. Hogy meg ne rázza a villany, gondolja Tóth. – Ezeket le kell leplezni.

És, ne haragudjon, meg kell büntetni, helyben. Ha a felét kifizeti, jó; ha nem,

akkor a felhajtás során az egészet. Még börtön is lehet belőle – magyarázza a másik, akinek ravaszul villog a szeme, hatalmas pufajka van rajta, arca borostás, és Zolinak szólíttatja magát. Ez félcipőben van, csupa sár a nadrágja szára, kárhoztatja is az útügyet. Világért sem a leshegyieket. Holott, gondolja izgatottan Tóth, itt Kirlán Marci külön fizetést kap: rendben kéne tartania a leshegyi és a békáspataki utat. De csak a békáspataki út sáncait vakargatja néha, mert ott nyár elején már busszal is lehet közlekedni. A leshegyi út karbantartását csak azért írták rá, hogy „kijöjjön a normája”.

Nehogy még ezt is megtudják ezek, kap észbe Tóth, és sietve másra tereli a szót. Kirlán Marci neki jó komája. Hozz egy kicsi pálinkát, morran a feleségére, aki ott szuszog minduntalan körülöttük.

Az teletölt egy régimódi üveget a szilvapálinkából. Félliteres lehet, ez van ráírva: HARMATVÍZ.

Az ellenőrök elmerengenek a „régí szép időkön”, amikor még volt „harmatvíz”. Holott akkor még az apukájuk is hátulgombolós lehetett.

Finom a fagyos füstölt szalonna, a szárazkolbász. A vereshagyma. A pufajkás, borostás arcú, aki Zolinak szólíttatja magát – már Tóth is zolizza –, és félcipője csupa sár, nem eszik hagymát. Ma este még csókolózni akar, randija van – kacag a gumicsizmás. Megpödrí rendetlen, nyíratlan bajuszát, egyből besöpri a pohár kisüstit. Jó cúgja van, ismeri el magában Tóth. Ő lehet a főnök, nála vannak a papírok. Vagy négy-öt dosszié.

Nyakukba veszik a falut. Vagyis a tanyát. A gazdák két-három kilométerre laknak egymástól. Mégis mennyi a haragos, sóhajt Tóth. Őneki kell minden ilyen ügyet elboronálni. Mert ha törvényre kerülnek, sokat fizet az ilyen tájékozatlan paraszt.

Ma már nincsenek parasztok – okítja a főnök. – Ma, kérem szépen, minden egyes állampolgár egyenlő jogokkal rendelkezik.

És kötelességekkel! – vigyorog a fiatal, a hagymát nem evő Zoli.

Tóth elismerően bólint. Ezek aztán ismerik e törvényeket, mese nincs. De már helyben is vagyunk, mondja hangosan. Ez itt a Káruj Gedi birtoka. Esmértem az apját es, teszi hozzá.

Káruj Gedi nincs otthon. Tóth jól tudja, hol van. Ma ugyan nincs erdőlőnap, de Káruj Gedi fát fuvaroz, le a völgybe. Most háromszáz lej métere, arra még rájön száz-kétszáz a szállításért, attól függ, kinek hova kell behordani, s mekkora a kockázat.

A Káruj Gedi felesége, Ilona meg is szeppen. Azt hiszi, Gedi valami fát ígért, fölvette a pénzt, s ügyesen el is felejtette az egészet. Nagyon feledékeny. A homlokán két hosszú heg bizonyítja. A köményfalvi gazdák emlékeztető jele.

Mihelyt kiderül, hogy ezek villanyosok, Ilona szorongása fölenged. Azonnal

fölállítja őket, s végigkalauzolja a házon: nézzék meg, mi mindent *nem szereltek be* kollégaik. Emitt egy foglalat hiányzik, amott a „falbadugó izéje”, a biztosíték-tábla meg csak úgy lóg a levegőben. Hát ez bizony baj, jegyeznek az ellenőrök.

Ezt tessék bepanaszolni a vállalatnál – biztatták Ilonát, aki olyan szóáradattal hengerelte le őket az imént, hogy a tavaszi árvíz zuhataga sósvíz-csermely ahhoz képest. – A mi *reszortunk* egészen más! – világosítják föl a háborgó aszszonyt. – Mi, sajnos, nem szívesen tesszük, de kénytelenek vagyunk jegyzőkönyvet fölvenni az esetről.

Hát maguknál a jobb kéz nem tudja, mit csinál a bal?! – kiált föl kétségbeesetten a Gedi felesége, Ilona.

Ami az övék, az az övék – szögezi le Zoli, a ravasz szemű fiatal. – Amit pedig ők elmulasztottak, azt maguknak kellett volna azonnal *feltárni*.

Ez a „feltárás” megijeszti Ilonát. Elvégre ezek az ő urát is – „feltárhatják”!... Hallgat hát büntudattal. Aláírja a jegyzőkönyvet, meg sem nézi, mit. Annyit hall, ötszáz lejt kellene fizetniök, annak fele kétszázötven. Ha ezt kifizeti, megússza többit. Az „eljárást”.

Fizet. Nyugtát nem adnak. Örvend, hogy ennyivel megúsza.

Vagyis: megússzák. Ő és Gedi.

3.

Az utolsó ház a Kadácsi Benedeké. Úgy utolsó, hogy első is lehetett volna: kint lakik a Mohos alján, félre a többi tanyától. Hozzá kijutni már-már művészet. Neki került a legtöbbe a „villanyosítás”. Három és fél kilométeren át vezették az oszlopokat, s a háza előtt ott az a NAGY, amilyen még csak a falu kapujánál található. Az ilyen gazdát illik nem utolsónak meglátogatni. Későre jár, fél tíz, mehetnek másnap is. Tóthnál szállás biztosítva, az ellenőrök kissé – mit kissé – kapatosak, Tóth mondaná is, nem is, hagyják Kadácsi Benedeket. De a „fiúk” nem tágítanak. Eddig még MINDEN háznál találtak szabálytalanságot, az idejük *meghatározott*; nem vesztegelhetnek annyit, mint annak idején a villanyszerelők. Hja, az ellenőr – az ellenőr! Azt *nem úgy* „pontálják”!

Mi egy nap alatt felfésültük az egész Hóvidéket!

Hát őket ne beszélje le egy Tóth Minya nevű falufelélő a szolgálati kötelezettségükről. Nincs a vadonnak olyan medvéje, amely visszatérítené őket.

Tóth egyetért. De ő nem lép be a Kadácsi Benedek házába.

Kadácsi Benedek őt egyszer, még a kulákidőben, megsértette.

Akkor még „vítetták az osztályharcot”. A pap s a tanító ellen. Ők voltak akkor Leshegyen nadrágosok. Banedek akkor temette el frissiben a feleségét, nem tetszett neki, ahogy elparentálta a pap.

A cserépfalvi fúvószenekart akkoriban tiltották el a temetéseken való szerepléstől. Benedek azt hitte, a Minya keze van a dologban, egy ideig úgy is nevezte: Hótt Minya.

A plébános más faluba került; a harag megmaradt.

A tanító kántortanító volt, és a kis fatemplomban, mialatt a papra vártak, elkezdte játszani, hogy: Vágyom egy nő után... – lágyan, puhán, templomi tempóban; csak hát aztán ugyanezt a tanítót tették gabonafelelősnek a cséplőgép mellé, és Kadácsi Benedek „el akart valamit intézni vele”.

A tanító félt, nem ment bele.

Benedek feljelentette. Erre már ment. A tanító.

Tóth Minya megmutatja a további utat. Örvend, hogy ő nem fizetett. Mert: mások igen, mindenki. Ki mennyit: kétszázötven lej volt a legkisebb összeg. Ezek ma jól inkasszáltak. Legalább nyolcezer lejt. Az ellenőrök hosszasan rázzák a kezét. Köszönik. Ő is.

A Kadácsi Benedek házából nagy fény árad. Mintha legalábbis eljegyzés volna. Kétszáz méternyire megjelenik két komondor. Az ellenőrök begatyáznak, már fordulnának vissza. De a komondorok fölfelé sürgetik a járást. A „birtok” felé. Oldalazva, beszarian, időnként – mert valahol így hallották, s használ is – le-lekucorodva jutnak el a kapuig.

Onnan egy lépést sem. A kutyák mély torokhangon morognak, valahányszor megmozdulnak. Nem mernek szólni egymáshoz. Az órájukat sem merik meg nézni. Pedig a fény: vagyon. Ott ücsörögnek-kucorognak a kapuban.

Ki tudja, mennyi idő telik el így. Mindenesetre kellemesebb olyan buszra várni, amelyet az újabb intézkedések szellemében már kivontak a forgalomból, de még mindig reménykedünk az eljövételében, mint Kadácsi Benedekre.

Magas szál férfi, nics nála „szerszám”; régóta figyel, mi történik a porta előtt. A kutyák egy intésére eloldalognak.

Ellenőrök vagyunk – mondják az ellenőrök.

Jó estét – feleli Kadácsi Benedek.

4.

Kadácsi Benedek jó szívvel fogadja az ellenőröket. Elvégre az ő foglyai. Megpuhították őket a kutyák. De Kadácsi Benedek egyszer már megégette magát, épp amikor azt hitte, belőle lesz falufelelős, és nem Tóth Minyából. Valami ellenőrök fokolták a tejet, Benedek viccelni kezdett velük, nem tudta, mifélek, azok meg nem siettek a bemutatkozással. Megfokolták az általa hordott tejet is, és Benedek savanyú pofával vette tudomásul, hogy ráfizetett a boltra.

Ezért aztán tettetett jószívűséggel invitálja befelé a jövevényeket, szabadkozik

a kutyák miatt, „csak hát, ugyé, errefelé sok a vad s a rossz ember”, szól a leányának, tegyen ételt-italt az asztalra.

Az ellenőrök köszönik, ők előbb elvégzik a feladatukat, aztán még el kellene érniük az utolsó járatot odalenn a völgyben, hosszú az út, sietnek.

A házból hevenyészett vezeték mutat az istálló irányába. Ez egy.

Ugyanilyen vezeték visz a pincébe. Kettő. Kis villanymotort fedeznek fel. Három. A villanykörték egyike-másika foglalat nélküli, csupaszon lógnak, hogy a csudába lehetett ezekre drótot csavarni, minden pillanatban rövidzárlattal fenyegetnek s tűzveszéllyel. Boronaház, ez ha kigyúl, maga a magasságos fennvaló sem oltja el.

Benedek megszeppen. Előbbi magabiztossága eltűnik, arcán veríték alattomosodik alá. Hirtelen elgondolja, mi lesz, ha a csűr mögött is szét akar-nak nézni: ott vermelte el a pityókáját, most van az ültetési időszak, olyan ára lesz, lovat vehet belőle.

Olyan ezer lej körül mozog a kirótt büntetés. Ha, ugyebár, ennek felét...

Benedek villámgyorsan számol. A végeredmény világos: inkább fizet, csak békén hagyják. S menjenek az anyjuk örömébe.

Hosszasan bíbelődnek a személyi igazolványával. Benedeket ezért külön ki-rázza a frász. Mi lesz, ha azt is észreveszik, hogy lejárt az érvényességi ideje, már két hónapja ki kellett volna cserélnie.

Kifizeti az ötszáz lejt, aláírja a jegyzőkönyvet, átveszi egyik példányát. Vala-mennyit tud románul, még katonakorából, fel is tűnik egy pillanatra, hogy a nagybetűs CONTRACT nem épp jegyzőkönyvet jelent, és hogy efféle már van neki; de a gyanút elhessegeti a felszabadultság érzése: jó, hogy csak „ennyi” történt, nem jöttek rá a pityókára, aztán meg pálinkát is főzött dugiban, azt sem ajánlatos dobra verni.

Az ellenőrök most már szelídebbek, még vagy öt percet eltöltenek a „centra-lizátorral”, így mondják, vagyis összegezik, kit mennyiért büntettek meg, Be-nedeknek fel is tűnik megint, hogy Tóth Minyának a nevét nem hallja, meg is kérdi. Ő is rajta van, nyugtatják meg. De Tóthot még ezután „veszik kézre”, ugyanis ott hagyták a csomagjukat, lefelé menet tehát ott is „inkasszóznak”.

Benedek megnyugszik, csak még annyit kérdez meg, mennyivel büntették meg Tóth Minyát. Ezerháromszázzal.

Ammá döfi, kacag Benedek. És színültig tölti a poharakat.

5.

A lány neve: Noémi. Nem túl szép, de formás. Piros az arca, kék a szeme, ke-mények a mellei. Zoli ellenőr úrnak megtetszik.

– Ez attól Noémi, hogy az anyja művelt fehérnép volt – magyarázza Benedek, és nagyot kortyol. – Városon is szógált az asszon.

Aztán ott olvasta az úréknál Jókait. Itt a vidéken csak még egy ilyen nevű leánygyermek van, egy tanaré.

Benedek a gazdasági helyzet magyarázatába kezd, az idősebbik, a „főnök” bólogat hozzá, megérti a tanyai ember sorsát, a „hegyi embereket”, ahogy Benedek mondja. Zoli ezalatt szót vált Noémival.

A lány szokatlanul piros.

Egyéb említésre máltó azonban nem történik.

6.

Benedek kutyástól kíséri el őket egy jó darabon, meg is magyarázza, hol merre térjenek, hogy el ne tévedjenek. Szerencsére nincs köd, és feljött a hold is. Mert ködben még az ittvalók is nehezen találják meg az ösvényt.

Baráti parolákkal válnak el. Csak jóval később kap észbe Kadácsi Benedek, hogy hát ezek őt végeredményben ötszáz lej erejéig károsították meg, s az ital is megteszi a magáét: bőszen utánuk ugrasztja a komondorokat. Azok neki is rugaszkodnak, de nem jönnek vissza.

Benedek fortyog, rázza az öklét, mégsem indul maga is utánuk. Hazabotorál, s a leányán tölti ki bosszúját: mindenbe beleköt, ez miért van itt, a veder, hányszor megmondtam, hogy tartsd a helyén, az asztal miért nincs még eltakarítva, a pálinkát miért raktad el...

Még megiszik vagy négy pohárral, ruhástól dől ágyba, álmában is pöröl. Szidja rég halott feleségét, miért hagyta itt, magára ezzel a „zsidó” nevű lánnyal. Aki biztosan nem az övé, „a csendér csinálta”.

Noémi csendesesen sír, keservesen nyeli könnyeit. Már az édesanyja életében gyakran hallotta ezt a vádat, hogy ti. ő nem édesgyermek az apjának. Holott minden mozdulata az övé. Benedek özvegysége óta gyakran öntött fel a garatra, s olyankor mindig ezzel rukkolt ki, egy bolond órájában még azt is elcsikorgotta: meg kéne ízélje őt, Noémit, hiszen nem rokonok. A lány jó tanuló volt, nyolcadik után mégsem mehetett tovább iskolába; hiába jött az osztályfőnök, az igazgató Cserépfalváról, a tanfelügyelő, a polgármester. Nem s nem. Ő aszszonyt mást a házhoz nem hoz, ki feji meg a teheneket, ki gondolja a disznókat, ki főz, mos rá: hova legyen ő el a leánya nélkül?!

Noémi csendesesen sír. Megvárja, míg az apja elalszik, aztán csomagol. A kezében egy kis cédula: ZOLI, Str. Bucium, nr. 9, ap. 6.

Reggel Kadácsi Benedek húlt helyét leli a leányának.

A küszöbön egy jól megtermett nyúl. Mellette őrködik a két kutya.

A leshegyiek csak három hét múlva fognak észbe kapni. Majdhogynem: hajba kapni. Legelőbb is: a saját hajukba kapni.

Mikor az őrsparancsnok egy civil kíséretében végigjárja a tanyákat.

Kitől mennyit vasaltak fel a szélhámosok. „Deklarációkat” írnak, káromkodnak veszettül, elvégre a parancsnok nem pap, és nem is őt szidják.

Kadácsi Benedek be fog menni a tanácshoz, tanácsot kérni. Neki ugyanis ket-tős kára keletkezett: az ötszáz lej büntetés mellett a leánya, Noémi is odalett. Ő immár mitévő legyen?

Nem fog jólesni, amit ott hall.

A szélhámos „ellenőröket” persze elkapják. Csakugyan a villamossági vállalatnál dolgoztak, de már régen felbontották a munkaszerződésüket munkake-rülés, gyakori igazolatlan hiányzás stb. miatt.

A Kadácsi Benedek leányáról azonban nem tudtak – nem vallanak – semmit. A bíróság ítéletet hirdet, egyúttal a pénz visszatérítésére kötelezi őket. De hol van már a pénz! És honnan fizetnék ki, miből, a horribilis összeget. Leshegy ugyanis nem az egyetlen vadászterületük volt.

A leshegyiek egymást ugratják. A szövetkezeti bolt egyúttal kocsmá is, az italt a bejárat előtt fogyasztják, vagy szekereiken ülve.

A folklór él. Egy békáspatakinak azért kerül bicska a hónaljába, mert elszólja magát: Úgy élek, mint Leshegyen a villanykontroll.

A falu lassan el fogja felejteni a dolgot. Kadácsi Benedek ki fog békélni Tóth Minyával. Tóth Minya nem fogja elárulni soha, hogy őtöle nem hajtották fel a bírságot a szélhámosok.

A tudományos ismeretterjesztő brigád új tagja, egy tanár, ki fogja fejteni a leshegyieknek, honnan származik a *szélhámos* kifejezés. (A ló mellé fogott, nem húzó csikót illeték hajdan e névvel.)

Lesz, aki zavarba ejti a tanárt azzal, hogy honnan jön a „farhamba ül” mon-dás. Vagy kifejezés, mindegy. A tanárnak meg fogják magyarázni, mi a farhám. És hogy hányszor kell a késaljával rávetni az olyan ló farára, amelyik nem akar húzni.

A két ellenőrről sokáig nem hall senki semmit.

Kadácsi Benedekhez évek múlva beállít egy bundás hölgy. Benedek még nem nagyon öreg, portája viszont nagyon elhanyagolt. Rendre elad mindent, s ad-dig iszik Cserépfalván, a „vendéglőben” – ez is csak kocsmá –, míg ki nem fog

a piculából. Akkor kölcsönkér. Adnak neki, mert „rendes”. Olyan esetet is észben tartanak a cserépfalviak, hogy másfél év múlva adott meg öt lejt az egyik fazekasnak. Becsületes ember az ilyen, még ha oly részeges is.

A bundás hölgy összeviszsa fogja csókolni Kadácsi Benedeket.

Felelevenítik a szép emlékeket, Benedek végül is nem haragszik, beül a kocsi-ba, meglátogatja a lányát. Nagyvárosba viszik, nem győz csodálkozni.

A lakónegyedet sosem hagyja el, csak halálában. Minden napra kap ötven lejt Noémitől.

Külön szobája van Benedeknek, igaz, nagyon szoros; de az övé.

A cseléd, aki a szobáját takarítja, egyszer megengedi, hogy megcirógassa. Benedek ezt a győzelmet úgy fogja elmesélni a tömbház sarkán nagy tömeget vonzó csehóban, hogy „hagyta magát egy бүтүс székeltyől megcirógatni”. Aki ezt nem érti – mert azért kerül ilyen is –, annak újabb feladvánnyal szolgál majd az öreg: *megcirmolni*.

Ezt már aztán az is érteni véli, aki előbb még hozzá sem szagolt.

A Kadácsi Benedek veje, az egy áldott jó ember. Még csak négy-öt alkalommal látták egymást. Bőrgyógyász, örökké rendel.

Honvág fogja el, kéri, vinnék ki, látni szeretné a tanyát.

De az már nem neki való. Olyan szépen rendbe van hozva, olyan, mint valami hétvégi villa. Nagy társaságok, doktorok, ügyvédek, mérnökök, egyéb urak járnak oda. (Tóth Mínya egyébként meghalt.) Néha összetalálkozik egy-egy leshegyivel, ezeket órákig vallatná: hogy van, mi van, mi történik odahaza.

Levetítik neki azt a kisfilmet, amelyet az egyik hétvégi kiránduláson készítettek. Ezen néhány pillanatig a tanya is látszik. Benedek a fejét csóválja: ez nem az ő portája, háza.

Ettől kezdve még inkább bánatnak adja a fejét. Szerencsére törzsvendég a sarkiban. Már megvannak az állandó „kunsaftjai”, akiknek dumálni lehet.

Odajár egy szakállas, egy író, aki azelőtt tengerésztiszt volt. Megegyeztek: egy tengerésmese, egy „hegyimese”. Benedek lenyűgöző részletességgel mondja el, hogyan vágta le a medvét, még ötvennégyben. A szakállas gyorsírással jegyez, elhiszi; az ő baja.

Mikor ez az író ott van, megmarad az ötven leje.

Megdöglük a macskánk! – fogja mondani kissé később, amikor a kiszabadult „ellenőrök” egyike, ZOLI, a sarki sörözőbe vetődik. Falun ez körülbelül annyit jelent: jaj, de régen nem láttuk egymást. De régen nem volt NÁLUNK.

Ez a polgár egyáltalán nem tud mit kezdeni a jócskán kapatos, szenilis öreggel. Kezet fog vele, mert amaz tolakodón odatolja бүtyкös mancsát, aztán elnéz fölötte, hagyja, hogy „szövegeljen”, kit érdekel ezeknek a vén szarosoknak a dumája, elfordul, azzal a valakivel beszélget, aki a fél konyakját rendelte.

A kocsmai verekedés csak később fog bekövetkezni. Nem lesz általános zűr belőle, a távolabb állók – vagyis ivók – csak annyit látnak, hogy valaki leesik, s valaki ráesik. Mire a rendőrök megérkeznek, úgyszólván üres a söröző. A földön két alak: egy idős trotty, s egy fiatalabb, akinek a hátából még mindig szivárog a vér.

A nyomozás során kiderül, hogy nevezett K. B. ittas állapotban belekötött F. Z. Bucium utca 9. sz. alatti lakosba. A szóváltás során a 69 éves K. B. bicskát rántott (?) elő, a közvetlen közelében levő tanúk nem értették, mit motyogott. Megjegyzés. Protézise nem lévén, teljesen fogatlan száján át artikulátlan hangok jöttek ki. A 45 éves F. Z. egyetlen mozdulattal földhöz (azaz: betonhoz) teremtette támadóját, aki azonban az esés pillanatában beledöfte bicskáját az F. Z. hátába. F. Z. megvonaglott, s ez az újabb mozdulata megváltoztatta K. B. esésének szögét, miáltal a földhöz (betonhoz) verve koponyáját, csakhamar kimúlt. A rendőrök megérkezésekor legalábbis már halott volt, koponyájából szivárgott a vér.

F. Z. súlyos sebbel került kórházba, ahol bonyolult műtéti beavatkozás során életét megmentették.

Köszönet illeti dr. Boariu Vladimir sebészfőorvost, aki még e kései órákban is a klinikán tartózkodott, és beavatkozásával életet mentett.

Mekkora szenzáció volt, amikor végre Leshegyen is kigyúlt a villany. A falukapu melletti *nagymagas* betonoszlop alatt Hamar Mári nanyó mindig keresztet vetett. Azon a délelőttön két idegen próbálta kinyitni a kaput, s találgatta: mi ez, és miért van itt.

Mári nanyó balsejtelmektől eltelve nézte meg magának a jövevényeket. S ez egyszer elfelejtett a villanyoszlopnak keresztet vetni.

Ahogy az ösvény fölfelé cselezett, a vályúktól jobbra a táj fölé feketedve örködött a Tatárkő.

Innen lesték a leshegyiek annak idején a völgyben előzőönlő tatárokat, itt állták útjukat néhányan. Oda is vesztek, de azalatt a falu népe elmenekülhetett a Mohost körülvevő erdőbe, ahol a Sűgőbarlang adott menedéket, amíg elmúlt a vész.

Azt mondják, a Tatárkő akkor feketedett ennyire meg.

A gyásztól, nem az időtől.

A jövevények elkacagták, hogy a vénasszony ennyire rájuk csudálkozott. Óvatosan haladtak tovább a nyaktörő ösvényen.

Fölöttük súlyos repüléssel szelte át a szikrázó tavaszi égboltot egy hatalmas holló.

Hangok a semmiből

Az öregember állítólag nagy világtekerő volt, Amerikát is megjárta, de úgy látszik, nem tudott meggazdagodni, másképp minek jött volna haza. Amikor egyszer csak füstölni kezdett a Mákföld alatti kis házikó kéménye, s ebből a falu megtudta, hogy visszatért oda a régi lakó, az öreg már olyan egyedül volt, akár a roskadozó vityilló a domb alatt, egymagában a kurta sikátorban, alig pár méternyire az erdőtől.

Napi programja azzal kezdődött, hogy leballagott a szövetkezeti boltba, megitta a két, szirupos monopol, vett hozzá fél kiló kekszet, egy csomag Naționalét, s kampós botjára támaszkodva szép csendesen visszabattyogott. Ez fél délig is eltartott, mert akivel csak lehetett, szóba ereszkedett, le is ült a kapuk előtt árválkodó padokra, melyek igazából csak vasárnapokon teltek meg kártyázó férfiakkal, pletykálkodó fehérnéppel – de mire hazaért, így is sikerült összeszednie egy-két javításra szoruló cipőt, gumicsizmát, melyekkel aztán elbábelődött a nap hátralevő részében.

Napszentületkor ismét megjárta ugyanezt az utat, vásárolt egy újabb csomag cigarettát, kikérte a két deci monopolját édesen, és a bolt filegóriájának karfáján üldögélve elszopogatta.

Sokan irigyelték, mert akkoriban kevés embernek járt nyugdíj, az öreg pedig minden elsején ott várta a lépcsőkön a lóháton érkező postást, aki lentről, a harmadik faluból hozta a pénzt, és mindig kapott öt lej borraivalót. Amíg divatba nem jöttek a műanyag talpú cipők, a javítgatásból kikerekedett a cigarettára meg a monopolra való, a nyugdíjból pedig egyszer csak vásárolt magának egy hatalmas nagy rádiót. Ezt azonban csaknem egy esztendeig semmire se használhatta, mert az ő házikójába nem kötötték be a villanyt. És mivel elég messze volt a legközelebbi szomszéd, hát jókora összeget vasaltak be tőle a huncut szerelők, három póznát fizettettek meg vele, holott csak kettőre volt valójában szükség.

Ekkor már kezdte cserben hagyni a látása, ezért újságot sem járatott, és a boltba is csak hetente egyszer, rendszerint szombaton járt le, egész liter monopol vásárolva, s egyúttal a kenyerét is elhozta a negyedik szomszédból, ahol minden szombaton hajnalban süttött az asszony pénzért neki is. Megtörtént, úgy évenként egyszer-kétszer, hogy jókora csomagot kapott, főleg télidőben,

mikor nem romlik meg olyan könnyen az élelmiszer, a postás szerint még csokoládé is volt benne, amit akkor figyelt meg, mikor a sok rázkódástól az egyik ilyen „marmaládés” láda hitvány deszkája beszakadt. Az öreg sosem beszélt erről, így hát csak találgatták, kije lehet valahol a messzi idegenben, aki lám, néha-néha mégis gondoskodik róla. Csakis asszonyféle, mert férfiember nem foglalkozik ilyesmivel. Aki öregnek városra szakadt fia volt, egyikük sem kapott csomagot, hanem inkább pénzt.

Ahogy a látása fokozatosan kezdte cserbenhagyni, a rádióban lelte minden örömét az öreg. Reggeltől estig, gyakran éjszaka is járatta, mert rossz alvó volt, mint minden ilyen vénség. Tűzifára nem volt gondja, mivel nyáridőben annyi szárazságot húzgált le a Bükkből, s vagdalta is fel, hogy márciusig is kitarzott. Mióta nem javíttatta a rossz lábbeliket, senki sem járta a házát, a lóhátas postáson kívül, akinek ezért most már tíz lej borralaló dukált és egy pohár monopol. A karácsonyi kántálók is legszívesebben megfélemeztek róla, főleg, ha fekete karácsonyt fogtak ki, a sáros latyakban féltették kivikszolt csizmáikat. Nyáron viszont oda jártak vízért a pásztorgyererek, mert mióta a falu felhagyta a régi temetőt, amely a háztól nem messzire, a Bükk alatt, a Gyertyános legelője mellett szomorkodott, a patakon innen, hát itt járt ki a csorda reggelenként, csinos grádicsokat képezve az agyagos, mindig vizes úton, egyik suhanc szinte belebukott a kútba, s más reggel másodmagával, fejszével, fűrészsel, kalapáccsal-szeggel jelent meg, kipótolták a korhadó deszkákat a káván, s a gém végére odakötözték azt a régi-régi váltóékét is, mely félig a földbe süppedve várta a világvégét a kunyhó háta mögött.

Egy teleholddal ragyogó, gyönyörű nyári éjszakán, amikor megint nem tudott elaludni s erre-arra csavargatta a rádió keresógombját, kétségbeesve állapította meg az öregember: megsüketült. A legnagyobb hangerőre állítva sem hallott semmit. Előbb még arra gyanakodott, hogy tán a készülék hibásodott meg, de a varázsszem meggyőzte az ellenkezőjéről. Akkor kibotorkált valahogy a holdvilágra, melyből rossz szemei csak valami halvány, sárgás fényt eresztettek át – a rádióból tudta azt is, hogy épp holdtölte van –, és az ajtó mellé támasztott szekercével kopogni kezdett a feljáró mállatag terméskövein. Nem hallott semmit.

Odabent azért még verni kezdte a serpenyőt egy koszos kanállal, de ebből sem hallott meg semmit. Megsüketültem, mondta hangosan.

Megsüketültem! Süket vagyok! Süket! süket! sükeeeee!

Hiába, fülei nem fogadták be saját hangját sem.

Az a barna pásztorgyererek vásárolt aztán be a boltból. Felírta, mit vegyen, elszámoltatta, s tíz lej a jutalom. A rádiót előbb el akarta adni, jött is egy táskás, ötszáz lejt kínált érte, az öreg felháborodott, elzavarta. Rosszul tette, mert

ugyanaz a fickó később – persze nem ismert rá – ötven lejjel többet inkaszált be aztán a villanyért, és a visszajáróból is lecsípett egy huszonötöst. Ezt azonban az öreg természetesen nem vette észre. Később már a kenyérét sütő szomszédasszony gazdálkodott a pénzével, teljes ellátás fejében, férje pedig a tűzfáról gondoskodott, miután rájuk íratta a „bennvalót”. Ennek értékét a háztól a Mákföld széléig felfutó gyümölcsös keskeny szalagja adta, nem is annyira a gyümölcs – mert abból itt mindenkinek elég termett –, mint inkább a kaszálható dús fű miatt, ez három kaszát is megbírt egy évben.

Akkorra már csak pár család maradt a kis faluban, a többi beszippantották a környező városok gyárai-üzemei, az öregebbje pedig ökrök vontatta szekéren jutott el végső állomására, a Bangar fölött nyitott új temetőbe, ahol érvényesült a legteljesebb egyenlőség, amit csak ember kaphat a halálban: a tanács rendelkezése folytán nemre, vallásra, nemzetiségi hovatartozásra való tekintet nélkül minden elhunytat a Kripta köré temettek, oda, abba a száraz agyagba, arccal napkeletnek, ahol a falu egykori urai ezidáig háborítatlan privilégiummal aludták tovább az életüket. Álmodozó, kissé hóbortos, a többihez képest ugyancsak szegény földesurak voltak ám ezek, utolsó sarjuk a cselédjét vette feleségül, s azzal vonta magára a figyelmet élete utolsó heteiben, amikor is, akár az öreg világcsavargó, kampós botjára támaszkodva járt-kelt a faluban, elfogadva a salátalevest s a túrós puliszkát, mikor mit kínáltak a könyörületes parasztok, hogy legújabb találmányát már alkalmazzák is a Tengerentúlon. Ez pedig nem más, mint egy ravasz köpöcsésze, melybe, ha beleköpnek, hát – visszaköp.

Nem maradt más játékszere az öreg suszternek – mind így emlegették, míg éltek, akik ismerték –, mint a hatalmas nagy rádió. Bekapcsolta, tudta, mikor melyik adó milyen állandó adása következik, és elgyönyörködött a varázsszem játékában, villódzásaiban, váltogatta a hullámhosszokat, mintha minden a régiben.

És aztán csak egy zimankós téli éjszakán, aznap nem is hozták fel a két napra szóló eledelét meg a cigarettáját – pálinka helyett valami savanyú vinkót kapott, egy liternyi egy hétre –, s a tüze is kialudt, égette a villanyt, csavargatta a keresőgombot, és, uram, istenem.

A rövidhullám sávján, pontosan a közepén. A vonal mellett a 10-es szám látszott, vette a tintaceruzát, megnyálazta, és hosszas kínlódás után sikerült hozzávetőlegesen bejelölnie. Szóval, ott – egyszer csak megszólalt! Illetve: hallott! Hallotta!

Tisztán és élesen, jól kivehetően hallotta az adást. Azonnal „megnézte” az órát, a régimódi, súlyokkal felhúzó ingaórát a falon, s egyeztette a zsebórájával is, a Doxával: hajnali háromtól tartott az adás fél ötig. Zenével kezdődött,

ez valami jelzés vagy himnusz vagy miféle lehetett, aztán egy mély férfihang köszöntötte a hallgatókat, majd egy másik, valamivel tenorabb is bekapcsolódott, és együtt mondták el a híreket. Ezt követően ismét zene szólt, de nem sokáig, mert rögtön rátértek a részletes tudósításokra, ezeket kis színes zene- és dalbetétek tarkították, később pedig interjúk, kulturális hírek, beszámolók következtek, végül meg klasszikus zene, melyhez nem sokat értett ugyan, de a hangszerek tiszta hangzása és harmóniája miatt már korábban is előszeretettel hallgatta. Ráismert például a rabok kórusára, az öröm ódjára. Főleg a műsornak ez az utolsó, csaknem félórát kitevő része jelentett maradéktalan boldogságot az öregnek.

Hiszen a többi, a „szöveges” részeket, bár a lehető legélesebben, legtisztábban hallotta – nem értette, egy szót sem értett az egészből, s arra sem tudott rájönni, miféle nyelven hallja. Holott a beszéd irama nem volt gyors, inkább lassú, megfontolt, sok volt benne az e hang, ami némiképpen egyhangúvá, majdnem mekegővé tette, valamint az is feltűnt, hogy a legtöbb szó előtt valami torokból vagy honnan jövő á hangot használnak a beszélők, és ez nagyon mulatságosnak tűnt, míg meg nem szokta.

Attól kezdve feszült várakozással teltek a nappalok, nagyokat szunyókált, vagy a házikója elé ülve kukoricát fejtett-morzsoltt annak az asszonynak, aki immár az egyetlen kapcsolata maradt a faluval. Nem tudta, hogy a falu már nem falu, népe rég leköltözött a völgyi községbe, a pásztorgyerekek sem jöttek többé vízért, és arról sem volt tudomása, hogy az a szerencsétlen asszony tulajdonképpen az ő szerencséje: az urát odaütötte egy rönk, amikor a fát szállították, és csak azért maradt itt, hogy a férje emlékének éljen, virágot ültessen a sírra s gondozza. Egész nap arra várt csupán, hogy eljőjjön az éjszaka, a három óra, s bekapcsolhassa a rádiót. Megpróbálta ugyan elmondani az asszonynak csodálatos felfedezését, de az csak bólogatott szomorúan, mintha azt gondolná: lám, meghibbant szegény. Ezért aztán egyedül örült a csodának, és egy idő után nem kis meglepetéssel fedezte fel: kezdi érteni azt a fránya nyelvet. Amikor a bemondó a szokásos köszöntéssel indította a híradást, az öreg visszaköszönt. Majd hangosan kezdte kommentálni a hallottakat, bosszankodott is, ha rossz hírt hallott, fejét csóválta a furcsaságokon, nagyokat kacagott a hetente kétszer sorra kerülő tízperces humor-összeállítás tréfáin.

Az özvegyasszony rémült arckifejezéssel állapította meg egy reggel, miközben az alsóneműjét szedte össze mosásra, hogy az öregember valami furcsa, érthetetlen nyelven beszél. Gyorsan keresztet vetett, többször is, mert ilyent még nem hallott, nem látott soha. – Maga teljesen megbolondult! – kiáltotta a fülébe, ahogy csak a száján kifért, de persze az öreg nem fogta fel, és tovább hadovált, nagyokat bólogatva, derűsen mosolyogva.

Bizonyára megérintette a tisztátalan, borzadt meg az özvegy. Félelemmel közeledett a sikátorhoz, sosem mulasztotta el a keresztvetést, a „Távozz tőlem, Sátán!”-t, és amíg ott tett-vett, rendezgetett-matatott az öreg körül, mindvégig hangosan imádkozott. Az öreg pedig, amint észrevette az érintéséből, hogy megjött, már kezdte is az ördögi szövegelést, mindannyiszor kétségbeejtve ápolóját, aki aztán emiatt mind ritkábban merészkedett fel hozzá, de ezt az öregember már alig sínylette meg, hiszen úgyszólván csak kecsketejbe áztatott kenyéren élt, az italt s a cigarettát nem kívánta. Testi ereje azonban még így sem hagyta el, az arca szép piros volt, vakon is jól tájékozódott az udvaron, maga járt ki bajára is, sőt még fát is vagdalt, az apróbb ágakat könnyedén tördelte kicsorbult szekercéjével, és tüzet tenni sem került különösebb erőfeszítésébe. Egész jól elvolt ő ott egyedül.

Felhőtlen, derűs boldogságban a rádiójával.

Amíg hirtelen-váratlan el nem hallgatott az is. Hiába kapcsolta be a szokott időben, melyet immár, hogy nem tudta leolvasni az órát, ösztönével hajszálpontosan megérzett, a készülék nem szólalt meg. Körültapogatta, s megértette: hideg. Elvették tehát a villanyt. Ebbe belenyugodott-forma, de azért félóránként újra és újra bekapcsolta s tapogatta, melegszik-e már. Nem melegedett.

Máskor is szokták elvenni az áramot, kívárta hát valahogy a következő éjszakát. És a rákövetkezőt is. Kénytelenségében maga kezdte el mondani a híreket, utánozva előbb a férfi, majd a női bemondó hangját, hangletjtését. Közbe-közbe „zenét” is „sugárzott”.

Nem tudta, mert nem tudhatta meg semmiképpen, hogy végleg befellegzett az ő csodálatos boldogságának, mivel odalentről kocsival érkező szerelők egyszer s mindenkorra levágták a hálózatról a falut. Sivár egyhangúsággal teltek a nappalok és éjjelek, összefolytak, és már teljesen elveszítette az időérzékét az öregember. Amikor végre mégis megértette, hogy itt nem csupán egy-két napig tartó áramszünetről van szó, egyik pillanatról a másikra omlott össze, mintha kiszakították volna a szívét. Elszédült, alig találta meg az ágyat, leroskadott rá, és úgy feküdt, nagyon-nagyon sokáig, nyitott szemmel, teljes sötétben, teljes sükettségben, testét hihetetlenül könnyűnek érezte, szétporlónak, hangokká töredezőnek, ama különös és a sok-sok boldog éjszakákon elsajátított nyelv szavainak, amint a semmibe foszlik az éter hullámain.

Fehér e hangok röpítették messze-messze, beláthatatlan távolságokba, fekete a hangok kapták el, s próbálták mély szakadékba rántani, ő azonban megkapaszkodott, és az utolsó pillanatban sikerült elkerülnie a borzalmas zuhanást.

Az özvegy aznap kora reggel a völgyi faluba gyalogolt bevásárolni, na meg felvenni a férje után járó pénzt és az öreg nyugdíját. Késő este lett, mire nehéz átalvetőjével hazaérkezett. Már a falu szűk bejáratánál megtorpantotta a Bükk

alól egyenes oszlopban fölszálló füst látványa. Lihegve lábított, fohászkodva, jajistenemezve. Az öreg ember házikóját azonban meg sem közelíthette. A lángok már jórészt felemésztették, sírva, tehetetlenül szemlélte a szerencsétlenséget. Szerencsére (?) éjszaka kiadósan esett, de a halálra rémült asszony virrasztva töltötte az éjszakát, nem jött álom a szemére, csak hajnal tájban nyomta el a fáradtság.

Valahogy erőt vett magán, s felmerészkedett a sikátorhoz. Az üszkök között turkálva keresni kezdte az öregembert. Vagy ami belőle talán mégis megmaradt. De nyomát sem lelte a porrá égett ócska bútorok hamvai között.

Minden porcikája reszketett, amint átalvetőjét ismét a vállára kerítve, folyton vissza-visszanézve újólag elindult a völgyi faluba, hogy hírt vigyen az öregember házának pusztulásáról.

Az csupán rettenetes félelmével, rendkívüli lelkiállapotával magyarázható, hogy furcsa, idegen nyelvű beszédet hallott a levegőből.

Éjfél után óra kettő

A pénzügyi ellenőr a kisállomás mellett lakott, négyemeletes tömbházban. Szenvedélyes kertész volt: egy öregasszonytól, aki már képtelennek bizonyult megművelni a kis háztájit, hatszáz lejért „megvásárolta” egy évre a területet, és valóságos kis paradicsomot varázsolt a Küküllő melletti jó talajú parcellára. Egyébként, úgy látszik, elharapózott ez a fajta hobbi: a kertszomszédja egy ügyvéd volt, távolabb meg a gépgyár főmérnöke kulizott hétvégeken, úgy-hogy „termelői” minőségükben egészen összebarátkoztak, együtt uzsonnázott a három család, a gyermekek ott hancúroztak a folyó partján késő estig, jól lebarapult mindahány; elégedetten mondogatták egymásnak, hogy nem kell tengerpart meg miegymás, Riviéra, fenefranc. Megteszi ez a kis háztáji is. Ettől függetlenül minden nyáron lementek Neptunra. A főmérnök és az ügyvéd kizárólag a háztartásban látta hasznát a salátának, muroknak, petrezselyemnek, zellernek, reteknek, paprikának, paradicsomnak; a pénzügyi ellenőr két fia szombat délutánonként kis targoncával fuvarozta ki a portékát a Dónátra, abból vásároltak ruhát, cipőt, tanszereket maguknak.

– Valaki lopja a veteményt – jelentették egy szombaton a gyermekek. – Egész sorokat tép ki a murokból, válogatás nélkül...

Az azt jelenti, hogy éjszaka csinálja – okoskodott az ellenőr. – Éjjel nem lehet válogatni.

A főmérnök és az ügyvéd is panaszkodott: tőlük is lopnak. Az ügyvéd megfigyelte, eső után, hová vezetnek a nyomok. A Küküllőbe vezettek. Sekély a víz, gumicsizmával könnyűszerrel át lehet sétálni rajta. Jelenteni fogja, mondta. Ez a törvényes eljárás.

– Na és ki fogja el őket? – lobbant fel a főmérnök, testes, tagbaszakadt férfi, fiatalabb korában szabadfogású birkózó.

Előbb-utóbb horogra kerülnek – mondta tétován az ügyvéd. A szomszédos parcellákat *valóságos* télesztagek művelik, valószínű, tőlük is lopnak, ők is jelenteni fogják, talán el is csípi a tetteseket. Mert ketten vannak, ez a nyomokból világosan kiderül. Akkor pedig egyből elintéződik a dolog.

El, ugye? – kiáltott indulatosan a pénzügyi ellenőr. – Amire mindent elhordanak, akkorra talán rajta is kapja valaki őket, ugye?! Hát akkor én miért dolgoztam egész tavaszon, mi?!

A leánya egyetemista, nem kapott ösztöndíjat, minden hónapban hétszáz lejt postáz neki Kolozsvárra. A két fiúra havonta szintén rákölt vagy ezret. Az aszszony beteges, nem dolgozik, egy fizetésből, még ha pénzügyi ellenőri fizetés is, nem lehet kijönni. Neki ez pénzkérdés, értsék meg a kollégák, magyarázta dühösen; ő nem várhatja ki, amíg Justitia istennő arra vetődik lengemagyarban, és lefűleli a tolvajokat. – Meglesem, és agyonütöm őket, a keserves istenit a pofájuknak!

Az igazsághoz az is hozzátartozott, hogy a pénzügyi ellenőr, mintegy a „szakmájából eredően”, szeretett felönteni a garatra. Mármost: a fizetését rendesen hazaadta, a veteménypénzt viszont ő kezelte. A két srác a „bevétel” hatvan százalékát kapta, azzal hó végén szakszerűen el is kellett számolniuk apjuk előtt, szabályos könyvvittel; a fennmaradó negyven százalékból piálgatott az ellenőr. Igaz, ritkán fordult elő, hogy ő is fizessen, mert az „ügyfelek” buzgón rendelték mindahányszor, mégis, havonta egy-két alkalommal, a fölöttesei társaságában, őneki is le kellett szurkolnia a *kékhátút*, úgyszólván valójában örökös pénzzavarban volt, mert *másképp*, vagyis pénzzel lekenyerezni sosem hagyta magát, sőt, volt annyi „karakáság” benne, hogy aki leginkább itatta-etette az ellenőrzések alkalmával, azt „szóta” meg a leginkább, hadd okuljon belőle a marha. Általában kisiparosokhoz járogatott ki, főleg bővliárusokhoz, akik ilyen-olyan „relációik” segítségével évről évre meg tudták újíttatni iparendélyüket, ezekkel nem volt tanácsos ujjat húzni, vagyis oda hatni, hogy – mert giccset termelnek – bevonják az engedélyt tőlük, de az ellenőr „kompenzálta” magát: kiadós vacsorák után, még kissé másnapos fejjel, „megmagyarázta” a kliensnek, hogy miért jár jól, ha azt a potom ötszáz lej büntetést azonnal lefizeti, és mit jelentene, ha akadékoskodni kezdene, mert akkor az ilyen meg ilyen törvénycikkelyek értelmében... stb. Néha ezek a „fiúk” bemártották az ellenőrt a főnökeinél, nos, ekkor több kékhátú is a pincéernél maradt záróra után. Ezért kellett megfogni mindenáron a tolvajokat.

Engem, khm, hát szóval... Értsenek meg... – szabadkozott az ügyvéd. Hiszen ő épp az ilyen emberekből él, kacagta el magát zavartan, mert a főmérnök tekintetéből rosszallást olvasott ki. – Szóval engem a reputációm... érted, mit akarok... – makogta még zavartabban a főmérnöknek, akivel pertu volt. Az ellenőrt egy kicsit kinézték maguk közül, főleg mióta egy hétvégi uzsonnázáskor félig piásan azt bizonygatta mindenáron, hogy a másik kettőt akármikor víz alá nyomhatja, ha történetesen náluk végezne ellenőrzést.

Egy kicsit utálták is ezt a beképzelt alakot a maga könyvelői iskolájával és a minden egyébben tanúsított briliáns tudatlanságával.

A főmérnök azonban izgalmas kalandot sejtett ebben a lopásügyben. Az ő munkája immár annyira szakmai, tehát egyoldalú, és már fárasztó, sőt kiáb-

rándító is – az utóbbi időben anyaghiány miatt pangani kezdett a termelés, és emiatt őt vonták felelősségre, aztán néhány velük együttműködő vállalat késlekedése miatt lemaradtak egy rakás más termék leszállításával –, hogy végre idegnyugtató „akciót” sejtetett ez a tolvajhistória. Anyagilag persze nem nagyon érdekelte az ügy, ő, az egykori alföldi parasztyerek, valóban hobbiból, a kölyökkori kapálások nosztalgiájával vetette bele magát a kertészkedésbe, a terményeket rendszerint olcsón átengedte a pénzügyi ellenőrnek, vagy ajándékként magas beosztású barátainak vitte Dacia kombiján, úgyhogy a helyi lap főszerkesztője, merő hálából, újságíróként küldött egy alkalommal a nyakára, aki aztán szép cikket kanyarított a kertészkedő főmérnök nosztalgiás hétvégi hobbijából, szép cikket, hiszen a téma nagyon aktuálissá vált; a főmérnök jót mulatott rajta, aztán meghívta a főszerkesztőt és újságíróját kapálni, azok el is jöttek, de félórányi „gürcölés” után a főszerkesztő halászni kezdett a Küküllőben (mellesleg: csak egy ócska gumicsizma-maradványt fogott), az újságíró pedig a piknikpálinkából részegre itta magát, taxit kellett rendelni, hogy a kisállomástól hazavigye.

– Nem is neked való munka ez – mondta fitymálva az ügyvédnek. – Mi majd ketten elrendezzük, légy nyugodt.

De-de-de kérlek szépen... – ágaskodott fel az ügyvéd, sovány alakja nevetéssé torzult a délutáni napsütésben –, kérlek szépen, én, ugye, mindig...

A fejleményekről majd telefonon tudósítunk – kacagta el magát a főmérnök.

Péntekről szombatra virradó éjjel. Szombaton van a piac, ezek tehát – a friss áru érdekében – ekkor lopnak: akkor kell elcsípni őket. A főmérnök nagy bundát vett magára, a pénzügyi ellenőr ócska nagykabátját hozta és élesre fent fejsze nyele lógászott a karján. – Ezzel kettőt reasuppintok, aztán: ándesz-vájdesz – mutatta. A főmérnök elvette tőle. – Ez is jó, csak éppen ésszel kell használni.

Már szép csöndesen alkonyodott. Két jó kézbelit vágtak maguknak a parti égerfabokrokból, bicskával is megdolgozták, a főmérnök rávéste a dátumot is. Hogy valahogy el ne felejtődjék.

Ide figyeljen – suttogetta. – Én kezdeményezek. Maga hátul áll a bottal meg a fejszéjével. Csak akkor használja valamelyiket, ha bajba kerülök; akkor a fejszét, amikor én már a földön leszek. Ámbár én ma este nemigen leszek a földön, érti?

Az ellenőr bólintott. Azon tűnődött, hogy 1. mi a fenének keveredett ebbe a kellemetlen ügybe?, és 2. elővegye-e most, vagy csak később, a végén, azt a fél üveg konyakot, hiszen máris kezd lehűlni a levegő, ezek az átkozott szúnyogok sem tágítanak egy tapodtat sem, a hold is feljött, ilyenkor nem bolond valaki, hogy murkot lopjon, ők meg ketten végigücsörgik itt szépen az éjszakát, és az ügyvéd, az a cérnakáplár, aki valószínű, az árnyékától is egész havi hasmenést

kap, röhögni fog, nyeríteni azon a csikóhangján... Hát elévegye-é?

Nem, majd utána – mondta a mérnök.

Jött a fél tízes, hosszan huhogott, elcsattogott, szinte az orruk előtt, a kivilágított ablakok fénye rávetült a vízre, kísérteties sávokat rezegtetett végig a tájon. Az ellenőr megborzongott.

Nem bírom – fakadt ki sírós hangon. – Muszáj rágyújtsak egy cigarettára...

Akkor jobb, ha azonnal hazaoson – mondta morcosan a főmérnök. – Lefekszik az asszonnyal, és utána szivarozik hajnalig – tette hozzá megvetően.

Az ellenőr el akarta mondani, hogy már rég az ideje nem fekszik le az asszonyával, a máséval is ritkán; kajánul arra gondolt, vajon a *másik* asszonya kivel hál ma éjjel, de nem merete megkockáztatni; a főmérnök felesége igazi *mondén* jelenség volt, ha kijöttek ide, csak pár pecig segített a férjének, aztán erre-arra bójászott, lubickolt a vízben, napfürdőzött vagy keresztretjvényt fejtett, ő már rég megkívánta, s mert az ő felesége sosem jött ki a földre, egyszer, egy óvatlan pillanatban... A főmérnök felesége a bokrok spanyolfalától védve feküdt, kis bikinijét meglazította az ágyékán, élvezte a fényt, az ellenőrnek egy olasz kifejezés jutott eszébe, valamelyik filmben hallotta és nem felejtette el, az, hogy *la bella bestia*, és valóban, igen szép és tetszetős „állat” volt ott előtte, kétlépésnyire, a kockás pléden... Elgyönyörködött volna benne akár napestig is, közelebb lépni nem mert, megszólítani még kevésbé, vad impulzusát, hogy azonnal lerohanja s ne hagyja szóhoz jutni, mérlegelni, gondolkozni, megmozdulni, azonnal elfojtotta: állt ott, már megfordulni sem mert, csak nézte kiéhezett, meredt szemmel a szép testet, az ágyékról alácsúsztatott bikinit, és – valószínűleg már lihegett is, különben miért fordult volna feléje a nő, miért, istenem, miért...

Á, maga az – nyafogta kissé unottan. – Nem hozna nekem egy kis teát?

Hideg tea volt a főmérnöki termoszbán, igazi grúz tea.

Köszönöm – sóhajtotta unottan, amikor reszkető kézzel odavitte a termoszt, s rögtön újra a keresztretjvényére hajolt. – Nem tudja, Philadelphiát f-fel vagy ph-val írják?

Honnan a frászból tudott volna ilyesmit – épp akkor, de különben is! – az ellenőr.

Az impotencián ért csábítók megszállásával kujtorgott vissza – gyomlálni.

A főmérnök elaludt, könnyű neki, meleg az a bunda, a fene enne meg; ki tudja, hány szép testet ölelt ez már életében. Az ilyen horkolhat is. Egye ki a beledet.

Megrázta. Az felriadt. – Bocsánat – suttogta. – Hány óra lehet?

Mindjárt kell hogy érkezzen a kétórás vonat – válaszolt az ellenőr, és fázósan összébb húzódott. Két rend cirok között kuksoltak az ügyvéd parcelláján, aki még nem látott soha cirkot, azért vetette. Magasra nőtt, mint a fene, de a szél-

től, mely most kezdett alattomosan fölerősödni, egy csöppet sem védte a két tolvajlesőt.

Nem bánom, vegye elő – ásított a főmérnök. – Az ellenőr nagy nehezen leguvasztotta a fehér műanyag dugót a konyakosüvegről.

Egészségére – húzta meg a főmérnök. Utána megrázkódott. – Jó ez ilyenkor. De nehogy nekem valamelyiket fejbe verje, értem?

Az ellenőr nem értette.

Nagyapám egyszer éppen így volt. Fejbe ütötte. Kinyúlt, mint aki meg van halva. Az öreg megijedt, futott a községházára, följelentette saját magát. Mire visszajöttek a csendőrrel, a másik feltámadott. Sokáig csúfolták miatta nagyapámat. „Főbe ütötte, mint Péri Sándor a tolvajt.” Így.

Én levágom, az úristenit! – hirtelenkedett az ellenőr, miután őt is átjárta a konyak. Elvégre ő a székely, ez a főmérnök, még ha főmérnök is, csak egy alföldi lágypuliszka.

Na, akkor tegye el az üveget – rendelkezett a másik. – S vágja le ám a saját sarkát, ha ilyen marhául kombinál. A horgasinát, érti?! Kettőt bevág a horgasinába, és pász. Postafordultával be még kettő, ugyanoda. S ha ki meri tátni a pofáját, akkor ököllel, gyorsan, négyet-ötöt: belé. De ököllel, s nem fej-szével, finánc uram!...

A „finánc” ettől csakugyan dühbe gurult, s nem is hagyta volna szóváltás nélkül, elvégre, ha már verekedni jöttek, s nincs más, ketten is tudnak, akárki marad alul, csakhogy abban a pillanatban vonatfüty hangzott: távoli csattogás, ütemes pergés, aztán a fékezés sziszegése, amint a bikfalvi állomáson néhány szusszanásnyit vesztegel a „kávédaráló”, utána úja füty, a megújuló ritmus; az ellenőr megfélemedezett verekedő kedvéről, replikájáról.

A vonat, amely amúgy is nagyon lassan haladt ezen a szakaszon, a tavaszi árvizek után improvizált és úgy felejtett töltés tetején, itt még inkább lelassult, szinte lépésben haladt.

– Te, ezek a vonattal jönnek! – futott ki a száján a főmérnöknek. – Bocsánat – morogta azonnal.

Nem számít, nyugodtan tegezhetsz, én vagyok a fiatalabb – suttogetta sietve az ellenőr, és odanyomta az üveget. – Szervusz.

A főmérnök kelletlenül ivott. – Valószínű ezzel jönnek, átlépnek a Küküllőn, megszedik magukat, és a következő járatra nyugodtan visszalépnek. Lefelé még óvatosabban megy a vonat.

Kiitták a maradék konyakot, az üveget puhán leejtették az egyik ciroksor tövébe. Kezet fogtak, megcsókolták egymást. Szervusz, szervusz. A vonat lustán, ráérősen húzott át a túlsó parton, fénye már egyáltalán nem volt kísérteties.

A kisállomásnál hosszat sípolt, mintha jelezné, hogy íme, hazaérkezett. Aztán már egyébre kellett figyelniük.

Odébb megcsobbant a víz.

Lehúzódtak. A hold kis felhőbe bújt, szemérmesen és mégsem, mint aki valamilyen hálószoatitkot akar kilesni – jól kivethették a két alakot, amint óvatosan kijönnek a vízből, és a murokágysók felé közelítenek.

Az ellenőr fel akart ugrani, de a főmérnök idejében megszorította a karját. – Bízd rám! – suttogta alig hallhatóan.

A két alak szótlánul munkához látott. Szaporán dolgoztak, mozdulataik begyakorlottak voltak, nem is a lopás félelme, inkább a nemsokára visszatérő vonat miatt kellett sietniük.

A főmérnök macskaléptekkel közelített feléjük. Egyikük a zsákot tartotta, a másik a kitépt murkot rakta bele.

Az ellenőr, kezében a furkósbottal, karján a fejszével, halkán, szívdobogva követte a főmérnököt.

Az kívárta, amíg megtelik az első zsák. Akkor mindketten újra szedni kezdtek. A jelenet pillanatok alatt játszódott le. A nyers égerfahusággal először a magasabbnak tetszőt „pattintotta meg”, kétszer egymás után, hátulról, valóban a horgasinánál. A zajra a másik azonnal fölegyenesedett. Ezt a főmérnök egy jól irányzott ökölcsapással leterítette, és amikor a tengelye körül megfordult, erre is ráhúzott kettőt a bottal. A hátát találta, nem a lábát. Ez tompán felnyögött, a másik elkezdett kiabálni, akkor az ellenőr ráemelte a fejszét. – Agyonütlek! – kiáltotta fojtottan. Csend lett.

Bújj meg – mondta a főmérnök a másodiknak. Az a hasára fordult. Tompa puffanások hallatszottak. A fenekét ütötte a husággal. Olyan régen nem vert meg senkit. Tízíg számolt, megállt. Az áldozat egészen összezsugorodott.

Most gyere ide – mondta fojtottan az elsőnek. Az négykézláb próbált mozdulni, de a fájdalom beléhasított a lábába, lehasalt, kinyúlt megadóan.

Ennek is verjél bele tízet a seggébe – szólt oda lihegve a pénzügyinek. Az ellenőr letette a fejszét, nekihuzakodott. Sokkal élesebben ütött, mint a főmérnök. Még legénykorában, az apját, aki szintén részeges volt, valami vásárosok itt a kisállomás melletti kocsmában félholtra verték. Az egyik vásárost, tiszta véletlenül, felismerte az apja. Azt ketten a legényfiával, épp nem messze ide, a túlsó parton aztán elkapták. Akkor mutatta az öreg, hogyan kell „vékonyan” ütni, úgy, hogy még a keserves édesanyját is pokolba kívánja a „kuncsaft”; amiért egyáltalán a világra hozta.

Így ütött most. Vékonyat, éleset, kígyómarásosat.

Elég – szakította félbe nagy későre a főmérnök. – Lássuk a pofájukat.

A tolvajok nagyot nyögtek. – Nyögjetek! – kiáltotta a főmérnök, és szemükbe

villantotta a zseblámpáját. – Nyögjete, mert a milícia két hónapja keres, az istenit a pofátoknak!...

A nyögés azonnal félbeszakadt. Csak a szuszogásuk hallatszott.

– Nna, szóval – mondta a főmérnök. – Hát szóval, ti lopjátok innen a drága zöldséget. – Mennyi pénzt zsebeltél belőle, te? – nyomta a hosszabbik arcába a lámpát, hogy az megint belényögött. – Nem akarsz elárulni, mi?! Hát te, disznója, mennyit, mi?! – köpött a másik képébe. – Hát mit gondoltok, hol éltek, disznói, Texasban, mi?!

S beleöklözött a gyomrába. Ez azonnal hányni kezdett, teste meg-megvonaglott, a főmérnök szenvtelenül nézte. Aztán váratlan ötlete támadt.

– Forduljatok a Küüllő felé! – parancsolta. – Még, még. Na, úgy. Most lassan-lassacskán induljatok meg, négykézláb. Amelyik felemeli a fejét, akkorát kap, hogy többé nem emeli fel soha, értem? Háromig számolok, akkor elindultok. Néégy, öt, haat... Mi az isten, meg se moccantatok?! Mi? Vessél gyorsan kettőt rájuk, haver. Ezek nem akarnak mozdulni!...

A tolvajok megindultak, lassan, nagyon lassan. A pénzügyi ellenőr minden második lépésnél az ülepükre vágott. Vékonyan, élesen. Jó tíz percbe is beletellett, míg elérték a folyót. Ott a főmérnök pihenjt vezényelt, az ellenőr fáradtan elhajította husángot.

– Van-e személyi igazolványotok? – kérdezte vészjóslóan a főmérnök. – Mert ha nincs, akkor nyugodtan beléfojthatunk a vízbe, s azt sem fogjuk tudni, kihez volt szerencsénk.

Kiknek vigyünk majd virágot a sírjára – toldotta meg az ellenőr. A tolvajok mozgolódni kezdtek.

Na né, nem úgy – emelte rájuk a botot a főmérnök. – Csak puhán, pajtások. Szép puhán, de aztán igazán ne halljak semmit, elővenni mindent, de mindent, ami a zsebetekben van, kirakni, puhán, mondom még egyszer, PU-HÁN, a ho-mok-ra.

És nehogy ki merd nyitni a bicskádat, komám, mert az enyém már nyitva van – tartotta rájuk a hosszú pengéjű kést az ellenőr. Ezt sosem hagyta el, volt már némi tapasztalata, mit jelent egy ilyen szerszám, főleg ellenőrzés után, a vendéglőben.

A tolvajok óvatosan mindent kiraktak a zsebükből.

– Biztos, hogy nem maradt semmi? – förmedt rájuk a főmérnök.

Mo... most mit csinálnak velünk?... Me-megfullasztanak?... – dideregte hideglelősen a hosszabbik.

Megérdemelnétek. De mi nagylelkűek vagyunk – kacagott a főmérnök. – Minket megloptatok. Törvényre adhatnánk, és akkor a börtönben „kertészkednétek”. Megtanulnátok mindenféle hitványságot, és még nagyobb rablókká

válnátok. Ahogy látom, becsületes földműves pofátok van, otthon vár az aszszony s a gyermekek, talán még kúrálni is kell, s mindjárt jó a vonat. Igaz?

Egyetértő nyögés volt a felelet.

Na, az anyátok becsületes földművelő istenit – mondta barátságosan a főmérnök. – Most reggelig megdögleszthetnélek. Beléfulladnátok a Küküllőbe, minket nem látott senki ma itt, titeket sem rajtunk kívül. Legalább hat hétig kereshetnék, ki döglesztett meg titeket. Ami nektek, ugye, tökmindegy volna, mert ott rothadnátok a koporsóban, ugyé...

Az egyik felnyögött.

Jajgatsz, ugyé, a kínkeserves istenedet?! Hát azt mondjátok meg, minek loptátok ti innen a zöldséget, mi?! De azonnal, és semmi hanta, mert abból – megmarkolta a botot – azonnal kigyógyítlak!

A sovány kinnal föltápaszkodott. Szájából folyt a vér, azt köpött, de félve és vigyázva, nehogy újra megverjék érte.

– Ez... ez a föld...

Mi van ezzel a „főddel”? – ripakodott rá a főmérnök. Már bánta, hogy belement ebbe a „játékba”, szabadulni szeretett volna a kuncsaftoktól.

Ez a föld... A mű földünk vót... Azelőtt.

A szóra a másik is erőre kapott, az, úgy látszik, beszédesebb fajta volt, akadozva bár, mégis összefüggően panaszkodott:

– Azelőtt a miénk vót... Hát mű azért mindétig es számítottunk rá. Bészámítottuk, hogy az a mű földünk vót. Amíg a vének dógozták, nem bajoltunk vélek. De ahogy a vének eltehetetlenedtek, s nem tudták művelni, visszakértük vót az elnektő...

S nem adta – köpött ki valamivel bátrabban a sovány.

Annem a. Kiadatta a vénekkel maguknak. Hogy a vének a pénz jóvát az elneknek aggyák. Percentet. Azt. Hát úgy.

Nagyot fújt, mint aki VÉGRE *kimondta*.

Mett maguknak mi az a pénz. Maguk csak szórakoznak. A pénz az pedig pénz. Az odamenyen. Az elneknek s a sógorságnak. Amit maguk adnak, hogy a véneknek...

Osztán mű... *azétt*... loptunk.

A nagyállomás felől fölvisített a vonat. Álltak ott négyen, gyökeret vert lábakkal.

– Osztán most... – mondta halkan a beszédesebb. – Most beadnak-e, vagy elmehetünk.

Megfizessük a kárt – toldotta meg a sovány.

A főmérnök elfordult. Eldobta botját, és szó nélkül a folyó felé indult. Az

ellenőr tétován, hátra-hátrasandítva, hogy vajon nem ugranak-e mégis utánuk „ezek”, követte.

A túlsó parton is némán haladtak egy ideig, aztán köszönés nélkül elváltak.

Fentről kivilágítva gurult alá a vonat. A mozdonyvezető kikönyökölt az ablakba és teli torokból énekelt. A dal azonban foszlányokra szakadva fölszívódott a párálló kora hajnali tájban.

Gyérítés

Az erdőrészünk nagyobbik darabja a Botoson túlra esett, a falutól jó félórányi járásra. De mit számított a nyaktörő ösvény, a meredek mart, ha erdőre mehettem! Mostanság is szívesen vetem be magam, hazafelé tartva, egy-egy gyertyánosba, de ez az erdő már természetesen nem az. A nyolcvanas évek derekától letarolták az egészet, a falu felőli részt teljesen: mikor valahogy kikecmeredtem végül az újbóztóból, szemem-szám tele volt pókhálóval, nadrágom, ruhám tövissel, farkasfoggal.

De túl, a Gál tanyája felőli oldal, ahol a birtokunk nagyobbik része volt („birtok”: valami háromnegyed hektárnyi gyertyános), az megmaradt, fái, melyeket annak idején meghagytunk, nem estek a motorfűrészek, a „druzbák” áldozatául, ennek lecsupaszítására már nem jutott idő, a nyolcvankilences rendszerváltással eltakarodtak a fát hordó gépkocsik, a TAF gépek, traktorok, s az otthagytott maradékból szépen gazdálkodott a faluba szakadt s ott már régen megtelepedett erdősz. Az udvarok hirtelen megteltek fával, Sebes Jóska villanygépével járta a falut, három hét alatt felaprította az özvegy- és öregasszonyok tűzfáját is, ragyogó esztendő volt ám az, a kollektív gazdaság traktorosai potomért szállították a portékát, na és persze azok, akik eddig is jól bírták magukat, vagyis akik a tészben jó erővel dolgozhattak, finoman szólva, nagyobb tétel gyérítést szereztek be, tíz évig nem lesz fűtőanyag gondjuk.

Nálunk jól ment a közös, hiszen alig néhány család maradt munkaképes, ezek nem bírták megdolgozni, bár mohóságuk szerint felfalták volna a nagy (egykor: hármas-) határt, ezért aztán az a furcsa helyzet állott elő, hogy a sokoldalúan („DALÚAN!”) nyeszlett szocialista társadalmi rend csúcsdühöngésében minálunk már privatizálódtak a tollasabbak: Máramarosból hozattak napszamosokat kukoricát szedni, aztán sarjút-mit kaszálni, cukorrépát kiásni. Ezek meg is kedvelték a tájat, nem csupán férfiak jöttek, hanem (fontossági sorrendben) hozták magukkal a disznót, az asszonyt és a gyerkőcöket is. Az egykori iskolában szállásolták el őket, ma már nincs mit megnézni ott, egy lerobbant pajta az egykori szép magas épület. Nem járok arrafelé, kerülöm a Felszegnek azt a részét már négy-öt éve.

A gépállomásosok, traktorosok a faluból kerültek ki, és a háztáji földjeiket egy tagban tartva közösen művelték, bevetették búzával, aratás után sem osztottak meg rajta, a raktár külön részében tárolták, abból őrlettek, és szerre egyik-egyik asszonya ötven-hatvan kenyeret sütött, míg ki nem tapasztalták, hogy Máriskónak sikerül a legjobban, attól kezdve ő erre szakosodott. Hát ezek,

anélkül, hogy tudták volna, szabályos gazdakört csináltak a kollektívából.

Most persze ahányan, annyifelé húznak, nem jó közējük menni, mindjárt vil-lára veszik az embert.

A Gál tanyája felőli oldalhoz szép emlékeim fűződnek. Az öreggel ide jár-tunk gyériteni. Addig kunyerált, kérlelgette az erdészt, míg az nagy kegyesen megengedte, hogy a saját erdejét gyéritse. De egy darabig rajtaütésszerűen ellenőrizte, meg-meglátogatta, s el is kapta egyszer, amint éppen egy vasta-gabb (igaz, csak nyár-) fát próbált becsempészni a rakás derekába, a közepére. Akkurátus rakásokat tudott szerkeszteni az öreg, takarosnak, kicsinynek lát-szottak, aztán öt-hat szekér fát vittünk haza, amíg megvoltak a teheneink. Ké-sőbbben a kollektív szekeresei hordták, de ezek mindig megcselezték a dolgot, hólyagosra rakták a szekeret, hogy ne nyomorítsa a terű a lovakat, meg hogy többször fordulhassanak, mert akkor persze annyiszor több a fuvardíj meg az áldomás.

De nagyapám minőségi munkát végzett, mert egyrészt csak ekként tudta, másrészt cseppet sem vágyott haza, az üres udvarra, az üres csűrbe, istállóba, a rideg szobába. Kenyere, szalonnája, hagymája, ha volt, vagy hideg puliszkája szilvaízzel, a vizet rá már nem is nagyon kívánta. De volt alább kis csorgó is, én ennek nem szerettem a vizét, mert édeskés volt, tata szerint azért, mert éjjel az őzikék belepisikáltak.

Tata készített a borseprőből csigert, az ecetes volt, de úgy látszik, neki megfe-lelt, mert félliternyi elég volt belőle reggeltől estig.

Az erdész rájött, hogy az öreg alapos munkáját jó lesz megbecsülni, így aztán rendszerint a leggazosabb, gyenge fájú pászmákat, nyilakat osztotta rá. De ezt a lapos oldalt a Gál tanyája felől szintén meghagyta, talán mert az erősebb, módosabb családok közül nem vetett szemet rá soha senki.

Nekem az lett volna a dolgom ott mellette, hogy egyrészt szóval tartsam, mert néha nagyon-nagyon el tudott keseredni, s olyankor az „Egyedül reményem”-et énekelte reszkető hangon, ezt akkor nem érthettem, hogy ti. az életének semmi értelme nem maradt, másrészt meg a kivágott fák ágait kellett kötésbe raknom, hasas fakévék kerültek a kész rakás tetejére, melyeket jól megtekert nyers gúzzsal kötött át (sokszor hallottam tőle: nem erősnek kell lenni, hanem gúzsosnak!). De én akkor is rüheltem a munkát, szívesebben csavargásztam erre-arra, nyulat, őzet lestem meg vaddisznókat. Tudtam, hová járnak pocso-lyázni, sokszor gyönyörködtem bennük, volt egy jó állásom is egy öreg, félre-facsart derekú, csípőficamos bükkön – ott álmodoztam óráig, nemegyszer úgy kellett lekarózzon onnan az öreg, ha már nagyon meggyűlt az ág.

Látta, hogy nem szeretek dolgozni, rettenetesen el is keseredett miatta.

Gazdatiszt lehetett volna belőled, Domó – mondta gyakran. – De ebben a lenini világban: tanulj, tanulj, tanulj.

A Varga Feri apja szokta mondogatni, míg gimnazistaként a hetedik faluba jártunk, s a Hideg-tetőig rendszerint valamelyik szülő kísért (vasárnap visszatérőleg a bentlakásba), miközben őt lejt dugott fiának a zsebébe: Na, kicsi fiam, mit is mondott csak Lenin?

Tudtuk, hogy ha gyorsan és egyszerre válaszolunk, egy-egy lej nekünk is lesz, azért hát azonnal ráharsogtuk: tanulni, tanulni, tanulni!

Onnan már vidáman fecserészve eregeltünk le a kicsi ösvényen (a rövidítésen), mikor pedig kiértünk az erdőből, visszafeleltünk a tetőn maradt Pista bácsinak: Hopp! Hooopp!

Ebben a világban valamit kitanulsz, van elég semmirevaló szakma, s lógathatod a töködet jó nyugdíjig, Domó.

Feri egy évig magyar szakos volt, egy évig teológus, egy évig dögis, aztán fogorvosi diplomát szerzett, és bizonyára nagyon jól él valahol túl a Tiszán, de nem feltétlenül innen a Dunán.

Akármi légy, csak kollektivista ne.

Volt néhány jelenésem a tanya körüli gyümölcsös környékén, megszedegetem magam szilvával, árpán érő almával.

A ház lepusztult, úgy nézett ki, mint most az iskolám.

Dió is termett, de abból ritkábban loptam (mit loptam? a kollektív aranybánya, aki nem lop, az megbánja – a tanya senkié lett), a csordát őrző surmók miatt, ezek nagy lompos kutyákkal jártak, azoktól pedig szörnyen féltem.

Most, hogy a Megfigyelő is lerothadott, valahogy erre tévedtem, pedig csak a haranglábi ösvényt kerestem, az egykori Kecskék útját, ahol az agyaglyukak alatt a cigányok putrijai között annyiszor vert ki a frász, mert ezeknek millió kutyájuk tetvészkedett-bolhászkodott az ösvényen, és ráadásul a purdék is meg-megkergettek, ha látták, hogy félek.

Márpedig látszott jól, hogy nem vagyok valami dufla bunyós csóró.

A Gál tanyája sehol. Valami szajvánféleség ködlik a helyén, ha az volt a helye egyáltalán. A táj eltájolódott, nem igazodik el önmagában. Keresem a tetőn a veres házat, az sincs. Nézném azt a csutakot, amely mellett egy koromsötét éjszakán két járókelő szembetalálkozván, szó nélkül egymás torkának estenek, és addig szorongatták egymást, míg az egyik (a támadó) szó nélkül (mert ugye mit is, és: hogyan) eleresztette a másik torkát, s ahogy addig, ki-ki folytatta az útját elfelé. Csak a K. P. nyakán lévő foltok tanúsították, hogy nem álmodta: másnap végigjárt két falut is, tudakozódott, kinek van, volna még efféle izé a gégején, vagy nem némult-e meg hirtelenjében valaki – mindhiába.

Hát a csutak, az sincs meg már. De a bozotos aljban megtalálom a szilvafáimat, s mind a két diófát. A szilva finom, hamvas, a dió korán guvadó, van nálam egy darab kenyér, leülök egy rókadombra (belepték a levelek, más szállást

talált azóta a család), és zsenge dióbelet eszem szilvával, hargasmagú besz-
-terceivel (nem túl lágy), kenyérrel. Jó volna örülni, jó volna sírni. Jó volna
megparabolházní ezt az ízét, hogy né, én itten a saját pagonyomban szilvázok,
hehe. Vagy hogy tata hirtelen kibukkan a jelzőhomp mögül a rossz karjára vett
fejsejével, szemébe húzott sapkájával (csubikájával), s valami affélét mond,
hogy jól tetted, Domó, hogy nem kínlódtál, mint én. Nadrágos lettél, mégis
más élet.

De én sebtében megtöltöm a táskám szilvával, verek még hozzá diót egy
hosszú száraz ággal, kosztolom, mintha csak a magamét – hiszen ez nekünk
visszajárt!, mégis félve, restellve a dolgot. Mert megláthat valaki, meghallhatja
valaki, hogy én itt mit művelek, a mezőnek szeme van, az erdőnek füle van, ez
itt mező is, mert le van csupaszítva, ideláthatnak messziről, mint ahogy én is
látom odafent, a bolhadombi kanyarból előbukkanni a helyi járat autóbuszát, a
porfelleg perdöntően mutatja, jön, s tele táskával, diózöld mancsaim hasztalan
zsebkendőzve, szégyenszemre hirtelen hátat fordítok az emlékeimnek, a nosz-
talgiaimnak, az őzikéknek, nyuszikáknak, vaddisznóknak, cigányoknak, a Gál
tanyának és nagyapámnak is – amott alább, a Bangarkertben nyugszik –, ro-
hanok árkon-bokron át, ki a ciheresből, át a kukoricáson, végig egy mezsgyén
(most megint vannak mezsgyék, mecsoda veszteség ám a nemzetgazdaság-
nak), el egész a kis hídig, a beton átereszig, s ott még kényelmesen kifújhatom
magam.

Tele vagyok számártövissel, farkasfoggal.

Tele vagyok egy gyérített világgal. De mihelyest nyeregbe kerülök – azaz el-
helyezkedem az ajtó melletti széken –, már ismét visszacsobbantam a percélet
dimenziójába: né, mondom a sofőrnek. Vásárhelyig megyek, vágjon le ennek
felére egy jegyet, országútra érve, mikor leszálok, visszaadom.

Vidám fickó, füttyörészve rábólint. Én is jól járok, maga is jól jár.

Mi most így járunk. Jól.

Éjféli sikoltás

Egy mámoros éjszakán V. K. gyalog indult haza Marosszentgyörgyről. Vesz-tére csaknem kijózanodott. Szerencséjére egy úrvezető ráismert (pedig nem volt valami kifogástalan állapotban, egyik lábán zokni nem volt, a másikon cipő), fölvette.

Az egykori Tulipán vendéglő előtt ébredt, ott ült egy padon. Bizonyára el-aludt a kocsiban, aztán ide lebaszculálták, gondolta báván. Szemben vele a kis placc, ahol annak idején a terasz volt, diákkorában gyakran járt ide táncolni a lányokkal. Seregi bácsi, a rezes orrú főúr kegyes volt hozzájuk, csak akkor írt borraivalót magának, ha volt pénzük, s beleegyeztek. (Öt lej megy? – szokta kérdezni. Öt lej igen. – Jó, akkor öt lej megy.)

Itt táncolt egy hőszagot előlegező hideg éjszakán Évikével, amíg Seregi bácsi ki nem pakolta őket; akkor az utcán andalogtak, már maga sem tudja, hogyan jutottak a Nyár utcába, föl a Somostetőnek, a miként tévelyedtek el a szovjet hősök temetőjébe.

Utána Évike sírt egy kicsit, majd visszamentek a diákotthonhoz, V. K. adott három lejt a kapusnak, hogy tartsa a száját, ő maga pedig még sokáig kóválygott a város utcáin, lement a Kisállomásra, felült a vonatra, amely a Nagyállomásra vitte, ott leszállt, már hajnalodott, nyitott a kiskocsmá, az, amelyikben Böződi György is szeretett monopolkodni, akkor még korán nyitottak a kocsmák, V. K. kért egy monopol sziruppal, felhajtotta, és leroskadtt a sarokba, elaludt.

Akkor már két hónapja ki volt rúgva a főiskoláról, de nem ment haza, nehogy az édesanyjának meghasadjon a szíve a bánattól. Ott élősködött né, trógerolt, rakodott reggelente, ivott esténként, bódorgott éjjel.

V. K. nyugalmazott tanár most boldogan merengett a múltakon. Megpróbálta felidézni azt az Évikét, akinek ő vette el a szüzességét egy katonasíron. Csak a síró, hüppögő arcocska elmosódó vonalaira emlékezett úgy-ahogy.

Mert nemsokára elkapták V. K.-t, itt a közelben sorozták be katonának, és soha többé nem látta a lányt.

Hirtelen éles sikoltást hallott. Feltápáskodott a padról, a Mészárosok bástyája felől jött a hang, mint mikor valaki asszonyt sanyargatnak. Vagy erőszakolnak.

Amennyire tudott, sietni próbált. Hadd lám, mi van ott. A vár kapuja tárva, amint belépett, rögtön balra, a vaskerítés és a kiásott egykori falmaradvány között, ahá.

Hát ez volt itt a sánc. A várárok. Nyolcméteres volt, míg be nem temették.

1908-tól 1910-ig épült a gr. Széchenyi István Felső Kereskedelmi Iskola és a

Polgári Fiúiskola. Amikor ezeknek az alapjait ásták, azzal a földdel töltötték fel a várárkokat. Ezt a várat sem vitták, sosem vették be.

A sikoltás fölerősödött. A nyári városnapokon itt sütötték az ökröt, nézte meg a halvány fény szórásában a helyet V. K. De a sikoltás közvetlenül a bástya tövéből jött, ahol egy kicsit megásták az árkot. V. K. lebotorkált a harmatos gyepen, de nem talált senkit.

Hallucinálok, gondolta. Volt ilyen képzete. Egyszer hallani vélte, amint a Maghreb-országok felől jövő bárka utasai – illegális arab bevándorlók – kétségbeesetten üvöltöznek, amíg egészen el nem süllyed velük a hajócska. Ezek a hegyvidéki emberek nem tudnak úszni, a rozoga csónak, a patera a szárazföld közelében eltűnik, mindenki hullámsírba kerül.

Máskor a muzulmánok letaglózta indiai tehénnek a halálbögését vélte hallani, aztán a verekedés zaját, mikor a muzulmánokat megtámadják a fundamentalista hinduk.

Egyszer azzal is megpróbálkozott, hogy felidézze annak az ökörnek a halálhörgését, amelyet a Vásárhelyi Napokra vágtak le. Miután többszöri próbálkozásra sem sikerült, lemondott a dologról. Később aztán hallotta, hogy ezeket ma már úgy kólintják fejbe, hogy elbődülni se jut idejük.

Már fordult volna vissza, de ekkor a sikoltozás újrakezdődött. Szembefordult a fallal: senki, semmi. Valami kutyák kezdtek csaholni; fáradtan, letörtén előkecmergett, és a mostani Iorga utcán hazaindult.

Várta, hogy talán megírja a sajtó, bemondják a hírekben: erőszak, rablás, gyilkosság történt. Ilyesmi.

De nem. A következő éjszakán, az éjféli híradó előtt megint odasettenkedett. Kőrösi Csoma Sándor szobra mögé húzódva várta, mi lesz.

És a sikoltozás ismét elkezdődött. Most jó tizenkét percig tartott. Persze V. K. már nem sietett a várárokhoz, tudta: nem történik ott semmi, tulajdon érzékei játszanak vele.

Ez a kegyelmi állapot pontosan hét napon, azaz éjjelen át tartott. V. K. nappal nagyokat aludt, hogy minden idegével az éjféli sikoltozásra tudjon összpontosítani. Nem talált benne semmi perverzítást, egyszerűen az ő kábszere, drogja volt egy értelmetlennek tűnő élet után. Mert életében a tanításon és az iszákosságon kívül semmi sem volt. Szerelmei szerre elhagyták, családja mint árulót kitagadta. (Egy politikai perben gyávaságból kollégájára vallott.)

Kőrösi Csoma szobra mellett már valóságos kis gödör mutatta, honnan hallgatózik éjjelkor V. K. Őt képzelte oda, Évikét, akivel itt táncolt valaha a Tulipán teraszán, hogy a lányt valakik meg akarják..., de ő a segítségére siet, és alaposan elbánik az agresszorokkal. Ja, odamenet mindig beugrott a bárba, bekapott egy marószódás vodicskát. Hazafelé úgyszintén.

Egyik este a kocsmá tévéjén furcsa képsort látott. A Mészárosok bátyját filmezték, éppen azt a helyet a várárokkal, ahonnan a sikolyok jönni szoktak. Egy fiatal lány feküdt ott vérbe fagyva, a bemondó éppen arról beszélt, hogy a külsérelmi nyomok kétségkívül nemi erőszakra utalnak, emellett azonban a lányt ki is rabolták.

V. K. nem hitt a szemének: váltott a kép, és ott látta leskelődni önmagát a Kőrösi Csoma Sándor szobra mögött.

Elernyedte egészen. Csak annyi ereje maradt, hogy szóljon a csaposnak, hívja a rohammentőt, Arafat doktor embereit.

A bár vendégei erős, hosszan kitartott női sikoltásra kapták fel a fejüket, és nem értettek semmit. Hiszen mindössze egy vén huligán omlott le a pult tövébe a magas bárszékről.

Minek ül az ilyen oda?

Az ég somkóró illata

Ment Búbalek lassan, méltósággal, ment. Meg volt mondva a libapásztornak, ne legyen az úton pipefos (hogy ejtenéd ezt ánglusul, jámbor parabolházó?!), de a libapásztor nem győzte kívárni a szombat estét, szabad szombat a libáknál is szabad szombat (nekem mondd?), úgyhogy ment Búbalek lassabban, néma méltósággal, gálaruhájában, nyakkendősen satöbbi, a pipefosos úton, meg volt kavarva a dolog, hiszen a csordapásztor is le lett fizetve, hogy ne bőgessen a marhát, csak templomozás után, de ez sem jött be annak rendje és módja szerint, mivel a csorda megeredt, valami nagylegyek megbosszantották a nemis-vezérbikát, csak a Samut, amely már rég nem hágott, de bölcsen tudta még vezetni a sereget, mintha csak Savanyú Mózsi bá a futball-labdát (tképpen a tökit, l. még: eltökít), egyenesen a Kirla Mária kapujába, ment Búbalek lassan, szinte ütemesen a falu girbegurbáján, el is feledkezve, hogy hát miféle procesz-szió is vesz részt, ha nem fogja karon Apatárs, nem is realizálja tán ismét és ismét a helyzet nagyszerűségét – hogy ti. a fia már férfi és már meg van nőülve. Ez volt a bekezdés. Ment Búbalek lassan, méltósággal.

A falu hajdanában nagy volt és prosperáló, alig alább, a Nagy-Küküllő felé eső részén Péchy Simon kancellár székely szombatosainak egykori (a téesz által lerongyolt, tönkretett) kúriája árválkodott a ragyogó júliusi verőfényben – erről Búbaleknak saját külön bejáratú kis fatornyos fészke jutott az esszéjébe (nem posztmodernkedés), ott is senki, itt sem senki, néhány cigány kurizál csak, kezét rázzák Búbélának – ezt, hogy némileg rímeljen a szövi. A székely szombatosokról volt már némi fogalma Búbaleknak, alig öt nappalja jött haza Búpestről (ne nyúlj bele, korrektorka!), jődögélt egy család le az úton, az apu (sokkal kölykebb Búbaleknál) rengeteget cigizett a folyosón, aztán mondott néhány nagyszerű viccet Murphy izraeli változatában (mintha mi?), majd elárulta Búbaleknak, hogy a mostani Jiszróélban nincs demokrácia, hanem kemény fasizmus vagyon. Ezen Búbalek megütközött volna, ha egyáltalán kíváncsi lett volna a helyzetre. Amely országból jött haza Erdélybe, annyit zsidóztak, hogy már telve volt a szatyra dumával.

A templom a „högyön” épült, kazettás mennyezete korábbi szép művészeti időkről árulkodott. De a mennyezet közepi virágos évszámon kívül semmi sem maradt a hajdani csodából: a prúd vagy sprőd vagy puritán protestantista „szellem” bemázoltatta a templom egét.

Mit akarok megírni. Ment Búbalek lassan stb. Azt mondta neki a jiszróeli srác, hogy hazajön, de nem Erdélybe, hanem Magyarba. Miért? Miért lett volna olyan hülye Búbalek, hogy azt még külön megkérde(őjel)ezze?! Azt is mondta a jiszróeli kislány – tizenhárom éves, apuka hatkor megy, este kilenckor jó, dizájnér, anyuka fél normával könyvtáros a dokumentációs osztályon, inkább nem jön haza, nem jönne, mint igen –, azt mondta gyönyörű magyarsággal ma a Hedvig nevű lány, anyányi, bízvást megbírja a kínját, hogy nem szereti Romániát, mert mocskos, ronda, szemetes, utálnivaló. Végigjárta véle a Nagypapa, voltak a Cementlapoknál (MI AZ, HOGY CEMENDE, MEG HOGY LAPOK?), elvitte Nagytati Szovira (Szováára?), végigjárták a lehetséges fürdő- meg döglohelyeket, Hedvig mindjűkre azt mondta: NEM.

Most így telik el ez a nyár is?

Semmit sem lehet és nem is érdemes tudni. Búbalek megy lassan, méltósággal, a Péchy Simon kúriáját látja maga előtt – miközben a dzsungel kalaplevéve beóvakodik a solymosi templomba – borostyán képében, megy Búbalek, és néz, és lát. Nézi és látja, hogy ez a nyár is úgy telik el, mint a többi, szomorúan és siralmasan.

Most, amikor eztet í rományozom (hagyd úgy, korrektorka!), éppen hatalmas vihar készülődik, lehet, ebek harmincadjára kerülünk. A levegő nyomott, bikavadí tó a csend, ez is külön hagyandó, hogy tó a csend, megyek én mint Búbalek a nagy falun végig, amelyben megesküdt a fiam, a menyemnek, az ő bajuk. Jön a doki, karon fog, bevallja, hogy amíg abban a bizonyos arab országban bányaorvosolt, mellesleg szemész a szakosodása szerint, összeszűrte a leve(le)t egy vagy két nővel, van a normi fiain kívül vagy két-három tiszta fehér berber gyerőke, punctum. Szeretnék berber lenni. Mi itt valamiféle barbár berberék vagyunk, illetve berber barbárok, ha így jobban nem tetszik.

A doki fogja a karomat, már kint a kazettás templomból, amelyben a pap a harmóniumról játszott a processzió végén (ez novella, uraim, nem fogok tanúskodni ellene!) azt a bizonyos dallamot, amelyre aztán mind felállottunk, egyrészt, hogy távozás előtti imát mormoljunk nemlétező kalapunkba (punk, punk, kala punk), másrészt mert ez a nemzeti imádságunk, a Himnusz.

Búbalek megy leazon. Ő bú és balek is, innen a magam adta nevem. Megyek végig a falun, és tudom, hogy semmit sem kell és nem is szabad tudni. Tudni az életből csak annyit kell, hogy maradjunk meg, a többi marhaság. Ez is marhaság, de mások már kipróbálták, és majdhogynem sikerült.

Muzsikál egy döglött ló. Ez akkor jut eszébe Búbaleknak, amikor a zenekarhoz közeledvén hegedűt kér, és a srácok kiközömbösítik. Hiába fogad szót Koszorús Kálmánnak (15 évvel annakelőtte mondotta vala: „Nyessed, nyessed!”), ez az écesz itt most nem jön be. És akkor beugrik a jiszróeli srác, aki nem az.

Aki azt mondta, hogy ott fasizmus van. A srácról ugyanis kiderült, hogy fajtól s akármítől eltekintve mindenekelőtt: tököcsőrő. Amikor a dögöltő ló muzsikál, Búbaleknek jó a jó a jó a jó a valamilyen kedve.

A Városháza harangja most megpendült, estéli fél tíz. A viharig, melyet tudok, még hátravan román idő szerint öt kerek óra. Búbalek megy a pipefosos utcán, üdvözli a papot („Békesség Istentől!”), tudja a papról, amit tudni lehet, tudja, hogy őrá is minden tudva vagyon ebben a nagy kis fészekben, csak éppen azt nem tudják, hogy ő – Ő. Ez nem olyan könnyű tudás, ez nehéz tudás.

De mit is akarok írni? A harangozónak elfelejtettek idejében szólni, így alig esküdözhettek a fiatalok. A berber feleségek nem képviseltették magukat, csak az elzászi tagozat, azok viszont felszabadultan magyarázhattak azonban. A bukaresti rokonság viszonyult a legnagyobb szeretettel a dologhoz. Ők a falura jövet fájdalommal teli ünneplésnek tartják.

Mosolyogva csókolta kezét Búbalek.

Aztán mit? Minden novellát be kell fejezni. Egyszer. (Ne javítsd ki, drága!) A vihar 1978 óta nem jött, csak kimaradt, mint egy mens száná in korpore szánombánom. De aztán jött, és többet nem orálok. Meg vagyok halva Búbalekkel, aki ő, aki én.

Nem tettünk semmit, nem is éltünk. Csak voltunk. Az ég somkórószagú volt és vörös. A szombatosok sehol, csak az a fiatalember, aki most jó haza esméig Marosvásárhelyre, és a kislánya már, ha tetszik, ha nem, oly gyönyörűen pöttyögtet, azaz kujakozik, mintha jiddis formációban formálódott volna. Búbalek ezt érti.

S avval pász –; pászka. Mert apuka érzi a villámot. Nem a vellámat. Apuka demokráciát szeretne, holott tudván tudja: nagy baromság ám az.

Apuka nagynénje – ez az információs fele a novellinának – székel szombatos volt, ő megúsza (szó szerint, a Marost), az urát (elnézést: a férjét) elkapták, és el is égették.

Apuka most senkinek sem hisz.

A besúgó kutyája

Lehet, hogy Marconi is a Münchhausen-tünetcsoport egyik kisebb esete, nem tudhatom. Münchhausen báró (1720–1797) ugyebár közismerten nagy gurító volt. Marconi (szül. 1943) nem azonos az azonos nevű olasszal, aki a rádiót feltalálta volt. Ez a mi Marconi barátunk nem talált fel semmit, vagy ha mégis, azt döntsék el önök. A mi Marconink szenvedélyes rádiózó, tévéző még inkább rádióelrontó, -javító szenvedélyű barkácsmester volt, kiváló kottaolvasó, ami azt jelenti, hogy több volt benne az elmélet, mint az empiria. De hát oda se neki, rontva javít az ember. A Münchhausen-tünetcsoport nagyjából így foglалható össze: 1. a páciens az orvos előtt mértéktelenül felnagyítja panaszait. 2. súlyos betegséget szimulál. 3. túlzott gyógyszerfogyasztás vagy öncsonkítás révén valóban súlyos beteggé is teszi magát.

Marconi ezt a maga módján szindrómázta, így: 1. a tulaj előtt mértéktelenül felnagyította a készülék hibáit. 2. súlyos „bajt”, azaz meghibásodást „szimulált”. 3. ha nem volt eléggé súlyos a hiba, feltétlenül kiégetett valamit, kinyírt egy-két áramkört, ami aztán indokolttá tette az alapos „terápiát”.

Az alábbi esetet ő mesélte, övé az ávé, a glória és a patent.

Az alattuk levő lakást úgymond elfelejtették annak idején leszígezteni hangilag, ezért amonnan az égvilágon minden felhallatszott, a szeretkezéstől a Szabad Európáig. A kisgyereksírástól a kutyaugatásig. A duhajkodás hullám- és haververésétől a feleség(ek?) hajtóvadászat-szerű csahos-kopós hangzavargásáig. Időnként pedig vonítottak. Ez később hasznos információnak bizonyult. Az alattuk lakó lakó fölöttébb gyanús egzisztencia volt, sosem találkoztak vele, lépcsőházban, liftben, utcán, buszon várva vagy a boltok előtti (akkor még, vagy: már akkor is) végeérhetetlennek tetsző sorokban, egyáltalán nem látták ezt az alakot, Marconi ma sem tudja elképzelni, hogy nézhet ki; de a hangját, azt a pokolvartyogást, azt ezer közül is felismerné. Nagy a gyanúja, hogy nyolcvankilenc decemberében ott üvöltözött (no nem az első, ezek nem hülyék) valahol a középső sorban. Ennek a hapsinak a lakásában rendszerint késő este szólalt meg a SZER. És oly hangerővel ment, hogy Marconi mindannyiszor lúdbőrös lett tőle.

Marconi is hallgatta a SZER-t, hát ugyan ki nem? De hogy lefekvés után is kénytelen légy hallgatni, az ismétléseket is, hiszen meglehetősen sok volt az ismétlés, ráadásul ilyen pimasz hivalkodással, hogy né, mit meg nem engedhetek magamnak, oszt’ ez a paccinger, Marconi most is beleremeg; ez, uram-istenem, harsogva szidta Ceaușescut és Helénát és az egész brancsot, és mégsem lett

semmi baja, nem zaklatták, nem tartottak házkutatást nála, Istenem: ezt nem jelentette fel senki!... Hát akkor nem provokáció itt minden? A nagy hepaj, a nagy zengazinduló? Hogy ez a majom naponta elgajdolja a Székely himnuszt, meg a Zúg a fenyves a Hargitán-t?!... Hát nem kész örület? Aztán ez a pasas a forrcsi után egyből úgy lecsendesült, azt mondják, Hargita megyéből kapta a fizut, de hogy ő mivé kámforgott, azt még a SRI sem tudja. Elég az hozzá, Marconi nem vegyült soha senkivel, ez egy nagy tömb, itt őt ismerik, de csak a szakma határain belül; ahol javít, eljártssza a Münchhausen-szindrómát, és mindig megtalálja a módját, hogy a tulaj legyen hálás, amiért elrontotta, bol-dogabb vadászmezőkre térítette (el) a készülékét.

Marconi: mindig kicsit markolni. Ez lehetett volna az ő jelszava, ha már előtt-te, még katonáéktól, nem lett volna már egy jobb jelszava: Nu te consuma. Ne strapáld magad, kissé csibészesen; Ő, ehhez tartva magát, meg is úszta egy vírusos májgyulladásal.

Roppantul bosszantotta viszont, hogy ha: 1. az övéké, a kisbaba valahogy (ne adj isten) elcsendesül, akkor: 2. kezdi odalent besúgóéknál (mert mi más lehet egy ilyen) a) az ő kisbébijük, and b) a besúgó a maga részeg gajdolásával, c) a besúgó rádiója, felváltva a SZER román, magyar adását; d) a besúgó kutyája, mivel roppantul idegesítik mindezek, külön show keretében kísérli meg érvényesíteni agyonfrusztrált egyéniségét. Osztán pörsze Marconi sincs törökméz-ből (= rahát). Törte ő a törnivalót, mitévő is legyík.

[Egyébként, kitérőleg, zsenialitását aládúcolandó: midőn kiesch wárosunkban is megjelentek a csernobili csipogók (= olyan izék, amiket ha egy izére sze-relsz, mindjárt izé, csipognak sugáryelven, ha valami izé, baj van a sugárral), akkor Marconi egy ilyen csipogót megzenésített, s rászerelt-beszerelt a robo-gója (= dungó) üzemanyagtartályára (= benzineszacskó). És aztántán csak ellopitikázták a dungót, s ekkor ez az izé ízélni kezdett belőle, sugarazni. Nem sugározni? Hajaj. Minden esetre számítva Marconi riasztotta a bizonyosokat. A bizonyosok aztán – óg, magóg, ez már a fürge-delem után – természetesen kicsipogtatták a tetvest (mínusz vé. pljusz té.). Egyáltalán nem érdekes, a ro-bogó amúgy is szárrá ment. Kukoricaszárrá. Sárgult már a kukoricaszár, amire Marconi fel tudta hajtani a nyomorult háromezer-ötszáz lejét a nyomorulton.]

A kutya egy szép gyönyörű estén változatlan hangerővel és halált meg-vető elszántsággal üvöltött. Míg rúgták. Csak kutyát lehet ily barbárul rúg-ni, gondolta Marconi. Balek, tévedett, a balek privilégiuma a tévedés. Akkor már lejárt volt nagyjából minden: volt már feleségverés, kurvaanyádba kül-dés, drágabubám-szenderegj, forduljide-telotyó, rakdanyádba-pucoljmár, szopdaszukát édszesringyó, drágahazám-bebasztlak, csauseszkuhaphaphap, mitírnakalapok olyan témákról, amik mindenkit... tebaromaszentségedet,

micsinálsz az országgal. Ekkor Marconi tisztán hallotta – mert tisztán hallgatózott, a félelem gyávat győz! –, hogy, muramista, a kutyát, mert becsinált (Marconi befogta az orrát, csak most fogta be, nem tudta, mitől oly büdi az élet; hát attól volt), láncsal is veri a barom, ekkor ráadásul a fogfájás is elemi erővel tört rá, képzelhető, ha véletlenül nem kopasz Istentől, hát a haját egy szálalig kitepi. Na. Oszteg elhallgatott, elhalt (?) szegényke.

Itt kezdődik ez a hepaj. Mert Marconi gondolt egy merészet és nagyot, ki-ki úgy zseniális, ahogy bántják, és dróton finoman, finom és erős dróton erősen finoman leengedett a pincuri nyíláson, melyet a fűtőtest csöve(i) körül hagyott a szerelés, lebecsátott, mondom, na mit? Egy ultrahang-generátort. Búbáj, mi? Ez aztán ismét megdolgozta a kutyát; mert hogy egyik hullámhosszamat a másikba ne generáljam, a kutya, miután már nem rúgták, elcsendesült, de viszont úgy felejtődött bömböldésen a rádió. Na, ezt Marconi még úgy sem bírta, mint a kutyát. De azt a vonítást, azt a vitustáncot, amit a kutya rendezett ettől az ultrahangos izétől! Ha csípőspaprikával kened be a hátsóját, akkor sem produkál ilyen rajongást. Zengett a kisbudi a jajtól.

Itt hirtelen lehanyatlik a sztori íve, Marconi addig generálózta a kutyát, míg a részeg besúgó végül is felriadt, ekkor Marconi visszahúzta a generátort, viszont a gazdicsek észrevette: jó, még mindig bömböl a rádió. Nosza, elzárta, s aludt mindenki, mint a lelkiismeret.

Attól kezdve Marconi mindig a kutyával záratta el a besúgó rádióját. Mígnem a szerencsétlen pára egyszer csak ki nem purcolt. De akkor már nyakunkon volt a forradalom, és mindenki a terroristáktól félt, ez a besúgó pedig soha többé nem hangoskodott: ki tudja, milyen rangban intézi nekünk megint a bajt.

Itt a vége, kapcsolj át egy másik (jobban eső) csatornára.

Karácsony a városban

Ünnep szombatjának reggelén Máriskó, a kancsi szomszédoló, szokása szerint nagyokat nyögdögélve lökte be a zúzmarába dermedt kiskaput, majd sokáig kopogott.

– Ne verd annyit azt az ajtót, nyitva van – kiáltott ki. – Még nem haltam meg. Ha nem halt meg, mit csinál itt egyedül?

Hát mit csinálnék? Eszem magam.

S hát nem inkább a tűz kellene hogy egye a fáját, és maga a melegben álmodjék nagyokat?

Hát ma valahogy nem volt kedvem sem felkelni, sem tüzet tenni.

No majd teszek én. S hát aztán még miben legyek a segítségére? Ne hozzak egy fenyőágot? Mégiscsak szenteste lesz...

Te Máriskó! Mi lenne, ha fölpackolnék, és váratlanul betoppannék a leányomhoz? Még sosem láttam városi karácsonyt...

Hát az nem volna bolondság, s az idő is, né, milyen száraz, majdnem poros az út. De hogy állítana csak úgy, hipp-hopp oda, azokhoz az úri népekhez?

Tudod mit? Segítsél pakolódni. Aztán lépj át Kocsis Pistihez, fogja be a lovat, és vigyen ki az állomásra.

A vonat is olyan nehezen jön, mint az idő. Minduntalan úgy tűnik, sípol már valahol a kanyarban, szól is Kocsis Pistinek, na készülj, mindjárt rakodunk – aztán semmi. Valami autók a távolban.

Aztán ott mit mond, Lila néni? Mikor belép a villába? Kezdi is már a Mennyből az angyallal?

Vicces ez a Kocsis Pisti.

Nem, fiam, nem. Avval kezdem, hogy hipp hápp, ahogy most járja a divat.

Húúú, húúú. Na, ez már az igazi, amint előbukkan tényleg a vasparipa. Na, Pisti fiam, szerelkezzünk!

Erős a legény, egy micc alatt felpakol mindent. Elsőnek a vénasszonyt, aztán a zsákokat: kettőben káposzta, egyben pityóka, az egyik tarisznyában füstölt kolbász, oldalas, a másikban két befőttes üvegben besütött hús, a harmadikban

másik két üvegben sósuborka és paprika. Külön kis átalvetőben az ital: két liter bor és egy liter erős szilvapálinka.

Ne mondják, hogy a villa úrnőjének az édesanyja mód nélküli szerencsétlen falusi asszony.

Az állomáson sok a taxi, de van lovaskocsi is, itt felejtve az ántivilágból. Ezt választja, s be jól teszi, mert a megadott cím éppen a másik irányba mutat, errefelé az út sincs egészében leaszfaltozva, látszik, hogy új lakónegyed, már szinte a városon kívül, a mindentudó lóvezető azt mondja: lakópark.

Aztán már hogy lagnának parkban, mikor ennyi nagy ház van errefelé? Cso-dálkozik Lila nén.

Nem is a parkban laknak, bölcseleksedik a korbácsát pattogtató ember. De úgy élnek, mint a leparkolt luxusautó.

A villa előtt tétováznak egy kicsit, aztán előbúvik két hebrencs leányka. Megcsodálják a fura járművet, még inkább a lekászálódó öregasszonyt.

No, melyik melyikőtök? Rivall rájuk, azok illedelmesen bemutatkoznak. Én vagyik Lili, mondja a szöske. Én vagyok Lia, mondja a másik.

Aztán ennél egyebet tudtok-e magyarul?

Tudnak. Mondják is: kezicsókolom.

De mindjárt utána: Tu eşti Buni?

Valahogy úgy, hagyja rájuk Lila. No, jóember, segítsen behurcolni ezt a sok pakkot!

A lótaxi jó hordár, szerre mindet a feljáró lépcsőhöz cipel. Lila bemutatja a hozományt az unokáknak. Elsőnek a zsákokat: kettőben káposzta, egyben pityóka, az egyik tarisznyában füstölt kolbász, oldalas, a másikban két befőttes üvegben besütött hús, a harmadikban másik két üvegben sósuborka és paprika. Külön kis átalvetőben az ital: két liter bor és egy liter erős szilvapálinka.

Ne mondjátok, hogy szerencsétlen falusi vénasszony a nagymamátok.

A csitrik mobilon beszélnek valakivel. Kis piros kocsival Liliána, így hívhatja magát, a villa elé gördül. Lila nén éppen kávézik a csajokkal a konyhában.

Hát maga? Nem megmondtam, hogy ne jöjjön ide?

Hát miféle ünnep nálatok is a karácsony? Nem a szeretet?

Ünnep, nem ünnep, nekünk ma este sok vendégünk lesz. Az uramat előléptették, és meghívta a baráti kört egy összejövetelre.

Gratulálok. S hát aztán?

Hát aztán, magát most hová dugjam. Ezek úgy tudják, hogy maga odavaló né, Libánfalvára. És olyan öreg, hogy már járni se tud. Hogy bé van rakva egy vénházba.

Én, öregotthonban? Méltatlankodik Lila nén. Hát volt lelked ilyen rusnyát hazudni rólam?

Édesanyám, ezen most ne vesszünk össze. Ezt mi már százszor, ezerszer elbeszéltük, végigtárgyaltuk. A családi boldogságomért mindenre képes voltam, és leszek ezután is. Mi most, hála Istennek, rendben vagyunk. Az uram jó két éve nem iszik, elővette magát, szépen keres, a fizetését én kezelem. Ha most felborul a dolog, akkor mehetnék vissza jegyeladónak a mozihoz. Ha még volna mozi.

Na jól van, jól van, sóhajt az öregasszony. Csak látni akartalak. Mindjárt továbbállok, csak éppen megcsókolom ezeket a szépikéket.

Vigye ezeket a cuccokat is. Nekünk megvan mindenünk.

Te!...Mondd azt nekik, hogy egy ismeretlen boldogtalan – hibbant! – vénasszony járt itt, nem a nagyanyjuk; ezt a sok izét, itt né, a zsákokat: kettőben káposzta, egyben pityóka, az egyik tarisznýában füstölt kolbász, oldalas, a másikban két befőttés üvegben besütött hús, a harmadikban másik két üvegben sósuborka és paprika, külön kis átalvetőben az ital: két liter bor és egy liter erős szilvapálinka –, ezeket a másik villába szánta, csak éppen eltévesztette a házszámot.

Elviszem, el. Nehogy gyanút fogjon az a megjavult urad.

No, hívj egy taxit. Tehertaxit, lányom...

Hová lesz az út? Ilyen udvarias egy tahartaxis manapság. Rá is csodálkozott volna, de akkor Liliána, a leánya hirtelen utánuk rohant, kitépte az ajtót, és csókolgatnia kezdte az anyját.

Bocsásson meg, bocsásson meg! Sírta.

Jól van, jól van, te bolond. Mindig ilyen hibri-hubri voltál. Induljon, sofőr úr, mert elkésünk.

Honnan tetszik elkésni? Honnan, honnan. Azt még meg kell gondolnom. Mondjuk, a hetipiacról.

A pálinkát kivéve, mindent szinte azonnal el tudott adni. Kapva kaptak a népek a két zsák káposztán, a pityókán, a füstölt kolbászon, az oldalason, a besütött húson, a sósuborkán és a paprikán. Könnyen megadták az árát: mintha mindenki meg lenne bolondulva, úgy vásároltak összevissza mindent.

Már sötétedett. Lila nén pedig meglepte magát Jézuska ajándékaként egy helyre kis kampós pálcával. Aminek a horgas fejére csinos kereszt van faragva.

Úgy jár vele, mint egy alsóbb rendű püspök.

Buszra ült, utazott egy kicsit, leszállt. Ahol érdekesnek látszott, megsétáltatta úri személyét, nagyokat koppantva a bottal. Útközben megkántálták, megvirgácsolták valami kismikulásnak öltözött gyerkőcök, kunyeráltak apróért, adott ide is, oda is. A város kivilágítva, éppen mint karácsonykor, mindenfelé siető emberek, egyedül neki maradt ráérője, úgy érezte magát, mint valami csakugyan fontos tulajdonos, akinek az ideje éppen a csíkos tarisznyában, a megtartott pálinka mellett lapul, és a világgal együtt az éppen születendő Jézuskát várja.

Lila nén eltelt boldogsággal. Hát ő, amit akart, azt végülis elintézte. Látta a családot, már azt a felét, amelyik éppen kéznél lehetett; ajándékozott is, árult is, sétált is, ünnepelt is.

Jó lett volna látni a táncoló medvét, de azt mondták, hogy újévkor jár.

Várjunk csak: vegyünk csillagszórót, néhány kisebb gyertyát, az is jól fog odahaza; s valami édességet, nini, éppen olyan a szaloncukor, mint az ő leánykorában volt.

Az állomási önkiszolgáló étteremben gondolt merészet és nagyot, s megevett egy csülkös bablevest, ivott rá egy kis pohár sört.

A vonat ezúttal nem késett, de mire az ő kis „célállomására” ért, bizony éjfélre járt. Mit tehet ilyenkor Lila nén. Bekopog a főnökhöz, megkínálja az erős pálinkájával, az pedig friss bolti kaláccsal. Aztán szó szót hoz ki, s a főnök végül kitelefonál a felső faluba. Kocsis Pisti fogjon bé, s jöjjön le, ha jót akar, mert né, Lila nénje itt ül a váróban, egymagában.

Kocsis Pisti morog egy sort, de befogja a száját s a lovat, mert Lila nén nélkül annál is pistibb volna, mint amennyire. Hiszen nincsen jóformán semmije, mégis gazda: nyolc hektár föld, abból három prima, két tehén, a ló, s harmincöt juh. Ezeknek a hozamából adogat az öregasszonynak, amennyit az elfogad, ám az kevéssel is beéri –, így hát Kocsis Pisti azt a kevés óhaját, ami még lehet, készséggel teljesíti.

Ez a mostani speciel nem smakkol; de az élet ilyen is, meg olyan is.

Hát maga ilyen hamar kividékelte magát?

Én igen.

S hát milyen városon a karácsony?

Az valami káprázatos. Egyszer menj majd el te is.

El is megyek. Csak legyenek unokáim.

Csak legyenek. Hagyja rá Lila nén. Csak legyenek, Pisti fiam. Mert né, mindjárt ötvenes vagy; s mégsem vagy százas.

Jajistenem, hát magát így kitették? Téli víz idején, s éppen a szentestén? Máriskó,
a szomszédoló tüzet tett, forralt borral várja. Süttöttem pánkót is, hallja-é.

Hallom, hallom.

S aztán mégis, minek jött ilyen hamar haza? Nem fogadták szívesen?

Minek, minek. Mi bajod neked avval. Tán csak nem „bulizni” akartatok ti is?
A házamban?

Jaj, dehogy, dehogy. Tettem fenyőágot, né, akkorka, mint a kujakom, de elfér
a gyertya s a szóró rajta.

Igaz is. Hoztam vajegyet.

Hát akkor meggyújtom, mindjárt harangoznak, s mondjunk el
együtt egy imát.

Te csak mondd hangosan, Máriskó. Én majd csak így, magamban.

(Még meghallja a Fennvaló, hogy közben mi jár s mi nem, az eszemben.)

Sánta bolhák farsangja

Képzelt történet egy néhai íróról

A neves író akkor érte a meghívás, amikor éppen azon tűnődött, hogy ment-é az írók által a világ elébb. – Várnak az olvasóim! – kiáltotta, s azonnali hatállyal elnapolta a terméketlen agóniát. És egy szépnek nem mondható téli reggelen ott találta magát az állomáson. Hosszú nagykabátjában, rókabőr kucsmájában, jókora aktatáskájával úgy nézett ki, mint egy álruhás titkosügynök. Virgonc fiatalember lépett hozzá, köszönt s megkérdezte:

– Maga-e az az illető?

Az író megörvendett, hogy egyszer az életben illető is lehet, boldogan mondott igent. – Parajdi Sós Tivadar? – olvasta egy céduláról a legény, és máris nyújtotta jobbját. Az író ráhagyta. – Hát akkor mehetünk is. Itt a szán az oldalban.

Nagyokat prüsszköltek elöl-hátul a lovak, de meg lehetett szokni. Messzehangzó csilingeléssel siklottak a lilafehérre rajzolt dombok közt a ropogós havon. Másfél órányi szánkózás után megérkeztek az iskolába, ahol az igazgató és a tantesület forralt borral és friss farsangi fánkkal kínálta.

– Sajnos, nem fogyaszthatok alkoholt – szabadkozott az író. – Ugyanis gyógyszerrel kell szednem, mert mindenféle betegséggel bajmólokodom.

Az igazgatót dirinek becézték. – Akkor itt van ez az orvosság, ne. Oroszhegyi szilva – töltött a poharakba. – Nem alkohol, csak pálinka!

A poénon nagyot nevettek, de az író így sem állt kötélnek. Átvonultak a közeli kultúrházba, ahol a szülők és gyermekeik zsivajogtak. Jókora vászoncsíkon öles betűkkel ez állt: „Üdvözljük kicsiny falunk nagy szülöttjét!”

Az író különösnek találta, de arra gondolt, bizonyára egy korábbi vendég fogadására készült, most hirtelenjében nem akadt egyéb, amivel kedveskedhetek volna. Faluhelyen a szükség törvényt bont.

A kultúra hajléka hodályra hasonlított, két kályha ontotta a meleget, az viszont azonmód kirepült a kürtőn, csupán csípős füstje kóválygott a mennyezeten.

– Tisztelettel köszöntjük az író urat! – olvasta egy lapról a direktor. – Úgy is mint író, de főképpen úgy, mint kicsiny falunk nagy szülöttjét!

Az író némileg megrökönyödve vette tudomásul, hogy ímé, szülőfaluja keletkezett. Ezidáig úgy tudta, városban jött a világra. De úgy látszik, faluhelyen meszik, hogy minden tudásunk, a hővel és terveinkkel: esetenként – füstbe megy.

Arra kérték, tekintené meg a szerény műsort, melyet erre az alkalomra, meg a közelgő farsangi bála készítettek elő. Ez a nyilvános főpróba.

A színpad helyén hevenyészett emelvény állt, három lépcső vezetett rá, a csintalan gyerkőcök merészen le- és felugráltak. A zenészek pódiuma, magyarázta a diri. Most ez is megfelel; de amikor, majd a nyáron a falu napját ünnepeljük, olyan színpadot rittyentünk, tíztonnás kamion is játszva fordul meg rajta!

A pedagógusok szerre vezényelték föl a szereplőket. Szavalás, dalolás, csúrdöngölés, farsangi tréfák, maszkurázás –, úgy elröpült az idő, észre sem vették. Az elől ülő rangosabbak fényes képpel szűrcsölgették a forralt bort, kortyolgatták a kisüstit, falták a kalácsot, a pánkót, és nagyokat tapsoltak, aszerint, hogy éppen kinek a csemetéje produkálta magát.

– Most az öné kellene hogy legyen a szó – hajolt közel a diri. – De mivel elröpült az idő, elég, ha meghajtja magát, miután megköszönöm a jelenlétét.

Átvonulunk a sógorságom panziójába, ahol egy jót ebédelünk.

Dictum-factum úgy lett, szó szerint: az író szóhoz nem jutott. Meghajtotta magát, kissé komikusra sikeredett, egyik csemete el is kurjantotta: – Isték! Né, hogy' bé van rúgva! –, de valaki még idejében nyakon vágta; úgyhogy zökkenőmentesen ért véget a találkozó, és átballagtak a szomszédos (egykor szövetkezeti) kocsmába, amely immáron a Turul Panzió nevet viseli. Ott egy nyugalmozott tanítóné asszony kínálta helyet a tantestületet és a szülőbizottságot, élükön a dirivel és vendégével. A tancinak most is olyan erős a hangja, mint gyakorló pedagógusságának boldog éveiben. – Itt mi sok mindenen átmentünk – mondta kacagva. – Mindent kibírunk; nem úgy, mint Seggetlen Csufuli, akit hátulról kapott el a medve, de fel se vette. Aztán pedig a buldózer ment át rajta. S hát azt már nem bírta meg.

Az ebéd módfelett finom volt, a tanci elújságolta, hogy a világ keveset változik, lám, ő azelőtt alapszervezeti titkár volt, ma pedig RMDSz-elnök, mégis a jó ügyet szolgálja. Ezt a menüt akkor kapta fel a fogyasztói társadalom, amikor anno Bodoni elvtárs vadasbélstínt evett itten, zsemlegombóccal. Azóta pirosbetűs – elnézést: sátoros – ünnepeken ez a sláger: vadasbélstín zsemlegombóccal...Pedig akkor senki sem értette, miért éppen ezt rendeli Bodoni elvtárs. Később esett le a tantusz: így kíván tiltakozni a diktatúra ellen! Na.

Az ebéd végén pohárköszöntőt mondott a diri, és felkérte az időközben díszvendéggé avanzsálódott író, hogy „mint falunk szülötte, mondjon néhány szót a jelenlévőknek, úgy is, mint olvasóinak”.

– Ilyenkor, farsang idején nekem főleg a szülőhelyem jut az eszembe – kezdte a felszólított –, mégpedig annak is a piactere, amelynek közepén látványossági bódé előtt menedzseltek magukat a cirkuszisták. Mejne dámen unt herren, így beszélt a kikiáltó, tessik hinenspácíren, rekten kesztetik a grossz ártige

átrákción!

Kemény piculákért láthattuk a kétmázsás móríkaló amazont, a muzsikáló vadmalacot, a kardfaló lovagot, a tűznyelő bohócot, és volt ott repülő tehén is, amely arról nevezetes, hogy két hétig repül, két hétig nem repül –, amikor én is befizettem, éppen nem repült, mert meghibásodott a lengéscsillapítója...

A társaság ámuldozva hallgatta, némelyek kortyolni is elfelejtettek. Az író folytatta:

– A legcsodálatosabb viszont a sánta bolhák farsangja volt. Közismert, hogy bár a bolha lábai vékonyabbak az emberi hajszálnál, mégis súlyának 700-szorosát tudja elhúzni, és 60-szorosát felemelni. Élelmes emberek erre a tényre alapozták régen a megélhetésüket bolhacirkusz formájában. De mit is csináltak ezek jószágok a cirkuszban? Hintót húztak, vívtak, zenéltek, fociztak, zsonglörködtek, kötél táncoztak, és így tovább. Az idomítás első lépéseként zárt üvegcsében tartották őket, hogy szokjanak le az ugrálásra, majd amikor ez megvolt, akkor vékony aranydrótot kötöttek a nyakukra pórásznak, ami azután egész életükben rajtuk maradt. Nem lehetett éppen ideális bolhaélet, nem igaz? Ezután a kocsihúzó bolhát testéhez képest böhömnagy hintó elé fogták, és húzták vele. Más bolhák zsonglörködtek, vagy fociztak, amire úgy sikerült megtanítani őket, hogy számukra taszító anyaggal, pl. kámforral itatták át a labdát, amit a bolha kétségbeesetten próbált eltuszkolni magától, azt a hatást keltve, mintha lelkesen focizna a haverokkal. A zenekari bolhák alatt melegíteni kezdték a padlót, a melegtől szabadulni szerettek volna, de nem tudtak, mert oda ragasztották őket a földhöz, így látszólag ételéssel játszottak a hangszereiken, pedig csak kapálóztak a nyomorultak.

Ennél a résznél a direktor szelídnék tetsző mozdulattal lerántotta az író a székére. – Köszönjük az értékes tudománynépszerűsítő előadást, de ki szeretném igazítani kedves díszvendégünket. Sehogysem tudom elképzelni, miként járt bolhacirkuszba gyermekkorában. Ugyanis itt minálunk, Kisberkenyésen bolhánk volt ugyan dögivel, de sosem volt piactér. Mindig is Nagyberkenyésre jártunk piacolni, nem igaz?

A társaság harsogva helyeselt.

– Voltaképpen hol is született a tisztelt író úr 1944. augusztus 23-án?

– Már bocsánat – szabadkozott az író, igen mély büntudattal. – Az a helyzet, hogy én 1927. szeptember harmincadikán születtem. Amikor még nyíltak a völgyben a kerti virágok...

– Aha – értette meg a panziós ny. tanítónő. – Mikor még zöldellt az ablak a nyárfa előtt... – Te Diri! – fordult az igazgatóhoz. – Részségségben megint egy másikat hívtál. Képzeld, író úr, a múltkor doktor Pápai Benedek vadászegyesületi korelnök helyett előbb páter Benedek Fidélt, majd magát XVI. Benedek

pápát akarta meghívni a templombúcsúra...

A direktor teljesen kanfúznak mutatkozott.

– És akkor hol tetszett születni, ha nem Kisberkenyésen? Talán Nagyberkenyésen?

– Dehogy, kérem. Nagyváradon születtem.

– És nem Parajdi Sós Tivadarnak tetszik lenni?

– Bajor Andor vagyok.

A közösség egyemberként nézett össze.

– Hát ez furcsa. Sosem hallottuk ezt a nevet...Nahát, nahát. Vicces embernek tetszik lenni.

A látogatás pánikszerűen ért véget. Elkérték a személyazonosságiját, de így sem hittek neki. Írtak viszont jegyzőkönyvet, fölvehette kiszállási és napidíját, meg a „tudományos előadásért” járó tiszteletdíjat – nem távozott üres zsebbel. Sietve búcsúztatták mondván, hogy mindjárt kúrálni kell.

– Aztán jöjjön el mihozzánk máskor is, ugyanavval a problémával és tematikával...

– Elvárjuk kiseded falunk nagy napjára is – szorongatta kezét a teljesen bekáfolt igazgató. – Nem borjúnyúzó nagypénteken lesz, hanem amikor az önkormányzat és a plébános úr eldöfi és meghektározza s utána kilövi...Izé na. El-dön-ti. Meg-ha-tá-roz-za. Ki-je-lö-li!....

Csilingelő szán helyett vaskos terepjáróra szuszakolták föl; meg sem állt vele a segesvári állomásig. Ott a sofőr megvárta, míg fölkapaszkodik a nemzetközi járatra, akkor jó nagyot sóhajtott.

Az író szerencsésen érkezett haza Kolozsvárra. Berkenyés vagy Bürkönyös csak olyankor jutott eszébe, mikor néha-néha vadasbélszínre vágott. Úgy emlékezett, hogy a flekkenhez talán pompás gombakörítéssel is szolgáltak, de ebben már nem volt annyira biztos. Rémllett, mintha azt a bizonyos Bodoni elvtársat is ösmerné valahonnan.

Sajnos, a kicsiny falu nagy ünnepén nem vehetett részt. Valahogy lemaradt a neve a meghívandó személyiségek listájáról.

Faluhelyen hamar felejtenek.

Az elhálásról

Vannak piciny párhuzamok. Amikor például Gergely Lukács megkérte a falu egyik legmódosabb lányának a kezét, hát „összeeresztették” őket. Kellott ez, hogy a vagyon ne menjen kárba. Hiszen a rosszul sikerült házasságból rengeteg baj támadhatott, veszekedés, verekedés, gyilkosság is, majd pedig a sok pereskedés, a pénzt akkor is az ügyvédek vitték el. (No meg az adószedők.) Ez a Gergely Lukács a lehúzott lámpa homályánál annyit látott, ha igen, mert pálinkát is adtak, hogy belibben valaki, aztán mintha ruhasuhogás, efféle, no és háttal csizmafejen ragadja, ő meg belelök, és a csizma lehuppan. Utána a másik is. No, ez derék, gondolta Lukács; pedig katona tán mégsem járhatott nála. Aztán a többi fele is úgy ment, mint Doberdónál; két hét múlva mindkét ház népe elégedetten nyugtázta: megköthető a frigy, a fiatalok képesek egymás megismerésére bibliai értelemben is.

Valami hasonló olvasható Fogarasi Sámuelnél, aki Borosnyai Lukács Jánosról ezt írta volt: „Hollandiába volt az Akadémián, ottan megszeretett (sic!) egy özvegyasszony leányát, ezzel a leánnyal megegyezvén, éjszaka hozzája ment, vele akarván hálni, de az özvegyasszony a leánya ágyába feküdt, s Borosnyai azt tudván, hogy a leány vagyon ott, az anyát elhálta; azután megtudván az esetet, el akart onnan jönni, de nem lehetett, hanem el kellett az özvegyasszonyt venni, s magával is hozta, aki már akkor idő töltött asszony volt. Ezért Borosnyait az anyja s atyjafiai megvetették, ő is szégyenlette; csakugyan az úgynevezett ispotály-templomban Vásárhelyt pappá lett, ahol akkor a fizetés 80 forint s nem tudom hány véka gabona volt, ahol igen szegényen élt, és a kis utcabeli szántó-vető emberek dédelgették. Így lévén dolga, szégyenletibe sehová sem járt, behúzta magát a házba, szorgalmasan kezdett tanulni. Egyszer úgy elterjed a híre, hogy a város népe mind az ispotály-templomba kezd járni, oly számosan, hogy a templomban nem férvén, az ablakokhoz székeket tettek, s azokról hallgatták az ifjú papot.”

A hívek Borosnyait vártemplomi pappá választották, és „nagy pap” lett belőle. Elég az – mondja Fogarasi Sámuel, egy kicsit Mikes modorában –, hogy Borosnyai(t) ifjúi hibája tette nagy pappá...” (Marosvásárhely és Göttinga, 68, 69.) Később püspök lett belőle.

Nem így Gergely Lukácsból, aki egyáltalán nem vette észre, hogy az anyó-

sára lévendő nőszemélyt hálta el, sőt, a nászéjszakát is vele töltötte, és azután még sokat; a friss menyecske „egyből teherbe esvén” alig mutatta magát, csak amikor már meglett a gyerek, egy pirospozsgás legényke, „világra az apja”, akit a szokás szerint természetesen szintén Gergely Lukácsnak kereszteltek, holott Gergely Lukácsból már legalább negyedszáznyi élt a faluban.

Kitől való a Gergely Lukács elsőszülött fia, nem firtatták. Az anyós, eleget téve fölösen vállalt anyai kötelességének, egyre inkább az unokával foglalkozott, a menyecske pedig istenigazában kézre vehette az urát. Az aztán csinált neki (még?) hét vagy nyolc gyermeket, és ezek közül számosan élnek ma is. Egyikőjük, akit szintén Gergely Lukácsnak hívnak, adta elő a történetet, még friss házas koromban, mikor egyszer koccintás közben azt “észlelte”, s nem is hagyta kajánkodás nélkül: hogy milyen virtuosos erőben leledzik az anyósom.

(Elmeséltem a kábelkorcsomában; nem igazán értették. Csak egy éppen idehaza lebzselő aluljárós koraöreg villantotta föl szuperurbán nyelvtudását mondván, hogy ilyen sz...r helyzetben alapvetően akkor is ég a pofád, ha egyébként, úgy bizonyistenileg k...rvául ártatlan vagyol.)

Gépoint

(Olvasói levél)

Régóta szerettem volna megismerni valakit, aki ért az írás művészetéhez. Meg a technikájához, persze. Regényt írnék ugyanis a szerelemről. És/vagy a halálról. Nem is; az életről. Szóval nem is tudom. De ha valaki elmagyarázni, mi a helyzet, és hogyan kell hozzáfogni, hát megpróbálnám.

Tegnapelőtt aztán megakadt a szemem egy hirdetésen. *"Kortárs irodalmi tanácsok a G Pont Cafében! Szerdán és pénteken, 16–21 között"*

Hát ez talán éppen nekem való, gondoltam, és (mert még idegen vagyok a városban) kérdezősködni kezdtem az utca felől, ahol a kávézó üzemel. De az a négy-öt idegen, akiket (mert a tekintetük nem volt túlságosan elutasító) megkérdeztem, mit sem tudott a *G Pont Caféről*. Ezért aztán az utamba kerülő internet pincébe siettem, hátha a világháló eligazít. És nem is csalódtam. Ezt találtam ott: *A misztikus G betű, Grafenberg ausztrál tudós nevének rövidítése, aki 1950-ben publikálta felfedezését. A G-pont létezését azonban sokan – mivel nem sikerült megtalálniuk – ezután is kétségbe vonták. Pedig érdemes odafigyelni arra az apró kis pontra, mely a szexuális gyönyör kiapadhatatlan forrásává válhat. Megtalálni persze nem is olyan egyszerű ezt a vagina mellső falán található, kb. 1–1,5 cm átmérőjű területet, melynek izgatása sokszor mind a klitorális mind a hüvelyi orgazmusnál erősebb kényeztetet okoz. Alakja személyenként változó, hasonlíthat babszemre vagy lehet egy szimpla dudor. Vannak nők, akik érzik a vécén ülve, kitapintják egy vibrátorral vagy egyéb eszközzel, másoknak azonban partnerre van szükségük a felfedezéséhez. Stimulációja eleinte a vizeléshez hasonlatos ingerteret okoz, majd szexuális élvezetté vált át, végül kielégüléshez vezet. Bár a szexológus szakember is elismeri, hogy a G-pont felfedezése számos, addig nem ismert élvezethez juttathatja a nőt – és így partnerét is – óva int attól, hogy mostantól kezdve kifejezetten „erre hajtsunk”. Ha ugyanis célorientáltan keresgélünk, s mégsem járunk sikerrel, ez az egész aktust frusztráló élménnyé változtathatja. Sajnos tény, hogy vannak nők, akik sikertelenül próbálnak rábukkanni Grafenberg-pontjukra. Nem elképzelhetetlen, hogy nincs nekik, de az is lehet, hogy lévén a hüvely túl hosszú, nem képesek elérni. Ez sem tragédia, a kielégülésnek számos más módja létezik ezen kívül is. Ha azonban megtaláltuk, használjuk ki a lehetőséget, mely a kényeztetésnek addig ismeretlen spektrumát vetíti elénk. ** Hol van a G-pont? Ha van, akkor a hüvelyen belül mintegy 2,5–5 cm-re helyez-

kedik el, annak elülső falán. Aki nincs izgalmi állapotban, nem képes érezni az ujjával ezt a csupán borsó nagyságú részt. Szexuális izgalom hatására azonban a pont növekszik, egy kisebb pénzérme nagyságához hasonló méretűvé is válhat. * Figyelmedbe ajánljuk még: Egy kis óvszertörténelem (cikk), Miért akarnak a férfiak mindig szexelni? (cikk), Lassú szex, hosszú élvezet! (cikk), Az orgazmus tanulható? (tudásbázis), Normális, ha fél óra szex után fáj a nőnek? (tudásbázis), Kielégületlen fájdalom? (tudásbázis). * Másrészről ténylegesen nem pontról van szó, hanem inkább egy kis zónáról. Ha fel akarja fedezni, és megpróbálja megtalálni, hol van, észre fogja venni, hogy a hüvely fala általában sima és selymes tapintású. Ám a G-pont zóna kissé durvább felületű, némileg hasonlóan egy dió héjának érdességéhez. * Mit kell tenni vele? Amikor már megállapította, hogy van-e ilyen zónája, vagy nincs, azt is fel kell fedeznie, hogy ha van, az gyönyört nyújt-e önnek vagy inkább kellemetlenséget, zavart jelent. A G-pont ingerlése leggyakrabban rohamszerű örömrészt vált ki. A szexben "profik" azt ajánlják, hogy a mutatóujjat, annak második ízületéig behelyezve "hívogató" mozdulatot kell tenni a hüvely elülső falára. Egyidejű nyomás gyakorlása mellett ki kell tapasztalni, hogy a feltételezett G-zónában milyen hosszú ingerlés vezet eredményre. Mindenekelőtt fontos az, hogy szexuálisan felfokozott állapotban próbáljon ilyen módon örömet szerezni magának. Az is befolyásoló tényező lehet, hogy a nők egy adott hónap különböző időszakaiban eltérően érzékenyek szexuálisan. * Meglehetősen gyakori, hogy az első érzés a vizeleti inger lehet. Ennek oka arra vezethető vissza, hogy a húgyhólyagot is éri nyomás a fent leírtak gyakorlásakor. Ez azzal ellenőrizhető, hogy a hólyagot ki kell üríteni, és azután megtapasztalni, milyen érzést vált ki az ingerlés. Az első időkben furcsa benyomásokat lehet szerezni, de a későbbiekben a legtöbb nő arról számol be, hogy megéri a kitartás. * Női ejakuláció. Egyes nők azt állítják, hogy a G-pont ingerlésekor ejakulációt éreznek. A legutóbbi időkben végzett kutatások ezzel kapcsolatban két ellentmondó eredményt hoztak. Egy orvoscsoporthoz megvizsgálta az ekkor kiáramló folyadékot, és prosztata -enzimeket talált benne. Ez a felfedezés alátámasztotta a G-pont és a férfiak prosztatájának azonos eredetéről szóló elméletet. Ezzel szemben más orvosok a folyadék vizsgálatokor vizeletet mutattak ki. A kutatás tehát folytatódik! * A G-pont közösülés alatti érzékelése. G-pontjának méretétől és pontos elhelyezkedésétől függően érezheti az ingerlés bármilyen hatását a szexuális együttlét alatt. A legvalószínűbb, hogy akkor érez valamit, ha megemeli a medencéjét. Egy másik népszerű pozíció, ha négykézláb áll, vagy álló helyzetből előrehajol, és a behatolás hátulról történik. Ezt mindenkinek saját magának kell tapasztalnia.

Kissé szédelegve támolyogtam föl a szabadba vezető lépcsőkön. A kijárattól balra koszos kiskocsmába botlottam. Sűrű füstjének bűze nem tudta elnyomni az erős presszóillatot. Beléptem, és én is kértem egy kávét. Aztán egy drágácska

konyakot is. Egy idősebb fickó próbált szemezgetni velem, de olyan csúnyán néztem vissza, hogy riadtan fizetett, és elmenekült. Regényemről és a G pont-ról méltáztam. De nem jutottam semmire.

Felhajtottam italomat, és magam is kifelé indultam. Véletlenül pillantottam az ajtóval szemben világló nagy tükörbe.

És elámultam.

Hatvanöt éves vagyok. Szemből egy harminc és negyven közötti, kissé már rezgő idomú, élvezeteg képű festett kurva vigyorgott vissza rám.

Na, ezt kapja el, Bölönyi úr!

Sámsondi Gabriella Delila

helyből

Fluid és pirula

A február kínzó betegségekkel köszöntött be. Engem kiszúrt magának a csúz, a köszvény. Szaggatás, szúrás a derekamban, kéz-, láb- és fejfájás gyötör, szél-ütés kerülget, kintről vérfagyasztóan bevigyorog a madárinfluenza. Anyósomat gyomorgörcs, oldalszúrás, epehányás, rosszullet, székszorulás, savanyú felbőfögés, állandó gyomorégés, majd megint hasmenés kínozza. Feleségemnek a torka fáj, szörnyen köhög, kegyetlenül fojtogatja valami a torkát, mázsás súly nyomja a mellét. Valami átkozott ragály lehet, ha a hetedik faluban élő cimborám, Liter Minya, az idült kocsmalakó, aki hétéves kora óta jól csúszó borkorcsolyapályát működtet a torkában, szóval ez a megrögzött életművész is arra kér telefonon: rendelnék az Alkony káeftétől egy mérsékelt díszes, hanyag eleganciájú koporsót, mert halálán van. Érzi a végét, nincs maradása ebben a gégeszikkasztó árnyékvilágban.

Másnap ismét csönget. Koporsó törölve, mert álmában jelenést látott. Nobel-díjas tudós tanúsította: minden bajunk egyetlen orvossága a Feller-féle Elsa-fluid csodagyógyszer. Interneten rendelhető, direkt Feller V. Jenő gyógyszerárából, Stubica, Vásár-tér 213. szám, Zágráb megye. Liter Minya új kívánsága: ballagnék be egy internet-pincébe, és adjam föl a megrendelést. Mert ő az istennek sem dobja fel a talpát, amíg a Feller-féle Elsa-fluid csodagyógyszert ki nem próbálta!

Amint a világhálós barlang lépcsőin ereszkedem alá, úgy érzem magam, mint Gyertyaszentelőkor a medve. Ha kijövetelkor meglátom az árnyékomat, fordulhatok szörfözni tovább, mert hosszú lesz a tél. Ha viszont borús időt talállok, zaciba a nagykabátommal. Hisz rövidesen itt a tavasz!

A világhálón pompás történetek várnak a Feller-féle Elsa-fluid csodagyógyszerről. Egy kilencvenéves kántor, aki már az utolsó kenetet is felvette, az utolsó pillanatban rendelt sürgönyileg 12 üveg Feller-féle Elsa-fluidot 5 koronáért. Bevenni azonban nem akarta semmiképpen. Hiába rimázkodott a felesége, ő nem, s nem. Végül a szomszédok és a tisztelendő úr határozott fellépésére volt szükség. Lefogták, és aztán naponta 20 cseppet adtak be neki cukron a belső bajok ellen, s egész testét bedörzsölték a Feller-féle Elsa-fluiddal, mire rögtön jobban érezte magát. Nosza, tüstént rendelt újra 48 üveggel a Feller-féle Elsa-fluid csodagyógyszerből, 16 koronáért a maga és a gyermekei részére,

míg anyósának 6 doboz kitűnő Feller-féle Elsa-fluid pirulát 4 koronáért. Már csekély három hét múlva ő is, gyermekei is tökéletesen kigyógyultak, sőt még az anyós is életben maradt!

Mikor híre ment a Feller-féle Elsa-fluid és a Feller-féle Elsa-pirulák csodálatos hatásának, minden beteg és egészséges ember megrendelte ezeket a kitűnő valódi háziszereket, s mindannyian meggyőződtek róla, hogy a valódi Feller-féle Elsa-fluid Feller V. Jenő gyógyszerésztől Stubica, Vásár-tér 213. szám, Zágráb megye: teljesen és gyorsan gyógyít mindenféle ideg- és izomfájdalmakat, fog- és keresztcsont-fájást, nyilallást, ficamodást, elosztat gyöngeséget, fáradságot, gyulladást, légzési zavarokat, fülzúgást, szédülést.

Egy Oscar-díjas filmszínész aggkori gyöngeségében csaknem elvesztette a szemévelágát. Néhány hétig Feller-féle Elsa-fluiddal mosta a szemeit, és megint olyan jól látott, mint fiatal korában. Azonmód elkergette kövérre dagadt, rút feleségét, és tíz szuper celeb fotómodelt rendelt hollywoodi villájába.

A legszegényebb emberek is rendeltek, mert ez a két csodás gyógyszer nagyon olcsó: 12 kis vagy duplaüveg 8 korona 40 fillérbe, 36 kis vagy 30 dupla üveg 20 koronába kerül.

Rövidesen meggyógyult minden beteg, skroflis gyermek, mert a Feller-féle Elsa-fluid behegesztette a sebeket, mirigyeket, daganatokat, kiütéseket, sápkórt, és a szájbetegségeket egytől-egyig meggyógyította.

Mikor végre kijöttem a netbarlangból, rettenetes vihar tombolt. Megértettem belőle, hogy olyan kikelet jön, amilyent még nem pipált az egyesült Európa. Boldogan gratuláltam magamnak. Be jól tettem, hogy megrendeltem a Feller-féle Elsa-fluid csodagyógyszert, 6 dobozzal 4 koronáért magamnak; 12 dobozzal 7 korona 60 fillérért pedig Liter Minya barátomnak. Hiszen a Feller-féle Elsa-fluid és pirula olyan betegségeket is nagyszerűen gyógyít, amelyeket még föl sem fedezett az orvostudomány.

Lelkesen csöngettem Minyára, hogy az örömhírt elújságoljam. Idegen hang közölte: a barátom néhány órával ezelőtt csöndesen exitált. Utolsó szavai ezek voltak: Feller-féle Elsa-fluid és pirula.

Boldogtalanul botorkálok hazafelé. Szomorúan állapítom meg: lám, hiába hogy a harmadik évezredben élünk, a fénysebesség korában is lassúnak bizonyul a segítség. Hitvány Liter Minya eltakarodott, mielőtt megtapasztalhatta volna a Feller-féle Elsa-fluid és pirula csodálatos hatását.

És nicsak, eláll a havazás, elül a szél, és hét ágra süt a nap! Mi lesz a beígért szép tavasszal?!

Hát már a medvében sem lehet bízni.

Vigasztalhatatlan bánatomban egyszemélyes villámcsődületet tartok a Kábelkorcsoma hat szipogó fehér gipszoroslánjának a szíves közreműködé-

sével. Bizonyosak vagyuk afelől, hogy egyedüli reményünk a Feller-féle Elsa-fluid és pirula.

Mikor jön már a netfutár?!

Flukszusos bogarak

Barátom (aki magam is lehettem volna) lassan mándrucolt felfelé a falu értelmiségi számarlétráján. Előbb helyettes, aztán okleveles tanár, fél normával könyvtároskodott; délelőtt az iskolában tanított, délutánonként a jéghideg könyvtárszobában kellett (volna) tartózkodnia, az egykori kastélyból kultúrházzá alakított hatalmas épület elhanyagolt szárnyában, melyet részben még mindig magtárnak használt a termelészövetkezet. (Mikor már nem volt mit tárolni benne, átadták a „kultúrának”.) Mellette, az egykori „szalonban” tartották a lakodalmakat, színpadán cirkuszisták billegtek, állami ünnepeken az iskolások kórusa, tánccsoportja bővölte a közönséget. Sárlaki Álmos próbált otthonosan berendezkedni, a grófi szobába dobkályhát szereltetett, de mire kiemelegedett a komor helyiség, lejárt a nyitvatartási idő; ha pedig lelkiismeretesen bent marad, agyonfázik, nem ússza meg vesebántalom nélkül. Szerencsére átellenben ott a bolt meg a vendéglőnek becézett kocsmá – és Sárlaki Álmos oda szokott. A helybeliek megszokták, hogy könyvtáros nem a könyvtárban, hanem az italtoltban székel. Kérésre azonnal kijön, ajtót nyit, ajánl mindenfélét, kiszolgálja az olvasót, aztán rütkverc: a pohár mellé...

Kellemesen teltek a délutánok a kultúra szolgálatában. Sárlaki Álmos ott ül a korcsomában, közben kismillió rendezvény a párt s az állam jeles évfordulóin, a legfőbb elvtárs és béneje dicsőségére. Ki mit tud? verseny, tudományos keleidoszkóp, agitációs brigádműsor, könyvismertető, író-olvasó találkozó.

Egy ködös őszi délelőttön hívatják Álmost a néptanácshoz. – Fene passzérozza – vakarja-vájjá feje búbját vénemberes bájjal a párttitkár –, valami doktor Belfégort küldenek a nyakunkra a megyétől. Komám! Délutánra legyen legalább harminc személy a könyvtár melletti klubban. A szervezés a te dolgod. A kályhában már ég a tűz. Lesz kaja, pia, az a mi dolgunk.

Nahát. Nyemá problémá, gondolta Sárlaki Álmos. Szétküldözgette tanulóit a faluba, jobb embereihez. De bizony senkinek sem akaródzott este hatra eljönni hazulról: éppen kúrálnak a gazdák, aztán pedig virrasztóba mennek: halott van. Korán setétedik, világítás alig; nagy a sár, nehéz az élet.

Álmost aznap még notórius „olvasói” sem keresték meg a kocsmában. Ült ott magába roskadva, meghasonlottan. Csalódott mindenben és mindenkiben. Azonban egyszer csak valaki megáll asztalánál. Felnéz: hát egy duflaszemüveges, aktatáskás, ballonkabátos idegen. Mit akarhat ez?

– Maga dumnyátá a könyvtáros? – kérdezte.

– Én vagyok, de az nem számít – vetette oda péhowardosan.

– Nemcsak a könyvtár zárva, hanem a bolt is? Hova kerültem? Ez borzalmas hely?!... – motyogta az idegen, és megrázkódott.

Nocsak, nocsak. Sárlaki Álmos bemutatkozik, hellyel kínálja a fintorgó jövővényt.

– Azt mondták, a klubban lesz a találkozó. De ott olyan hatalmas füst van, hogy inkább tűzoltó álármat kellene tartani.

Álmos beismerte, hogy bizony évek óta nem használták a klub csempekályáit, főleg azokat, amelyek közben el lettek lopva. Nem csoda hát, ha minden füstöl. Már éppen meg akart szökni a pali elől, amikor az kinyitotta hatalmas táskáját, elővett egy úti rendelvényt meg egy friss könyvet, s mindkettőt maga elé tette.

– Kolog director, az előadásom címe az volna...

– Jaj, de balga vagyok! – ugrott fel Sárlaki Álmos. – Hát persze, dumnyátá a mi tisztelt előadónk...Lina! – kiáltott a csaposlánynak –, hozz a doktor úrnak egy konyakot s egy szukkot, tee!...

Az előadó hiába szabadkozott, hogy így meg amúgy: először is, ő nem doktor, de ha doktor volna is, nem úgy doktor, ahogyan azt a tisztelt elvtársak gondolnák: oda csődült a kocsma népe, hiszen ez a demokrácia teteje, hogy íme, középük „vígyül egy daktor”; hisze’ ugyébá’, a helyi orvos is iszik, de az mindég mélyen bepatkányolja magát a szeparás raktárszobába a közönséges itkányosok elől...

Nyakra-főre rendelték a konyakokat. A vendégnek koccintania és innia kellett, közben Sárlaki Álmos rálehellős és pupujázottan púpos pecsétet ütött a vendég úti rendelvényére, majd szertartásosan aláírta, fejedelmien cirkalmas, kacskaringós macskakaparásával.

Egy óvatlan pillanatban még a könyv címét is elolvasta: „Hogyan védekezünk a flukszusos cserebogárlepkék inváziója ellen?”...Elismerően bólintott, majd dedikáltatta a Népi Egyetem hallgatóinak. (Azok, csakúgy, mint annyi egyéb efféle, szintén csupán a "statisztikákban" léteztek...)

Mire a kultúrigazgató és a párttitkár is megérkezett (sutyiban, a virrasztóból!), a kocsmában bensőségesseé kulminálódott a hangulat. Adott pillanatban az előadó felállt, és egy hosszú-hosszú tudományos körmondatba kezdett, amelynek az eleje Parajdon, a vége Balázsfalván is alul, Tövis érintésével Nagyenyeden füstölgött –, de a közepénél hirtelen vonalat váltott, és égzengető fejhángján belekezdett a Kerek ez a zsemle című dal teleormánysági változatába. A lelkes közönség azon módúlag bekapcsolódott, egy váratlan felütésnél Filling Dénkó égígérő tenorján előénekelte, hogy "Ez a léány viselőőőőő!", a mély hangú párttitkár fejcsóválva durrbelé fenébasszázott, Sárlaki Álmos a kontrás szerepét vállalva durumolta, hogy: Pruttam, pruttam, csak nem mondtam, pruttam,

pruttam, csak nem mondtam, bukk ám bukk!... A tömeggé duzzadt érdeklődő közönség harsányan éljenezett, pedig nem szokás, mikor halott van a faluban.

Soha kiadványnak ily osztatlan sikere nem volt, mint a „Hogyan védekezzünk a flukszusos cserebogárlepkék inváziója ellen?” című munkának. A tudományos előadó könyvének mind a három példányát úgyszólván pillanatok alatt szétkapkodták.

A szerző életbarnára pirult friss tepertőt majszolhatott lágykenyérrel, kibédi hagymával, majd hatalmas tál disznóköltséget tálaltak elébe, cikakáposztával. Hozzá „Zavaros a Nyárad” védjegyű karcost az új termésből.

Éjfél tájban rakták valahogy szekérre a kompletámente ronggyá ázott előadót. Ölelgetve-csókolgatva ígértették meg vele, hogy máskor is eljön „ugyanilyen fontos és érdekes témával” –, majd elfuvaroztatták a vonatállomásra.

Soha többé hírét sem hallották. Barátom (aki magam is lehettem volna) rendes tanári kinevezést kapott, utóbb körzeti igazgatóként harcolt a fenerossz setétség ellen. Tudományos ösmeret-gerjesztő munkája sikerét mi sem bizonyítja ékebben, mint hogy a flukszusos cserebogárlepkék mindmáig eurószéles ívben kerülnek el ezt az egész csodálatos Transzszilmániát.

Sűrű csillagos az ég, meszet vegyenek!

Egy derültnek ígérkező éjszakán, mint a döbbenet: városunk fölé lopakodott a homály. Eleinte nem tűnt föl, mert hajnaltájban szinte természetes, de aztán már egyre idegesítőbb és nyomasztó a szürkesség. A Nap csak félig bújt ki a felhők közül, aztán már sehogysem.

Alkonyatkor egész egyszerűen nem volt, ami lenyugodjék. Ha csak egy-két napig tart, egye fene, rá lehet fogni a vegyipari kombinátra, vagy elfogadni a meteorológusok érvelését, amely szerint vidékünkön kevés a fény-óra, és hát most éppen elborult az idő. A homály azonban tartósan telepedett a városra, és fojtogatni kezdte. A gyárakban összezavarodtak a gépsorok: ahol cipőt gyártottak, ott ontani kezdték a karácsonyfadíszeket. Friss házikenyér helyett cipőkrémet termelt a pékség. Az élelmiszerüzletek, áruházak sportvetélkedőket hirdettek, a város futballcsapata pedig egyemberként jelentkezett vadórnek a Somos-tetői állatkertbe. A tömegközlekedés a feje tetejére állt: összevissza mászkáltak a buszok és a taxik; ha például a vasútállomásra szeretnél eljutni, a röpteret kell bemondanod és viszont; ha a Víkend környékén laksz, akkor pedig a nagykórházat mondod be, különben a Vácmányon találsz magad.

A város civil szervezetei a vezetést hibáztatták, az meg a nehéz gazdasági helyzetre kente a homályt. A szakmai testületek a tudatlanságot okolták – végül Nyű Anyó, az országos jóvendőmondó azt jósolta, hogy még ugyan nincs itt a világvége, de a homály kétségtelen jele a teljes összeomlásnak. Ezt furamód a politikum igazolta a leggyorsabban. Aki konzervatív volt, liberálissá vált, a balközép jobbszélső lett, a parasztpártiak urbánus eszméket hirdettek, a zöldek teljesen elfeketedvén, szélsőséges eszmék szolgálatába szegődve láncfűrésszel kezdték irtani a parkok fáit. A tereken újnácik bratyzitak a neobolsikkal. Egyszeriben divatba jött az azonos neműek házassága is.

Az elemzők nagy része a globális felmelegedésnek tulajdonította a homályt. Az összesküvés-elméletek hívei arra gyanakodtak, hogy meghibásodott az eget irányító számítógépes rendszer. Vagyis valakik belezavarítottak a programjába, vagy a CIA, vagy a Moszad, de a SRI sincs kizárva. Benyomták a vírust, oszt kész a totál homály! A legnagyobb baj viszont, és ez már az egész országot, Európát, sőt magát az emberiséget sodorhatja a teljes kollapszusba: hogy tudniillik a számítógépes vírus kiszabadult a kezükből, és szabadon garázdálkodik a

világhálón. Már a virtuális világban sem látni tisztán!

A város tanácsa kezdettől a józan megfontolás talaján kereste a megoldást. A mentő ötlet a legfőbb városgazda agyából pattant ki. Éppen viccet mesélt a titkára:

– Tatarozzák a bolondokházát, s az ápoltak segítenek a festésben. Az egyik bolond áll a létra tetején, és a mennyezetet meszeli a nagy korongecsettel. Társa odamegy a létrához, és felszól: “Hé öcsi! Kapaszkodj meg a pemzliben, mert elviszem a létrát!”

– Ez az!, csapott a titkár homlokára a városga(ráz)zda férfiú. – Hogy is nem jutott eddig az eszembe!

És a nyomtatott és elektronikus sajtó másnap világgá kürtölte: **Ecsettel a homály ellen! Világosság lesz fölöttünk! Vásárhely egét ki kell meszelni!**

A tervet megáldotta az államegyház, és egyetemes tisztulást kezdeményezett. Nem szállt fel, hanem az egész főteret betöltötte a dús tömjénfüst.

Az ám, de milyenre mázolja az eget? Itt kezdődtek a bajok. Ki fehérre, ki zöldre, ki vörösre, ki kékre, ki sárgára!...Az egyik párt piros-sárga-kékre, a másik piros-fehér zöldre festené!

A kompromisszum nehezen született meg, a frakciók keményen összecsaptak, de végül sikerült megegyezni. Marosvásárhely fölött legyen tiszta fehér az ég, de a Görgény-völgye felőli peremre pingáljanak piros-sárga-kék sávot, a Nyárádmente felé eső határra pedig piros-fehér-zöld pántlikát. Punktum !

Kiírták a tendert, kitűzték a versenytárgyalást. Hatalmas küzdelemben egy frissen alapított cég nyerte el az ég kimeszelésének jogát, sőt privilégiumát Marosvásárhely fölött. Hiába tiltakozott az ellenzék, a beszerzés máris elkezdődött. A legfőbb ellenérv az volt, hogy ha a meszelt boltozat fölé esőfront telepedik, és zuhogni kezd, akkor tropára megy az egész munka, a sok zuhéval a mész is a város nyakába zúdul. A pszichológusok és pszichiáterek Mennyei Tudat Hasadás elnevezésű ernyőszervezete észérvekkel próbált hatni a döntéshozókra, mondván: a sok mésztől a város népe is elmeszesedik, mindenki meghülyül, és akkor mi lesz?!...

– De hiszen éppen erre megy ki az egész! – tiltakozott a Szkeptika Tömörülés. – Bedarálják az agyunkat, fehérre meszelik a szürkeállományunkat, hogy azt tehessék velünk, amit csak akarnak!

A vadonatúj Alba Calcaria cég addigra már elkezdte a beszerzést. Érdekeséggént említjük meg, hogy bár a város lerakatai dugig vannak építőanyaggal, azokat mégis Kréta szigetéről rendelték jó drágán. Senki sem tudja, bizonyára a homály miatt, hogy mikor és mivel szállították Vásárhelyre a temérdek meszet, de tény, hogy egyszercsak itt volt, mégpedig ugyanazokban a raktárakban,

amelyekben eddig is tárolták. A színes festékeket direkt a Pigment-szigetekről hozatták, és azok is váratlanul tűntek elő egy másik lerakatból. Százezer pemzlit, ötvenezer körecsetet és huszonötezer széles sávú meszelőt egy kínai káéftétől vártak; a festékeverékbe valót a Húsvét-szigetekről, ahol köztudomásúlag direkt pirostojást tojnak a struccok. A mintegy félezer csatlakoztatható hosszúlétrát a brazil őserdei Laytorja faipari üzem készíti – miközben a helyi üzemek sorra zárnak be, mert pang a bútorgyártás.

Meghirdették: egyelőre ötszáz mázoló alkalmaznak. A munkaelosztónál tömegverekedés tört ki. Mindenki égimeszelő szeretett volna lenni. Abszolút előnyt furamód nem a diplomás képzőművészek vagy a szakmai oklevéllel rendelkező szobafestők élveztek, hanem az állatkert legfrissebb szerzeményei, az Afrikából megőrzésre és túlélésre hozott majmok, amelyektől egyúttal a menynevei piktúra megújulását is elvárta a városvezetés.

A lázas készülődés elfeledtette a mindennapos setétséget, a gazdasági csődöt, a közélet zuhlottságát, a kultúra mélyrepülését, a rend szintjére emelt káoszt. Maga az állam elnöke állította példaként városunkat a többi nyavalygó, sápítózó, segélyekre ácsingózó település elé.

– Marosvásárhely a legékesebb bizonyítéka annak, hogy kezdünk kilábalni a válságból! – jelentette ki egyre sűrűsödő sajtótájékoztatóin az ország első kapitánya.

Kormánydelegáció érkezett Az Ég Felmeszelése akció nyitó napjára. Az első ecsetvonást, az elnök ellenkezése dacára maga a miniszterelnök végzi el, harsogták a híradók.

Kivilágították az utcákat és a tereket, miáltal furcsamód még borzalmasabbá vált, és mind alább-alább ereszkedett az utálatos vastag homály.

Az ünnepi meszelést késleltette a létrák hiánya. Állítólag a braziliai Laytorja üzem leszállította őket egytől egyig, de valakik Ludas körül eltérítették a konvojt, és a szállítmány végül Besztercén kötött ki. Az ottaniak nem adják a létrákat, mert állítólag ők maguk készítették mindet, mondták; az egész Laytorja-ügy egy nagy humbug. A kényes helyzetet mégis megoldották: a miniszterelnök közönséges mázolólétrára mászva képletes mozdulattal festi fehérre városunk fekete eget. Taps és tömegrivalgás, utána svédasztalos fogadás a Continentalban.

Lehet, hogy a víruselhárítás kerekedett felül, vagy a Jóisten könyörült meg rajtunk. Ki tudná. De a bankett végén, a vezetők távozása után, mintegy varázsütésre, éjfél előtt pár pillanattal, váratlanul kiderült az ég, rózsaszínű sziporkák villództak keleten és nyugaton, északon és délen. A járókelők azt hitték, ez is a ceremónia része: tűzijáték. De amikor hajnalban rendesen megvirradt,

és a nap is normálisan kezdett sütni s világítani, és kiderült, hogy bizonyisten zöld a fű és újra virágzik a lila ákác, és pompás illattal telik meg a levegő, és az élet forgalma teljesen normális, mintha sosem zavarta volna semmi: nos, akkor ki-ki a maga dolga után látott.

Így hát az égimeszelésből nem lett semmi –, viszont valakik gyorsan meggazdagodtak. Hatalmas botrány is támadt, egyik vizsgálat a másikat követi; ám egyelőre vékonyan szivárogoz az infó. Amit biztosan tudni lehet: az Alba Calcaria cég profilt vált, fesztiválrendezésre szakosodik, ezért felszámolja készleteit, vagyis végkiárusítást tart. Raktáráruházaiban nevetséges áron juthatsz pemzlihez, ecsethez, létrához, festékhez, strucctojáshoz.

Egyébként a cég elnyerte a legötletesebb reklámért járó díjat is. Marosvásárhely kristálytisza éjjeli egén mostanság rózsaszínben és búzakékben díszelgő áru kínálati szöveg jelenik meg, három nyelven. A magyar változat így hangzik: "Sűrű csillagos az ég. Meszet vegyenek!"

(A román és a roma változatot nem merem lefordítani.)

Ne szívass, Tata!

Az idős férfi inkontinenciája miatt rögtönzött pihenőt kellett tartani. A fia és a menyé a borvízforrás melletti teraszon kávézott, nézték a reggeli órában szépen duzzadó forgalmat, és elrévülten fújták a füstöt. Egyikőjük sem képes lemondani a dohányzásról, és ez némileg még összetartja őket.

Az idős férfi csoszogva tért vissza a kocsihoz, beült valahogy, majd elkérte az unoka laptopját, egy kis sajtószemle céljából. A kamaszfiú kelletlenül adta oda. Nem szívesen jött el otthonról, társasága a víkendén pancsolgat, ő pedig kénytelen a felnőttekkel, az „ősökkel” tölteni a napot. Mennek majálisozni falura. Vagyis nagyapához, aki ezidáig a vendégük volt, de immár elege lett a tömbházlakás börtönéből.

Viszont annyira rákapott a számítógépezésre, hogy reggelenként, amint unokája kihúzza a lábát, elindul az iskolába, máris bekapcsolja a gépet, és aztán délig vidoran kalandozik a világhálón.

De a szeme nem bírja a strapát, egy-két órányi szórakozást követően groteszk táncot lejtő póklábak figyelmeztik a bajra: szürkehályog homálylik a láthatáron.

A laptopon nehezebben igazodik el, folyton félreolvassa az újságcikkek címét. – Na hallj oda, te Péter – szörnyülködik. – Azt írja itt, hogy „Leállítanák a prostitúciót”...

– Restitúciót, tata! – javítja ki az unoka.

– Na hallj oda, te Péter! – kezdi megint. – Kádár János a Magyar Köztársaság elnöke! Hát mi történik itt? Visszaforгатják az idő kerekét?!

– Magyarország elnöke – Áder János – javítja ki az unoka. De az öreg nem hagyja abba.

– Azt írja itt, hogy felavatták Erdély első kertézmúzeumát. Hát minek kell a kertészeknek múzeum?

– Az nem kertész-, tata, hanem cserkész-múzeum. – Az unoka hangjába most már türelmetlenség vegyül.

– Te Péter, te. Miért írja itt, hogy létrejött az Emberi erőforrások Misztériuma?

– Az nem misztérium, tata, hanem minisztérium.

– Jé, csakugyan. De miért áll itt az, hogy A kommunisták esete a magyar sajt-

tal. Mi közük van a kommunistáknak ehhez a kiváló tejtermékhez?

Erre már közelebb hajol Péter is. – Jaj, tata, ezt is félreolvastad. Nem a kommunisták bajlódnak a magyar sajttal, hanem a Communitas Alapítvány a sajttal. Nem is tudom, miért kínlódom itt veled, hiszen szándékosan szórakozol, miközben engem megöl az unalom.

– Rendben, rendben – békítgeti az öreg. – Mindjárt abbahagyom, csak még ezt az egyet hallgasd meg: Ősztől jöhet az iskolai unikornis. Hát nem csodálatos? Bevezetik az egyszarvú használatát az iskolákban...

– Na jól van, tata, nekem ebből elég – fakad ki az unoka. – Én akkor sem hordok egyenruhát, ha rinocérosz bőrből varrják.

Azzal kiszáll a kocsiból, és a Lobogó forráshoz lép. Az öreg becsukja a laptopot, sajnálkozva néz utána. A forrásnál csak néhányan lézengnek, egy atyafi azonban legalább tíz darab méretes palackkal vár sorára. Aki közel lakik, akár több hétre is „beszejzolhat” a finom homoródi borvízből.

Péter is belekóstol, aztán az árusok standjait szemlézi unott tekintettel; ám egyszer csak egy mosolygós leányzó mellett találja magát. Az öreg attól kezdve semmi másra nem kíváncsi, csak arra: miként ismerkednek, udvarolnak a mai fiatalok.

Szó mi szó, nem sokat tud meg, onnan, a hátsó ülésről. Mintha némafilmet nézne. Annyit lát, hogy Péter meglehetősen sután odaszól a lánynak, az pimaszul elhúzza a száját, majd hirtelen ötlettel fölkap a bóvliárus standjáról egy piros cowboykalapot, és a fejére illeszti. Péter pedig, mintha direkt ezért volna ott, előkapja okos telefonját, és lefotózza a bájos pásztorlánykát. Aztán ő maga is megkalaposodik, és most a lány pattintgatja a saját mobilját –, szóval fényképeződnek, mintha gyerekkoruk óta ismernék egymást.

Nagyjából ennyi. A szülők befejezik a kávézást, cigizést, otthagyják a teraszt, közelednek a kocsihoz. Nem kell integetniük, Péter azonnal indul. A lány visszadja a kalapokat az árusnak.

Búcsúképp cinkosan hunyorintva csapják össze tenyerüket.

– Ügyes fruska – jegyzi meg nagyapa, miután mindenki elfoglalta helyét az autóban. – Hogy hívják?

– Mit tudom én – vonja meg a vállát a fiú.

– S hát hová való?

– Fogalmam sincs – jön a közömbös válasz.

– Isték! – fortyan fel az öreg. – Hát akkor nem is lesz folytatása ennek a szerencsés találkozásnak?

– Mért ne lehetne?

– Hát ha annyit sem tudtok egymásról, kik vagytok, mik vagytok...

– Ja. Majd csak kiderül.

– Hogyan?

– Ne szívd, tata. Kirakjuk a fotókat a netre. A fészbukra, s úgy.

Az öreg sokáig emésztgeti az infót. Nagy sokára ismét megszólal.

– S akkor hogy lesz ebből kapcsolat? Én azt hittem, ez afféle izé: szerelem, első látásra. Jól gondoltam?

– Hát saccnak sacc – bólint Péter. Aztán visszakérdez. – Mi az, hogy fruska? Valami népi mondás, a legénykorodból?

– Olyasféle – bólint az öreg. – Mintha azt mondanád, hogy csajszi.

– Akkor oké. Ha összejön a buli, egyszer majd bemutatom neked. Apa ideadja a kocsit, és kijövünk hozzád.

– Piros pünkösöd napján – tromfol az öreg.

De Péter nem figyel. Éppen integet valakinek; de mintha nem az a lány volna. Hanem egy másik. Egy teljesen szöszke jelenség.

Az öreg elképedve nézi, aztán lopva az unoka felé fordul. Hadd látom azt a csélcsap képét: nem pirul belé, hogy alig vált el az egyiktől, és máris a másikkal flörtöl?!...

Péternek a szeme sem rebben.

Az öregember elismerő tisztelettel fordul vissza. Rám ütött ez, az én tempóm, nyugtázza büszkén.

Az újjain számolgatja valamikori piros pántlikás szép szeretőit.

Aztán a kocsi ringásában csendesén elnyomja a buzgóság. Két orcája hegye bazsarózsa-piros, mint hajdani székelharisnyás, ezerráncú csizmás, fehéringes-fekete lajbis, árvalányhaj-bokrétás kalapos, pödört bajszú – boldog emlékezetű, kacros-bicskás legénykorában.

Szabadság ligete

„Amíg engem ide nem csábított a sors (az anyád képében), itt nem ismer-ték a gyümölcsfákat, sem a szőlőt. A hargasmagú (besztercei) szilva levén és a direktermő agybomlasztó borán hülyült mindenki, a gyermekek is, anyádat például hároméves korában magukkal vitték a pálinkafőzdébe, ott kuporgott a kemencepadkán, azzal ugratták, hogy a langyos „próbálétól” megfeketedik a nyelve, de bizony mégis megkóstolta.

Anyádat, Isten nyugtassa, úgy rá volt kaptva, hatéves sem voltál, elvitte a mája...”

Ezeket meglehetősen unalommal hallgatta az öregember fia. Mindkettő Antal, de az öreget csak úgy emlegetik a környéken: Liváda. Liget Anti. Amikor ide-szállt, vagyis „férjhez jött”, feleségéhez költözött az erdők karéjába burkolódzó kis tanyabokorba, felismerte feladatát; a mintegy tíz hektárnyi pusztát, amely csak szőrfüvet, árvalányhajat-mit termett, pár esztendő alatt valóságos házi arborétummá varázsolta. A magas martot akácokkal fogatta meg, utána diófákat ültetett, alább következtek az alma-, körte, cseresznye- és meggyfák, a legalsó, már szinte sík területre szőlőt telepített, a teraszokon kajszi- és őszibarack fákkal. Közben úgy rákapott a fásítás örömére, hogy a liget és az erdő közötti senkiföldjére kisebb fenyőerdőt varázsol, egy másik „fehér foltot” pedig hárs-fasorral népesített be. Ott tanyázott egyetlen barátja, az alföldi méhészt, akivel órák hosszat „beszélgettek” a tornácon, pohár bor mellett, mint a hegyek: na-gyokat hallgatva.

Különös szokásáért cégérezték eleget, de a téesz békén hagyta. Kótyagos, per-sze hogy az, nem lehet normális, aki ilyen haszontalanságokkal foglalkozik. De a légynek sem árt. Viszont kapóra jött a bora, a helyi potentátok különös előszeretettel hozták a nyakára az ellenőrzésre küldött nadrágos elvtársakat, mivel egyedül az Anti pincéjében találni nemes szőlőből készült, zamatos ki-rályleánykát. Liváda Anti itatta az elvtársakat, azok meg békén hagyták, hadd éljen a bolondériájának. Eszükbe nem jutott volna a rosszul termő határnak legalább negyedét gyümölcsössé alakítani, a másik, napos részen pedig sző-lőt művelni. A szőlővel sok a baj, egész nap benne kell lakni; honnan annyi munkaerő, mikor már kiürült a falu, minden épkezláb fiatal, de a derékhad is, városon keresi a megélhetést...

Amikor nyolcvankilencben megbukott a sokoldalúan gonosz diktatúra, Anti bá nagy kaput szerkesztett, amelynek közepén tábla lengett a szélben, rajta pin-gált felirat: LIVADA LIBERTĂȚII. Magyarul is: SZABADSÁG LIGETE. 1990

márciusában valakik leverték a táblát, de aztán ugyanazok az éj leple alatt vissza is akasztották, mert pálinka kellett, s az öreg addig nem adott, amíg jóva nem tevődik a dolog. No, jóva tevődött.

Egyszál fiát azonban nem fogta a hely. Világot akart látni mindenáron. Hát lásson. De nincs semmi mestersége, az apja mellett tanult ugyan egyet s más, de semmi papírja sincs, a személyin s a hajtásin kívül. Ja, s az útlevele. Hát aztán hányódott innen amoda, trógerolt erre meg arra, végül Németországból jelentkezett: építőipari segédmunkás. Hatalmas hivatal, pökött ki Anti bá.

Ráesett egy hatalmas köteg betonvas. Illetve csak mellé esett, de úgy elbillentette a deszkát, amelyen éppen állt, hogy az belekatapultálta őt egy hatalmas vizesgödörbe. Arccal lefelé. Valahogy kihúzták, rohammentők, minden, a kórházban pár hét alatt helyreoperálták, de visszamenni már nem volt értelme, megegyeztek peren kívül, s a cég olyan kárpótlást fizet, máig!, hogy immár semmiféle munkát nem kell vállalnia. A Regina nevű asszisztens nagyon kedvelte, valósággal udvarolt neki. Mulatságos epizód, unter Cunge, ismételtette, kezében az injekciós tűvel. Úgy be voltam ijedve, mesélte kicsi Anti, hogy egyáltalán nem fogtam fel, mit akar. Hogy a nyelvem alá adná a szurit. Én azt hallottam a Cunge helyett, hogy Cänge. Ami harapófogót jelent. Magyaráztam kézzel-lábbal: otthagytam a szerszámos ládában, talán hiányzik a leltárból?!...

A gyönyörű szókeség nagyot nevetett, aztán kacintva felém fordította pompás üldögélőjét. Mutatta: akár ide is szúrhat. Mármint oda. Az én fenekembe.

Ezt aztán sokáig emlegettük, amikor már nála laktam. Úgy félévig. Aztán csak beállított egy felkötött kezű, jóképű török sráccal, s engem öt perc alatt dobott ki. Cunge, Cänge, ennyi volt.

Megyek vissza Németbe persze. Van egy új nőm, a Hertha, Herthike: üdülője, panziója, kocsija kettő. Mindenes sofőrt keres, és rám gondol minden este, mikor nem fekszem mellette.

– És a szabadság livádájával mi lesz?

Hát mi, von vállat kicsi Anti, aki immár Antonnak szólíttatja magát. Ott né, ha maga meghal, én bizony kivágatom az egészet, s eladom a fáját. A szőlőst megveszi a Csurdáru klán, akik Spanyolban eprésznek. Jönnek a dozsóval, mindent felvásárolnak.

Most visszamegyek, aztán vigyázzon magára, éljen sokáig, s haljon meg hamar.

Ettől gurulhatott be végképp öreg Liváda. Látták, amint két bőrröndöt rak a Vásárhelyről hívott taxi csomagtartójába, beül, s mindössze pipepurcinyásnyi sárgás por marad utána.

Erre vár a szomszédos telkeket rohamtempóban birtokba vevő új telepések siserahada. Azonnal előzőnlík a szőlőst, a gyümölcsöst, idejekorán tartják a

szüretet. Ami nem érett, nem ehető, azt lerázzák, földre dobígálják, beletapos-
sák az agyagba.

Nemsokára formaruhás, védősisakos szakik jelennek meg a ligetben. Módszeresen dolgoznak: előbb a diófákat, azokból nemes bútort készül. Aztán az akácokat a mart tetejéről, azokból nem tudni, mi lesz. A gyümölcsfákat válogatás nélkül, halomra druzsbázzák. Tömeggyilkosság. Szabályos darabokra aprítják, kismarkoló pakolja nagy kocsira. Rekordidő alatt takarítják ki a Szabadság ligetét. A fehér sisakos Patron fotózza. Elégedetten int: – Gátá, hájde.

Másnap átutalja a nem kis összeget egy bizonyos Kovács Antal számlájára.

Öreg Liváda, Liget Anti egy Kolozsvár melletti privát otthonban ül hinasztékében, és fényképes albumot nézeget. Az ápolónő kisfröccsel kínálja. Ihatik, olyan az egészsége, mint a vas. Depresszióját a föld alá küldte. Az volt a téveseszméje, hogy őt az Isten valamiért nagyon bünteti –, legjobban volna, ha fölhúzná magát a „Livada libertății – Szabadság ligete” tábla mellé, a nagykapura, hogy talpát csiklandozza az alkonyatkor feltámadó hegyvölgyi szellő; s azok vágják le s temessék, akik megmocskolták életművét, az arborétumot, a szőlőst és a gyümölcsöst. Isteni szikra helyett hirtelen csak megvillan előtte ennek a vidám lánynak a popsija. Ugyanazt érezheti, mint korábban fia, mikor azzal a Reginával cüngézett és cángázott.

Tálcán hozzák a kubai szivart –, Anti bá megsimogatja ennek a Rebinek a dombocskáját.

Menny(e)i gyümölcsöt teremhet az még.

Kicsi Anti apróhirdetéseket helyez el a romániai és magyarországi lapokban, hogy apja (és főleg: pénze!) nyomára bukkanjon.

Nem lesz könnyű a dolga.

Krepuszkula Kft

Magának nem lesz nehéz, magyarázta a polgármester Laci papónak. – Csak ül ott, és nézi a feliratot, s mikor a pap imádkozik, maga is mozgatja a száját, no. Meg vagyok értve?

Meg, hogyne. Azzal Laci papónak kerek egy hétre való gondot hagyott a község első embere. Volt ideje megrágni minden szót, mert Kiscsokoládon egy nap nem egy nap, hanem legalább három. Olyan lusta ott az idő.

A vezetőség viszont sikert sikerre halmoz. De az örömben mindig vegyül egy kis ürm. Lám, végre megfoghatták az eurós pályázatokat, avatásra kész a községközpontban a futballpálya –, de nincsen csapat. Szégyenszemre a két testvértelepülés, az anyaországi Tejes és Vajas futballistáit kell gyepre hozatni, hogy játék is legyen, ne csupán protokoll.

A futballpályához vezető utat leaszfaltozták ugyan, de öltöző helyett improvizált kóré szárnyékban vetkőznek: félő, hogy az oda tóduló lányok-aszszonyok miatt nem tudják rendesen magukra öltetni szereléküket a labdarúgók. Még nagyobb zsanér, hogy illemhely gyanánt a sörbódé mögötti felvonulási teret használja a nép. Romantikusnak romantikus, de nem felel meg az európai normáknak. Dehát a szükség törvényt bont. Punktum.

Európai siker viszont, hogy a legeldugottabb falunak, Kiscsokoládnak is van már ravatalozója. Akkor avatják, mikor a focipályát. Ott meg az a dífic, hogy nincs akit a protokoll-koporsó mellé ültetniök, amikor a felavatást filmezik. A csokoládiak nem győzték kivárni az oly sokszor beharangozott korszerű ravatalozóházat, és egyenként (de olyan is volt, hogy kettesével:) kimúltak ebből a hangzatos választási ígéretektől hemzsegó árnyékvilágból. Virághervadásra a falucska elnéptelenedett. Öregjei egész nyáron őrizték a bennvalót, gyomlálták a veteményest, szedegették a hulló gyümölcsöt –, aztán hálás utódaik az első hóharmatra visszafuvarozták őket a panellakásokba. Ahol többnyire meleg van ugyan, mégis végtelennek tűnik a tél.

Egyedül ez a kolontos Laci papó lakott helyben, minthogy nem maradt már ezen a világon senkije. Ő képviseli a gyászoló gyülekezetet a ravatalozó avatóján.

A nagy napról színes beszámolókat olvashatunk a sajtóban, riportokat láthatunk a tévében. Itt csak arra térek ki, ami kimarad. Vagyis hogy Laci papó

elalszik a koporsó mellett, de aztán a pap miatyánkja megébreszti. És uramteremtőm: saját nevére esik a pillanatása a protokoll-koporsó oldalán: *Kovács Kuti László. Élt 78 évet* –, s akkor minden ceremónia nélkül csak összeesik az öreg, és aztán már valóságosan is fel lehet ravatalozni.

Minden nagy siker sok apró kudarccal is jár, nyilatkozza a tévéseknek a polgármester, amikor afelől érdeklődnek, hogy miért került a futballpálya székelypajára a *Feltámadunk!* felirat, a ravatalozóéra pedig az, hogy *Hajrá, fiúk!*

Ezeket az apró buktatókat mind legyőzzük, és töretlen hittel megyünk tovább. Például a kiscsokoládi temetővel, most, hogy az utolsó lakos is elhunyt, nagy terveink vannak: nemzetközi öröklakást kínálunk mindazoknak, akik a természet lágy ölén, a hegyek karéjában, ózondús havasi levegőn, tiszta környezetben kívánják megvárni a feltámadást. – Nézze! – mutatja a grémium legújabb ötletét. – Ide érdemes lesz nemcsak temetkezni, de itt rendezni meg a végbúcsút is szereteteinktől.

A kis reklámfüzet borítóján Laci papót látjuk színesben, önnön koporsója mellett, a belső oldalon pedig ez a csábító szöveg csalja Csokoládra a végtisztesség-tevőket: *“Gyakran már nincs rá erőnk, hogy a szertartás után meghitt pillanatokat szerezzünk, ahol a család, barátok egy diszkréten terített asztal mellett emlékezhetnek. Ebben nyújtunk segítséget. A szervezés minden gondját átvéve biztosítjuk, hogy a szertartást követően, együtt maradva, a temető területén, meghitt hangulatban élhesse át az emlékezést. Szolgáltatásaink: gyors, egyszerű ügyintézés, helyben; meghitt hangulatú kegyeleti terem a temető területén belül; igény szerinti díszített asztalok; képzett felszolgálók; hideg- és melegkonyhai ételkülönlegességek, szendvicsek széles választéka; italvariációk (alkoholos és alkoholmentes változatban); otthoni rendezvény lebonyolítása (kiszállítás). Mindezt előnyös árakkal a Krepuszkula Kft biztosítja Önnek!”*

Dehát máris rohanni kell, a stábbal együtt, Nagycsokoládra, a Tejes–Vajas nevű testvértelepülések csapatainak barátságos pályaaavató mérkőzésére. Mert igaz ugyan, hogy innen mind elmennek a fiatalok, helybeli futballistájuk egy szál sincsen immár –, azért a mérkőzést mégis a polgármester úr vezeti! És mint köztudott, az ő sípja nélkül ebben a pompás kis régióban senki sem rúghat labdába.

Kincsek a Színház tér alatt

Ötletga(rá)zdákban sosem volt hiány kies tájainkon. Durmancs testvér különleges alkotói testülettel dolgozik. Naponta érkeznek a buzgalmatos *szorgok* jelentései az aljanép és az okosabbja gondolatairól, de javaslatairól is. (Ezek zömmel Őt dicsérik, akad olyan is, amely növekvő elégedetlenségről és a Durmancs iránti ellenszenvről regél.) A szorgok szövegeinél érdekesebb a zuvatolók állandóan gyarapodó javaslat-kazla –: kimeríthetetlen ötlettár. A szorgok és a zuvatolók kétségbevonhatatlan gondolatgazdagságát is felülmúlja a *hoplákok* kimeríthetelen fantáziája, kíméletlenül célratörő, szenvedélyes, már-már fanatikus városfejlesztő hevülete. Velük szemben szinte semmit sem tehetnek a *fontolákok*, a *töprengúzok* és a *bambulákokkal* szövetkező *bumbelákok*.

Ha például Durmancs főtestvérnek a szorgok beültetik a fülébe a lakóparkosítás bolháját, a zuvatolók azonnal elterjesztik, hogy a fontolákok azért ellenzik a nagyszabású projektet, mert nem nekik csörgedez a Máris néni pataka, amelyből a saját malmaikra hajthatnák a vizet. A *hoplákok* nosza, rögtön aláírásgyűjtésbe fognak a lakóparkosítás érdekében, tömeggyűlést szerveznek, felvonulási körmenetet rendeznek a főtéren, és máris uralják a közhangulatot, csak az volna hátra, hogy népszavazást írjanak ki, és akkor aztán Durmancs főtestvér durr!, bele a közepébe –, máris fölmancsolná a maga és kliensi köre részére a legjobb fekvésű parcellákat, amelyeket aztán jó pénzért vásárol föl a – mit ad Isten! – (nem) véletlenül éppen őáltaluk (i)gazgatott város.

A töprengúzok és a bambulákok szóhoz sem jutnak, a bumbelákok meg amúgy is megszavaznak mindent, amihez nem értenek (és amilyen bonyolult megint az élet: akármilyen sem konyítanak)...

Utcák és terek nevein, szobrok állításán kapnak össze a durmancsoló pártiak (*szorgok*, *zuvatolók* és *hoplákok*) meg a tömörészek (*fontolákok*, *töprengúzok*, *bambulákok* és *bumbelákok*). Közben a város majd megfullad a vegyipari kombinát mérgező füstjétől, melyet jelentősen dúsít az elszaporodott gépkocsik kipufogógáza.

Ó, jaj, a színház előtti tér! (Tizenkilenc szintes mélyparkoló kívánczik alája.) Tudható, hogy észbe jut valami más, hangzósabb nevet adni neki. A durmancsolók terve stantye pityere kész.

A tömörészek frakciói egy dologban egyetértenek: ha a színház tere továbbra

is Színház tér marad, azon nem hőbörödhethet fel egyik tábor sem. Ezért csökönyösen kötik az ebet a villanykaróhoz.

Mostanság új tömörülés hallatja hangját. Felütötte a saját és a többiek fejét is a *Bumhekk Párt*. Elhappolják a durmancsoktól a szorgokat, zuvatolókat, hoplákokat. A tömörészekről a fontolákokat, töprengűzokat, bambulákokat és bumbelákokat. Sőt a régebbi garnitúra zuvatolóit: a posztákokat, zvonérokat és a reszpündákat is!

Tilitológus elmék tudni vélik: előbb-utóbb minden érző szív és vérző zseb a Durmancs főtestvér szolgálatba szegődik!

A *bumhekkerek* azt terjesztik igen nagy sikerrel, hogy a Színház tér alatt valószínű Verespatak, azaz kincsesbánya rejtőzködik. Majdnem bizonyos, hogy a ferences barátok oda rejtették az idők során felhalmozott s még talán a templomos lovagrendtől „örökölt”, sokféle korból származó különféle kincseket. Ezért a legjobb megoldásnak számítana, ha az árva tornyot is elvitetnék az oroszpiac környékére, és elkezdenék a Színház tér módszeres feltárását. – Ha a méltán híres nagyszentmiklósi kincs 23 aranyedényből áll (összsúlyuk majdnem 10 kg), a ferenceseké legalább kétszázhuszonhárom tárgyból (három mázsa) tevődik össze – pustogják a zvonérok, reszpündák, a szorgok, zuvatolók, hoplák, (de már a fontolák, töprengűzok, bambulák és bumbelák szintén).

Kár e temérdek gazdagságot a föld gyomrában hagyni. Ráadásul ez nem az avar fejedelmi kincstárból, hanem direkt Burebista és Decebál királyok örökségéből származik. Megbocsáthatatlan véték volna, ha ez is a bécsi Kunsthistorisches Museumban kötne ki. Vagy, uram bocsá' (verjetek a számra!): elorozná előlünk Budapest... A drága aranykorsókat, kelyheket, szilkéket, pohárkákat, ivócsanakokat, nyeles tálkákat, ivókürtöket, nyakláncokat, gyűrűket, női csecsebecskéket, egyéb ékeket!...Az anyafarkast Romulussal és Rémusszal, huszonöt karátos aranyból, meg a királyi koronát a jogarral és a mellrevaló nagy kereszttel (hiszen az a nép, csakúgy, mint fiókája, emez: mindig is keresztény volt).

A dolog jelenlegi állása mellett senki se számítson a Színház tér végleges rendezésére, a munkálatok nem fejeződnek be, most kezdődik a java. Románia Verespatak és a Ferencesek kincse révén saját üstökénél fogva rántja ki magát a gazdasági és kulturális recesszió hínáros mocsarából.

Aki nem hiszi, menjen a térre. Ragadjon ásót, kapát, nagyharangot.

Jaj, dehogyan tört ki a forradalom.

Felvétel van.

Havasi levegő

A határok megnyitásának boldogságában történt, a kilencvenes évek elején, a metró mozgólépcsőjén, a váróban vagy éppen a kocsiban. Hazatérő, nem tétkozló, inkább eltékozolt gyermekként járta az utcákat, oldalán (immár ott élő) lányunokájával, aki egyik ámulatból a másikba esve tanulta, hogy nem elég ott élni, be is kell lakni a Várost. Hazám nekem ez az ország, fővárosom Budapest, rikkantotta Kölpényi Károly, válltáskáját büszkén panyókára vetve. Gőze sincs, miként szabadították meg oly zseniálisan a pénztárcájától. Benne útlevele, kicsinyke forintosított pénzmagja.

Azt a kálváriát a nagykövetségen. Valakinek igazolnia kell, hogy ő Kölpényi Károly. Kit rángasson oda ebből a világvárosból, ki hinné el, abban a zavaros korszakban, hogy nem valami mást akar tőle, pl. nem beszervezni „óhajtja”, a Thököli utcai híres épületben? Végül a hivatalnok vágta ketté a csomót: hát ez a hölgy nem ismeri magát? De igen, hiszen az unokám. Nos, akkor a kisasszony szíveskedjék írni egy igazoló nyilatkozatot. Alulírott igazolom, hogy a meglopott személy az én édes nagytatám. Bizony Zsédinek köszönheti, hogy visszanyerhette identitását.

A további idegbaj ecsetelésétől, míg végre nagy nehezen hazajöhetett és újabb útlevélhez juthatott –: Szent kristóf, az utazók védőszentje óvja a nyájas olvasótábort.

A kopott pénztárcát roppantul sajnálta. Szolid gyermek- és ifjúkora volt, az első édesapja, a köztisztvisletben álló kántortanító ajándékozta, amikor konfirmált. A másodikkal, amelyik a metrótolvaj karmai közé került, megboldogult felesége lepte meg, házasságuk negyvenedik évfordulóján. Mindig ott hordta a szíve fölött, a zakójában, kivéve budapesti tartózkodását, amikor biztonságosabbnak vélte, ha válltáskájába rejti. És lám, milyen ügyesen csórták ki belőle!...Persze új tárcát vásárolt, formára hasonlót, éppúgy használhatót –; de a szívét ez már nem nyerhette meg.

Következett a második „eset”, a lakónegyedi „epizód”. Akkor is a válltáska volt a bűnbak. Nyáron az ember nem hord zakót a város között. Kiflit kívánt a kakaós kávéhoz, beállt a rövid sorba a kenyeresnél. Amikor fizetni akar – sehol a bukszája. Megszégyenülten kullogott tova.

Napok teltek szürke bánatban. Majd szinte hajnali órán csörren a telefon.

Kölpényi úr? Igen. Kölpényi Károly vagyok. Nem veszített el mostanában valamit? Jaj, dehogynem. No, ha ajtót nyit, pár perc alatt önnél vagyok az irataival.

És jött is. Egy lakótelepi liftkarbantartó. Ott találta a tárcát az aknában. – El sem képzelem, mi mindent hajítanak vagy ejtenek be oda. A tolvaj bizonyosságot akar: belátható időn belül ne kerüljön elő a bűnjel. Gyakran bukkanunk effélékre. Sőt cifrább dolgokra is.

Elfogadta a kávé, a pohárka kisüstit, jólesően nyugtázta a köszönő szavakat. De hallani sem akart hálapénzről, sőt a nevét sem árulta el. Amint érkezett, úgy távozott. Az iratok hiánytalanul mind megvoltak!

Kölpényi Károly pedig méla undorral hajította válltáskáját a park bokrai közé.

Ám akit a sors kárvallottnak pécézett ki, nincs szabadulása. Kölpényi gyakran fordult meg az anyaországban, veterán jogosítványa okán jegykezdevzménnyel utazhatott, de ezúttal már Kerelőszentpál körül keresztbe tett két (nem diáknak látszó) fiatalember, akik a vonat folyosóján álldogáltak, és akkor léphettek akcióba, mikor Kölpényi, zakóját a feje fölötti fogason hagyva (augusztus végi fülledt reggelen) a végére indult. Készséggel engedtek utat neki. Nemsokára sűrű sistergéssel fékezett a szerelvény, és a fickók értelemszerűen kámforrá váltak.

Ne csodálkozzon, korholta szelíden a kalauz. Miért utazik egyedül a vagonban? Most legalább egy tanúja volna, nyomra vezetné a szerveket. Sok a szarka, és nehéz elkapni őket. A csávók ebből élnek. Tudja mit? Marosludason lesz a gyors, azzal visszamehet, szólok a kollégámnak, hogy vegye pártfogásába. Ön panaszt tehet a rendőrségen.

Kölpényi tudta: ha bejelenti a lopást, egyéb sincs, csak a járkálás, a nyilatkozatok-deklarációk, végül bírságolás. Hagyja, kalauz úr, ne jelentsen semmit. Azok már régen kihajították a pénztárcámat, az irataimmal együtt, és ezen a nyílt mezőn semmi esély rá, hogy valaha is visszajussanak hozzám.

Csöndes beletörődéssel járta az újabb kálváriát. Mindenféle bizonylat, még a telekkönyvi hivataltól is, hogy ahol lakik, ott ő lakik, és nem más, aztán a kérvényezés az újabb személyiért, fotózás, sorállás (nem annyira örjítő, de nehéz kikerülni a csúcsidőket) – szerencsére a keresztlevele, nyugdíjszelvénye, egybebe megvan. A veteránok irodájában visszajáró ismerősként üdvözölték, készséggel állították újabb kiskönyvét.

Harmadszorra is fölvertezte magát vadonatúj személyivel Kölpényi Károly. Nyolcvanhat évesen ismét útra készült, dolgait rendezgette. Szeretett fiú unokája reklámügynök kocsikázik a moldáv köztársaság fővárosába, és a drága nagyapát egy kis kirándulásra invitálta. Nem járt még a „keleti fronton”; a háborúban, leventekorú lévén, puskaport sem szagolt, fogságba sem került. Gyermekes kíváncsisággal készült az újabb útra.

Éppen átvágott a parkon, hogy indulás előtt megvásárolja reggeli lapjait, amikor csaknem belerúgott a pad mellett heverő férfi kistáskába. Mintha maga is tolvaj volna, titkon körülkémelt: nincs-e a közelben a gazda, nem látja-e valaki arrajáró. Ebben az órában nem verik le egymást a járókelők. Óvatosan fölvette, majd utazószatyrába süllyesztette a talált tárgyat. Már elhagyták Gyergyót, Békás közelében jártak, amikor hátra kérezkedett, hogy egy kicsit szundítson. Szép lassan előhúzta a kistáskát, és leltározni kezdte: slussz kulcs, papírzsebkendő, többféle gyógyszer, két golyóstoll, cigaretta, öngyújtó. Semmi fontos, még bár egy utálatos zsebtelefon sem. Minden egyebet „magához vett”, aki őt megelőzte a lelésben vagy a tolvajlásban.

– Légy szíves, engedd le egy kicsit az ablakot – kérte unokáját. – Hadd szívjak egy kis havasi levegőt.

Egy óvatlan pillanatban kiejtette a kistáskát. Fél-szendergőben még ezt sóhajtott: *„Bocsásd meg, uram...Nem tudtam uralkodni az indulataimon. Intézheted volna másképpen is. Egyszer az életben nekem is hagyhattak volna valamit. Legalább egy rongyos buszbérletet, amit nagylelkűen vissza tudtam volna juttatni a hálálkodó kárvallottnak...”*

Jóllakni Erdéllyel

Budapestig repülővel érkezik, onnan már csak vonattal, spórolnia kell, ha mozdítani kíván valamit idahaza. A hazatérés öröme valahogy elkerüli, képtelen „gyönyörködni”. Mindenfelé felhőszakadás, jégverés, árvíz pusztításának félreismerhetetlen nyomai, letarolt mezők, búzatáblák, kukoricaföldek, gyümölcsligetek, bontott falú házak, „géppisztolyozott” tetők. Feldúlva, kiforgatva a táj, háborús némaságban, embertelenül –, mintha minden élőlényt magával sodort volna a félelmetesre duzzadt víztömeg.

Odakint is volt része effélében, a tanyán az utolsó percben mentette meg a gazda hatéves kislányát. A többi csak óbégatott, sikoltozott, jajgatott, ő pedig belegázolt a mocskos forgatagba, a gyerek a kocsi tetején kucorgott, kiderült: éppen ott meglehetősen alacsony a víz állása, könnyűszerrel vette ölbe s oldalazott kifelé vele. Jókor. Bögve jött az újabb hullám, a híd pilléréhez vágta az autót.

Váradig szól a jegye. A kávézóban tüzet ad valakinek, szóba elegyednek. Van hely, mondja a hatvanas éveiben járó, szürke szemöldökű Kis úr, jöjjön, elvisszük. Csomagja szinte semmi, könnyen elfér. Kéri, jelezze, ha érdekesség mellett haladnak el. Jó, hát Félixfürdő, az félreesik. Királyhágó. Ja, ott szokunk falatozni. Csucs. Ja, azt hallottuk, de ott ugye, románok. Kalotaszeg. Hát mi ugye, bővlit, azt nem. De Kőrösfőn mindig ebédelünk, és néha meg is alszunk.

Torockó, ott is jártunk ám. Ja, és Kolozsvár. De már nem a régi. Hallottuk, hogy Mátyás helyett Funár kerül a lóra. Hogy melyik lábát emeli a ló? Látja, ezen még sosem gondolkoztunk.

Megállni szinte sehol. Kottából imádják Erdélyt.

Torda némileg felkelti az érdeklődést, a bizonyos országgyűlés. Hülyeség volt, jelenti ki Kis úr. – Én nem vagyok történész, de Erdély vesztét a széthúzás okozta. Az urak széthúzása. Hatalmilag, úgy értem. Ezzel járt a vallási szétesés, és aztán már könnyű volt a megosztott nemzetet uralkodni.

De mi imádjuk Erdélyt!, csacsogja a nej, véletlenül sem az anyósülésen, hanem épp a vendégutas mellett. Kövér combjával birizgálja az ifjú romlandó fantáziáját, a jobbláb visszarúg. – Imádjuk a Székelyföldet, a Nyáradmentét, Marosszéket, a Küküllők völgyeit, a Székelyföldet, Udvarhelyszéket, Csíkot, Gyergyót, Sepsiszéket, Kovásznát, az Istenszékét és a Békási-szorost.

Kövér izzadságcseppek gurulnak arcán.

Ezért pikkelni fog, gondolja az utas.

Bingó. – Marosludasnál eltérünk egy kicsit, van itt egy kiváló barátunk, szer-

vízutalaj, nála hagyjuk a kocsit, majd magunk is busszal, vonattal kirándulgunk. Nem, fiatalember, pénzről szó sem lehet, szívességből hoztuk el. Jó utat, a viszontlátásra!

Innen már álmában is. Helyi járat, teherkocsi, traktor, szekér, apostolok lova.

És ott áll a porta előtt. Az ő portája, mióta az öregeket utolsó útjukra kísérte a dombon kucorgó öreg temetőbe. Mennyit gürcöltek, atyaisten, Kolozsvárott szolgálva vásárolgatták nadrágszijnyi parcelláikat...Mire beállíthatták volna a szerény gazdaságot, jött a kollektivizálás, és napszámossá váltak véres verítékekkel szerzett kisparaszti tulajdonukban. Úgy múltak ki az árnyékvilágból, a vég-sőkig megkeseredve, mint égre köpő koldus a pap és hívek nélkül árválkodó templom kapujában.

No, legalább öneki más lesz. Az odakint szerzett pénzen újjáépíti a gazdaságot, kastélypalotát emel ide. Jól menő panziót működtet, sürgő-forgó személyzet-tel, dinamikus kocsi-parkkal, fényes szőrű háziállat-sereglettel, mondikálgató patakmalommal. Megmutatja, mire képes egy self made man, egy erdélyi örökmozgó, ha istenigazában felpörgeti magát!

Áll a kapu előtt, és nem fogja fel: nincsen kapu. Csak egy mély árok a bejárat közepén, ott tört be a víz, és lefutott az udvaron, direkt a rozoga csűrnek, aztán jobb és bal oldalról terebélyesedve, öblösödve a nyárikonyhát, majd magát a zsalugáteres házat emelintette meg, s annyit se mondva: nőj nagyra!, ölbe vette, s vitte, vitte, ma is viszi még, ha azóta semmivé nem mállott a száznál is több éves vályog... Elragadta, viszi a terveit, a vágyait, az álmát...Olyan pusztá az udvar, eljárná a földgyalu, bevetné fűvel, futballpálya eladó.

– Olyan hirtelen jött – ugrik a könnye Samu szomszédnak. Zsebkendőért kotorász, cseppen az orra. – Ugye, mindenki mentette a magát. Hát a tiétekeből nem nagyon volt mit, esetleg ha lemész a Küsrétre, ezt-azt, amit a cigányok meghagytak, még összeszedhetsz...

„Erdélyben tetszett járni?” „Ja, maga éppen erdélyi. Őshonos tehát!” Ez az úr-vezető potom húsz euróért viszi Debrecenig. – Mi is gyakran jövünk. Harminc éve járom ezt a pompázatos országrészt. És vérzik a lelkem, hogy miért kellett oly felelőtlenül elherdálni, elpazarolni, elhitványkodni, végeredményben: elveszteni a politika kártyaasztala mellett!...

Ennek nem kell partner: önbecporzó vitázó, érvel, közbeszól, belevág, kiemel, rámutat, cáfol és nyilatkozik. Tanítja is a történelmet, fújja kívülről, éppen Bem apónál tart, Petőfi és Fehéregyháza, az ebéd Kelementelkén, az utolsó vacsora Székelykeresztúron, az utolsó csata a fehéregyházi síkon, Szkarjatyin halála, pompázatos, gyönyörű történelem, ja, hogy bukások sorozata, de uram: a magyar mindig talpra tudott állni! Most is, látja, friss szelek fújnak. Rend lesz és függetlenség. Tudja, ki mondta ezt elsőként? Mátyás király!

A bőbeszédű úrvezető módfelett csodálkozik, mikor utasa, a hallgató vendégmunkás arra kéri, fékezzen; ki akar szállni. Nem vécézni. A buliból.

Nem érti, magyarázatot vár. A fiú ennyit mond:

– Jóllaktam Erdéllyel.

Kényszeredetten mosolyog, amíg a kocsi csikorogva eltűnik a kanyarban. Teljes erővel tör ki belőle a zokogás. Meggörnyedve áll az út szélén, az elhaladók azt gondolhatják, rókázik.

Nincs abban semmi rendkívüli. Nyár van, mindenfélét bezabál az ember. Aztán tessék, itt az eredmény.

Erős paprika, pálinkával

– Ha azt hallom, hogy valakit támogatnak, nekem rendszerint egy gyermekkori kép ötlik fel az emlékezetemben – tette le az újságot Motyogi úr, és ártatlankék tekintetével próbálta átölelni az egész világot. – A nagybátyám, akit Harsogó Józsinak becéztek, élete utolsó éveit egy kiskocsmában töltötte, reggel még a saját lábán ment oda, estefelé pedig már ketten, sőt néha többen is támogatták. Aki minálunk támogatásra szorult, arról mindenkinek megvolt a markáns véleménye – tette hozzá, és a pohara után nyúlt. Néhány megrögzött politizáló ült a társaságban, egyikőjük sem bírta odahaza várni az újesztendőt. – Én ilyenkor, két ünnep között, mindenkinek megbocsátok, akkor is, ha semmit sem vétett – folytatta –, de az újságot olvasva s a rádiót hallgatva s a tévét nézve egyre inkább az a határozott meggyőződése, hogy a teljes elzúllás felé halad a világ. Hallották az imént azt a szerencsétlent, aki filléreket koldult asztalról asztalra járva, még ő itt a lehteletesebb perszóna, hiszen azt nyilatkozta, hogy már az úristen sem támogatja. Erre mit válaszolt a csapos? „Szponzoráljon meg téged Belze Bubi!”, s úgy rúgta ki, hogy Cristiano Ronaldo belepirulna.

– Nem értem, kérem, mi történik a társadalomban. Miért állunk a szakadék szélén, ha ilyen összetartó, egymást segítő társadalom vagyunk? Hiszen itt mindenki mindenkit messzemenően, feltétlenül és nagylelkűen: támogat!... Bölcsődétől az egyetemig s még tovább: mindenki mindenkit támogat. Itt van fehéren-feketén, kérem. Úgy látszik, sosem elég korán kezdődik a lecsúszás, hiszen íme, utcagyerekeket támogat az Ejnyebejnye Alapítvány. Egy képviselő szerint az ellenzék bandákat támogat. A segélyszervezetek is tintásak mind, azt olvasom, hogy azokat is támogatja az egyik televízió. Pityókások lehetnek a sportolók, hiszen őket aztán csaknem mindenki támogatja. Sőt az alapítványok is alaposan felönthettek a garatra, ha egyszerre tizenkét önkormányzat döntött a támogatásukról. Kérem, minálunk még a szélhámósok is vannak, hiszen az egyik fővárosi lap címdalán hozza, hogy csalókat is támogat a törvény!...A fiatal kutatók sem képeznek kivételt, ha az Európa Tanács támogatására szorulnak. Nem tudom elképzelni, hogyan képesek illuminált állapotban feltörni az adatbázist a hackerek, akiket direkt az amerikai hadsereg támogat. Azt látom a reklámban, hogy már a csengőhangokban sem lehet bízni, azok is be vannak

spriccolva, hiszen itt áll, hogy saját csengőhangokat támogat a Mum. Hát hülye ez a Mum, hogy holmi korhely csingilingikre költi a pénzét? Aztán ugyebár a kormány. A kormány is be lehet csicscsenve, ha mindent támogat, ami helyi és hazai. Ajaj, uraim, itt mindenki annyira kótyagos, hogy nem lehet meg egy percig sem istápolás nélkül.

– Mindennek a teteje, kérem, hogy már az örömlányok sem kellenek, ha józanok. Nézzék ezt a kedves társskereső hirdetést: „Szívesen támogatnék két csinos, fiatal, szexkedvelő hölgyet, akik csupán az anyagi helyzetüket szeretnék megjavítani, és ezért cserébe partnerei lennének alkalmanként egy gáláns úrnak.” Micsoda perverzítás ez, kérem, direkt beivott nőket keresgélni a világhálón...

Motyogi úr újfent végighordozta ártatlankék tekintetét a társaságon, s hogy senki sem töltötte újra a poharát, saját zsebből szponzorált magának még egy deci biharit.

– Az egész glóbusz attól hangos, hogy támogatni kell az időjárást, mert felöntött a garatra, és elszaladt vele a Föld. És támogatják is, kérem. Amikor bemondják a hóvihart, a tornádót, az árhullámot, mindig akad legalább két támogatója a meteorológiának, holott az már annyira pocsolyarészeg, hogy földöntúli energiákkal sem lehet lábra állítani.

– Csak engem nem támogat senki – sóhajtott a Motyogi úr. Pedig mennyire elkelne énnálam is. Ha a hexensusszomat egy kicsit megfinanszírozná a lum-bágóm, ha a reumám a köszvényem mellé állna, ha a langyos ecetes víz a hajkorpám mellé állna. Ha az epekövemet szétporlasztaná a mennyei lézersugár...

– Van azért jobb hír is – vette ismét kezébe a lapot. – Nézzék csak: itt áll, hogy bármilyen hihetetlen, az egyik operaénekes immár húsz éve nem evett meg egy tányér gőzölgő levest vagy egy jó magyaros pörköltet...Kérem, ez engemet szíven talált. Mintha csak rólam írták volna...

– Nahát! – szörnyülködtek a társak. – És vajon miért csinálja?

– Azért nem eszik olyasmit, mert a főtt étel bántja a hangszálakat. Ezt Pavarottitól tudja. De nemcsak ő nem fogyaszt meleg élelmiszert az operaénekesek közül. Az argentinok világhírű tenorja, José Cura, aki egyébként jó barátja, szintén megvonja magától a meleg ételeket.

A dalnok már annyira hozzászokott, hogy nem hiányzik. Kimondottan finom nyers ételeket fogyaszt. Általában szárított húsokat, zöldségeket és gyümölcsöket. Az egyik kedvence a szusi. Persze nagy ritkán azért ki-kirúg a hámból; olykor sült kacsával delektálja a gyomrát.

– Talán azért nem kamelja a főtt ételt, mert nincs nő, aki főzne rá – vélte egyik jobban informált italos. – Bizonyára már senki nem áll vele össze. Megfizetni pedig nem tudja a vendéglőt vagy a hozatott kaját, ezt is lenyilatkozta már többször.

– Ojjé – szörnyülködött aztán a hírolvasó. – Ez az illető nemcsak főtt ételt nem vesz magához, de harminc éve egy korty alkoholt sem ivott! Halk borzongás remegtette meg a levegőt.

Pfúj – fejezte ki a közhangulatot egyikük.

– Én a magam nevében mindenesetre ünnepélyesen elhatárolódok tőle.

– A mi nevünkben is! – Felsorakozott a közhangulat.

– Van azonban egy gyöngéje: a nyalánságoknak képtelen ellenállni – macskakodott a jobban informált sorstárs. – Édességet eszik, sőt csokikrémet is zabál. De csak olyat, amelyben nincs összefőzve a krém. A sütemények közül pedig a Rigó Jancsi a nyerő.

Ezen egy ideig el lehetett mélázni. Aztán a kályha mellől átszólt egy rezes hang. – Nyugodjon Gregor József erős paprikát evett pálinkával. Mégis többre vitte.

– Igen, igen – kommentelt a jobban infózott. – Köztudva volt, hogy Gregor József imádta a fűszeres, magyaros ételeket, az erőspaprikát pedig különösen. Emellett dohányzott is... És ő aztán tényleg világhírű és tényleg operaénekes volt.

– Ja. Gregornak volt támogatója. Ezt az édesszájút meg már a cukrászipar is cserben hagyta.

★

Ülnek a langyos kocsmai menedék óvó takarásában, két porszívózás és hat üres pohár között, hallgaton. A csapos bekapcsolja a tévét. Jóleső érzéssel veszik tudomásul, hogy nemcsak ők, hanem immáron minden csatorna másnapos –, hiszen éppen azt közli egy sármos lédi széles mosollyal, hogy a műsor támogatója a...a...a...

A réztrombita ismét visszaszól a kályha mellől.

– Tessék mondani, a sült kacsa az nem "főtt étel"?!

Amúgy mentálisan

Dühítette, hogy minél buzgóbban habozza be az arcát borotválkozás előtt, mennél kitűnőbb zsilutpengét használ, annál szaporábban serken buzgó szorggal újabb s újabb sűrű borostája. Közben rohamosan kopaszodik! Mitől nő a szakáll, és mitől pusztul a haj? A felfedezés óta mindig alaposan bepamacsolja kobakját is, és makacs várakozással lesi: sarjad-e már valami a feje búbján.

Borotválni nem borotválja, mert mit. Majd ha kinő. De semmi, semmi, semmi.

Felesége évente kétszer-háromszor megutálja a kultúrát, kidobná a sok újságot, megyei és országos lapot, sárguló folyóiratot, az *Élet és Tudomány* be-kötött évfolyamait...Csak akkor csendesedik el és ad némi haladékot, ha például kiderül, hogy a kolozsvári Utunk, később Helikon című irodalmi hetilap keresztretjtvényei úgyszólván megfejtetlenek. Vagyis annakidején, a sebtében bekebelezett ebéd utáni rövid pihenés közben éppen csak elkezdte a fejtést, de pár perc múlva már horkolt is, felébredvén pedig azonnal elrohant valahová: könyvbemutató, kiállítás, tánctalálkozó, műkedvelő előadás –, ilyesmik töltöt-ték ki „munkás hétköznapijait”.

Naponta három „keresztet” is elfogyaszt.

Egy-egy jut azért az urának is. Ez a félig nyúzott például. Majdnem kész. Mi történhetett, hogy éppen az utolsó kockáknál unt rá? Vízszintes 13.: „*Heliodórosz, szír származású, időszámításunk III. századában élt görög író regénye.*” Sorsüldözött szerelmesek, aha. Mikor ezzel kész lett, a többire már nem volt kíváncsi. Pedig van itt egy-két érdekesség. Vízsz. 16. Ruhát összepiszkol (népies). Négy betű. *Beöl.* Függő 5. Vízet tartalmazó mélyedés (népies). Négy betű. *Gübe.* A *gübe* változatot ismerte, de ha van *gübe* is, oké. Lássuk tovább. Vízsz. 44. Kettőzve: afrikai fadob. *Tamtam.* Miért nem írta be, hiszen ezt mindenki tudja. 53. Régi latinok hitének démonai. *Lares.* Ezt most sem, de hát magától kijön. Függő 50. Arany János napszaka. Est? Nem. A vers címe, ezt akkor is tudta: Reg és est. Csakhogy ide nem az est kell, hanem a *reg*.

Függő 31. Váltót igazoló. Nem tudta. Akkor. Semmikor sem. Kiviláglik: *óvatoló.*

Most sincs türelme hozzá. Nincsen türelme semmihez.

„A *Helikon* 9. számában közölt Tudományos könyv című rejtvény megfejtése. Bevezetés a kísértettanba.” Ezt elolvasná. Megfejtené. Keresni kezdte a paksa-métában a kilences számot, de nem bukkant rá. A belélegzett papírportól tüz-

szögni kezdett, hirtelen düh fogta el, kidobta a halom kacatot az erkélyre. Ott a bal sarok, az *egyzeményes hely*: ami oda kerül, mars a szeméttbe.

Apóséknál a kis faluban a szomszédság is tudományt és szépirodalmat olvas a budin.

Átnézte céduláit. Egyrészt felidéződnek gyermekkorai szavai, szófordulatai, mondásai, csúfondáros környezetének kiszólásai. Másrészt furcsa szavakat és kifejezéseket gyűjt. Régebben (szépítőleg, eufemisztikusan:) a munkás- és pártmozgalom vadhajtásainak nevezett baromságokból karistolt össze füzetre valót, mostanság *nyelvi mindenevőként* válogatás nélkül rója cédulára napi „leleményeit” efféléket, mint: *disznófejű ombucmanó, súlyos testű sertés, miesnap i kurvaság*, felötlenek furcsa szavak a gyermekkorából, olyanok, hogy *mánka* (rosszul öltözött, ügyetlen cseléd, kétbalkezes nőszemély), *bebegő* (dadogó), és eltűnődik különba szakadt magyarok mondatain, egyen pedig különösen: „A nyugati világ *ego tripjéhez* hozzátartozik a keleti emberek megaláztatása. (Czigány Lóránt); aztán eltöpreng olyan furcsaságon, hogy pl. a Szabó T. névben a T: *Törpényt* jelent, és hát akkor biztosan van vagy volt egy *Törpény*, és akkor a világhálóról előkerül egy *Treppen, Terpin, Tärpin*, Beszterce-Naszód megye Jádi járásából, a régi lexikon szerint 1891-ben 1068 „német és oláh” lakosa volt...

Szándékosan félreolvas újságcímeket: Növekszik a heréltség (*lejéhség*), Rekord a műtrágyapiacon! (*műtrágyapiacon*), Felgyújtották Szeben megye egyetlen magyar iskoláját (*felújították*) aztán muris, mert félreérthető címeket is gyűjtöget, ilyeneket, mint: *Araszol az erdélyi sztráda, Ha lúd, legyen Kövér, Étvágygerjesztő és adócsökkentési szándék, Liszt a Szent Péter-bazilikában, Begubózott az ide i gesztenyeszüret, Mégsem kötelező a téli gumi*.

Ezekről is szabadulni kell. Kidobni, kidobni, kidobni.

Csak ne járna folyton az eszében, hogy Ady a pezsgőt *fojtott bornak* mondta. Mikor ivott utoljára pezsgőt? *Utoljára?* Áh.

Halkan csukja maga után az ajtót, felesége még alszik. Elindul szokásos „felfedező” útjára. Ma *füles csavart* keres a boltokban. Abból is a kis méretűt. Valaki alkalmi ismerőse említette „futólag” (ajaj, hatvan és hetven között!), amikor csak úgy, üresjáratban beóvakodott az időközben kikupált, *löttydrágtított* (egy-kori bögre-, most) La Daniela nevű csárdába, nem egyébért, nézelődni csupán, hiszen a hajdani ivócimborák eltakarodtak az őrsi legyekkel, neki pedig már vizet is csak orvosi előírás szerint szabad, különben Nitromint spré a nyelv alá; nos ez a múzeumi szivacspali, ez a még mindig derűsen pálinkázgató élő kövület, ez említette, hogy sehol sem lehet kapni *kicsi füles csavart*.

Be hát, amint kinyitják. Szánakozik a csapos lédi: „*Még mindig semmi, Domnu?*” Nem sértődik meg. Felajzva várja, amikor majd valamelyik

kekec hajlamú hullajelölt, dörmögő fröccsbariton, amúgy mellékesen, méla undormánnyal megkérdi végre: „*Na, mi a helyzet, vén papírpecér? Megvolnál még? Amúgy mentálisan is?!*”

Életében nem bántott embert. Kutyát is alig.

Ennek azonban jól behúz egyet, és aztán iszkiri. Jobbra a taxisor, be az első kocsiba, és irány a Márvány-tenger!

Illetve a *Marmara*. A másik kivikszolt csehó, odaát, a Maros partján. Körül a sok halódó kisbolt; azok valamelyikében csak-csak árulják azt a *kicsi füles csavart* is.

Amelyre egyébként a cifraf.ú kampucsai firlefrancnak sincs semmi szüksége. Itt, a tizemeletesben szerda este tizenegy negyvenkor véget ért a fúrás-faragás, szerelés, hegesztés, fűrészelés, kalapálás. Az utolsó üres sörösdoboz is alászállott a leöntőbe.

Befejeződött a korszerűsítés. Immáron mindenki a saját tulajdonú hőközpontját csodálja.

A csikóbőrös kullancs

Könnyű kivenni a lírát az emberi agyból. Csak a születettek és a mosolygósak, utóbbiak közül is egy vagy kettő sem marad igazi költő.

A tanító úr unokája valahogy eltévesztette ezt a két direkciót, a gyerek semmi jelét nem mutatta a lelés adományának, másfelől pedig a rendesnél gyakrabban bizonyult indokolatlanul jókedvűnek.

A derék pedagógus ezeket egyáltalán nem vette észre, különösen nem észbe.

Folyton nevelni akarta a szerencsétlen unokát.

Ebbe törött bele béka- és diáknyúzó bicskája.

Azt vette fejébe, hogy megtaníttja unokájának Petőfi Sándor János vitézét, még negyedikes korban. Utána jönné Arany János Toldija, majd pedig Jókai, Mikszáth, Gárdonyi, Móricz és a többiek. Szép szabadcsapat. Ha az unoka, ez a pompásan sikerült fiú ilyesfajta filozói adottságokkal születik, biztosan viszi valamire. Samuka azonban különös érdeklődést tanúsított az apró élőlények világa iránt, és ezt nagyapja – Papó – előtt sem titkolta, mi több, tudását nem röstellette néha fitogtatni is.

No, amikor – még a Petőfi előtti nagy népiek tanulmányozása alkalmával – meg akarta tanítani Papó tanító úr az unokának Csokonai Vitéz Mihály Szelemdal a csikóbőrös kulacshoz című versét, Samuka különös fogékonyságot mutatott a cím egyik szava iránt. „Drága kincsem, galambocskám, / Csikóbőrös kulacsocskám! / Érted halok, érted élek, / Száz leányért nem cseréllek.”

Ez rendben volna, ám Samuka így szavalta: „Csikóbőrös kullancsocskám...”

Ebből lett aztán némi baj.

Hiába álmodozott Papó tanító úr arról, hogy az unokája, ez a pompásra sikeredett Samuka egyszer majd országosan elismert szavalóművészként szitálgat egy kis hírnevet a hála ködfelhőjéből őrá is – mint aki bevezette a tudatlan gyerkőcöt a boldogságos szózatok édenébe –, Samuka nem tárgított. Folyton kullancsolt a kulacs helyett.

No, a csaknem kilencven kilós Papó tanító úr föllétrázta magát a padlásra. Jól emlékezett: megtalálta, föllelte egykori honvéd nagyapjának –, aki az első világháborúban Galíciában jobb könyöklövést szenvedett, és emiatt egész életében nyomoréknak számított –, az alumínium kulacsát –...ha valóban abból volt. De lehet hogy egy második-világháborús kulacs volt az. Mindegy, Papó tanító úr

az életét meg a létrafokokat kockáztatva, hatalmas kínok árán lehozta, és próbálta rendbe tenni a világot.

– Samuka, kérlek. Ez itt egy kulacs. Ha pedig kullancsra volna szükséged, hát csak kilépsz kettőt, és a Csigadomb tetejéről máris fölcsippenhetsz egy ármádiára valót...A sűrű erdőben.

– A Kárpát-medencében leggyakoribb a közönséges kullancs (*Ixodes ricinus*), amely a vérszívás során Lyme-kórt, vírusos agyhártyagyulladást, és más fertőzéseket is terjeszthet az emberre – deklamlálta Samuka, mintha templomban szentleckézne. Mert csakugyan: a legfontosabb szövegeket mindétig maga előtt látta, a vizsgáin is úgy mondta fel, mintha élőben olvasná valamennyit. Tanárai többször is motozást rendeltek el, de nem csíphették rajta, soha semmiben el nem marasztalhatván a jeles fiatal tudósjelöltet.

– Mintegy két tucat kullancsfaj is él a Kárpát-medencében. A fontosabbak...

Papó tanító úr szenvedélyes dalos volt. Imádta a műkedvelő színjátszást is. Amikor a János vitézt készültek félig versben, félig prózában, ám lényegileg dalban bemutatni (ezt a fura egyveleget, érdekes módon, nem tiltotta a korbeli kulturális kormányzat), a közben fölcseperedett unokájának címszerepet szánt volna a produkcióban. Kijöttek a televízió emberei, hogy az általuk autentikusnak gondolt helyi részeket jóelőre fölvegyék.

Samuka azonban elbukott egy akármin.

„Pillants ide, hiszen ezen a világon. Csak te vagy énnekem minden mulatságom. Vesd reám sugarát kökényszemeidnek, Gyere ki a vízből, hadd öleljelek meg”

Ezt kellett volna szépen szavalnia az egyelőre még manökennel helyettesített, így sem kevésbé vonzó Iluska felé fordulva, ámde csak az jöve ki a legény pompázatos, immár kackiás bajuszkával körített piros száján, hogy:

„Kullants ide, hiszen ezen a világon...”

A stáb szétröhögte a rögtönzött stúdiót.

Hiába is moderálták-dürückölték, szidták-porozták: a kullancs semmi áron nem akart helyet cserélni a pillantással.

A temetőben külön nyugosznak. Papó tanító úr a fura gikszer miatt kapott gutaütést, igaz, nem mindjárt, hanem a pálinkafőzési szezonban; Samuka pedig, haj, elutazott kullancsokat tanulmányozni idegen országokba.

Ahonnan – évek múltán – voltaképpen nem is ő maga tért meg, hanem csak a koporsója.

Ki tudja, mi szívta ki a vérét.

Macsukámbosz de Tránszilvánijá

Van egy falu, ahol a mégsem helyett azt mondják: csakse. És a mégse helyett is csak azt mondják: csakse.

Ha például a csordapásztor berúgott, és emiatt másnap nem tudott felkelni, így beszéltek:

– Csakse nem hajcsa ki a marhákat a Takány.

A pásztort mindenki Takány Pityókának ismerte. Aki még halottak napján kijár, váltig csodálkozik, hogy a kövén ez áll:

„Itt nyugszik Kapás Sándar, élt 64 évet.”

A kőfaragó nem dolgozik szótárból.

Aztán jött egy forradalom, és akkor azt mondták:

– Erős a szekuritáté. Csakse bukik meg Csauseszku.

Két nap múlva pedig már ezt:

– Csakse marad meg a diktát úr.

És nem maradt meg.

De akkor szabad lett mindjárt a falu, az emberek sok csomagot kaptak, kezdtek úri cuccokban járni, és már nézhették a júró nyúzt és a magyar tévét is. És aki akart, mehetett epret s málnát szedni Spanyolba.

Most azt beszélik, hogy mégsem lehet kint maradni, mert a spanyol államnak nem kell az idegen munkaerő.

Nem: csakse nem kell, hanem mégsem nem kell.

Ezek a magyarok a faluból, kilenc család; a többi csakis kint lakik. Magyarban. Már nem mondják azt sem, hogy egynégy osztály, mert az is megszűnt.

A romák is kiművelődtek. Miután a románok, tizenkét család, Olaszban telepedett meg, a romák vették át a Kalusárnak mondott népi táncot. Az a lényege, hogy felszalagozott cifra botokon lovagolva ugrálnak szépen, és csingilingel a sok apró csöngettyű a gatyájuk szárán. Közben ritmusosan kiáltoznak.

A régi világban a botot a románok macsukának mondták.

Aki arra jár, megbámulja az elkótyált bennvalókon emelt cinkpléh ragyogású úri palotákat.

Eszpányba a romák, akik szedik az epret és a málnát, vagyis csak szednék, de már nem szabad, alakítottak egy pompás zenekart és táncegyüttest, és úgy mondják maguknak, hogy Losz macsukámbosz.

Macsukámbosz de Tránszilvánijá.

Ez görögösen hangzik, de spanyol. Üss főbe, vagy a keresőbe, babráld ki, mit jelent.

Jól keresnek vele, mert hiába mindenfajta szorongatás, maradnak.

Ők lesznek Erdély spanyol csángói.

A szpénis romák őrzik a hagyományt. A románt s ha úgy adódik, a magyart.

Nyelvileg pláne.

Egyik karácsonyi-újévi hazanéző menyecskékük magabiztosan jelentette ki:

– Jöhet akár az Ármegédon is, mer’ mü egyelőre csakse nem még jüvünk haza.

Mennyi az idő?

A nyári éjszaka fülledtségében, miután néhány órát álomtalanul átaludt, Vincellér Jóska hirtelen felült az ágyban, felköltötte a feleségét, és hangosan, tisztán, jól érthetően ezt mondta:

– Fél kettő múlt három perccel és hat másodperccel.

Felesége nem tudta mire vélni a dolgot, azt hitte, álmodik az ura.

Ereszkedj vissza, Józsi – mondta –, és gyöngéden vissza akarta nyomni a helyére. Vincellér Jóska azonban még magasabbra ült, a hátát is a párnának támasztotta, s megrázta az asszony vállát.

Fogadjunk, hogy fél kettő múlt három perccel és tizennégy másodperccel.

Ittál valamit az este? – kérdezte aggódva a felesége.

Fél kettő, három perc és húsz másodperc – közölte Jóska.

Márta erre felkelt és villanyt gyújtott.

Ezen még csak két perc múlva lesz fél kettő – nézte meg az órát, s eloltotta a villanyt. – Aludj, Józsi, ne bolondkodj, tudod, hogy fél ötkor mindketten kelünk.

Persze, megint késik – állapította meg Jóska. – Régi vekker ez, nem ér egy fabatkát, holnap el is viszem a javítóba.

Azzal visszaereszkedett, és ismét elaludt, megint álomtalanul. Illetve csak annyit álmodott, hogy fél öt lesz négy perc és huszonkét másodperc múlva. Ekkor frissen kiugrott az ágyból, felkattintotta a villanyt, s „kelj fel, Márta, mindjárt fél öt lesz”.

A vekker addigra jócskán lemaradt, immár öt percet késett, be is pakolta az ingázótáskába.

Háromnegyed öt előtt fél perccel és három másodperccel már mindketten ott álldogáltak a megállóban, a többi ingázóval együtt, de a busz még mindig nem érkezett meg. Amikor mégis befutott, Vincellér Jóska, amit soha életében nem tett, felelősségre vonta a sofőrt.

Mit akarsz, még csak háromnegyed – méltatlankodott az.

Kapcsold csak be a rádiót – biztatta Jóska. – Fél perc múlva öt óra.

A sofőr szót fogadott, s azonnal felhangzott az ismerős időjelzés a rádióból.

– Még ők is késtek másfél másodpercet – állapította meg Jóska. – Ma már a rádióban sem lehet bízni.

A sofőr rásandított, megdöbbenve észlelte, hogy a Jóska kezén nincsen karóra.

– Biztosan reumás vagy – ütötte el, és rákapcsolt. Az ingázók felkacagtak. – Képzelsenek el egy reumást a meteorológiai intézetben – tódította a tanár, aki mindenkinek elmesélte, hogy verseket ír, de a lapok nem akarják elismerni a tehetségét, és ezért kell naponta ingáznia harmincöt kilométert busszal, és tizenkettőt vonattal. – Ha egy ilyen reumás kerül a meteorológiai intézetbe, taccsra teszi az egész vállalkozást. Amikor a műszerek derűs, felhőtlen égboltot jósolnak, ő csak előáll, hogy leblokáldott a bal forgója, és huszonnég órán belül akkora felhőszakadásra van kilátás, hogy készíthetik elő a mentőcsónakokat. Azt lőné fültövön a szakma!

A mester csak fél nyolc felé érkezett meg. – Fiúk, ne lazáljunk – kiáltott meszterként vidámsággal. – Hét óra, lássuk, miből élünk!

– Fél nyolc múlt egy perccel és negyvenkét másodperccel – szögezte le Vincellér Jóska. – Mi viszont itt vagyunk negyed hét óta

A mester összevonta a szemöldökét. – Hát igen – köhintett. – Egyeseknek órásmester volt a keresztapjuk, s pontos időre csinálta.

Délután fél ötre gyűlést hirdettek. A vállalat klubtermébe gyülekeztek a munkások. – Elnézést, elvtársak – mondta az igazgató –, sürgős ügyek miatt késünk tíz perct. Tudom, mennyira drága a dolgozók ideje, ezért javasolom, hogy azonnal térjünk a tárgyra...

Az igazgató elvtárs pontosan negyvenkét perct és kilenc másodperct késett – állt fel Vincellér Jóska. – Nekünk pedig éppen négy perce és harminckét másodperce ment el a buszunk, beleszámítva a sofőr késését is...

Ki ez a polgár? – kérdezte gyűlés után az igazgató. – Aki a pontos idő... izével, húzással jött...

Egy ingázó – felelte a mester. – Az a mániája, hogy legyünk pontosak, a reggel nekem is volt egy kis ügyem vele.

Mit gondol, nem kellene beválasztanunk a dolgozók tanácsába? – tűnődött az igazgató.

A következő járatig bőven jutott ideje Jóskának arra is, hogy elvigye a vekkert a javítóba. – Azonnal megigazítom – biztatta az órás. – Összevissza tizenöt perc az egész.

Jóska várt türelmesen.

Az órás végül megszólalt.

Na, kérem. Ezt nyugodtan hazaviheti. Garantálom, hogy egy hónapig nem lesz késése.

Jóska figyelmesen megnézte a vekker számlapján a mutatókat.

Nem fizetem meg a munkáját – jelentette ki aztán. – Ez az óra máris késik hét másodperct!

Az órás megrökönyödött pillantást vetett rá, majd a műhelyben zakatoló órákat vizslatta, mígnem egyikén megállapodott, összehasonlította a vekkerrel, ismét megnézte magának Jóskát, aztán kirobbant.

Akkor vigye a pokolba a rohadt ócskaságát! S ... menjen a ... menjen a ... tudja, hova menjen? Menjen Greenwichbe, vagy menjen Doxáékhoz, a keserves... Hát mi az isten, már minden kimarhálódott alak digitális bizsut akar csináltatni a nagytatája CFR-vekkerjéből, mi?!

Vincellér Jóska szó nélkül kifordult a műhelyből. Mégsem állhatta meg, hogy az ajtóból vissza ne tromfoljon.

Az az óra sem jár jól, amelyik magának a csuklóján díszeleg – mondta epésen. – Pedig az ugyanvalóst „digitális”... Siet negyvenkét másodpercet.

Azzal otthagya a hangtalanul hápogó mestert.

Jóska egyre elviselhetetlenebbé vált mind a munkatársai, mind a családja, a rokonsága, a baráti köre számára. Az ingabusz sofőre meggyűlölte, mert sosem állhatta meg, hogy fejére ne olvassa a késést.

A felesége meggyűlölte, mert akárhányszor kilépett a kapun azzal, hogy „maximum egy félóra múlva” visszajön, Jóska másodpercnyi pontossággal mindig közölte vele, mennyit időzött a „szomszédban”.

A mestere áthelyeztette az új, épülő részlegre, s ott már az első napon bajba keveredett, amikor épp egy munkalátogatáson levő minisztériumi brigáddal közölte a pontos időt. Persze, az új részleg főnöke „épp hatvankét perce és tíz másodperce távozott” az autószervezbe, magánügyben, a benzintartályból kifolyólag.

Az igazgató lemondott arról, hogy beválasszák a dolgozók tanácsába, mivel „mániákus pontossága” miatt csak zúrt okozna a gyűléseken; sőt, minden gyűlésről felmentették.

Sem otthon, sem a munkahelyén nem becsülték meg; az ilyen, úton-útfélen okvetetlenkedő pacingerekkel nincs mit kezdenie a társadalomnak. Aki még a hálnak is előírná, mikor falja be a csalit! Horgász barátai is kiközösítették Jóskát. Még a vállalat kapusai sem állhatták, mert velük is „foglalkozott”. – Na, itt jön a pontos időjelzés! – röhögtek, amikor Jóska megjelent. – Mennyi az idő, főnök úr?

És Jóska, bármennyire is megvetette ezeket a csokoládéfigurákat, valamilyen öskényszertől indítatva mindannyiszor válaszolt és közölte velük a pontos időt.

A vállalat emberei rájöttek lassan, hogy ez a Jóska mégsem árt a légynek sem. Szemet vetett rá a tudományos ismeretterjesztő brigád vezetője, egy mérnök, két és fél éve és három napja és tizenhat órája volt még hátra a nyugdíjig, ez felkarolta, s minden kiszállásra magával vitte. Volt egy kedvenc előadása, „Az

ösztönök szerepe az emberi intellektus fejlesztésében”, amelyet soha senki meg nem értett, még ő maga sem, de amikor a „szemléltetés” következett, Vincellér Jóska mindig megmondta a pontos időt, amit a mérnök azzal magyarázott, hogy a Jóska bioritmusa az ösztönök síkján csodálatos és egyedi módon „stabilizálódott”, ennél fogva a nap és éjszaka bármely szakában meg tudja mondani, hány az óra, és mint ilyen, a tudományos ismeretterjesztő brigád unikuma. Akár az a szovjet lány, aki az ujjával lát, vagy az a tibeti jak, amely farkával rálegyint a négy alpművelet egyik kitűzött feladatának végeredményére, a helyesre a lehetségesnek feltüntetett három közül, vagy akár az a zeneszerző, a neve most nem jut eszembe, valami Van..., aki süketen is kompjúterrel ellenőrizhető tökéletességgű műveket komponált, vagy akár az a néger, aki...

Aki előre meg tudja mondani, hova esik le a dél-afrikai tűzéség által kilőtt gránát.

Vagy az a nyugatnémet polgár, aki előre leírta és széfbe tette a madridi világbajnokság döntőjének minden fontosabb paraméterét.

A vállalat agitációs művészbrigádja első díjat nyert Vincellér Jóskával. Felkérték a közönséget, stoppolja az időt. Jóska minden második percben megmondta, most mit csinál a vállalat... kapusa, s a titokban beállított kamera a teremben közvetítette a „cselekményt”.

A műsort az igazgató is megtekintette, és két nap múlva hosszasan telefonált a város legbefolyásosabb egyéniségeinek. Arról lett volna szó ugyanis, hogy nevezett Vincellér Józsefet alkalmazza a helyi posta pontos időt jelző szolgálatához, fél normával. Sajnos, a posta ezt az ügyet már rég megoldotta, ha nem is pontosan, de hihetően, hangszalag segítségével; Jóska elesett a zsíros fél normától.

Közben a felesége beadta a válókeresetet. S már az első tárgyaláson terhelő bizonyítékok merültek fel... a bíróságra nézve. Jóska ugyanis kerek perec megmondta, hogy már az első tárgyalást, reggel, későn kezdték, s ez a kezdeti késés pontosan negyvenhat perc és ötvenkilenc másodpercnyi idővel tolta odébb a napot. Emiatt nem sok hiányzott, hogy kimondják a válást.

Szorgalmas újságolvasó ember lévén, ez idő tájt került a kezébe az Előre című napilap egyik, kétnapos késéssel érkezett száma, amelynek az utolsó oldalán található szenzációs kishírollózásból azt olvasta, miszerint egy görög kereskedő ugyanabban a betegségben szenved: hajszálnyi pontossággal közli a pontos időt! És ezt a kereskedőt már egy USA-beli tévétársaság is meginvitálta demonstrálni. Míg őt, Vincellér Jóskát a kutya sem ügyeli.

Illetve igen. A Vitéz majdnem olyan pontosan „tudja”, mint a gazdája, hogy mikor kell elengedni. Becsületére legyen mondvá, sosem szűkül, ha Jóska, nem greenwichi okokból kifolyólag, késik.

(Vallomás az olvasónak. A szerző itt megállt, illetve megült, és azon törte a már nem pihent agyát, mit is írt meg; minek tekintse szövegét, tárcának-e, novellának-e, avagy, uram bocsá, satírának, netalán humoreszknak. És ha valaminek egyáltalán tekintendő majd, mihez kezdjen véle. Oly kevés lap volna, amely, sekélyes mondanivalója okán, közölné. S csakugyan, mi a frászkarikát szeretne ezzel a sztorival közölni a naiv szerző? Hiszen volt már egy „Hortobágy poétája”, aki „káromkodott vagy fütyörészett”... Vincellér Jóska nagyon jól tud káromkodni, székely csemete, ízesebben teszi a hortobágyi csikósoknál, ez százas. Fütyörészni is tudna, mint ingázó fütyörésmester, a helyi citerazeneke mellett, vagy fütyörésző ingázómester a már említett agitációs brigád műsorkeretén belül.

Volna tehát „alternatíva”. Ami nincs, az a „főalternatíva”! Ezzel a szerencsétlen Vincellér Jóskával ugyanis a következő, nagyon prózai dolog történt:)

Nyári éjszaka fülledtségében, miután, maga sem tudja, hány órát álomtalanul – bár ilyen Freud óta nincs, csak kijelentjük, de nem bizonyítjuk! – átaludt, Vincellér Jóska hirtelen felült az ágyban, felköltötte feleségét, és hangosan, tisztán, jól érthetően ezt mondta:

Márta! Nem tudod, mennyi az idő?

Márta, aki ahhoz szokott, hogy a férje mindig pontos időre ugratja ki az ágyból, felsóhajtott.

Ha megébredtél, akkor fél kettő múlt három perccel és hat másodperccel. Ereszkedj vissza, aludj tovább, Józsi – és gyöngéden visszanyomta az ágyba. Józsi átölelte asszonyát fél kézzel, lassan hátraereszkedett, simogatta a feleségét. Négy év óta először adódott úgy, hogy ők maguk ketten maradjanak a háznál: a nagyobbik gyermek, a fiú az anyósánál, a középső Homoródon, pionírtáborban, a kicsi a Jóska édesanyjánál.

Fogadjunk, hogy fél kettő múlt három perccel és tizennégy másodperccel.

Aznap mindketten elkéstek. Pedig pontosan csöngetett a vekker.

Monológ barnasörrel

1998-ban, december 8-án, kedden találtam egy pénztárcát. Tartalma: személyazonossági igazolvány átlátszó műanyag tokban, öt darab tízezres bankó (román lej), egy darab százezres bankó (román lej), egy darab telefonkártya, könyvtári belépő (Maros Megyei Könyvtár), sorszám a III-as fogászati klinikára (női név, az orvosé). Idő: 8 óra 25 perc. Hely: a Dózsa György úti megálló, a bútorüzlet kijárata, a gyümölcsösbódé előtt, a járdán, vagyis az út szélén. (A megálló azóta megszűnt.)

A fiatalember, M. I. huszonegy éves. Hosszan csengettem, majd kopogtam az ajtón. Ez 13 óra 40 perckor történt, miután a Munka utca előtt leszálltam a 20-as buszról, a volt 18-as gyógyszertár előtt (most Bayer). Innen pár száz méternyire van a tömbház, negyedik emelet, 12-es lakás. Az édesanya, alacsony, barna, hatvanas asszony, ijedt arcot vágott, nem vezetett be, az előszobából láttam, műhelye van – szerteszét minták, ruhák, rongyok, fancsikák, és az ügyetlenül latakart varrógép. Attól tartott tán, finánc érkezik. Remegő kezekkel nyúlt a tárcáért, ragaszkodtam hozzá, hogy darabonként vegye át a tárgyakat, majd papírt kértem, és a leltárt rávezettem. Remegve írta alá. Megnyugtattam, ez azért szükséges, nehogy megvádoljanak, hogy valamit eltulajdonítottam.

Egyébként hol van a fia, kérdeztem.

Dolgozik, sóhajtott. Nem firtattam, hol, nem tartozik rám. Már búcsúzkodtam is. Adni akart borraivalót, aztán szabadkozott: ja, nem adhat mégsem, hirtelen nem találja a kulcsait. Nem fogadok el semmit, jelentettem ki, s azzal eljöttem. Hiszen ha valóban adni akar, ott van, amit a pénztárcában találtam s átvette, kereken százötvenezer lej, ötven is elég lett volna.

Bosszant az oktondiság.

2003. február 4-én, kedden hat óra negyeven perckor a Domus megállóban (Hosszú utca, hivatalosan 1918. December 1. sugárút) találtam egy pénztárcát. Tartalma: útlevel, személyazonossági igazolvány, két telefonkártya, egy hitelkártya, hajtási jogosítvány M. I. névre, ötszáz dollár százas címletekben, kétszáz euró százas címletekben, kétmillió lej ötszázezres címletekben, három néjegykártya, egyik a tárca tulajdonosáé, a másik egy fogorvosé (női név), a harmadik török név, bukaresti lakcím.

Lebonyolítottam néhány ügyletet, vagyis vásároltam egy ruhakefét, egy kéziszappant és két napilapot, aztán átmentem az út másik oldalára, és az új klinika előtt ismét felültem a 20-as buszra. Még mindig a Munka utca előtt áll

meg, innen pár száz méternyire a tömbház, csakhogy időközben kaputelefont szereltek, úgyhogy megcsöngettem a 12-es lakást. Ki az, szól le egy dörmögő férfihang. M. lakás?, kérdezem vissza. Nem, az a család már nem lakik itt, válaszolta a dörmögő, és nem kattant az ajtó. Éppen jókor érkezett egy másik lakó, aki kérdésemre elmondta, hogy M. néni egy vagy két éve meghalt (nyugodjék békében), a lakást eladták, a fiáról nem tudnak semmit.

A névjegykártyán megnéztem a doktornő címét (a fogorvosét), hát az az utca egészen közel van. Arra sétáltam, szerencsére nincs kaputelefon. A pénztárcából diszkréten kiemelttem a dollárkákat, az eurókákat és a lejecskéket (az ötszázezreskéket). Hitelkártya lebuktat.

Becsúsztottam a tárcát az orvosnő postaládájába. Annyi időm maradt csupán, hogy a járdára éve beszlisszoljak a közeli bögrecsárdába. (Ezt az egyet még meghagyták.) A négyemeletes tömbház elé siklott egy rendőrkocsi, dehogy szirénázott, egy frászt. A házból, ahol az imént még oly szeretettel ügködtem a postaláda előtt, szép szál urat kísért ki két rendőr. Nem volt megbilincselve, engedelmesen beült a hátsó ülésre közéjük. A kocsi, ahogy érkezett, el is suhant.

Szóval valakit latartóztattak. És tudom, ki az illető. Persze nincs mit mondanom róla. Itt ülök, nézem magát, Emilia Marika Rózsi, amint mosogatja a krigliket. Jólesik, hogy akkor is felismer, ha hetekig be sem teszem a lábam a kocsmájába. Persze a környékeliek a világos sört kedvelik. És az is tetszik, hogy szőkéről feketére festette a haját. Most végre lesz presztízse.

Vége a hülye viccelődésnek.

Vilike felolvas

– Kinéztem ezt a fát, jobban mondva ezt az ágat, itt, az ablak alatt – kopogott be a kapushoz Újságos Vili. – Ha ad egy jó kötetet, felolvasom magának a legújabb híreket.

A kapus kijött, megnézte magának a cingár alakot, és váltig csodálkozott, hogy ezt még nem öltöztette. Kékesszürke köpenye zsebéből mindenféle kelléket, drótot, csavart, kulcsokat bányászott elő, matatott köztük, aztán kiválasztott egy szalonképebb zsinórt, és mint mézesmadzagot, húzta el a hívatlan vendég orra előtt. – No, hadd lám, mit olvasol.

Újságos Frici kinyitotta az első hírlapot: “A minisztériumi elbocsátások és alkalmazások időnként káoszba fulladnak, és tragikomikus helyzeteket produkálnak. Radu Gheorghét, a Călărași-i Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Igazgatóság gazdasági igazgatóját egy évvel ezelőtt bocsátották el állásából. Gheorghe megfellebbezte ezt a döntést, ám 3 hónappal a fellebbezés beadása után elhunyt. Normális esetben az ügynek itt meg kellett volna szakadnia, ám nem így történt: a per folytatódott, és a bíróság a néhai igazgató javára döntött. Így halála után tíz hónappal Radu Gheorghét visszahelyezték igazgatói posztjába. A Mezőgazdasági Minisztérium tavaly 756 igazgatót menesztett.”

– Nagy ügy – legyintett a portás. – Ha holnap választanánk, Ceaușescut diadalmenetben vinnék a Kotrocșenyba.

Újságos Vili ámulattal nézte ezt a nagy embert. – Mi volt maga a civil életben? Csak nem közvéleménykutató?

“Egy júliusi felmérés szerint a romániai válaszadók harminc százaléka meg van győződve, hogy az első emberek a dinoszauruszokkal egy időben éltek, és 42 százalék szerint a Nap forog a Föld körül, nem pedig fordítva. Anélkül, hogy egyenként végigmennénk a felmérés adatain, annyit még érdemes kiemelni, hogy a válaszadók kevesebb mint egy százaléka tudta a helyes választ mind a 13 kérdésre. Aggasztó az is, hogy például azok aránya, akik a geocentrikus világképet vallják a heliocentrikus világképpel szemben, az utóbbi öt évben 27 százalékról 42 százalékra nőtt (2002-ben pedig az arány 24 százalék volt). Ezzel szemben a fekete macskával kapcsolatos ‘elővigyázatossági maximákat’ egyre többen tartják követésre méltónak (nem beszélve a horoszkópról)”.

– Nagy ügy – legyintett a portás. – Nekem például augusztus 13-án, pénteken az jött ki, hogy ne kezdeményezzek, mert balul üt ki, erre mi lett: beengedek egy palit, aki azt mondta, ő az új igazgató. S hát nem ellop két mázas virágcserepet az ipse?

Újságos Vili: "Minden kezdő szülőnek gond a születendő utód neve. Romániában létezik Mocsook és Halott nevű gyerek. Hol vannak már a Winnetouk, a Tarzanok, a Sandocanok vagy a Zédorok (holland Clarence Seedorf nevű futballista után)...A Országos Lakosságnylvántartó Intézet Éves Statisztikája szerint az országban élnek Superman, Hitler, Prostu (hülye) és Semafor (közlekedési lámpa) nevű gyerekek is. Belőlük legalább csak egy-egy van. Egyelőre legalábbis...Nem úgy Păsăricából (kis madár, de a szlengben női nemi szervet is jelent). Ezerhatszáz Kismadárka szaladgál az ország utcáin. A "Halott" Mortu valamivel kevesebb, szám szerint 581, míg a Pipi névnek 226-at örvendezhetnek. Kétszáznegyvennégy szerencsétlen újszülöttnek gondolták úgy a szülei, hogy a Puțurică (ez nem szorul magyarázatra, ugye?) megfelelő keresztnév lesz a (remélhetőleg hímnemű) utódnak, míg 90 új jövevényt a Jegu (Mocsook) névvel áldottak meg. Romániában jelenleg 45-en vallhatják magukat hivatalosan is Gunoi-nak, azaz Szemétnek, további 16-an pedig Mellbimbónak, azaz Sfârcnek – bele sem merünk gondolni, milyen nemű lehet az illető. A statisztikák szerint rendkívül népszerűek továbbá az olyan intézménynevek, mint Politia (Rendőrség), Justitie (Igazságszolgáltatás), Ambulanța (Mentőszolgálat) valamint a gyümölcsnevek, mint a Lămâie (Citrom), Pepene (Görögdiñnye) vagy a Portocale (Narancs)."

– Az semmi – fitymálkodott a portás. – Nálunk a faluban volt két Kennedy, már meghaltak, négy Pelé, vagyis Edson Arrantes do Nascimento, ahogy mondom, öt Eusebio, és van három Maradona is.

– Nagy falau lehet – bólintott elismerően Újságos Vili. – No de ezt hallgassa meg! "Jonah Falcon minden férfi irigységének tárgya. A negyven esztendőös New York-i írónak van ugyanis a legnagyobb pénisz a világon! Ám ennek ellenére Jonah még nem találta meg az igazit, pedig már nagyon nőszülne. Jonah Falcon igazi sztárnak számít Amerikában, a negyven esztendőös színész-író ugyanis bekerült a Guinness rekordok könyvébe is nem mindennapi méretével. Jonah ugyanis a világ legnagyobb péniszének büszke tulajdonosa! A negyvenéves férfi szerszáma ugyanis nyugalmi állapotban 24 centi, míg ha felizgul, akkor 34! Ezt a hivatalos adatok szerint eddig egyetlen férfinak sem sikerült túlszárnyalnia. Noha azt hihetnénk, hogy Jonah minden nő álma, a férfi napjai csendes magányban és boldogtalanságban telnek. Ugyanis hiába bevetésre kész a csodafegyver, használatlanul hever Jonah nadrágjában. – Évek óta keresek egy normális nőt, de egyszerűen nem találok. Pedig nagyon szeretnék gyereket. Csak az a baj, hogy a nők meglátják és elfutnak ijedtükben – mondta el Jonah, aki szép szavai ellenére azért nem él visszafogott életet. Jonah ugyanis megpróbált meggazdagodni férfiasságából, pornófilmekben is szerepelt egy időben, de aztán visszatért az íráshoz. Több önéletrajzi könyvet is kiadott."

– Látod, mire megy vele – legyintett rezignáltan az intézmény őre. – A volt menyasszonyomat lecsapta a kezemről egy ilyen nagybotos. Búsultam cefetül. Kiloptam az istállóból egy borjúkötelet, hogy majd hurkot tekerek a nyakamra. Szerencsére váratlanul hazaállított az asszony.

– Aztán miért? – ámuldozott Újságos Vili.

– Aztán csak azért, mert mit ér a nagy bot, ha nem elég vidám – mondta tanárosan a tányérsapkás közeg. – Neked meg mi a bánatod? – kérdezte, és visszanyúlt valamiért a fölkébe.

– Hát nekem semmi, csak... – szeppent meg Vili. – Tudja, maradt még néhány holnapi újság, gondoltam, hátha itt eladhatok néhányat...

– Aha – mondta a portás, és hatalmas öklét ráhelyezte a Vili fejére. – Na most monddad szépen: makkabeus – parancsolta. Vili kimondta... volna; de akkor már öltöztették. – Halló, itt a porta. Van itt egy újabb paciens – szól fel az ügyeletesnek. – Nem, ez a saját lábán jött ide. Az a heppje, hogy újságot árul, közben folyton felolvas; valójában fára kívánczozik...

– Miit? Hogy engedjem el? Kérem, doktor úr... Igenis. Kérem. Nincs már helyünk. Ja.

Kiszabadította a zubbonyból, a markába újabb madzagot nyomott, majd féltő szeretettel ülepen rúgta Újságos Vilit. – Menj Isten hírével. Az a szerencséd, hogy Romániában élünk.

Még hallótávolból utána kiáltott: – Aztán nehogy nekem éppen itt szakaszd meg a gigádat, hé! Mert ugyanis koporsónk sincsen. Csak ha azt is hozol. Honnan, honnan! Hát hazulról, te idióta. Halljanak oda. Előbb kötelet, aztán mindjárt koporsót. Ne ássuk meg a sírodat is, hé?! Istenem, mennyi értetlen hülye mászkál ezen a világon...

Hálátlan mesterség

Mostan mindenféle szóvivők beszélnek a televíziókban, meséli Mézes Fábián, akinek a reumáját Tanzániáig röpítették a méhek.

– Eltűnődve sok mindenfélén, eszembe jut, hogy hát a gyermek-, sőt az ifjúkorom, de még a derék-korom is csupa-csupa szóvivői eseménysorozat. Az emberiség történetét nem is lehet felfogni másképp, csak mint a szó hozom-viszemének a végtelennek tűnő szappanoperáját.

Kezdetben vala az Ige. De ki vitte-hozta azt a címzeteknek? Erről szól a szent Biblia. Meg arról, hogy a Teremtő mindenfajta jóakarata ellenére az ember mint eredendő sárkányfogvetemény, sosem fogadott szót az Ég s a Föld világán senkinek.

Az ember úgy ment s megy a saját esze után, mintha Lucifer vezérelné. Lucifernek mi az adószedőt mondtuk, azóta is úgy képzelem az ördögöt, hogy félvékás a táskája és guvadtak a szemei, folyton csuklik, mert senki sem meri jól nyakon vágni.

Elemista koromban, még alig értettem valamit a pázsintos tavaszról, az egyik negyedikes legényke átküldött Szabó Piroskához.

– Mondd meg neki, hogy ha megmutatja, kap egy pánkót, és én is megmutatom neki.

Piroska kikelt a képéből, rám is paskolt, de később mégis létrejött a tranzakció; persze kifelejtettek belőle.

Évekkel később sem jöttem rá. Csak mondták, hogy locsog, mint a Szabó Piri micsodája.

Lógóba járván, az elemi iskolában nem kellett tanulnom, ugyanis mindent jobban tudtam, mint a “rendes” tanulók. Olyan gyönyörű tanítónénink volt, hogy amikor a réten megcsípte egy darázs vagy méh, engem sötétedésig nem leletett hazaordibálni, el akartam pusztítani az egész vadvilágot.

Azt mondja egyik estén Drusza, a bálnaszagú traktorista:

– Kislegény, mondd meg a tanító néninek, hogy szentületkor nyissa ki az ablakot, mert beadok valamit.

Én hülye, megmondtam!

Az ablakkal szemben ücsörögtünk négyen a borostyánfán, én, és akiket még beavattam: Csuri, Muri, Jenő és Jani; de hiába meresztettük a szemünket, any-

nyit láttunk csak, hogy a tanítóküsasszony elhúzza a firhangot és elfújja a lámpát.

Ekkor Csuri csuklott egy nagyot, és mind lehuppantunk a fáról.

Mit adhatott bé neki Drusza, máig foglalkoztat.

Nagyon gyenge szóvivő voltam akkor is, amikor az anyámnak üzent egy néni. Úgy volt, hogy mindenkihez elmegyünk kántálni, csak két házhoz nem. Az egyik a tulajdon apám, vele a mostohaanyám, haragban álltunk, odahaza nem is hívták másként az apámat, mint így: a Gazda, és ezt azért, mert a két nagynénje neki ígérte a birtokot, valami húsz hektárnyi televény termőföldet, ha otthagyja az anyámat, és a mostohaanyámat veszi feleségül (aki szintén hoz valami kis földecskét a házhoz); de miután a válás megtörtént, a nénék feledték az ígéretet. Mérgében az apám lábuknál fogva szekerezett végig őket csóré fenékkal, a jéggé fagyott udvaron; óbégatásuk felhallatszott a parókiáig, a fiatal, tapasztalatlan pap meg akarta kondíttatni a harangokat...

De persze így sem írátták az apám nevére a birtokot...

A másik házat azért kellett kerülnöm, mert ott lakott egy néni, aki befalja a pucukámat, és aztán nem tudok házasodni, és gyermekem sem lehet.

Soha!

Kellett volna az a pár lej, ezért aztán győzött a szükség: mégis elmentem kántálni a pucafaló Mancikához. Olyan kövér volt, hogy az arcát később lerajzoltam, és Mezei tanító bácsi azt mondta, na ilyen egy igazi erdélyi hörcsög –, elénekeltem a tornácon a Krisztus urunkat, adott két babancot, és amikor elköszöntem, nyomatékosan hozzátette: – Nyúúú! Nőjön nagyot anyádnak a füle!

Évek teltek el, míg megértettem, hogy az urát féltette az édesanyámtól.

Voltam olyan szóvivő is, hogy majdnem kiheréltek. Utólag belátom: magam voltam a baj okozója. Belázasodtam, s az anyám kölcsön kérte Bori nénéméktől a lázmérőt. Mi csak hőmérőnek mondtuk.

Az anyám tartozott Bori nénéméknek száz lejjel. Akkoriban nagy pénz volt. Most sem kicsi.

Úgy adja a hőmérőt, kötötte ki Biri nénám, ha mellé teszi az anyám a tartozást.

Mit tehetett volna, hazaballagott, addig én a kis kézi málédarálót babrálgattam –, s a lepedő alól elérkítette a ritka akalmakra tartogatott százas bankót.

Remegő kézzel tette ki az asztalra.

Én mint szóvivő nem vittem s nem is hoztam semmit.

A két asszony olyan jó hangulatba jött a százlejes láttán: Bori ángyó azért, hogy megvan a pénz, nem vezett kárba, az anyám pedig azért, hogy végre

megtudhatja, van-e lázam, mehetünk-e haza, vagy be kell fogatni a szekérbe, és indulás Tájel doktorhoz, nyolc vagy tíz kilométer, mindég a kocsiától függ...

S hogy már le van-é feküdvé a doktor bácsi.

Átlépegettek a konyhába, szaglott, hogy pálinkázgatnak némileg egy kicsit. Addig kell, míg a férfiak nincsenek otthon, mert amikor megérkeznek, az övék a világ.

Izgatott a hőmérő a hónom alatt. Előbb csak forgatgattam, aztán kivettem, nézegettem, ejja-hujja, mennyit mutat? Vissza-visszatettem, végül kinyitottam a kályha ajtaját, és odatartottam az izzó tűzhányó eleibe...

Hadd lám, bírja-e a Dózsa kínját.

Máig tartja a haragot a két nemzetség, mert ezt az egy szóvivőséget soha, felnőtt koromban sem mertem felvállalni. Mindenki átsétált immár közülük a hevítő vonalon, odaát valószínűleg régen megbékéltek; csak én cidrizek, valahányszor egy-egy fehér köpenyes, fityulás lédi be kíván nyúlni a hónom alá...

Felnőtt korom szóvivőségeiről pedig, ha lehet, nem szívesen beszélek veletek, úgylis mindétig ingyen koptatom a számat, sóhajtottá Mézes Fábián; pedig arra is kíváncsiak lettünk volna, hogy mit keresnek Tanzániában a reumahajtó zümmögők, és ha tényleg elmúlt a fájása, miért ráng úgy az egyik lába, mintha le akarná kaszálni vele a másikat.

A derű mint olyan

Komor, mogorva férfiú volt Orbán, épp mint a Petőfi részeges hőse, neki is vidám hajnal pirult az orrán; ezenkívül aztán az égvilágán semmi vidámság nem jellemezte szegényt. Rengeteget idegeskedett, cigarettázott és – de ezt az orra is jelezte. Mindig fájtatta a gyomrát. Mindenképpen próbált megszabadulni a fájdalomtól, de az úgy belékapaszkodott, mint a kutya bundájába a bogáncs – hiába szedett mindenféle tablettát, ivott százféle teát, mézes pálinkákat, miegymást, egyere jobban sajgott a gyomra és egyre komorabb, mogorvább, rosszkedvűbb lett. Egy szép téli estén aztán csak minden előzetes bejelentés nélkül elájult, majd, ahogy magához térítették, rögtön vért hányt, jó liternyit. Szerencséjére épp a közelben portyázott egy mentőkocsi, és nagyon rövid idő alatt beszállította. Az intenzív osztályon, a gyors és szakszerű beavatkozásnak köszönhetően, reggelre már valamelyest javult az állapota, persze, vért is kapott s egyéb erősítőket, ő maga ezekről nem nagyon tudott, és ezért annál nagyobb volt a meglepetése, amikor reggelre kelve semmiféle fájdalmat nem érzett.

Egész egyszerűen eltűnt az a gonosz, maró valami, az a fránya kutya a gyomrából. Orbán egy ideig titkolta, a vizitkor sem merte mondani, nehogy még hirtelen hazaküldjék, s ott újra előről kezdődjék az egész, mindig csak azt mondta halk, elhaló hangon, hogy valamivel már mintha jobban volna, ám amint elhaladt a vizitáló fehér köpenyesek csoportja, Orbán, mintha a kismamó bújt volna belé, folyton viccelődött, tréfálkozott, furcsamód addig szerinte csupa gond, csupa jaj stb. életének olyan vidám epizódjait tudta felidézni, amelyekről maga sem sejtette addig, hogy egyáltalán voltak, betegtársai meg anynyira élvezték előadásmódját, hogy azt se bánták, ha minden újabb kacagásnál könyörtelenül belenyilallik operált sebükbe a fájdalom.

Így szórakozott három napig az intenzív osztályon Orbán, anélkül, hogy bármilyen kis fájdalomra lett volna. Sokáig azonban nem titkolhatta; kitűnő állapotát a vérnyomás, a vérkép stb. is jelezte, hát még a röntgenkészülék: nyomát se mutatta fekélynek. Bizonyára egy ér pattant meg ott bent, gondolták, hiszen fát rakott a balesetet megelőző napokon, meg aztán aszpirint is szedett rendszeresen, mert félt a haláltól, és azt olvasta valahol, hogy az aszpirinkúra jó az infarktus ellen. Nohát, summa summárum, a férfiút még tartották néhány napot a sebészetben – ha akár egy csepp vér is megjelenik a székletében, rögtön kés alá kerül! –, ám ott is majd megbolondította az itt már valóban gyógyulófélben levő betegeket (véletlenül csupa ilyen közé került), állandóan tréfált, murizott, már az orvosokkal is, úgyhogy nemsokára annak rendje és módja szerint kiadták az útját. A maga lábán ment haza.

Hanem még hazatérte előtt, diétás utasításait magyarázva, a főorvos egy kivágott újságcikket tett Orbán elé. „Ezt magának adom – mondta. – Ennél jobbat magának nem ajánlhatok.” A cikkben ez állt: „Dr. Jay M. Weiss, a New York-i Rockefeller egyetem kutatója arra a megállapításra jutott, hogy a gyomorfekély egyik elsőrendű gyógyszere a derűs, barátságos légkör. A megállapítás egyébként nem is egészen új, Selye János világhírű tudós, a stressz felfedezője már 1938-ban kimutatta, hogy a szüntelen stresszállapot gyomorfekélyt okozhat. Jay M. Weiss most hosszas kutatások után igazolja, hogy a stresszkeltség, idegcsinító környezet és az állandó zaklatottság nagymértékben hozzájárul a gyomorfekély súlyosbodásához. Ugyanakkor a gyöngéd, figyelmes, barátságos környezet hatására a betegség kifejlődése teljességgel megállhat”.

Orbán a főorvosra mosolygott, megköszönte a cikket és a gondoskodást, aztán komor képpel távozott. A fene tudja, miért, mihelyt kitette a lábát a kórház kapuján, egyszerre minden jókedve elpárolgott. Miért? Miért? Igaz, hogy nem fáj már a gyomra, de mi röhögnivaló van ezen? És otthon – otthon a sok munka, a gond, a... Hát kire mosolyogjon ő? A családjára? Azt fogják hinni, meghibbant egy kicsit, odalesz a maradék tekintélye. Az asszonynak egyébként sincs egy csöpp humorérzéke sem; legfeljebb ezután mosolyogva gombolja le a fizetését, és – diéta okán – sem cigarettára, sem piára nem fog adni egy hitvány fityinget sem. Meccsre sem, hiszen ott idegeskedni szokás, üvöltözni stb., hogy az kész rizikófaktor... Hát hol mosolyogjon ő? A tévé előtt? Ha a munkahelyén elkezd erre meg amarra vigyorogni, azt hiszik, begurult, vagy nagyon jól megy neki, és így is, amúgy is – kölcsön fognak kérni. Aki pedig kölcsönkér, az nem hiszi el, hogy Orbán nem azért mosolyog, mert megütötte a főnyereményt, vagy mert megütötte az anyósát a guta, hanem csak úgy, izéből né... hogy gyógyuljon a fekélye.

Ha meg pláne a főnökével vigyorog szembe, kész katasztrófa. Eddig is gyanús volt a képe – illetve az orra –, ám mogorvasága mindig álcázta némileg e „vidámságot”; ha most jámborul elhúzza a száját – „Egészséget, főnök elvtárs!” –, mit gondol őrá ez a komoly, mindig gondterhelt ember, akinek a vállát egy egész vállalat minden problémája nyomja? Ha ő, Orbán, bárgyún és ártatlanul, csak úgy né, terápiásan, ugyebár, ráveti angyali mosolyát, mint Svejks Lukás főhadnagya... Rossz rágondolni is.

Így aztán – derű ide, terápia oda – Orbán olyan vészjósló képpel állított haza a kórházból, hogy a házanépe mukkanni sem mert. Felesége azonnal eléje tette a cigarettát, kávé főzött, s a hazatérés öröme – meg azért is, hogy az ura ne dorgálja nagyon meg, amiért egész idő alatt csak egyszer kereste fel a kórházban, a lakást is elhanyagolta, minden egymás hegyén-hátán, olyan a rendetlenség, mintha forgatókönyv szerint rendezték volna ilyen „művészire” – elővette

a dugipiát, a háziszóttos szilvasprayt, és – minden ment tovább, mint a karika-csapás.

Egy hét múlva Orbán visszament a kórházba. Arra kérte a főorvost, műtsék meg. Műtsék meg, mert az előírt gyógyymódot nem tudja vállalni.

A képe, amely egy álló hétig egyáltalán nem mosolygott, most teljes összhangot mutatott az orrával. Az egész emberből töményen sugárzott a derű, az orvosi tudományba vetett határtalan bizalom – és a pálinkaszag.

Befektették, újra kivizsgálták – és, mit ad az Isten, megint megúsza!... (Legnagyobb bánatára, persze.) „Olyan patkóbele van, mint egy... mint egy... lónak – kacagta a doki. – Ehetik akár patkószeget is, kutya baja.”

Szegény Orbán vigasztalhatatlan volt. Zokogva távozott a kórházból.

Guruzsma Jani szótára

Kemenczey Eulália, szül. Ottrokócsi Ausztráliából barátjának fogadta John Guruzsmát, akit sosem látott.

Fölrakták ifjúkori fotóikat a közösségi oldalra.

Csaknem egyidőben jelölték meg ismerősként egymást.

Guruzsma Jani ezt írta:

– Helló, Eu! Szép s fogható lány voltál. Megpattintottalak volna.

Ezt Kemenczey Eulália, szül. Ottrokócsi Ausztráliából, annyi kengurus idő után már nem igazán értette. Szégyellette is, ezért a világhálón keresett vigaszt.

Efféle megoldásokat talált:

– Divat a pattintott passz az amerikai gimiknél.

– Pattintott köeszköz – magyarországi leletből.

A Wikipédián pedig: “A történettudomány szerinti ... Paleolitikum (őskőkorszak vagy pattintott kőkor) [1] A köeszközök megjelenésétől az ...”

Hagyjuk.

Aztán: – Félmillió éves pattintott dárdasíneket tártak fel Dél-Afrikában: a leletek arról tanúskodnak, hogy ezek a fegyverek a feltételezettnél kétszázezer évvel korábban terjedtek el.

Ekkor Kemenczey Eulália, szül. Ottrokócsi Ausztráliából, pontosabban Sidneyből, ahol nem túl előre haladott kora ellenére még mindig az foglalkoztatta, miként lehetne hűvösebbé tenni a téli időszakban a perzselő hőséget – eldöntötte: hazajön, és megkeresi ezt a John-t.

Nem tudhatta, hogy Guruzsma Jani.

Azt sem, hol él.

Elvált személynek szabad a pálya. Kemenczey Eulália, szül. Ottrokócsi Ausztráliából évek óta szingli volt, miután egy partyn bemutatta férjének az akkor frissen érkezett barátnőjét Kiskunlacházáról –, szóval a szokványos eset: elváltak, mit is tehettek volna. A férje addigra prosperáló törtető lett, a barátnő pedig üde. Bankárok feje fáj majd miatta.

Eulália vágyini kezdett John izé után.

Azzal magyarázta “janivágyát”, hogy az idegbosszantó időjárást nem tudja megszokni.

Nemsokára hazajött, magával hozva két gyermeke közül a kisebbik lányt, akit

sikerült az anyanyelvén nevelnie (Ah, már az is kirepült, és hová, Istenem? Torontóban grafikázik!); és Kemenczey Eulália, szül. Otrókócsi Ausztráliából jelenleg egy magyarországi kis kertvárosban gyönyörködik a bizarr napfelkelésben, abban, hogy ezt így mondjuk: napfelkelte, és persze a napnyugtában is, abban, hogy az meg: -nyugta; jaj, és abban, hogy a székelyeknél még itt-ott, imitt-amott: napszentület, egy költőjük szerint pedig napszentületkor kardjukba dőlnek a kardvirágok.

Végigzongorázta a magyar népdalok erotikus vonulatát föltáró irodalmat, mert már az elején gyanított valamit, és attól ismét olyasmit érzett az ölében, mint mikor – nem illik kimondani – egyszer az unokabátyja, akit szűz szerelemmel imádott, mégis benyúlt neki.

Pattintásról ott sem esik szó.

Ennek a Guruzsma Janinak egészen egyedi a szótára.

Eulália kasfitolni kezdett utána. Járkált Magyarországon, Erdélyben is, kereste csendben, inkognitóban.

Székelykeresztúron egy meghitt kávézóban látott valakit, akiről elképzelte, hogy ő az.

Szerencs városában hasonlóképpen.

Közben az egyik volt osztálytársa, a még életben maradt fiúk közül – Kézdi-vásárhelyről – írt valami izgalmasat a pattintásról.

Nincs kapcsolatban a pettinggel.

Ekkor Kemenczey Eulália, szül. Otrókócsi egészen felvirult.

És visszaírt drága urvarlójának.

Ezt: "Te pedig fogamra való legény lehettél."

Akkor viszont Guruzsma Jani már a Csendes Óceánban fürdött. Oda szórták porait az égetés után.

Erről azonban Kemenczey Eulália, szül. Otrókócsi semmit sem tud. A közösségi oldal sem. Azon máig is ott áll például Farkas Misi barátom, aki két éve hunyt el, agydaganat következtében.

A portál mindig udvariasan rám szól: itt az idő, több nap múlva lesz a születésnapja, tessék köszönteni.

Istenem, rajtam ne múljon.

Szervusztok, halottak!

Kedves Eulália, ha még...: levelezzen inkább velem.

Pianínó

– Az emberiség kilencvenkilenc százaléka sosem veszi észre, mikor tér le az útról, mesélte a kábelkocsmában Hajmási úr, a nyugalmazott karnagy és zene-tanár. – Ámbár léteznek hajmeresztőbb statisztikák is. Ma sem tudnám megmagyarázni, mikor és miért találtuk magunkat hirtelen az ezüstös dérruhában pompázó szénakazal előtt. Mintha valamiféle vastag falon hatolt volna át koc-sink, látási viszonyaink egyik pillanatról a nullára romlottak, a sofőr semmit sem mert tenni. Ha fékez, fölborulunk, ha gázra lép, elpusztulunk. Vagy fordítva. Az előttünk tornyosuló takarmánytömeg tövében találtuk magunkat. A vastag ködfal udvariasan odább húzódott, folyosó nyílt a hátunk mögött, csodálkozva forgolódtunk, találgattuk: mi az. Az országút viszonylag fényes dél-előttjéből valami ismeretlen erő a megkérdezésünk nélkül pöckölt át bennünket a falu szomorkás alkonyatába. – Megint spórolják az áramot – állapította meg rosszkedvűen a sofőr –, egyetlen utcai lámpa sem ég. – Igen, de mégis majdnem minden látható – rikkantotta Trombitás elvtárs, az örök optimista. Ő volt a meghallgató bizottság elnöke, de a hallgatás volt a legkevésbé jellemző rá, rendszerint csak akkor hallgatott, ha éppen nem ivott. Mivel Trombitás elvtárs mindig ivott, kis szünetekkel, amikor orrával a névadó hangszert utánozta, a meghallgató bizottság voltaképpen folyton őt hallgatta. Holott az lett volna a feladatunk, hogy kiszállván a tervezett munkapontokra, a nép egyszerű gyermekeinek ajkáról kelt, sokoldalúan gerjedt alkotásokat véleményezzük és továbbjuttassuk a Haza Dalnokai verseny különböző (községi, megyei, országos) szakaszaira, ahol aztán érdemoklevéllel honorálják a kimagasló teljesítményű nótákat és előadóikat.

Miután kocsink nem kért a szálás táplálékból, a sofőrnek sikerült kivonnia te-repjárónkat a kazal vonzásköréből. Visszaültünk, és a kiutat kerestük a semmi kis utcából. Fél száz méternyit sem haladtunk, máris elfogyott. Ismét kiszáll-tunk, immár dühösen. Egy audióvizuális bizottsággal ne packázzon egy fatornyos falu. Trombitás elvtárs kételkedve forgatta népi kulacsát, amely bizony kiürült. Kénytelen volt aranytartalékához nyúlni, kiemelve nagykabátja belső zsebéből a szívét is jótékonyan burkoló homorú üveget, melyet a zseniális nép mifelénk lapos futuckónak becéz. – Nocsak, nocsak! – húzta meg a kisflaskát. – Tartsunk egy kis terepszemlét!

Nem kellett sokat bóklásznunk a hamuszín környezetben: kutya morgott, majd mint a mesében, előttünk termett valaki. – Hát megjöttek – mondta mérgesen. – Hát most kell jönni? Három héttel a temetés után? He?!

A sofőr rávilágított a zseblámpával. Trombitás elvtársban benne rekedt a firhang. Egy fura szerzet állta el a járást, fején vastag kendő, azon fekete báránybőr kucsma, hosszú kozsókja alól kilátszott piros-kék tréningnadrágja, melynek szára negyvenhármas gumicsizmába torkollott. Akkora botja volt, mint a hegyi mokányoknak.

– Papírjuk van? – förmedt Trombitás elvtársra, aki most nem bánta volna, ha nem ő az audiovizuális bizottság elnöke. Hanem csak egyszerű tag, mint Fucsurika elvtárs, akiről azt rebesgették, hogy abszolút hallású, aminek pontosan az ellenkezőjét tapasztaltuk, ugyanis amit nem kívánt meghallani, arra abszolút nemhalló volt. Most azonban remegett, mint a gyári nyárfalevél, mert a kutya éppen a bokái körül forgolódott morogva, vagy morgolódott forogva.

A sofőr lélekjelenléte döntőnek bizonyult. Magasba emelte úti rendelvényeinek. A kutya abbahagyta a vámmellenőrzést, a néember pedig intett:

– Gyerünk. Megmutatom, aztán vigyék.

Rosszat sejtve követtük, egy kidőlt kispun át a gazon udvaron végig, s megtorpantunk a kastélyszerűség bejáratánál, melyet kétoldalt nyirokmarta téglatörmelék borított. – A szalonban van – kalauzolt az embernek látszó asszony, s amint beértünk, petróleumlámpát gyújtott. Ekkor láttam, hogy egyfelől a mennyezetet töredezett szárnyú angyalkák hada népesíti be, másfelől úgy találtam, hogy különös házigazdánk rosszul karbantartott bajsza roppant előnytelenül mutatna a Haza Dalnokai versenynek már a községi szakaszán is.

– Na, ez az – rántotta le a leplet valamiről, tüsszögtető porfelhőt kavarva.

Egy pianínó árválkodott a szalon közepén.

– Nincs valami innivaló? – érdeklődött naiv bájjal Trombitás elvtárs. A néember vonogatni kezdte a vállát, aztán a sarokban tömbösödő palackbozótól kiemelt egy zöldes színezetű félliteres üveget. – Maga is az erőset szereti, ugye. Ő is ilyen volt... – pityeredett el minden átmenet nélkül. Majd kitepte a dugót, nyelt kettőt, és odaadta Trombitás elvtársnak. – Ne mondja, hogy méreg.

Fucsurika elvtárs billentyűzgetni kezdett. Csak elvétve jött ki, nem is hang, hanem felváltva némi elfojtott túlvilági sóhaj és hajnaltáji szörcsögés egyik-másik billentyű alól. – Teljesen használhatatlan – kiáltotta Trombitás elvtársnak, aki pedig nem volt süket.

– Nem érdekel, csak vigyék el – kiáltotta vissza a néember. – Én többé nem őrzöm!

Tanácsstalanul topogtunk. Nyilván ostoba félreértés áldozatai vagyunk. Miként magyarázzuk meg ennek az önkéntes vagyónőnek, aki elhalt gazdáját

gyászolja, hogy nem mi vagyunk az örökösök? Egyetlen szavunkat sem hinné el, miután ilyen váratlanul – de milyen szerencsétlenül! – ide találtunk.

A sofőr ezúttal is okosabbnak bizonyult a meghallgató bizottságnál.

– Ide curukkolok, s felrakjuk egy perc alatt –mutatta a nyanyának. – Addig maga hívjon segítséget, mert az elvtársak nem emelhetnek. Lévén hogy hekszensusszuk van, negyvennégy óta.

A némbér bólintott, majd kutyástól kibotorkált az udvarról. – Na most, hamar! – dirigált a vezető. – Be az autóba, s nyomás!

Várunk még egy kicsit. A kutyás, bajszos vénasszony távolodóban. Ügyesen az ellenkező irányba startolunk, végtelenné nyúlánkozik a latyakos falusi utcácska. Végül eljutunk az országúti feljáróhoz, melyet már egyáltalán nem takar köd, az aszfaltot a tavasziasra fordult idő meleg sugarai nyaldossák, ami Trombitás elvtársból előcsalja a Tavaszi szél vizet áraszt kezdetű virágének román változatát, nagykabátjából pedig a kastélybeli zöldes színezetű félliteres flaskót, és minden olyan szép lesz, mint nemrég.

A sofőr aztán kiderítette, hogy mindössze kilenc kilométernyire található az a helység, ahol már nagyon várnak bennünket, a *Dalol a Haza* verseny községi szakaszának zsűrizésére.

Ködről, némberről, pianínóról többé nem esett szó közöttünk.

Az áldozat azonosítása

A muci imegát asztalához néha odaült kényszerből egy író is, amikor nem talált szabad helyet a kiskocsmában. Az író gyalogos turistának öltözve járt-kelt, valamelyik városközeli faluból ingázott naponta. Dél felé járt az idő, már kiírhatta magát. Sört ivott, és megeredt a beszélőkéje. Mi a viszony az író és az irodalom között, tette fel a kérdést. A muci imegát majdnem mindenhez értett, de ehhez valahogy mégsem igazán. Ezért szerényen csak a vállát vonogatta. Ekkor az író, akit szerkesztőnek illet szólítani, elmesélte egyik esetét az irodalommal.

– Az illető, akit Gerébnek hívtak, rettenetesen félt a haláltól – kezdte halkan, és kortyolt egyet a söréből. – Baljós jelek arra utalnak, hogy nemsokára rejtélyes körülmények között szakad meg az életem – mondogatta gyakran, de aztán mentő ötlete támadt.

Látott ugyanis egy filmet, amelyből megtudta, hogy bizonyos áldozatokat csak a fogászati adatok alapján tudnak azonosítani.

– Elmegyek a laborba, és felvételeket készíttetek a fogsoromról – újságolta az írónak. – Arra kérlek, hogy miután elhozom neked, őrizd meg gondosan a filmeket. Veszélybe kerülhet az életed, de te bátor vagy. Téged is eltehetnek láb alól, miközben a fogam filmjét keresgéljük. De te mindenkinél jobban tudsz vigyázni. Ha Isten őrizz, azt hallod majd a hírekben, hogy találtak egy rejtélyes hullát, akit nem sikerül azonosítani, akkor majd előjössz a farbával, és sokkal híresebb leszel, mint most: hogy író is vagy és szerkesztő is vagy, vagy hogy szerkesztő vagy, és ráadásul még író is. Amiből, akárhogy csúrnénk-csavaránánk, nem lehet megélni, barátocskám.

Na és ez a Geréb valóban talált egy labort, ott az ajtón ezt olvasta: *“A felvételek digitális formában való tárolása nagyban megkönnyíti a fog- és szájbetegségek követését, ami rendkívül fontos a prognózis, valamint a terápia szempontjából. Fontos szempont továbbá, hogy ezáltal elkerülhető a filmelőhívásos technológiával járó veszélyes hulladékképződés, környezetszennyezés. A digitális technológiával elkészült felvételeket a kezelőorvos e-mail-ben azonnal megkaphatja, illetve CD-n is kérheti. Azok számára, akik a felvételt hagyományos módon, filmen is szeretnék megkapni, ugyanezt a részletgazdagabb felvételt filmre nyomtatjuk.”*

A bő lére eresztett infónak csak a vége érdekelt. Odabent nem csodálkoztak semmin, fizetett, grimaszkodtatták, fotózták a száját mindenféle szögből, nem fájt; és aztán harmadnapon az eredménnyel valóban bekopogott a szerkesztőhöz.

– Egy percig sem hittem ennek a Gerébnek, mert világéletében link alak volt – sóhajtott a író. – A fogazatáról készült filmcsomagot elraktam a fiókomba, és azonmód meg is feledkeztem róla.

– Ilyen történeteket én is tudnék mesélni – jegyezte meg fanyar mosollyal a muci imegát.

– Várjon csak, mert nincs vége – mosolygott az író. – Mert ez a Geréb csak-ugyan eltűnt a városból, senki sem látta többé. Halálhírére nem költötte senki, gyászjelentés sem jelent meg róla.

Évekkel később kivetett a gép egy hullát, pontosabban emberi vázat a régi gyártelep egyik szeméthalma alatt. Azonosítása csaknem lehetetlen volt. Na, gondolom, most bankot robbantok. Suttymban előkeresem a Geréb-féle pak-samétát, és felhívom a kórbonctani főorvos urat.

Igaz ugyan, hogy időközben a szerkesztőség kétszer is költözött, a borítékot viszont minden alkalommal átmentettem az új fiókomba. (Írói sejtés lehetett, hogy egyszer még majd izgalmas krimi alkotok a Geréb fogáiból.)

De bármennyire kutakodtam is, tűvé téve nemcsak a szerkesztőséget, annak könyv- és irattárát, hanem a saját lakásomat is –, a filmfelvétel nem került elő.

A csontváz további sorsa ismeretlen. Gerébet elfelejtették, az ügyet lezárták, az irodalom visszafázott.

– Hát ez szomorú – bólintott a muci imegát. – Igazán sajnálom a maga barátját.

– Egyet se sajnálja! – rikkantotta az író. – Mert hát megírtam a sztorit –, de úgy, mintha sikerült volna az áldozat kilétének felfedése, mintha fény derült volna a gyilkosságra; és persze elkapják a gyilkost is.

Megjelent a helyi lapok egyikében, a szombati számban –: és hétfőn a hullának hitt gazember, ez a Geréb már ott kujtorgott az ajtó előtt. Épen-szépen, vigyorogva, új fogsorral. Megzsarolt, hogy visszaéltem a személyiségi jogaival. És bőszen tartotta a markát.

– Tudom már a végét – vigyorgott a muci imegát. – Akkor maga istenesen behúzott egyet neki...és Geréb mehetett ismét a fogászatra, inklúzíve a laborba!

– Hát, valóban adtam neki – mosolygott szerényen az író. – Elvégre barátok vagyunk. Adtam neki egy százast; hogy tartsa a száját.

Tehénbúcsú

Dél tájban érkezik a bocsárdi a magasított korlátú teherkocsival. Az istálló ajtajához farolva kötélén vezetik rá a fekete-tarkát. Borja hűséggel követi.

Hát ez könnyen ment, sóhajtja Török Lázár, mintha arra számított volna, hogy ellenáll a tehén, huzakodik, sőt fel is ökleli a bocsárdit, elvégre szép esztendőket töltött itt, miért kívánna más vidékre vándorolni. A bocsárdi csendes ember, hanem a sofőrje állandóan zuvatol. Mennyi tejet is ad a tehén? Biztos hogy megvan a húsz liter? Mivel abrakolja? Garantálja, hogy holnap is leadja? Amikor odáig jut, hogy miért bika a borjú, Török Lázár lilába vált. Hozd ki az előleget, kiáltja asszonyának. Visszaadom, s menjenek Isten hírével!

A bocsárdi türelmesen csitítja. Nézze, ember, a fiúnak néha megszalad a fékje. De rendes csávó. Na, itt a többi is. És átadja a bog pénzt. Így teljes az ára: régen harmincöt millió, újbán háromezeröt száz. Török Lázár nagyot szusszan, belecsap a bocsárdi tenyerébe, s valamelyest megnyugszik. Legalábbis úgy tesz, mintha. Nyomogatja zsebtelefonját. Odalent a deckabodegában megszólal a Für Elise, és szállingóznak a vendégek. Házsártoló asszonya valahogy előáll a kínálótálcával, rajta pálinka, friss lepény. A temetődombi muzsikások is ott toporognak. Bumbi, a primás rángógörccsöl, verbunkos tempókat picikátoroz. Mi van hé, rádjött a vízelhetnék? Nem, csak mikor pálinkát látok, táncolhatnékom támad. A harmonikás komplett futamokkal búvóli a csendet. Két akkord között egy hitvány kakas minduntalan belekukorékol.

A bocsárdi nem győzi álmélkodással. Maguknitt ez a szokás járja? Nálunk igen. S ha meg nem sérteném, tempóz Török Lázár, megkérném, vegyenek részt a ceremónián.

Az pedig úgy zajlik, mint egy lakodalmi menet. Igaz, hogy a köszöntés nem az ifjú párnak szól, hanem a tehén új gazdájának. A bocsárdinak bepókhálósozik a szeme. A násznép hasonlít a tehénhez: meglehetősen tarka. Nincs kiből válogatni. Hányan isznak mostanság a deckában: ott né, vajegyen. 1. Furunkulus most liberált a dutyiból, tyúklopás forgott fenn. Mitől esik mindig vissza? Nincs mit enni. De ez a Lázár hétfőn megint befekszik. A szívkorházba. Asszonya? Süki. A kutya? Kap álmos pulickát. Szabad az ól s a ketrec. 2. Bankár Bandi bá fél lábbal a sírban, a másikat levágta a druzsba, kerekesszékből fitymálja a világot. 3. Komonista Zsuzsó azóta iszik, mióta kitört a forradalom, és kiverték a kezéből a nép zászlaját. Kár hogy a szemét nem. Ne látna mindent, s ne jelentené fel hetente a fél hetes buszt, a papot s a háziorvost. 4. Navétás Józsi

mindenkinek visszaadja a birtokát, ha fizet egy deci román vodkát. Dovádát is ad róla, “tisztá papírt”; megtörülhető vele.

Indul a díszkíséret. Leérnek az utcára, nem egy sztráda, bár mind ritkább rajta a marhagané. Elöl a zenekar: Bumbi, a primás, Maradona, a harmonikás, kisebbik fia, Cinoné, a törpe alkalmi dobos. Horpadt kannát kalapál nagy méltósággal. Nyomukban a násznép: tolószékében Bankár Bandi bá, kezében félliteres köménypálinka. Tolja Furunkulus, addig se lop. Nála is töményes. Nemét meg nem hazudtolva jócskán ingatagon, de piszkosul figyel Komonista Zsuzsó. És diplomata táskájával Navétás Józsi, hol csuklik, hol hányik. Vagy éppen pecsétel.

Éneklik, hogy Kicsi tulok, nagy a járom, de szép kislány ez a három. Elszeretném az egyiket, három közül a szebbiket.

Közben vedelnek, ahol nem rázós az út.

A kocsin a borjú rakoncátlakodik, de a tehén bírja a gyűrődést. Lázár a reggel még megfejte rendesen, egy-két könnycsepp is pottyant a zománcos sajtárba. Az állat megérzi, ha szeretik. Leadta az utolsó csöppig. Azért helytelenkedik a borjú.

A kocsin a sofőr mellett a bocsárdi, aki boldog. Igaz, hogy a tehénnek nincs ára, igaz, hogy a tej nem kell senkinek –, de aki hosszú távon fut, annak most kell lépnie. A bocsárdi egy maratoni vérprofi.

Török Lázár egymagában. Fehér ingben, fekete zakóban, napszemüvege borongásában lépdel, mintegy gyászmenetté setétítve a násznak indult felvonulást.

Bungyurka Béni, az irodalomból kitoloncolt Megnemértett – de csakazértis! – originál Tehetség: nem vesz részt az alantas procedúrán, a deckabodega teraszáról figyel az eseményt. Bal tenyerével takarja titoknoteszét, jobbában a piksz, máris születik a vers: *“Megy a kocsi, rajta / szép feketetarka. / Holstein-fríz fajta. // Éhes bikaborja / Nagyokat döf rajta.”*

A falutáblánál érzékeny búcsúzkodás. Bumbiék elhúzzák a bocsárdi nótáját. *“Vecină, dragă vecină, ține-ți bărbățul bine, că vine seara la mine.”* Bungyurka Béni osonva rögzít, visszatérve műfordítja: *“Szomszédasszony, drága, / ügyelj uracskádra, / mert este hozzám oson, / hogy meg...”* Simogasson, na!

Ilyen randa miliőben nem csoda, ha befuccsol az ihlet.

Amint porfelhőbe burkolózva tovatűnik a bocsárdi kocsija, fedélzetén a Holstein-fríz feketetarkával, a gyászmenet hátraarcot csinál, s tüzes rohamosztaggá válva, a Rákóczi-induló ritmusára masírozza magát direkt a deckabodegába.

Mindenkinek fizetek, kiáltja Török Lázár, és most már nem fogja vissza a bánatát. Ez volt az utolsó tehene, s a faluban is a legutolsó nagyállat.

Ráborul a koszos pultra, és rázza, rázza, rázza a zokogás.

Bandikó, a pünkösdi szimuláns

A szomorú dolgok rendszerint vidáman kezdődnek. Azon a derűs tavaszi délelőttön virágos kedvvel hagyta el az egyik Poklos-parti bögrecsárdát, és a másik bögrecsárda irányába bandukolt Bandikó. Piros pünkösdi volt, és ő éppen akkoriban töltötte harmincadik évét, ezért kissé légpárnásan eregült, füttyörészve, hiszen maradt még két fröccsre való pénze –, amikor az újságáros bódéja mögül hirtelen előugrott egy civilruhás ember. Keményen karon fogta. A betörési osztályról jövek, mondta, és megkérem szépen: kísérjen el egy darabon, mert nagyon érdekeset fog látni.

Hát ez így is lett. Két házzal odább éppen filmeztek. Jópofa jelenet; de Bandikó sem most szállt le a falvédőről, látott már ilyet, jobbat is, a tévében: amikor a tolvaj egy okos kütyü segítségével ügyesen feltöri a gépkocsit, majd szép szendén beül, és simán elporzik vele. De itt, sajnos, nem volt kütyüje a betörőnek, valami rozsdás ollóval szerencsétlenkedett, és persze a kocsi sem egy aranyozott csodaverda volt, hanem csak egy lerobbant Dácsia –, úgyhogy Bandikó oda is szólt a betörési osztály civilruhás emberének, hogy ő ezt százszor jobban meg tudná hekkelni.

Mégsem engedték tündöklenni. Ez egy film. A sztárszínész, a pompásan kigyúrt macsó jássza a főszerepet. Valósággal könyörögniie kellett, míg nagy kegyesen megengedték, hogy legalább megmutassa: miként is kell a rozsdás félollóval egy micc alatt szabad prédává tenni a koszos járgányt.

Boldogsággal töltötte el, hogy végül mégis szerepelhetett a kamera előtt. Minden gyanú és tétovázás nélkül írta alá a jegyzőkönyvet, amelyről azt hitte, fizetési lista, holott (jogászi virágnyelven) mindössze annyi állt benne, hogy nevezett Bandikó András saját szemüleg látta a szimulálást, vagyis a bűncselekmény újrajátszását.

Megköszönték a segítséget, mondván: tiszteletdíját majd postán küldik el.

Várta nagyon a dicsőség jutalmát. Telt-múlt az idő, a bögrecsárdák fénye kezdett megkopni a Poklos-patak partján, őbenne is laposra lohadt az önérzet –, de amíg még összekutyulódott innen-onnan némi dozsó a fröccsökre, Bandikó lelkesen föl-fölemlegette az italozó társaságnak az ő pünkösdi sztárságát.

Mikor aztán már a kutya sem hitt belőle egyetlen ígét sem, hirtelen megállt egy fekete kocsi a Vörös Mákony nevű bodega előtt, és kiszállt belőle két egyenruhás fickó. Gyűrött fotót mutogatva érdeklődtek a csapostól, az pedig Bandikó felé bökött a sörnyitóval. És már vitték is. Hiába tiltakozott, hogy ő nem vette kézhez egyiket sem a két idézés közül, hiszen a postaládájának még

csak a környékére sem merészkedik, messze elkerüli a tömbházat, mert a halmozódó adósságok miatt otthontalanná vált, kirakták a lakásból –, ne vacakoljon, dörmögték az egyenruhások, nem lesz semmi baj; parancs van rá, hogy megjelenítsék a törvény előtt, mert tárgyalás lesz.

Ez a varázsszó, a tárgyalás, elnémította Bandikót. Az autó pedig meg sem állt a központi fő-fő törvényszékig.

Ott aztán elszabadult a pokol. Jóformán még elő sem vezették, máris ráüvöltött egy sötét alak, egy megbilincselte nyakkendősfickó, ugyanaz a sármos macsó, aki a főszerepet játszotta a forgatáson. Akit a bírónő nemes egyszerűséggel csak Vádlott Úrnak szólított.

Ez a vádlott úr így kiabált Bandikónak: „– Megvagy, te utolsó gazember! Hogy nem sülsz le a pofádról az a rücskös disznóbőr, mikor itt látod az ártatlan szenvedőt vasra verve, te pedig, aki hátborzongató betörések sorozatát követed el nap mint nap, kint lebzsz a fényen, elegáns vendéglőkben szóród a pénz, luxuskurvákra pazarolod a nép jövedelmét, a drága eurót, amit a tisztességes dolgozók keserves melóval szereztek meg?!...Hát, tisztelt bíróság, megkerült a gazember. Ez az, ő volt az! Itt üssön belém a szentisten vakvilláma, ha nem ez a betörő!”

Bandikó egyik ámulatból a másikba esett. Ott volt-e azon a bizonyos napon azon a bizonyos helyen? Kérdezte a bírónő. Igen, hát persze, ott volt. Ezt a tárgyat felismeri-e? S mutatták a rozsdás ollót. Én fel, válaszolta Bandika. S hát ezt a jelenetet felismeri-e? Mikor éppen feltöri a Dáciát? Fel hát...De én csak megmutatni akartam ezeknek a pancseroknak, hogyan kell szakszerűen...Hogy mondta? Kérem, vegyék jegyzőkönyvbe: szakszerűséget emleget a kocsifeltörés kapcsán...

Hiába tiltakozott kézzel-lábbal Bandikó, pillanatok alatt szerepcserére kényszerítették. Hazudozó szimulánsnak bélyegezték, aki a „becsületes” tanú – a megbilincselte üvöltöző sakál – töredelmes vallomását kifordítja, tisztességes szavait félremagyarázza. Elvetemült visszaeső, bár az iratcsomója nincs meg. (Minden bizonnyal a törvényhozás berkeiben garázdálkodó cinkosai fektették el, nehogy ők maguk is lelepleződjenek.)

A tárgyalás gyorsan véget ért, az ítélethirdetésre alig kellett várni. Voltaképpen mindössze annyi történt, hogy ők ketten, a nyakkendősfickóval: bilincset cseréltek.

A viszájátzás „hivatásos főszereplőjét” fölmentették, szabadlábon távozott a tárgyalásról; Bandikó András pedig, a tehetséges pünködsi szimuláns három és fél év letöltendő kapott. Közben még rá akartak varrni egy pénzbevéltós mutyit is –, de az igazi hamis tanú, akinek azt kellett volna bizonyítania, hogy Bandikó ötszáz euróért hamis papírlejeket nyomott a markába, ez a muksó

időközben maga is elhasalt, miközben valóban egy bognyi fénymásolt papírbankóval akart átverni valakit a Nagyszálló előtti parkolóban.

Ilyen bonyolult néha a dolgok fordulása. Bandikó András nemsokára szabadult –, de nem azért, mert az igazság végül mindig kiderül, hanem mert a világnak működik egy másik fajta rendje is, hogy ámbár ami vidáman indul, az szomorú lesz, előfordulhat mégis, hogy ami szomorúan végződik, annak utóbb még jöhet kacagságos kanyarulata...

A szabadon engedett pimasz macsó nemsokára egy nagyszabású bankrablási kísérletben bukott le, annak az újrajátszása pedig ábszolúte autentikus „zárt térben” történt. A betörővel együtt került a vádlottak padjára a bírói tanács is, amelyik korábban fölmentette; és még sokan mások.

Bandikó ma sem érti, miként lehet az, hogy a fennvaló ennyire a gondját viseli. Nem engedi ártatlanul szenvedni, pedig kacskaringós élete során annyira elrugaszkodott teremőjétől, hogy az áristomban még a káromkodásra is rákapott.

Bandikó Andrásnak mindhiába magyarázzák, halvány fröccsök mellett, a ritkuló bögrecsárdák szép szívű filoszai, hogy ő bizony: nem a Sors, sem a Globális Felmelegedés, sem a Fennvaló, hanem csak a hitvány valóság – a politikai kártyajárás, a hatalmi szerepcserék hol átkos, hol pedig áldásos hatásainak a (valóban vétlen, de nyomorúságában is szerencsés) – haszonélvezője.

Az élet pedig...Hát, az élet, az egy tarkabarka pümkösi királyság vágatlan, szerkesztetlen, szaggatott és igen rövid filmje –, amelyben, több-kevesebb sikerrel, mindannyian alkalmi szimulánsok szerepében kergetjük a boldogulásunkat.

És, amíg le nem csuknak, feltétlenül hiszünk az igazságban.

Hajnali produkció

– Nincs szebb, mint mikor a házasságban egymásra vagyunk hangolódva!
– böffent picikét elégedettsége jeléül Levi, miután futó pillantást vet az órára. Fél hat. És ők, mint annyi éve immár, itt ülnek a kis teraszon, és irodalmilag társalognak. Igaz, a kávé felhígult, a cigaretta végképp a múlté –, de a szokás, mely nemes vonásokkal ruházza fel a legádázabb dilettánst is: pompásabban működik, mint valaha.

A művész úr kezdi: – *Tolsztoj legelkeseredettebb ellensége a felesége, Szofja Andrejevna. A naplójegyzetekből döbbenetes erővel bontakozik ki ennek a szerencsétlen asszonynak a tragédiája. Beteg. Fél. Mindentől és mindenkitől. A hisztéria pánikjában donquijote-i szélmalomharcot vív láthatatlan, képzelt ellenségekkel. Hatvanhatéves és szexuális krízisekben szenved. Féltékeny.*

– “*Elkeserítő* – idézi gróf Tolsztoj Leóné, Szofja Andrejevna titkos naplóját Zsófiika –, *hogy mindent és mindenkit szeret, holott az én vágyam az volna, hogy csak engem szeressen.*”

Kellemes basszus-baritonján Levi: – *Féltékeny Tolsztoj írói munkásságára, fél, hogy férje végrendeletében megfosztja családját műveinek szerzői jogaitól, féltékeny Leo Nikolajevics meghitt barátjára, Csertkovra, akit sikerül is eltávolítania férjétől. A két barát levelezését is kikémléli, majd lehetetlenné teszi.*

– *Szegény, szegény asszony!* – szakad föl a Zsófiika kebléből.

– *Na igen* –, brummogja Levi. – *Szeptember másodikán, felhasználva férje távollétét, elégette Csertkov képeit, melyeket Tolsztoj dolgozószobájában talált. Majd papot hivatott, aki szenteltvízzel meghintette a szobát és a Te Deum-ot énekelték... Féltékeny gyermekeire (Szasával, Tolsztoj kedvencével csak férje betegségének hatása alatt békül ki), de főképpen féltékeny – saját múltjára. Szüntelenül gyötri férjét, hogy újítsa meg “régebbi ígéreteit”...*

– Egy pillanat! – áll fel Zsófiika. – Bent felejtettem a zsebkendőmet. Márpedig sírnom, netán zokognom kell...

Kifújja az orrát. – Mehetünk tovább.

– ...és Tolsztoj megnyugtatja, újra meg újra, hogy naplójának azon részei, melyeket súrlódásaik és viszállyaik pillanatnyi hatása alatt írt és melyeket későbbi életrajzírói Szofja Andrejevna ellen használhatnának fel, csak múló érzések kifejezései, és nem adnak hű képet a két házastárs viszonyáról. Ezt írja feleségének.

De önmagának, titkos naplójának nem tud engedményeket tenni: “Ma a házasságomra emlékezve arra gondoltam, hogy ez valamilyen végzetes dolog volt. És még hozzá sohasem voltam szerelmes.”

Ah! Ah! – És Szofja Andrejevna a rég halott elleni gyűlöletben, lázas betűkkel rója később e szavak mellé: “Egykori naplójában ezt írta: Szerelmesebb vagyok, mint valaha. Főbelövöm magam, ha visszautasít.”

– Hát igen. Két végzetesen egymáshoz kapcsolt ember halálon túli viaskodása. Strindbergi vízió. Ebben az infernalis haláltusában Tolsztoj szökésre gondolt. Szeptember 24-i feljegyzése: *Néha arra gondolok, hogy mindenkit el kellene hagynom.* Hindu filozófust, Shoi Shankar írásait analizálja. Az élet lényegét kereső metafizikai alapon követni tudja a buddhista gondolkodót. De a doktrínáját zavarosnak találja: *“rosszabb, mint az enyém”.* Csak Istenben talál nyugalmat.

Levi most már deklamál, mintha ismét a színpadon állna. Pompás szövegét a szomszédok hajnali ordibálásnak minősítik, újabban dél-amerikai darázskürttel: vuvuzellával tiltakoznak. Gyári duda helyett ez is megteszi. Hol vannak már a gyárak és a színházba járó munkásosztály.

Az utolsó mondatokat sztentorilag harsogva ordítja Levi: – *Tolsztoj önmagának készült feljegyzései többet revelálnak, mint amit általában naplóktól kapunk. Olyan kietlen és félelmetes mélységekbe világít le, amilyeneket csak a halál előtti végső tisztázásban látunk meg önmagunk és mások számára. Mint az öngyilkos orvos, aki utolsó negyedóráit a mérge rombolásának pontos diagnosztikálására fordítja: úgy ragadja meg szavakban Tolsztoj menekülő lelke földi búcsúzását.*

Eddig az idézet Thein Árpád 1935-ös, Nyugat-beli cikkéből. – Egy kis Nyugatra ért mi nem megyünk nyugatra.

Aztán a nagy, feneketlen csönd. A szomszédság várja a folytatást. Nem szereti a drámát – azért volt a kemény vuvuzellázás. Kabarét vár. No ha igen, adjuk meg neki!

– Mert sosem figyelsz! (Ezt Levi mondja) A múltkor is a Szamotrakéi Nikéből samottrakó nénikét csináltál!

– Én-e, te vén kákámbuki! (Ez Zsófi) Hát ki keveri össze Szókratészt Szophoklészszal, mi?!

– Na és Démokritoszt Démoszthenésszel?

– Istenkém, de gyagya. És te? Ábrahám Lincolnt Bill Clintonnal?

– Hát még te. Dugonics Andrást Dugovics Títusszal?

– Igen? Bartók Bélát Kun Bélával?!

– Hát kinek képzeled magad? Te vén hisztérika! Trianont a triatlonnal, mi?!...

– Ojjé, te Holdvilág Zselé! Hígított fröccsmester! Tengerész Henriket Havas Henrikkel, mi? Szépen állunk, mondhatom.

– Hoppá-cuppá, muresá. Hát ki téveszti kötelező módon Alzheimer urat Parkinson mesterrel, mi?!

– Igen-é, te nektárajkú! És ki felejt el, hogy mi a trend, mi? Ki jegyzi föl nap mint nap, hogy mítosz, hogy toposz, hogy grémium és hogy endémikus, mi? Akadémikus, fülharmónikus, hityimatyimókus, ugye!

Levi művész úr itt elveszti a fonalat, magyarán: kissé megszédül. Hirtelen valamiféle modern népszínműben találja magát.

És így kiált fel: – Ó, hogy szállna rád és kakasolna meg a curukkmadár, Trabant képiben!

Erre aztán mindenfelől felhangzik a taps. Sűrű lábdobogás jelzi a totál sikert. A művészházaspár boldogan hajlik ki, amennyire ezek a szocialista stílű erkélyek engedik, és learatja a babért. Majd beveszik a gyógyszereiket, és ernyedten hanyatlanak alá.

– Ma sem keltünk fel hiába! – nyugtázzák boldogan, és már nem is mérnek vérnyomást. Mert minek.

Nívós az; mint a művészet maga.

Szenteste Pupácsiéknál

18 óra. Semmi különös. Erősödik a petárdázás. Pupácsi bácsi kicsit mérgelődik, mégsem hagyja el a szobát. Díszíti a karácsonyfát. Felesége az unokákkal szórakozik a sportpályán. A kisebbik, Annie kikezd egy méla ebbel, de valahogy elviszik. (A kutyának ez a szerencsés napja.)

19 óra 10 perc. Nem működik a világítás. Pupácsi bácsinak már káprázik a szeme a sok próbálkozástól, szinte kifut a száján egy káromkodás. Az utolsó pillanatban visszaszívja. Erősödik a petárdázás. Pupácsi kilép az erkélyre, hogy hadd lám, kik azok az elvetemült gazemberek. Egy jól irányzott lövedék célt téveszt, és a Pupácsi mellén landol. Hatalmas robbanás, elvész a szeme világa és a fázisceruza. Utóbbi a Favorit megállóban találja meg egy szerencsés guberáló. Nem tudja, mire jó, azzal szeretné kifeszíteni az édességesbódé ablakát. Pupácsi kis időre elájul. Egyéb különös dolog nem történik. A fázisceruza alapján nem sikerül Pupácsit azonosítani.

19 óra 20 perc. Felesége sem azonosítja, mikor feljön az unokákkal. Szinte kidobja szegény Pupácsi bácsit. De aztán mindenre fény derül, mert Pupácsi átvágja a drótot, kiiktat az áramkörből egy gyanús szakaszt, összezsavar mindent, és máris ragyog a karácsonyfa. Amelyet ismét talpra kell állítani, miután a nagyobbik unoka, Zsúnyior bemászott alája és a hátára vette. Egyébként nem történik semmi.

19 óra 45 perc. Megérkeznek a gyerkőcök szülei, és pánikszerűen magukkal ragadják a picinyeket. Pupácsiéknak annyi idejük sem marad, hogy a fa alá tegyék szerény ajándékukat – a fiatalok már el az Audival. Annie és Zsúnyior is velük, natürlích hogy persze. Majd elhozzátok holnap, kiáltja vissza a menyecske. Úgyis vigyáznotok kell rájuk, mert mi Szémjúellel megyünk színi a Prédéalra. Szémjúel, azaz Samu mindent úgy tesz, ahogy az asszonykája parancsolja. Az egész férfi egy nagy rakás pénzes sznob szerencsétlenség. Pupácsiék állnak árván az éppen csak hogy feldíszített fa előtt, és reszketeg hangon énekelik a Mennyből az angyalt. A mennyből azonban egy vakolatdarab hull a Mamára. Fölöttük, a kilencediken ugyanis egy titokzatos mesterségű kisiparos lakik, aki a legváratlanabb időpontokban úzi mesterségét. Úgy tűnik, ezen a napon is dolgozik. Egyéb különös nem történik Pupácsiéknál.

20 óra. Kezdetét veszi a petárdafesztivál. Városunk ezzel részévé válik a Világökörségnek. A polgárok kis csoportokban újra meg újra birtokba veszik az utcákat és tereket, énekelnek és csujogatnak, és főleg petárdákkal dobígnak. Amikor jó félóra múltán váratlan szünet támad, Pupácsi bácsi meg van győ-

zódve róla, hogy megsüketült. De nem, mert egyszerre négy petárda jön be a konyha felől, és megszólal a csengő is. Pupácsi bácsi zsebre vágja a saját kis csengőjét, örül, ha spórolhat. Az ajtónál azonban ismét ott áll két szemetes. Ez már a hetedik pár. Megnyugtatták Pupácsiékat, hogy ők ugyanazok, csak azt játsszák, hogy hátulsó pár előre fuss és csengess megint. Kapnak pénzt és bájglit. Egyéb különös nem történik.

21 óra 30 perc. Pupácsiékat váratlanul megkántálják. A dal hosszú. Mint egy tehervonat. Amikor vége és Mama ajtót nyit, kiderül: nem jó lik elé álltak. Rúgnak nagyokat a Pupácsiék préseltlemez ajtajába. Egyéb különös most nem történik.

22 óra. Pupácsiék lefeküsznek. Nincsenek megelégedve a mai nappal, mert a Mama harisnyanadrágja kicsi (Pupácsi négyest mondott az angyalnak hatos helyett), a Pupácsi bácsi új nadrágszíja pedig mindössze negyvenhat és fél centi. Lehull róla a nadrág. Nem úgy az első hó.

A tévében nemzetközi ájtatoskodás, ezt nézik. Aztán már csak néznék. Holott semmi különös nem történik.

23 óra. Csak az, hogy a felsők megérkeznek. A felsőknél az van, hogy a felnőttek mindig elmennek valahova, és ahogy kihúzzák a lábukat a lakásból, máris ott teremnek a fiatalok. Ezúttal az a műsornak a címe, hogy Új kazettáimat hallgatom. Pupácsi bácsira ráomlik a hangfal. Vadonatúj török könnyűzene, amely sikerrel ötvözi a fanarióta korszak népi jegyeit a janicsárok harci indulójának forradalmian merész hangzataival. Bevesznek minden maradék gyógyszer. Másegyéb nem történik.

24 óra. A lépcsőházban felhangzik a Nagy Karácsonyi Kánon. Egyszerre kilenc csapat énekel a különböző szinteken, és ebből fakad a Nagy Diszharmónia. Pupácsiék sajnálják, hogy Bartók nem Vásárhelyen élt.

Másegyéb aligha lesz már.

Hajnali 3 óra. Váratlanul vége szakad a török könnyűmuzsikának az emeleten, amitől Pupácsi szinte dührohamot kap, hiszen már megszokta. A petárdák mindvégig csattogtak, de azokat rendes fül meg sem hallja. A hirtelen leszakadó csendben csak az vehető ki tisztán, hogy lent a járdán egy atyafi leharapja egy másiknak az orrát. Stílusos játék, állapítja meg Pupácsi úr. Disznóöléses időket élünk. Még elkap röptében egy-két emberi végtagot, visszahajítja a hatodik tömbházig, amelyiken váratlanul kiszól valaki a kaputelefonon: *Maradj kint, te ribanc!* Ezt nem lehet mire vélni. Egyéb említésre méltó nem történik.

Hajnali 5 óra. Pupácsi megfőzte a kávé, bevitte a feleségének, nem aludtak semmit, ámde igencsak éberek. Az utcán már csak szórványosan robbantgatnak megkésett jézusvárók. Ötpercenként részeg csoportok tántorognak át egyik utcából a másikba. Recsegés, ropogás is hallatszik. Ahá, ez a buszmegálló új oldallemeze. Ez pedig a jegybódé új pléhtetője.

Ez meg a liftünk, pőrén-pucéran, állapítja meg Pupácsi bácsi, mikor Valakinek képzeli magát, és kiviszi a vedret a szemétleöntőbe. És véletlenül a liftbe lép. Szorgos kezek lehántották a liftszekrény lemezeit. Lemegy a földszintig, visszatér. Levegős így az utazás. Aztán belép a szemétleöntőbe, de kint hagyja a lakatot. Kópéságra hajlamos ürge ujjak szépen bezárják. Mire a Mama érte siet, már teljesen lila. Egyéb különös vagy furcsa dolog nem történt a szentes-tén. Emléke legyen áldott, nyugalma csendes, mint az éj.

Szilveszteri eufória

Karácsonyig, mint közismert, magam is tömegesen a Messiás eljövetelét vártam. Utána valaki mást.

Hívom a Mester urat, nem jön. Illetve dehogynem jön, mindjárt itt lesz, mondja a zsebtelefonba. – Öt perc, kedves uram, és magánál vagyok.

Neki öt perc, másnak egy évszázad. Okos mester. Mennél inkább megvárakoztat, annál örömebb fizetek.

A tőkés-földesúri rendszer diadalmas visszatértével feltámadtak a hazugmájszterek. Ám az is lehet, hogy mindvégig itt voltak, a sokoldalúan fejlett szocializmus napfényes évtizedeiben is, csak tüzes marxista szeméremből szaktársaknak hívták magukat a társadalommal.

A tömbházunkban, melyet illik blokk helyett társasháznak nevezni (egyes erkélyek a karácsonyi ünnepek tiszteletére egészen különleges piros árnyalatot öltöttek, olyannyira, hogy másfajta házak képzetét is felidéznek, ha nem tudnám, hogy akik ilyen csicsásan öltöztetik, semmiféle hasonló fogalommal nem bírnak), ergo tehát: a lépcsőházunkban a többi negyvennégy család saját vízszintes kéményű kiskazánnal és melegítőrendszerrel boldogul, csak én, mint nonprofitos ökomarha reménykedtem a sokkal olcsóbb és környezetkímélőbb távhőszolgáltatásban, s fizetem máig a toronymagas számlákat; hát ezért szorgalmazom olyannyira a derék vállalkozó érkezését, aki soron kívül elvállalja a szerelést, vagyis a régit ki, az újat be. Megmondta, mibe kerül, fölvettem már a kölcsönt, arra várok, hogy a két ünnep között munkásaival pokollá tegye a ház életét. (Az enyémet is melleleg, de az most nem számít.) Tartozom a sok fűrészmuzsikával, a dobogtatással, fűrésívítással, kopácsolással, hegesztősercegtetéssel – egy egész munkazaj-szimfóniával, ennek a jámbor tömbháznak, amely immáron két évtizede valóságos munkatelep, még hozzá a legkomplexebbek közül való. Nincs a napnak olyan órája, hogy ne hárfáznának és cite-ráznának és brácsáznának vagy legalább ne szájbizdsóznának az idegrendszeremen – hát most visszakapják a sok kéretlen koncertet.

Dehát a májszter beigért öt perce: valóságos örökkévalóság.

Mit tehetek, a feleségem különféle hivatalos papírokért, engedélyezésekért járja a gázás, vizes, villanyos, lakóbizottságos, világi és földöntúli irodákat, én meg itt pattanok szét a várakozástól. Mégiscsak jobb, ha bekapcsolom a tévét. Hátha másként múlik az idő.

Az egyik helyi adásban, szigorú rendiségben haladva alkalmi tudós regéli az elmúlt esztendő.

„Január 4-én átadták az ember által épített legmagasabb épületet, a Dubájban található Burdzs Kalifa (Burj Kalípha) tornyot. A torony 828 méter magas, magára utasítva az addigi csúcstartót, a Taipei 101-et, amely csak 509 méter magas.”

Na most már: az átadási ünnepségen objektív okok miatt nem lehettem jelen, viszont az emírnek küldhettem volna dísztáviratot. Mea culpa, nem tettem meg.

„Február 12-én kezdődött a vancouveri és whistleri téli olimpia.” Ezeken bizony stílusosan átsiklottam. Nincs lelkiismeretfurdalásom. *“Február 27-én Chile 8,3—8,5 erősségű földrengés rázta meg.”* Ötszáz körüli a halottak száma, jelezték, de nem hittem el. Mindig több a halott, mint gondolnánk. Csakhát nem mondják meg.

*„Április 10-én történt a szmolenszki lengyel katasztrófa, az esztendő egyik legnagyobb tragédiája. Lech Kaczyński lengyel elnökkel, a feleségével és majdnem a teljes országvezetéssel lezuhant a Katynba igyekvő repülő.”*Ezt is láttam, át is éreztem.

„Április 14-én vulkánkitörés Izlandon, hamuja a fél világot sötétségbe borította.”

18-án végignéztük a lengyel elnöki pár temetését, de a hamu miatt az állami vezetők otthon maradtak. A mienk azonban ott volt!

Végre valami vidámnak ígérkező esemény: *„Június 10-e és július 14-e között zajlott a labdarúgó világbajnokság.”*

Erre spóroltam a leginkább. És mi maradt belőle? A nézők millióit idegbajba kergető darázkürtök (vuvuzelák) átkozott emléke. Ráadásul minden tippem tévesnek bizonyult. Nem is álmodtam volna, hogy a spanyolok nyerik el a kupát.

Júliusban oda sem figyeltem, hogy a Wikileaks, az online publikus oldal 90.000 jelentést, táviratot és titkosított információt tár a nyilvánosság elé az afganisztáni háborúról. A világ nagyjából közömbös maradt. Mint ahogy magam is.

Augusztus 10-én, az Egészségügyi Világszervezet szerint véget ért a globális H1N1 járvány, a disznóinfluenza.

„Egyes szakértők szerint a járvány oka, hogy kudarcba fulladt egy tudományos kísérlet, melynek során a baromfikórt összezavarták egy másik influenzával, amelyik aztán kiszabadult a laborokból. Egy másik feltevés szerint a figyelemelterelő propaganda az egész: a gazdasági világválság sírba vine az emberiség felét, öngyilkosság, sztrezz, satöbbi. És a brutális járvánnyal kellett rájuk ijeszteni, erre volt alkalmas a globális sajtókampány.”

Ajaj. Arról nem is szólva, micsoda bizniszt hozott az okosoknak ez a hatalmasra fölfújt tömeghisztéria. *„Van egy harmadik teória is, ennek lényege: a következő öt évtizedben annyira túlszaporodunk, hogy elfogy az édesvíz a Földről, a készletek nem elégítik ki az emberiség szükségletét —, és a háború mellett egy gyilkos hatású ellenszer lenne a legjobb megoldás. A disznóinfluenza ellenszere nem egyik perctől a másikra teper le, hanem idővel a test szervei megbetegednek, és ‘ismeretlen’ betegségekbe hálnak bele az emberek. Önök közül kevesen tudják, hogy az 1970-es években az Amerikai Egyesült Államoknak volt még egy swine flue kísérlete, ott akkor is pánikot kellett a járvány, sokan oltatták be magukat, és idővel mindenikük ‘ismeretlen’ betegségben hunyt el.”*

Rémlik valami. Romániai orvosok is mondták, hogy nem fogják beoltatni magukat, mivelhogy az ellenszer nincs kellőképpen s megbízhatóan kipróbálva. És ugye, amilyen hirtelen jött, ugyanolyan szépen odalett.

Ez gondolkodóba ejt, de azért engem még mindig az idegesít főleg, hogy nem jön a Mester.

„Októberben 33 bányász beragad egy csilei bányába, 700 m mélységben. A bányászok nem kevesebb mint 69 napot töltöttek a bányában, amíg újra megláthatták a nap fényét.”

Ja. Láttam a műszaki bravúrt, ahogy lefúrtak, és aztán azon a szűk kürtőn kiszippantyúzák szerre valamennyit. De mintha lett volna még valami olajkatasztrófa is, mindegy, ne merüljünk el a részletekben.

Ez a népbolondító Mester mégsem jön.

„November 28-án a Wikileaks 250.000 táviratot, titkos dokumentumokat publikál az interneten.”

Be is zárták azt az illetőt, aki az egészet kitalálta! Még hozzá nemi erőszak gyanújával. Ja, hogy már ki is engedték. Na de ki hisz egy olyanak, aki nőket erőszakol? He?!

És december hatodikán volt a Mikulás!

Az okosmókus itt be is fejezi, ami azt jelenti, hogy az adás még karácsony előtt készült. Vannak ilyen mozik, például a Vikingekben láttuk a távirópóznákat, egy másik alkotásban pedig Szent Ágoston könyveit filmezték, és csak csudáltuk, hogy már Gutenberg előtt milyen fejlett volt a római kori könyvnyomtatás.

Itt tarthattam, vagyis ott, hogy ez az esztendő úgy múlt el, hogy mindent tudok, ami a világon történt benne. Ami viszont minálunk történt és történik évről évre, hónapról hónapra, napról napra, sőt percről percre, arról halvány sejtelmem sincs. Pedig nap-, sőt éjhosszat bámulom a híradók, kerekasztalok vitázóit, figyelmesen hallgatom a megmondóembereket, a tudós politológusokat, a politika ászait és filkóit, mégis egyre céltalanabbá válik az élet ebben a

hazában: hiszen minden megtörténik és mindennek az ellenkezője is, és semminek sincs következménye, illetve ami van, azt leginkább mi érezzük. Mi, akiknek ezt a színjátékot eljátsszák, jelenetenként, felvonásonként, a röhögő abszurd vagy a kínjában vonító komédia kismillió trükkjével –, mi pedig úgy érezzük magunkat, mintha egy szilveszter-esti bohózat előadásán volnánk, valahol fent a karzat magasában, és a harsogó kacaj meg a feldübörgő vastaps közepette legszívesebben mi is levetnők magunkat a nyolcméteres mélybe, akár az a villanyszerelő a parlament plénumában...

Dehát nekünk nincs bátorságunk szinte semmihez.

Lám, a Mester csenget, nem bejön, hanem szertartásosan bevonul, hozza a maga szíszészi szakmájának a teljes kelléktárát, szerszámosládát, létrát, különféle gépeket és kábeleket, dobozokat és tubusokat, csöveket és csőfogó kulcsokat, a hegesztő készüléket... Pillanatok alatt színház a lakás, egy pompásnak ígérkező szilveszteri show színtere, amelynek magam csak ártatlan ötletgazdája volnék, szereplői a máris nagy sebbel és lobbal tüsténkedő szakmunkások, rendezője a ravaszkásan hunyorító Mester, szerzője pedig, hajh, ki más lehetne, mint maga az Élet...

– Nem baj, ha egy kicsit zajosak leszünk? – kérdi a Mester tettetett ártatlansággal.

– Baj? Hogy volna baj? Csak tessék, tessék, teljes gőzzel és gázzal, villannyal és mechanikával, logikával és logisztikával!

– Nagyszerű! – dörzsöli össze a kezét, és máris nyújtja markát az előlegért.

Odaadom.

– Én most elmegyek egy kicsit – mondom halkán –, de maguk ne rettenjenek vissza semmitől. Minden engedélyt elintézt a feleségem. Apropos, Mester úr! Ha megjön, szólítsák nyugodtan Patronyásának.

Azzal én máris kifordulok az ajtón. Még benne járunk a délutánban, de már sötétedik. Feleségemmel a liftnél találkozunk, nem ismerjük föl egymást. Anál jobb, ő majd úgyis rajta tartja a szemét az egész bagázson.

A város szélén találom magam. Leintek egy kocsit, drágul az üzemanyag, jól jön az alkalmi utas. Merre?, kérdi az úrvezető.

– Előre! – válaszolom kimondhatatlan felszabadulással, olthatatlan derűvel. – Mindig előre! A szebb jövő felé.

Strapabíró virágok

A vidám csokorban gerbera, rózsza, illatos viola, liliom, sőt eukaliptuszlevél is volt. A kislány, akit a művész korrepetált, hozta hálából. De K. Szilárd idejét a tárlat előkészítése foglalta le. Nem érdekelte, hogy az apja főnök, és nemrég vette fel Baboskendős Rozikát a kertészet gyomláló csapatába. Rozika hozta a csokrot az apukának, az apuka küldte tovább K. Szilárdnak.

K. Szilárd éppen telefonált, mikor a tanítványa az asztalra tette a virágot, és kisétált a műteremből.

Szállítania kell a képeket...Sietett följegyezni az igazgató telefonját, hirtelen nem akadt a keze ügyébe semmi. Óvatosan a csomagolásra írta a számot. A fémes papíron persze nem látszott az írás, de a golyóstoll eljárt, ki lehet olvasni. Átírta noteszébe, és meg is feledkezett az egésztől.

Két óra múlva feljött a felesége, meglátta a csokrot, azonnal felkapta. Neked úgysem kell, vetette oda, s már vitte is. A kismenyüknek, hogy az rögvést juttassa el Szilágyi doktornőnek, aki meggyógyította a kisunoka kólikáját.

K. Szilárd sietve bepakolta festményeit a terepjáróba, elgurult vele Szentgyörgyre, terepszemlét tartott, majd ügyesen fölrakta őket. Jól mutatott minden.

A csokrot Szilágyi doktornő továbbadta a fodrásznőjének. A fodrásznő pénz helyett a férjének, akit azzal bízott meg a közösség, hogy születésnapján felköszöntse a műhely rangidős melósát, Vasas bácsit. Vasas bácsi kissé becsípve, boldogan botorkált haza a csokorral, ám otthon szomorú hír várta: elhunyt kenyeres pajtása, Béla. Ágyában érte a halál, nem szenvedett. Délután négykor temetik.

Vasas bácsi feketét öltött, és szomorúan kiballagott a temetőbe. Valamivel korábban ért ki, és megpihent néhai felesége, Giza sírjánál a padon, aztán "ottfelejtette" a liliomokat a gerberákkal együtt.

Műtermében K. Szilárdot ízlésesen kiállított meghívó várta. Csoportos kiállítás a Galériában: ott lesz Nelli F. Nay, a textilművész svájci nő is, akivel két éve jött össze egy magyarországi alkotótáborban.

Gyalog ereszkedett le a dombról. A temető kapujában megakadt a szeme egy különösen szép virágcsokron. A gyásztól teljesen elütő színekombináció kész-tette, hogy azonnal meg is vásárolja.

Az árus olyan árat mondott, amelyet ott sosem szokás. K. Szilárdnak ez nem tűnt föl. Nelli járt az eszében, pénzt vetett oda, és vitte a liliomból és gerberából meg még miből összeállított gyönyörűséget.

Nelli szebb, mint valaha. Megcsókolták egymást, K. Szilárdot gyors áramütés érte. – Szeretem! – hasított belé a felismerés. Amint azonban a csokrot magasabbra emelve átnyújtotta volna, hirtelen megakadt a szeme a fényes papír egyik pontján: a cikkcakkos rajzolat peremén számokat látott.

0267-352-811. Hm, ez valahonnan olyan ismerős.

A nyitóbeszédék kellős közepén hirtelen bevillant. És akkor érezte a szagot és azt az émelygést.

A galériát elhagyva partyra mentek a mecénáshoz, aki nekik köszönhetően gazdagodott meg, majd Nellivel titkon szobára osontak. Kiéhezve estek egymásnak, aztán a tomboló gyönyör kellős közepén K. Szilárd egyszerre erős hullaszagot, majd ismét émelygést érzett, és – csütörtököt mondott.

Kiugrott az ágyból, magára kapta ruháit, és mélyen megszégyenülve, egész testében remegve elrohant a szépasszonytól.

Hajnalban tántorgott a lakására, feldúltan, részegen.

A tévék és a lapok szenzációs hírként tálalták az esetet. Valakik éjnek éjadján felborogatták a virágárusok bódéit. Reggel a temető kapujában péppé verve, vérbefagyva találtak egy notórius virágtolvajt. Körülötte, mintha máris halott volna, temetői koszorúk és mindenféle virágcsokrok – a „szerzeményei” – heverték, szétszórva, a földbe taposva.

A polgármester világalma

– Ezen a helyen – meséli az idegenvezető – anno dacumál, egyszer csak derült égből a földbe süppedt Czubák Zibenburg jobb mellső lába. Vagy mit is mondok, hiszen óriás volt. Hatalmas harci husángja segítségével szabadult a sár fogságából. Hát uramfia, láss csodát, a lába nyomán pezsgő forrás fakadt, s a botja is kirügyezett azonmódúlag. Na, ekkor Czubák Zibenburg szóval fohászkodék a Menny Magasába: *„Hoppá-cuppá, Jóisten, má’ még így sohase jártam!”* A forrás fölé hatalmas szomorúfűz növekedett. Krisztus Urunk éppen arra járt Szent Péterrel, ivott a vízből, és megáldotta: *„Na te kút, enyhítsd a vándor szomját, gyógyítsd a szenvedők sebeit!”* Hát a kút mit tehetett volna? Szót fogadott Jézusnak.

A kirándulók poharanként szürcsölgetik potom másfél euróért a szűkön mért csodanedűt. Közben aprópénzt dobígnak a vízbe, mert amire gondolnak: megszorodik!...(Egy közvélemény-kutatás kiderítette, hogy a hajigálók 99,5 százalékának kizárólag a folyószámláján jár az esze.)

Mindjárt jobbra magasodik Czubák Zibenburg egészalakos szobra. Egyik kezében az áldás, borosflaska képében, a másikban ama nevezetes fűzfahusáng. A flaskán jól kivehető felirat: *„Cura fugit mero.”* Az idegenvezető pajkosan említi a nép magyarázatát: *„Kurva, aki nem iszik!”* –, de persze azt jelenti, hogy a bor elűzi a gondot.

Körös-körül korszerű lacikonyhák, szuvenírandok, ínycsiklandó illatok, étvágygerjesztő muzsika. Háttérben a Három és Egynegyed Fenyő Óázis Motel és a Multikusti Konferencia Sátor, zsúfolásig fullvendéggel. Pazar fényűség hirdeti a heti programot: hétfőn Kecsebakker Világnap, kedden a Lólengetés Nemzetközi Beintése, szerdán a Kilimandzsáró Havibaja Turista Egyesület jubileuma, csütörtökön a TTT (Tücsök Tököm Társulat) szabadtéri hoppáréja, pénteken a Csórécsga Fénylény Lobbi mazsorettparádéja, szombaton a Bikicsunáj Szippantósok Big Big Kásztingja, vasárnap az Internacionál Kierelejszum Imamalom Társaság Összmaratoni Áhítata.

– Szervezőirodánk éjjel-nappal nyitva – mosolyog az idegenvezető –, tökéletes együttműködésben az Országos Dekapitális Főügynökséggel, melyet, mint tudjuk, a Köztársasági Elnök Úr személyesen irányít. Hadd hívom fel figyelmüket, hogy a népszerűsége csomolungmáján dangubázó Elnök Úr Exszellenciája

nemsokára személyesen is megjelenik a Hasábburzsoák Pofafüldös Zabaléján, nem kevésbé szeretett Ormányfőnk pedig közelesen a Kisszekercés Félfavágók Suppendaréja elnevezésű one-man show szupersztárja leend.

Látják, hölgyeim és uraim, hogy milyen csodálatos a mi falunk! Az emberiségnek csakis ilyen helyen kellene élni...

A polgármester az asztalra bukva aludt. Fix öt és fél percenként édes nyál csep-pent ki a szája szélén. Ott tartottak, hogy a jól végzett munka örömmámorában megmártózva éppen átveszi a Derék Mesterpolgár Nagykeresztjének Hullócsil-lag-fokozatát az Elnök úr kezéből, amikor – verejtékben úszva – hirtelen felri-adt. Odakint valaki hevesen és kitartóan dörömbölt. Morcosan feltápáskodott, és a kijáráshoz battyogott. A menedzserasszisztens (korábbi nevén: bakter) állt ott kétségbeesve.

– Magának nincs akit megrakni, hogy itt veri az ajtót?!

– Jaj, polgármester úr, jöjjön gyorsan, mert nagy a baj. Vége vígandrásnak. Kitört a pestis! Nyakunkon a rovancsolók.

Azzal a kapu felé mutat, ahol türelmetlenül topog a bebocsátásra váró aktatás-kás különítmény.

– Hát nem tetszik érteni?Itt vannak a pénzügyi ellenőrök! Mit hozzak? Kötelet vagy szilvóriumot?!

Az egyik rovancsoló fel is feltekint a feje fölött ké kellő havasra, méreten felülit szippant az ózondús levegőből, majd lassan kiengedve karikását sóhaj romanti-kás ihletettségében.

– Istenem, be gyönyörű táj! S mennyi fát lophatnak itt évente. Ilyen pompáza-tos helyen kellene élni...

Gyöngéd kapcsolataok

Hommage à Caragiale

Szín: a Tisztelt Ház

Szereplők: Liberándi, képviselő

Demokrándi, képviselő

Házelnök

Honanyák és honatyák

Az ülésteremben

Demokrándi: Tisztelt Ház! Ez mégiscsak mindennek a teteje és egyben az alja is. Milyen alapon veszik ki a számból a szót? Alkotmányos alapon, igen? Hát miféle eljárás ez, kérem, hogy mikor valakinek a száján van a szó, akkor annak a szájára ütnek?! Ezt kérdem én!

Liberándi: Tisztelt elnök úr, tisztelt Ház! Rég a begyemben van a T. képviselőtársam cselefindi habahuriája. Kérem, ha Ön a szájára vesz valakit, és a fejére olvassa, amit sosem hangoztatott, olyasmiket vág a pofájába, tisztesség ne essék szólván, amiket sosem követett el az illető, és az egész t. Asszisztencia a b. száját tátja, akkor napnál világosabb, hogy kicsoda adta a t. képviselőtársamnak a szájába a rágalmat, hogy egyszerre fújjon hideget is, meleget is (pfúj!) ugyanabból a bagólesőből, tisztelt képviselőtársaim. Mert napnál világosabb, hogy az előttem szóló a sor végén állt, mikor az észt privatizálták, annyi az értelem nála, mint döglött, másnapos hintalónak az agyveleje. Hát kérem, én majd bedugom a t. képviselőtársam száját. Mert amikor azt mondom, hogy a kultúra az ő emeletén kivágta a biztosítékot, egyúttal azt a kérdést is felteszem: hová lett a szeretetszolgálatról félreutalt másfél millió euró, tisztelt Ház?!

Demokrándi: Na halljanak oda, ki beszél, még protézise sincs. Tisztelt elnök úr, tisztelt Ház, a kedves ántivorbitorom olyan, mint a lépcsőház: sötét és korlátolt, tisztelt képviselőtársaim. Hát mi a fityfene, mióta kapunk hasfrászt egy ilyen dirnix-mirnix, encsem-bencsem, bányabéka ülepe alatti interpellációtól, tisztelt barátaim?! Ettől a dumafrancos bolondériától kapjunk agyhúgykövet, drága honanyuskák és honatyuskák? Hiszen a t. képviselőtársamnak a szája hi-

giéniailag éppen pontosan olyan, ha értik, mire célzok, mint a szezonzáráskor a litorál!...De én lenyomom a torkán a forró kását, hogy egyszer s mindenkorra megégesse, és megtudja, milyen érzés, amikor valakinek nemcsak a fejére olvassák a szavait, hanem a vétkeiket is hozzávágják, mert ki-ki amit főzött, azt egye is meg, hiszen bagoly mondja a verébnek, nagyfejű, egyébként pedig úgy dörgöljön az orrom alá el nem követett, bizonyíthatatlan vétkeket, hogy a bumeráng visszapofázik, tisztelt képviselőtársam, jön még a kutyára sintérsztrájk, nézze meg az elmeorvos! Hát már a málna mondja meg a medvének, hogy mikor legyen a szüret? És ha meg nem sértem a tisztelt képviselőtársamat, hová tetszett elsumákolni azt az egymillió-kétszázezer-ötszázhatvanöt ajrót, amelyet vidékfejlesztés címen utalt ki a minisztériumunk, hangsúlyozom: a mi minisztériumunk, a képviselő úr meggyéjének?! No, erre vessen bogot, ha vér van a puccos ereiben! Ezennel nyilvánosan is letolom, mint Hruscsov elvtárs a gatyáját az ENSZ-ben!

Liberándi: Hajhaj, tisztelt Elnök úr, tisztelt Ház, nehogy már a befőtt rakja el a nagyit! Azt a teremburáját! Hát ehhez pofa kell! Az még csak hagyján, hogy valaki ferde szemmel néz a nagy kínai falra, majd bőszen nekimegy. Hogy hegyibeszédeket hadovál összevissza. Ám tegye. De azt már ne, tisztelt képviselőtársam, hogy lelkifröccsel akar ledönteni a piederasztalról egy tisztességes, a házat és a hazát annak utolsó csepp banijáig kiszolgáló igen jelentős személyiséget, aki általános elismerésnek és osztatalan népszerűségnek örvendek határokon belül és kívül egyarántilag.

Hát ki ez a guznyák, hogy ily gátlástalanul sértegetessen?! Hogy az ördög vinné el. Milyen magas lett a higanyoszlopom. Hát én,

ha kijövök a sodronyomból, úgy felpördülök, mint a Discovery az ürbe, és akkor jaj lesz minden mocskolódó, szájtépő demokráciának. Hogy az ördög szánkázzon a hátadon, te istentagadó! Huszonötöt kellene rád vágatni. Hogy jöjjön rád a hasmenés az overálban. Kösd fel magad! Majd megemlegetsz még engem, kutyateremtette. Szádba lépek, te gennyláda, te füstölő szemétkerak, te köcsög!

(Egymásnak ugranak, a teremőrök választják szét őket. Általános zűrzavar a Házban.)

Házelnök (Hosszasan csenget, míg végül helyreáll a rend.): Először is pontosítással élek. Nyikita Szergejevics Hruscsov nem a gatyáját tolta le az Egyesült nemzetek előtt, hanem lehúzta félcipőjét, és annak sarkával verte az asztalt. Másodszor pedig mértékletességre intem képviselőtársaimat. Emlékeztetem a Tisztelt Házat, hogy a vitában csípőből tüzelni szigorúan tilos. A tökönrúgás

ráadásul becsstelen is, plána ha derült égből jön. Aki pedig felmászott az uborkafára, és gennyestre keresi magát, ne irigyelje azt, akinek a bőre alatt is pénz van, csak mert a pénztárcájában hordja az eszét. Azt hiszem, helyesen vonom le a konzekvenciát, amikor a parlamentáris demokrácia nagy hagyományaira utalva kijelentem, hogy márpedig a kutya is oda ibrikál, tisztelt képviselőtársaim, ahol nagyobb a rakás. Most pedig húszperces szünetet rendelék el.

A büfében

Demokrándi: Még egy pohárral?

Liberándi: Jöhet, öregem, jöhet, jöhet.

Demokrándi (Tölt.): Hát jól megaszondtad nekemnek.

Liberándi: Te még jobban vissza-aszondtad nekemnek.

Demokrándi: Zseni vagy, öregem. Geniál. Egy Ájnstájn. Becsszóra!

Liberándi: Kontrazseni vagy. Egy Cvájnstájn. Ne menjek el innen, ha nem így van!

Demokrándi (Cseng a mobilja. Megnézi): A vezérem épp most küldött sms-t. Azt írja, nagy voltam!

Liberándi: Az enyém is küldött. Azt írja, jövőre én leszek a frakcióvezető!

Demokrándi: Erre iszunk!

Liberándi: Erre iszunk!

Demokrándi (kedvesen felköszönti): Helló! Te gatyába csináló, szájtépő sumák.

Liberándi (még kedvesebben viszonzozza): Csirió! Te gennyláda. Te demokrándi tetűfészek.

(Koccintgatás közben kedélyesen, cinikusan mosolyogva sértegetik egymást.)

Liberándi: Te neobolsi kriptaszökevény.

Demokrándi: Te zakkant reklámzabáló.

Liberándi: Te degenerált kamublogger.

Demokrándi: Te privatizált tömegnyomorúság.

Liberándi: Te cunamikárosult vízibohóc.

Demokrándi: Te retardált konzumidióta.

Liberándi: Te totálkáros szuperkelekótya.

Demokrándi: Te érdemdús pupinkurista.

Liberándi: Te szadó-mazó kecskehekkelő.

Demokrándi: Te bingómániás flekkenbuzi.

Liberándi: Te megátalkodott kurvapecér.

Demokrándi: Te felfuvalkodott maszturbéka.

Liberándi: Te buggyant bulváridióta.

Demokrándi: Te bumburnyák szexkazán.

Liberándi: Te immunhibbant agyhalott.

Demokrándi: Te zsilávai doktorjelölt!

Liberándi: Te palagázszippantó nyárimikulás!

Demokrándi: Te pánikgombolós trottybarottyantó.

Liberándi (Hirtelen észbekapva): Hú, bakker, ha nem iparkodunk, lemara-
dunk a nagykövetségi fogadásról.

Demokrándi: Pedig akkora svédasztal lesz, mint ide Párizs!

(Kart karba öltve, a Egyesülés óráját dúdolva kitáncolnak a színről.)

Pávássy Hadrián végrongyolata

Egy kedvetlen és forró délelőttön csak mi öten ücsörögtünk a Kábelban. Elekes egyik cigarettát a másik után gyújtogatta, közben azon borongott, milyen sokba kerül egy termopán tetőtéri ablak, négymillió, keretestől. Nagy Pál a vásárhelyi Sütő-szobor fölállítása körüli bonyodalmakba bonyolódott, mintha pusztá fölemlegetésüktől már meg is puhulna az ellentábor, és a róla elnevezett utcában, egykori otthona előtt leplezhetnék le mihamarabb a műalkotást. Kedei művész úr arról ábrándozott, hogy végre megtalálja az ideális modellt, aki a nap minden órájában hajlandó ülni neki; az éppen betoppanó Ráduly pedig mindenkinek fizetni akart, mint odahaza, Kibéden; de – s ezt Elekes már vagy tizedszerre hozta elő – mióta ez van, hogy semmi szesz, csak kávé (abból is, uram bocsá, kapucsínó); csak cukor nélküli üdítők, sem sör, sem bor, sem vodka –; hát időnap előtt rövidülnek a délelőttök a Kábelban, pedig még nem jött el az őszi napforduló ideje –, és mikor lesz, amikor végre hátravisszük az órát.

– Innet magok közzől melyik az az újságíró? – reccsent az unalomba egy marószódás hang. Felkaptuk a fejünket: daliás alkat lehetett valaha, de most lógott rajta az egyébként tisztességes, valószínűleg turkálóból való öltöny. Arcát sűrű fekete szakáll borította, szögletes „értelmiségi” szemüvege mögül duzzadt, véreres szemek dülledtek a világra. Levéltáskáját asztalunkra helyezte, s leült a szomszéd asztalka mellé, aztán várakozón tekintett valahová a valóságon kívüli tágasságba, két kezét imára kulcsolva.

– Innet magunk közzől – válaszoltam azon módúlag – én volnék az újságíró.
– Engem már mindenünnet kidobtak – sóhajtotta, s kezét továbbra is maga előtt tartva ültében kissé meghajolt. – Pávássy Hadrián a nevem, és fel vagyok háborodva, mint közönséges állampolgár.

Nagy Pál bosszúsán föláll, neki még ezer a dolga, nem bírja az alkalmi tolokodókat, indul a Törzsasztalba. Kedeit meg Böbe várja, az ebéddel. Elekes szűkre húzza szemét, az ablak irányába fújja a füstöt, bólint. – Jól mondja – mondja.
– Mi is fel vagyunk háborodva mint közönséges állampolgárok. Kivéve Pali bácsit és a Művész urat, akik már elmentek, de biztosíthatom, közülünk ők a legtisztességesebbek, és ők szoktak a leginkább felháborodni. Mint közönséges polgárok. Az államban.

Emberünk tekintetében angyalok bujócskáznak önfeledten. – Hát akkor talán maga – bök rám –, méltóztassék beleolvasni az én megmásíthatatlanul végleges végrendelkezésembe, és aztán közölni az újságban. S ha lehet, a rádióban és a tévében is.

A levéltárcából rojtos-rongyos gépiratot von elő, orrunk alá tolja, a mappát visszaveszi. Várakozón szürcsöli feketéjét.

Elekes unja az ilyen firkálmányokat. Ráduly Jánossal olvassuk, neki akkora az empátiája, mint a Bucsín Parajd fölött. Az enyém pedig: mint az Istenszéke, a disznajói temetőből nézve.

„Alolirott Pávássy Hadrián marosvásárhelyi lakos, olvasván Bartók Béla végrendekezését, irigységemnek adtam kifejezést midőn azt írta, hogy míg ez s az a tér s körút erről s arról van elnevezve, addig megtiltja, hogy óróla utcát vagy teret nevezzenek el. Hagyatkozását naiv fenség jellemzi, fenséges gyerekség és gyerekes fenség egyaránt, nagyszerű gigantikája a kétségbeesett tehetetlenségnek, a mindenható nagyságnak, pompás ítélkezés az életen, ha már a halál végképp becsukja a hátramaradottak előtt a kaput. Tehát én, alolirott, elgyötörve és elszánva a halálra, fényes szellemi képességeimnek tökéletes birtoklásában, azt rendelem el, hogy amíg utcák, terek és városok egyáltalán és bárhol a világon gazemberekről vannak elnevezve: énrólam utcát ne nevezzenek el. Amíg széltolóknak áll a szobra, addig szerény személyemnek szobrot ne állítsanak. Nem mintha az a veszély fenyegetne, hogy izé, mert én nem cselekedtem semmi olyasfélét, amiért az emberiség haláljára számot tarthatnék, de azért ha mégis ilyen veszély fenyegetné rég kihunytt emlékezetemet, megismétlem: míg valahol is tér vagy utca van elnevezve politikusokról, kik rögeszméik ürügyén befogják szekerükbe a nyomorultakat, hogy aztán maguk nyomorítsák őket – énrólam utcát ne nevezzenek el.

Persze nagy röhej tiltani olyasmit, ami az ég világán senkinek sem jutna az eszébe, ezért bolondnak is tart a rokonságom és a (sajna, már csak volt) baráti köröm, mégis: amíg elpusztult nagyokra hivatkozva pusztítja el és kínozza halálra a mindenkori szent, kortársi horda a mindenkori élő nagyokat; s ha belehalnak, ismét csak ezekre hivatkozva a legújabbakat; s ez nemzedékről nemzedékre így megy, folyton pusztítva, hivatkozva folyton, később megbánt gyilkosságok árán szaporítván az utcaneveket – énrólam utcát ne nevezzenek el. Míg hála övezi a talmit, míg géniusznak titulálnak ügyeskedők ügyeskedőket, s a néma érdem egymagában gürcöl, nincs kihez szóljon, begyógyul a szája, s átkozva bánja, hogy világra jött – énnekem szobrot ne állítsanak. Míg világtörvény marad a hazugság; embernek lesz ember fölött hatalma; míg leírják, hogy most már minden jól van (miközben minden tönkremegy); míg érvényes a Hamlet monológja, amíg üvölt a falkaszellem, és hóhéraiknak áldoznak a népek; szóval míg olyan a világ, amilyenek ma ismerem: énrólam utcát ne nevezzenek el, énnekem szobrot ne állítsanak. S ha so-

hasem lesz másként – hát soha. Abban bízom, hogy lent, a föld alatt megleszek utca s szobor nélkül is. De addig – néhány régi temetés emlékeit idézve, amikor Petőfi Sándort vagy Bolyai Jánost kaparták el, vagy Mozartot szegényt – a velük való szolidaritás csekély jeleként meghagyom: 1) Temetésem ne legyen nyilvános. 2) Síromat ne jelöljék meg. 3) Ne hivatkozzék rám utólag senki. (Olvasható aláírás)”

– Hát – dörmögi Elekes – ez derék szöveg. – Mégsem értem. Hiszen maga, világeletében: mi volt?

– Hát előbb esztergályos, aztán hogy leépítettek, sorsjegyet árultam. Most betegnyugdíjas volnék; ha adnák.

– Ha nem tett semmi jelentőset az életben, miért akarja megjelentetni ezt a...

– Eztet a izétt?

– Deklarációt – segíti ki malíciózusan Elekes.

– Azért, mert hallom, hogy szobrot akarnak állítani nekem. És az egyik iskolát is, a közelben, rólam kívánják elnevezni. Kérem, én nyomatékosan kijelentem, akár az esküdt szék előtt is: ártatlan vagyok. Én nem csináltam semmit!

Ebből a gödörből nehéz lesz kimászni. Citoyen Pávássy ragaszkodik hozzá, hogy stantye pityere másoljam le a végrendeletét (nem maradt másodpéldánya), és vigyem direkt a laphoz. Miért nem viszi ő maga? Mert már járt ott, hiszen említette: kidobták. (Finoman szólva.)

Rádulynak mindig van mentő ötlete. Elkéri a rongyos-rojtos kéziratot, nem átallja kedvesen megjegyezni, hogy hiszen ez már végrongyolat!, aztán átsiet a szomszédos irodába, ahol fénymásoló működik. (Míg másolják, gyorsan lejegyzí leleményét, a “végrongyolatot”; odahaza anekdotát telepít reája.) Hozza a friss példányt, ezt már utálkozás nélkül is olvasni lehet, a rojtok is művészibek az új lapon. Emberünk morgásszerű hálálkodások között végre elhagyja a Kábelt. Boldogan csörtet a járda dzsungelében, mint aki végre csatát nyert, s vele a tisztességes, közönséges állampolgár galambszürke koronáját.

– Marosvásárhely kihúzzhatja magát, hogy egy ilyen nagyszerű állampolgár élt s él benne! – küldi utána az áldást Elekes.

– Barátaim – bizonytalanodom el –, nekem valahonnan ismerős ez a „végrongyolat”.

– Hát persze – gyűjt újabb cigarettára Elekes. – Székely János verse, Pávássy-féle hadrendbe állítva.

Ráduly már mondja is a címét: – Utcák és szobrok. – Képzeljétek, nem a diktatúra utolsó, dühöngő évtizedében, hanem 1968-ban írta Székely János!

Örülünk, hogy ez a délelőtt mégsem volt annyira unalmas. Oszoljt vezénylünk magunknak. Elekes bánatosan emelkedik föl, legalább sétáljunk egyet,

sóhajtja. Ráduly semmiképp sem maradhat buszatlan fél egykor, magam pedig ritka diadallal vonulok a végrongyolt kézirattal Nagy Miklós Kund elébe.

Büszkén oda bököm. És mint mór, mehetek is akár.

Száradjon az ő gyöngyharmatos főszerkesztői lelkén, ha nem adja le.

Gumicsizmás dicsőség

Hatvanhétben majdnem teljesen megsiketültem a bal fülemre. Vizsgázott a főhadnagyunk, kapitányi rangra, és én szolgáltam ki a tábori telefonnal az ágyúját; mondták ugyan, hogy mihelyest továbbítom a tűzparancsot, tátsam nagyra a számat, ehelyett csak eltátottam, miután elduzzant a világ –, és hát a találatról szóló jó hírt már felfogni sem bírtam, nemhogy kagylóba mondaní. Azonnal föl váltottak szitkozódva. Két hétig zúgott az agyam, semmit sem hallottam, de egyáltalán. Ültem a gyengélkedőben műanyag papucsban, és vigyoroxtam mindenre, amit mondtak. El is neveztek Zümbarécnak, vagyis Vigyorinak vagy talán Pisolygónak.

Ma sem hallok a karóra ketyegését. Egyszer úgy buszoztam Budapestre a Mezőség apostolával, Kövesdi Kiss Ferencével, hogy ő ült az ablak, egyúttal a bal fülem felől: egész úton beszélt, beszélt, beszélt –, mégsem lett luk a hasamba, mert az ég világán semmit sem értettem belőle. A Népstadion mellett szálltunk le, Feri bácsi a kezemet szorongatva hálálkodott, azt mondta, a fél életét végigutazta, hol gyalog, hol szekéren, kocsin, vonaton, buszon –, de ilyen udvarias, kellemes utazótársa sohasem vala.

Temesvárra rukkoltam be, onnan is eresztettek haza, az 1968-as csehszlovákiai „események” miatt két és fél hónapnyi késéssel. De a szolgálat javát mégsem a Bega-parti városban, hanem a Bukarest–Băneasa közeli Otopeni falu közelében lévő egykori lovassági kaszárnyában húztam le. Előbb tizedessé képeztek Temesvárott, aztán szakaszvezetővé Otopeniben, rettenetes, kegyetlen körülmények között, vért pisiltünk. Aztán visszahívtak kiképzőnek a következő évjáráthoz, így néhányszor kimenővel megsétálhattam magam a román fővárosban is. Szakaszommal jóban voltam, ismertem azokat a helyeket, ahová a kiképzés alatt el lehetett vonulni, például a băneasa-i állatkertet észak felől övező erdő oltalmába, telefonvonalat építve ki az állatkert kioszkjáiig, ahol üveges sörhöz jutva, azt a szerszámos táskákban a centráléhoz cipeltük, majd nagyokat dumálgatva elszopogattuk. A hadnagy is velünk tartott, egy évvel volt fiatalabb nálam, beleváló csávó.

Az erdőben sosem keresett senki. Ha volt rá pénz, kétszer is fordultak az „előőrök”. Déli kettőkor úgy vágtuk ki a díszlépést a placcon, hogy csodájára járt a regiment!

Déli irányban, még az első világháború idején a németek építette védőgyűrű széles sáncán túl kis házcsoport szunnyadozott, Odáile a neve, ami a régi románban tanyákat jelent. A legszélső kunyhóban lakott Baba Lina, szőrös arcú vénasszony, az újoncokkal elhitették: kéjhölgy, ezt a derék rekányok be is vetették, mindaddig, míg rájuk nem került a sor borért menni. Valami rettenetes kékfestője volt, minálunk százszorosnak nevezik az efféle szőlőt, a mienk nedűje is fest, bár kisebb a szeme, de illatosabb. Ez meg ahova odacseppent, nemhogy a katonáin, hanem tán a szívünkön is kimoshatatlan pecsétet hagyott.

Hiába vágtuk a díszlépést, a politikai tiszt szagot fogott, aztán szerre fölfedezte a blúzokon éktelenkedő foltokat, és ebéd helyett úgy megfektetett a közeli mocsaras terepen, gázmaszkkal a fejünkön, hogy utána jó ideig nem volt gusztusunk a Baba Lina kék borához.

Már ott találkoztam olyanokkal, akik gátlástalanul kihasználták „ismeretlenségüket”. A könyöklő, intrikus természetűek, a besúgók, a feljebbvalók kémei csak úgy grasszáltak az ezredben. Hangsúlyozottabban nyilvánult ez meg Temesváron, ahol kevesebb volt a protekciós baka, és csak leszereléskor derült ki, hogy kikkel is szolgáltunk együtt annyi hónapon keresztül.

Volt például egy tizedes és egy szakaszvezető, valóságos bakanyúzó. Csúfondárosak, különösen a magyar anyanyelvűeket bozgorozták, szidták, mocskolták, a legrandább műveleteket sózva rájuk. A szakaszvezető Generálnak szólította magát, így hívták a tisztek is, akik örültek, ha terror uralkodott a laktanyában, hiszen annál könnyebb volt a dolguk.

1968 őszén kukoricaszedésre vitték a társaságot, utána a leszerelésre várók ügyesebbjét gyárakban dolgoztatták. A Generálra és az ő Sancho Panzájára, a káplárra egy szakasz dolgos bakát bíztak. Reggelente felsorakozva bejártak a börgyárba, és csak délután érkeztek vissza, a két tisztos gyakran gyanúsán megtestesedve. Sűrűn látogatták a kaszárnya műszaki épületcsoportjában megbúvó szabóműhelyt. Alárendeltjeiknek persze nem engedtek kilopni egy zsebkendőnyi szajrét sem. Velünk továbbra is ugyanolyan pokrócok maradtak. Egyik esetén kissé elázva mutogatta nekem a szakaszvezető Generál, micsoda cuccot hozott össze magának. – Rám sem ismernek otthon, ha leszerelek – büszkélkedett. Valóban szép fényes műbőr trencskó lógott a szekrényében. És az új öltöny is elegáns volt.

A hazajövetel hirtelen ért bennünket, hiszen úgy tudtuk, a bizonytalan helyzet miatt ott érhetjük meg az újévet is Temesváron. Rutinosan próbáltuk magunkra kapkodni a hirtelen kiadott civil ruhát. Volt, akire nem ment föl a nadrág, másokon lötyögött minden.

A Generál és az ő Sancho Panzája káromkodva, szitkozódva, üvöltözve csapkodott mindenfelé. Kiderült, hogy valaki vagy valakik megzenésítették a nagy

gonddal csináltatott műbőr cuccokat. És a szemikámgárn zakót és nadrágot, meg a hegyesorrú Gubán félcipőket ugyanvalóst.

Hiába pattogtak, káráltak, már senki sem hallgatott semmiféle parancsra. Civilben haj, de másként viselkednek a fiúk. Viszanyerték emberi méltóságukat.

Az állomásra szállító teherkocsikra minden rend nélkül kászálódunk fel. Az én bakáim odavettek maguk közé, és a restiben is együtt vártuk a szerelvényeket, ittunk és sírtunk. Öleleztünk és fogadkoztunk.

A fényesen kiöltözött ügyeskedők (deszcurkörécok) között mint valami szédülő verebek: a Generál és az ő Sanchója, s hasonszőrűek még éppen elegen, mindenki ámulatára: fél-paraszti, fél-városi gúnyában zsanálódtak, a lábukon vadonatúj, de mégis: gumicsizma. Társaik nem rejtették véka alá a véleményüket. – Így vonultatok be, így mentek haza is, a vátrátokra, a tehenek farához!... – kiáltottak oda innen is, onnan is, az asztalok mellől.

Néhány kedves cimbora egy-két évig küldözgetett még levelet, lapot. Egyikőjük megírta, hogy miután mi, a belső-erdélyiek vonatra ültünk, a kocsmában kitört a balhé, és bizony nagyon megbúbolták a gumicsizmás parancsolókat. A Generál bicskát is kapott a bordái közé. (A tettest vagy tetteseket nem fogták el; mindenki szétfutott, felszívódtak az induló szerelvényekben.)

Isten ne vegye bűnömül, de csöppet sem vagyok rá kíváncsi, mire vitték örömteli gyógyulásuk után, kiket nyomorítottak még meg drága hazánkban, a hetvenes-nyolcvanas évek sokoldalúan fejlett, csúcsshocialista és evereszt-kommunista, gosztárcsürkés, multilaterál Eldorádójában.

Orvosság a vadak ellen

Ma is ledőltem, déli kettő és három között, mint csaknem minden áldott napon, a bukaresti magyar adásig. Közben olvasok is: a Kárpátok Génuszát dicsőítő vezércikkek és tartalmatlan műkritikák fölött mennyei öröm elpilledni. Azt álmodom: rettenetesen horkolok, ez pedig borzasztóan zavar, ugyanis egy igazi álom partjain járok, gyerekkorom Csilingelő patakánál lesem a pittypalattyot a lucernás szélén, miközben nagyapám lekanyarintja válláról a kaszát, annak mankójáról a kaszatarisznyát, és komótosan elhelyezkedik a mart hompján, földbe veri az üllő tartóját, élezni készül a rücskös pengét, s én barbár módon belehortyogok a saját álmomba –, sebj, vigasztalom gyermeki önmagam, lesz itt rend mindjárt, ne félj!

Fölemelkedem, és elsétálok az ablakig: a marosvásárhelyi Jövő utca éppen keresztezi a Testvériséget; mi lesz ebből; srácok és kutyák, csajok és nyugdíjasok pazar állóképe, sem karambol, sem viharfelhő.

Sem semmi.

Ennél stabilabb jövőképet ki sem találni.

Pittypalatty, hallom a Szarkakergető dombja felől...Hé, szólok ide, a másik magamhoz: Hé, halkabban! Egyesek pihenni szeretnének, csendóra van; aztán visszalopakodom, és mintha egy másik álomban, de még ebben az életben: feleségem a heverő melletti asztalkára helyezi az illatosan gőzölgő kávéját.

– Már három óra? – kérdem. – Még nincs, de nagyon nyugtalanul alszol, fel-felriadva. Az imént úgy horkoltál, mint egy láncfűrész. Mint egy druzsba – mosolyog életem társa –, aztán váratlanul felpattantál, az ablakhoz mentél, kinéztél, utána meg azt mondtad, eléggé tagoltan: Hé, csendesebben!, egyesek pihenni szeretnének, csendóra van –, vagy valami effélét. A szobaajtóból figyeltelek, kiszóltál hozzám a konyhába, mint mindig: Ojjé, ily gyorsan telik az idő?, mindjárt mondják, hogy „Itt Bukarest a zezerháromszáznemtudomhány kilóhercen” (sosem tudod megjegyezni), és akkor behoztam a kávéját, ja és még azt is mondtad, kedvenc falvédő szöveged, hogy „Óra, óra, falióra, hallod-e, hogy int a jóra? Azt hirdeti: siessetek, egy percet se henyéljete, mert az idő hamar eljár, gyorsabb, mint a szárnyas madár...”

– Pittypalatty, megvagy! – ujjongok; de nem a madarat kapom el; különben

sem gondolom, hogy a pittypalatty: az egy madár – szerintem inkább egy mindig éhes manó; mikor gyerek volt még, éhezették szegényt, nem adtak neki enni, nem nőtt meg, megszökött, és azóta is mindig csak menekül, közben igencsak szégyelli apró voltát...Néha, szárazság idején előbukkan a földből, és pittypalattyol, hogy legyen esőnk. Hatalma van: ő parancsol a földikutyáknak és a földimacskáknak, titkos alagútból bukkan fel, majd úgy tűnik el a barlangjában, hogy észre se vesszük; annak mélyén tükörpalota tündököl, annak közepében tükörterem, s annak szalonádos szalonjában a hétszépségesen százegy bájú Tükörtündér; aki pedig csakis azé lesz, aki a Pittypalattyörpét elaltatja.

Kenyeret, szalonnát, friss hagymát ad neki frustukra, majd amikor jóllakott, a Szentkirály-pataka csorgójából való kristály forrásvízzel enyhít a szomján...

De az a víz csak a büntelenek lelkét nyugtatja.

– Megvagy! – kiáltom; de csak egy töketlen süldőnyúl vergelődik a kezeim közt, rúgkapál veszettül, a hátsó lábaival összevissza karmol.

– Fogd a fülét! – utasít nagyapám. – Tartsd távolabb magadtól, amíg kirázom a tarisznyát...Így na, most engedd el, nyomd ide bé a fejét!

Csíkos-szöttes rabságba jut a nyuszi, nagyapám komótosan beköti a tarisznya száját, majd a kökénybokor tövébe helyezi a zsákmányt. Közben kiegyezünk abban is, hogy mivel az ő bütykös ujjú „olvasatában” az állat mégsem nélkülöz bizonyos félreérthetetlen jegyeket, nem töketlen, hanem reménybeli baknyúl.

Otthon majd felhízlaljuk, lesz belőle derék nyúlpa-prikás.

– Engedd el – mondja a madárszürke Pittypalattyörpe. – Szabadítsd ki, és cserébe azzal csókolózhatsz, akire mindétig is vágyakozol.

– Édes Istenem! – dobban delelőre a szívem –, mi lenne, ha ez a búzamanó idevarázsolna egy pirospozsgás tükörtündért...S az pedig éppen Magyar Rózsika volna!...

Álombéli szeretőim közül ő a legcsodásabb. Szalmaszőke haja két dús fonatban kacérkodik vállán, annak végén piros-fehér szalag táncol; búzavirág a két szeme, álmodozó a homloka, messzire barnállik két dolgos csokoládé-karja, fehér lábszára olykor kivillan, mint őszidőn, ha kendermosás közben aprókat sikkantva a patak langyosába mártja.

És olyan égi odaadással dalol a tágas határban, hogy az ének megáll a fényben, mint napsugárzásban a pacsirta...

Rózsika tud csókolózni, hé!...Haj, többször is meglestem; amint a Csudri Minya szakállszárítójában elmélyülten gyámbásszák a katonaviselt legények.

Elönti vézna testem a hatalmas vágyálom.

Szerteszt szakad a lelkem, ülök a lány katlan-forró ölében, örömbbe zsibbad minden tagom, pörgő orsó, fordulok rá, tüzet követelő számat üde cseresznyéjére tapasztom, körhinta röpit, cserkabala; rakéta az űrbe: suhanunk az égi alagútban –, és egyszer csak Magyar Rózsika felsikolt, akkorát visít, mint egyszer fájdalmában a Küküllő-parti kis állomásban a vonat...És még azt is túlvisongta az ő édesanyja. Amikor régen, véglegesen hazaszállottak a leszerelt katonák –, de az ő ura, a Rózsika apja, a harmadik, az utolsó számolásra sem vala közöttük...

Isteeeenem!...

– Boldogságom teljesedett – suttogja aztán szemérmesen.

(Pedig hát hozzá nem nyúlhattam. Gyermekek vagy te még, nevetett, és nem eresztette.)

– No, elaludtál? – hunyorog nagyapám. – Tanuld meg, hogy sosem fekszünk teljes árnyékba, csak testünkkel. Fejed maradon a napon, húzd a szemedre a kalapot, alatta nem kapsz napszúrást.

– Pittypalatty! – ingerel a Pittypalattytörpe, valahol a lucernás magasan, ahol már az erdő lengeti haragos lobogóit.

– Jó volna, ha a Rez is küldene a havasok hűvöséből egy sóhajtasnyit... – alkudozik az öreg.

Pléh tokjából elődirigálja drótszárú okuláréját, a tartót meggyökerezteteti a földben, majd a szétálló fülű üllőt beüti a tetejébe a kalapáccsal. Aztán ráilleszti a kaszapengét, a nyél a vállán ül, mintha a villámot akarná elhárítani. Tempósan kalapálja, a hegyes felével muzsikáltatja; azt a játékot idézi, amit a kis berbéccsemmel produkáltam, mikor döfödni tanítottam, s ekként hergeltem: Jóska, Jóska, puff, puff! Jóska, Jóska, puff, puff, puff!

Jóska úgy belejött, hogy egyszer az öreget is felpuffantotta volt.

Műértőn dugom ki lábam az árnyékból, de úgy perzsel a dél, hogy ijedten visszarántom azonnal. Elfáradt a pittypalatty is, már azt mondja: puttypurutty.

Kacagva alszom bele, sorsommal megbékélve fújom a kását.

A levegő remegve: illón s halkan perceg, mintha a Jóisten meghagyta volna, hogy azért csak továbbra is tartson számon minden szépen múltó percet.

– Szemüvegesen aludtál el – mosolyog a feleségem –, attól horkoltál olyan hatalmasan, még most is az orrodon van, úgy nézel ki vele, mint nagyapád azzal az ócska, drótolt pápaszemével, amelytől sosem vált meg, emlékezz, oda tettük a lajbizsebébe, a koporsóba...

Asztalkára helyezi a frissen illatozó kávét...

– Tejszín? – Igen. – Két kiskanállal? – Igen.

Mégis, melyik évszázdban? És melyik áomomban?

Mondják a híreket, zubog a május, szürcsölöm a kávét; tétován járkálok ki s be együgyű álmaimban.

A tarisznyában halottnak teszi magát a bakk süldőnyúl, kieresztem, de nem akar semmit az élettől. Fülön ragadom, s eldugom a patak bokrába.

– Rossz híred ne halljam aztán! – búcsúzom nagyosan.

– Hiába engedted el – ingatja fejét az öreg –, elkapják a mező ragadozói, a csontja sem marad meg, azt is elropogtatják, mint te a zsenge galambfiókát a mártásban.

Poroszkálunk a határút lassan hűlő porában, meztelen talpunk keresi a hideget, csoszogunk komótosan.

Fojtott harangzúgásban érjük el a faludombján a keresztet, onnan már csak pár száz méter az otthonunk. Hátulról, a gyümölcsös felől közelítjük meg óvatosan. Nem először érkezünk körözött tolvajokként, és nem is utoljára oszunk rettegve haza.

Ezt is jól tesszük, mert ímé, hirtelen zaj támad: átkozottul dobolnak valakik és trombitálnak. Nem a feltámadás órája.

Adószedők szállták meg a falut; éppen rekvirálnak.

Sosem tartoztunk senkinek. De mióta a „birtokával”, az ifjú korában párjával Kolozsvárott szolgál- s szolgálóként összekuporgatott, apránként szerzett veritékes négy és fél hektárjával kulákká tették, nem bírja a rá rótt terhet. A „kótát”.

Elhajtják egyetlen tehenünket, a Virágot. Szekéren viszik kisborját, tegnapelőtt született, nevet sem adhattam neki.

Mégis otthonosan babrálunk a csűrben, a kutyával üzenünk előre Mamónak a pítvarba: ne aggódjon, nem tudtak elkapni, rendben hazaértünk.

Az adóba hurcolt tehén küld egy utolsó, fájdalmas bőgést a világba.

Halálra fáradt nagyapám a szekér félrevetett ülésdeszkájára roskad. Ökölbe szorul kacska keze. Galíciában lőtték könyökbe, a tizennégyes háborúban.

A nyíló napon erőteljesebben nő a szakáll, most valamelyik megnyomorított apostolra hasonlít.

Halántékára tett tenyerével ezt rebegi fájdalmasan: *Egyedüli reményem, ó, Isten, csak te vagy...*

Aztán megsimogatja a kobakomat, és ki tudná, mire utalva, szinte suttogva tesz hozzá:

– Vadak ellen nincs orvosság. Jól jegyezd meg, Domó.

Mindig búzavirágkék szeme farkaspirosan veri vissza a csűr fölé kunkorodó újhhold csúfondáros sárgáját.

Nem szeretnék kilépni az álmaimból.

Tetvek a kóróban

Milyen régen történnek a dolgok mindig. Azt kérdezi a rókaveres bundasapkájú vénember, hogy háltam-e már kórérakásban, itt kint, a mezőn. Vannak ilyen okvetetlenkedők, akik mezei pocokot vagy pincebéli pócegeret fogatnának a szerencsétlen gyerekekkel. Nyulat bezzeg sohasem.

Háltam-e már kórérakásban.

Hát maga hált-e? Kérdezem viszontag.

Ő aztán egyszer sem. Éccakára mindég rendes tetőt keres a feje fölé.

A Kükülő partján szentül a nap, sürgetően vereslik az ég alja. Mindjárt körmösödik a tócsák vize, sóhajtom, hogy ne hallgassak annyit.

Ezt maga honnét tudja, ha soha nem idvezült kórérakásban? Veti elem a rókaveres.

Akit, mint később hallom, Hotyák névvel illetnek, mert időnként agyára jön a felejtője, mindenre azt mondja, hogy az egy hogyhívják, vagyis rövidítve: hotyák.

Maga nem fél a hotyáktól, a pócegértől, sem hotyáktól, a mezei pocoktól? Hát én éppenséggel nem, de mind a kettőt igencsak utálok.

Igyekszem hosszan mondani a mássalhangzókat, ahogyan ő: poccok, kórré, rakkás.

Hottyák. De ezt nem.

Mert most itt az alkalom, folytatja. Hogy jól őrizze az apóssára menendő terrebúzzáját.

Mekkora hólyag, de micsodásan informált. Tudja, hogy a Kuli Pali Sándi leányát, Erzsikét körüpoelném.

"Apóssára menendő."

Ha hagynák.

Onnét a vízz fellől jönnek a hidegjóskák, oktatgat, itt a kerrepelő, tekkerrjen rajta vajegyret, aztán ugasson szapporrán, mert nincsen kuttya.

Mer' aztat bizza megbaszkannyálták a cigányok.

Avval otthagy, mint Szent Pál egy másik népcsoportot.

Nincsen gyufája? Már kint jár a vasúti töltésen.

Háá' szivvarram see voót, kiáltja vissza.

Na, megnézhetem magam. De nem lehet; olyan sietve hull alá a harmattal a

setét, hogy körbe sem járhatom a kukoricást. Csak az út felőli rész leszedve, de az régóta, szárazon zörög a pászmán levágott kóré. Ott a rakás, amelyben éjjeli meleget talál az őriző ember.

Időnként elé a kereplővel, tekerintés, kiabálás: Hopp, hó! Hopp, hó!

Szerencsére idáig nem jönnek le a vaddisznók.

Aztán vissza a kóréba, s duvasztás hajnalig.

Ha van cigaretta, könnyebb, mert a parazsát messziről meglátják, s nem közelítenek.

Vagy igen. Füles Jakab Gézától nemcsak cigarettát, tüzet is kértek, beszéllettek szépen, aztán leütötték, mint az angyalt a piacon, majd megrakták a szekér derekát hántolt csövű kukoricával.

Mire jó egy kutya, bizony. Ilyenkor.

A kereplőt nem találom. A fortélyos rókeveres vénember, ez a Hotyák úgy adta ide, hogy magával vitte. Egyszersmind.

A kollektivizálás előtt szerzettem – csereként, egy pár gatyás pajtabéli galambért –, egy falcs, de pikkolós szájharmonikát. Mire kibüszkülhettem volna magam véle a határba, elvették a kukoricaföldet, pontosabban másnak adták, a terméssel együtt.

A Cekedányban kaptunk területileg ugyanannyit, háztájinak, de természetileg semmit-semmit.

Odaadtam a Curi nagyobbik purdjának, kaptam érte egy rozsdás pisztolyt, nyele nem volt, de ha meghúztam a ravaszt, pattogott a pukkantója.

Nyaranta vaddisznóztunk, olyankor szoktam fűtyölni, sivitolni. Most a számba fagyott a négy ujjam.

Alig zakatol el az éjféli vonat, hát valakik roppantul dekretnek, caplatnak, recseg a talpuk alatt a fagyba merevedő talaj. S egyenest énfelém.

Hát én bizony majdnem a közepéig fúrtam magam a kóréba. Zsúp, zsúp, kórézsúp, a hátadon csóré púp...A rettegés szájamra forrasztja a rigmust. Hallgatózva fészkelődtem, reszketve imádkoztam: "Én édes Istenem, add, hogy ha lopják is a terekbúzá, engem elkerüljenek, a kórét fel ne gyűjtsák!..."

Mit mondjak, jó az Isten. Kedvemre tesz olykor-olykor.

Meg se piruláztak.

Vittek, amit vittek, inkább a morrogásukból, mint a beszédjükből annyit szűrhettem ki, hogy a kukoricának a kevésbé érett, a tejes szemű része érdekli őket. Hajnalra megfőzik, a korai vonattal beviszik Dicsőbe, s már az állomáson elkezdik árulni. Mire a piacra érnek, el is fogy, és a délutáni hazajövetelig vedelve gajdolhatnak a restiben.

A mozdony hajnali rikoltása csapatott ki a rakásból.

A csatarászó szerelvény éppen áttörtetett a vasúti hídon, s megállt a désfalvi

állomáson. Addigra valamennyire visszanyertem férfiúi bátorságomat, és úgy dobbantam ki a kóréból, mintha vadkan vettetne belülről.

Persze nem az volt, hanem csak a viszketegség, ami hirtelen olyannyira körbevakaróztatott, mintha az ég is teves volna.

Úgy vajúdtam, hogy véresen a körmöm alá sírult a bőr.

Ott ért a lustán visszatérő fortélyos vénember. Szabadkozott, amiért magával vitte a kereplőt, látta, mennyire reszketek a hajnal hidegétől, két zsúp kórét kivett a kalangyából, és alájuk gyújtott. Hozott Nációnál cigarettát is, de nekem akkor már nem kellett. Legszívesebben hasba rúgom, de gumicsizmám sincsen.

Néztem a kórérakást, egyik oldalamat sütötte a tűz, a másik fázott, és a kibabrált zsúpok helyén valami felfénylett.

Akkor már sejthettem volna, honnan származnak a tetűk.

Sunyin oda sompolyogtam, mintha a meleget koslatnám, és egy óvatlan pillanatban rácsaptam a zsákmányra.

Egy kacorbicska volt, fanyelű, de igen éles. Mellette valami ócska igazolvány.

Azt is kivette a kezemből Hotyák.

A név felfénylett egy pillanatra a kóré tüzénél. De engem a bicski érdekelt. Nyesőjén átszikkasztott fényes acélja.

Ez nem neked való, elcsapja a hasadat, mormolta. Zsebrevágta. A papirost is elrakta a tárcájába, és intett, hogy sallárijom, takarodjak a dolgomra.

Lejárt a szolgálatom.

Méltatlankodva, idegesen vakarózva, megfázva és éhesen visszatekintve még láttam, amint a rakás zsúpjait egyenként a tűzre teszi.

Évek múlva mesélte Csiki Bába, az öregebbik, mert minálunk mindenkiből több is van, ha egyiket elviszi a tükrös, marad más a helyére –, de akkor már nem biztos, hogy hiteles volt minden története: hogy az öreg Hotyák feladta mezőőri munkáját, nyakába vette az országot, és egy vasgárdista nyomába eredt, aki a társaival tizenkét magyart irtott ki a faluban, köztük két asszonyt, és egy csecsemőt is. Ez a Hotyák állítólag megtalálta a vétkes gazembert, és önhatalmúlag ítélt fölötte.

Egy rozsdás kacorbicsakkal ölte meg.

Én elkerültem a faluból, Erzsikéhez azonban vissza-visszajártam.

Mostanság gyakori a vegyes lagzi. Mellettem egy mulati ember ül. Idősebb valamivel. Bemutatkozunk, megborzongok: a neve ismerős...Arról a koszlott igazolványról, amelyet elkobzott tőlem Hotyák.

Dehát persze.

Barátkozgatunk. Ellenőr. Más szóval rovancsoló. (Ezt magyarul.) Önfeledten mesél. Később kissé húzódozva árulja el, hogy nem egészen idegen. «Maică-mea e vorbitoare de limba maghiară», mondja, vagyis az édesanyja magyarul beszélő. A székelycigányokra szokták finomkodva mondani, hogy magyarajkú romák. Lám csak, van magyarajkú román is.

Hosszú évek óta rendszeresen járhatja a magyar lapot az anyjának. Olvasni nem olvassa, pedig nem ugyanazt írja, mint a román. Beszélni elég jól tud, de ha nem muszáj, akkor inkább nem.

Velem mint értelmiségivel pláne.

A primás nagy lélekismerő. Idejében észlel minden apró feszültséget. Azonnal ott terem, és a fülünkbe húzza. De még ám közben dalolja is. «Vecină, dragă vecină, ți-neți bărbăte-lul bine, că vine seara la mine».

Szomszédasszony drága, dédelgesd az uracskád, mert estente hozzám jár.

A magyarajkú édesanya fia kiereszti a hangját, majd egy echte de genere széles magyar dzsentris mozdulattal ropogó százás bankót fűz a nyírettyűbe.

Mindenki tapsol és vele dalol.

Mintha ma volna, de milyen régen.

Rovancsoló, rovancsoló.

Mondom bárgyún, és lapozok nagyokat a nagy-nagy semmiből.

Új dalt rendel, azt, hogy «Édesanyám, kedves anyám, csak az a kérésem..»

Mit tehetnék, ha már így költségbe vert: nekem is van száz lejem!

A primás tükrösre gyúlt arccal bólint:

Így kell ezt.

Aranyosan pisolyog. Mindkettőnket kitüntet a tekintetével.

Igazi brüsszeli diplomata.

A hónaljamban nyüsletni kezdenek a hajnali kórétévek.

Távolból hosszan dudál a dízel. Mintha árvacsálással vernék a béka ülepét.

Végül is mért ne lehetnék boldog?

Mosolygós kis pöttyös, szovátai pisztráng

Egy valahai havasalji éjszakát a szovátai vasútállomás előtti padon vészeltem át. Hinnéd, ha kánikula, akkor elviselhetetlen a hőség. Jaj, dehogy. Nappal sem volt nagyon meleg; kidobott pénz, amit a széles karimájú cowboy-kalapra kötöttem, nem is tűrte izzadmányosan kopaszodó fejem, viszont legalább lóbálhattam valamit a kezemben –, a kis táskám ugyanis elmaradt valahol. Akkoriban még őszinték voltak a lokálpatrióták, ünnepeltük szép magyarságunkat, jegyzetelni szerettem volna –, de az első helyszínen oly "hűséggel" raktam le az irattáskát a pénzzemmel és a személyi igazolványommal, papírral-tollal stb.: a semmire –, hogy később sem találtam rá. Jobban mondván később nem is találtam vissza a fogadás színhelyére, mert két napja alig ettem, és ott valami svédasztal-félét találtunk a cimboráimmal, pompás szendvicsekkel, kiváló szezkekkel: süvítő szilvóriumokkal és küküllői borokkal; úgyhogy nem is emlékszem, miként és hová tereltek bennünket, kósza újságírókat a továbbiakban.

Ott ragyog egy gyönyörű lány.

Mosolyog. Ránézel, már tükröz a szíve.

Csillámlik szépsége, mint a pisztráng pöttye.

Bánj vele csak csínján. Ha csak rákattintasz, azonmód kifakul.

Én Istenem, jaj, hát ki nem bolondul érte.

Rémlik, hogy az egyik érdemes pedagógus házához invitált, el is mentem vele, de a tornácán nagyokat kattogó lócánál nem juthattam tovább, közben előkelőbb vendégek érkeztek: egy kiváló színész és kisfia, azokat a társalgóba terelte, engem pedig idekint felejtett. Felragadtam a boros flaskót, melyből korábban a gazda igencsak fősvényen csorgatott alulméretezett poharamba, és elhúztam a csíkot onnan. A közelben szomorúan porosodott a keskeny vágányú vasút kis állomása, bánatos fényében lebzseltem néhány asszonypercen át, már nem leltem a várótermet, sem a peront, ahonnan valaha, hetedik osztályos koromban játszva ugorhattam fel a Parajd felől érkező szerelvényre. A repedezett padok még megvoltak, ezek s a kutyák a leghűségesebb barátaink. Rém rossz a bora a tanár úrnak, nyakaltam derekasan, ám aztán flaskó fogytán lassan lefelé csorogtam a városka alsó kijáratának irányába.

Bent kávézott a gyönyörű lány, mindenikünk őt áldotta.

Nem tudni, ki vitte el, mindig valaki más.

A jó nők titka mély és magas, főleg hihetetlen.

Szombatról fordult vasárnapra az idő, ott azonban lehetett volna a világ bármely napja.

Az egyformaság apró ködtűk formájában lebegett a fojtó levegőben.

Nehezen igazodtam el a korcs ortomákok dolgában. Akkor már hosszú napok óta nem volt sem időm, sem terem.

Az idő úgy viselkedett, mint az ostorcsattogás, a tér pedig félpercenként eldőlt, mint a szél borította deszkabudi.

Az egyik fájt, a másikat meg szagolja csak a hippermangán hájder mennykő. Mindig jó, ha nem tudtam, hol is vagyok.

Vásárhelyen a Poklos-patak környékén, ahol egyébként törvényes keretek között, albérleti duhovnyákban laknék, hajnaltól hajnalig nyitva tartó bögrecsárdákban lelhet a lelkére és a pofájára nyugodalmat, illetve bunyós riadalmat a modernnek deklarált demokráciát élvező pia-polgár.

Mármint nem én.

Nekem sosem hiányzott semmi, ha volt egy kis akárm.

Pár napja úgy érkeztem haza Budapestről, hogy taxira sem tellett, kaptam ötezer forintot egy szövegemre, ott helyben szétszedtek a hirtelen támadt székelly vértestvérek. Kétszer vertek meg a határon, innen és túl, onnan és innen. Sóherül Váradra képzelve magam tetettem le a tököm az egyik ilyen csehónál, s hát a Poklos partján belépve ott találom Gábor Lacit, amint a félkarú automatát zsigereli. Maradt némi aprója, és kíségtett. Nem is mentem haza mindjárt, pedig négy óra ötven percet mutatott a fali bakter, fél nyolcig eliddogáltunk Lacival, közben nem magam, hanem ő mesélt arról, hogy mit láttam én a Duna partján.

Mindent úgy láttam, ahogy ő soha.

Szovátán az alsó fertályban minden csehó zárva.

A vasútállomást itt is zsigerből tudom, de nem utálom. A lámpa fénykörében pompás lepkék járnak vitustáncukat. Ez egy ideig szórakoztat, aztán megnézem a menetrendet, holott sejthettem, hogy reggelig már semmi, semmi.

A vasút haldoklása csendesebb, mint a pillangóké. A kerekek csattogása beköltözött a töltés bozótjába, a lomhán kucorodó aszott kakák közé.

Nincs a közelemben senki, senki. Eleinte még meleget éreztem a pad léceiről, aztán már nyirkos fagyot, később rádermedt minden a tomporomra.

Időnként felpattanok, elugrálok a vécéig, s vissza, dolgom-végezetlen...Aztán cserkész tánc következik, míg hirtelen be nem vág fentről egy termékmegjelelítő személygépkocsi, üvöltő hangszórókkal, szerkós muszikli legényekkel.

Nem jut időm a menekülésre.

Pillanatok alatt ott teremnek, szétugranak, stratégiai helyezkedésük hét másodperc, annyi sem, mióta ezt elkezdem. Minden fontos sarok, szemszög, belövési pozíció: elfoglalva.

Kiszáll Ribancz Trutyi szupergeng, a helyi egzekútor. Hunyorog, látja, hogy nincs fegyverem, közelebb jön, fixál.

Gunzsorodnék, mint a süni.

"Csine jesty?"

Mennék a vonattal, mondom magyarul.

A bumburnyákok hipp-hopp, végigborogatják a terepet, egyikőjük lófaszosat mutat, meglóbálja: nyemá, semmi.

Pizdámnyi.

Mondja a góré, a ribancz trutyi szupergeng, helyileg.

Avval durgáburgá, kurgácsurgá. Vissza a kocsiba, hurrrrrrrrrrrrrrr.

És el.

Más egyéb nem történt azon az éjszakán. Öt és hat óra körül már nagyon-nagyon fáztam, bokáztam és verbunkoztam, fejem a holdvilág alá tartottam. Zavart kissé, hogy mit keresek én a magyarok Szent Istványa ünnepén, vasárnap éjszakából hétfőre virradólag a szovátai vasútállomásnak ezen a koszos, szűnyograjos padján, a csontdermesztő hajnali hidegben.

Vonat persze nem jött.

Valami cserkabala azért aztán mégis, ködből-sziklából, árpadosan-álmososan, kutyafasza-miképpen. Hirtelenjében csak ott rakataka-rakata: ott darabolja a csendet, észbe kaptam, s mire ismét füttyögetni kezdett volna, felkapaszkodok, hepp!, az első vagonba.

A pompás szerelvényt úgy állították össze, mintha a mozdony lenne a fölösleges, nem a kocsik

Pedig majdnem minden az volt.

Mindjárt jött is a Nású, mondom: námbilét, nincs jegyem.

Legyintett.

Hová mennék?

Mondom, csak ide né, Vásárhelyre.

Rögtön kapcsolt, hogy hülye vagyok.

Akkor adsz ennyit meg ennyit, s leszállhatsz Balavásáron.

Hát nekem se pénzem, se kistáskám.

Csak a bicsakom.

"Áde icsá."

Odaadtam a szarvasagancs nyelvű szuper szűröst. Udvarhelyen csinálták, egyik cikkemért kaptam vazze, barterbe.

Ilyen boldog Násút nem is láttam. Ha véletlen, izé, nem nála van, hasba kapja.

Valamiket tekert a szűk fülkében, és megteltünk gőzzel.

Nyomban elölt az édes álom.

De annyit sem álmodtam, mint ez a sztori.

Vitt a vonat, vitt a vonat – Dicsőig.

Röhögtek –, akit oda bevisznek, onnan már csak kivisznek.

Hát itt a bolond, hé.

Valósággal letuszkolt a Nású.

Nehéz minduntalan mindenütt létre jönni.

Hol vagyok, hol járok, ki vagyok, s mi vagyok, kinek az udvarán árvátlankodok?

Oda lett írva pedig, így olvastam le kábultan: Tünnövény.

Ez hát Dicső román neve.

Sok az én cimborám széles e világon, Dicsőben is ott van Seprődi a plájon. Seprődi Jóska a vasút mellett lakik, tömbházlakásában muzsikálnak matyik.

Matyi az egyik legjobb százcsovási primás volt. Azt hiszem, székelyszállási származék, bűvös ujjú aprótörpe. Megbrantosodtunk, hazáig kísérték, a tömbházban is zenéltek. Szép nevű cigányok voltak, az egyik Csányi, a másik Mezei, a falusiak száján pedig Kráncik, Dumnyezók, Kuslerek.

Kire mi ragadt.

Igazságtalan a világ.

A dicsői felső állomáson már úgy berzenkedik a frász

Mintha Hideg Jóska dermesztgetné, gyermekkorunk huncut kutyapécérét, aki így mentette magát, amiért nem foghatott halat a Kis-Küküllő lékéből: "Úgy faszok, hogy reszelek!"

Magam is úgy fáztam, hogy reszkettem, de a dicsői vasúti és buszállomás környékén akkoriban (ojjé, mondváltam immé), stántye pityere sírúltebben zsongottak a bögrecsárdák, mint Vásárhelyen. Minden roma ismert minden más mindenkit, és fordítva.

Pár szavamba, egyetlen lejembe került megtudni a kibédi származású borász lakhelyét, sőt telefonszámát.

Seprődit már korábban, a "városka színjátszói körében kifejtett teljesítményéért" (kapott díjat, héé!) is becsültem. Amikor értem jött, azt már barátomként tette.

Nem nézek ki túl cigónak.

De mikor jött Jóska, a korcsoma népe megtapsolta érte.

Hiába kérdezett: honnan érkezek, mivel jövök, mi a helyzet? Semmit sem tudtam felelni.

Megreggeliztetett, rendbe hozta a lelkemet is egy-két pohárnyi kisüstivel, aztán felrakott a marosvásárhelyi buszra –, és úgy adta az Isten, hogy aznap én voltam az első újságíró a drága munkahelyemen.

Ez utána aztán sosem fordult elő.

Öreg mentorom a trükkösségben, a pirospozsgás, a kilencvenkilenc vagy százhusz kilós, facsaratos big-big bajszú Gyuri bácsi, a lap galambodi származású, többnyire a-zó nyelvjárásban beszélő mindenese váltig csodálkozott rajtam.

"Há' hol a csurdé nyavajába jártál, te?"

(Hoppá, ezt a diáléktet én is beszélem.)

Az ő szája íze szerint válaszolok: "Aztat nem lehet elvacsaráztatni csak úgy, te Gyuri."

"Há' mi a keresztanyád mucskas fersingjébe nem haztá' egy karty behánni valót?!"

Ebben neki volt igaza...

Észbe kapva bájos megoldást találtunk. Gyuri kölcsön adta a "behánni valóhoz" szükséges pénzt, arra vettünk "eztet-aztat."

Én szépen kitöltöttem az úti rendelvényemet, de persze nem volt csatolható jegyem hozzá. Gyuri kiválasztotta a menettérít a mindig kéznél tartott, nap-tári jelölés nélküli, könnyen elsüthető rezerva tömbből, sőt, két úgynevezett "mellékstampullát" is ő maga nyomott a papíromra, azt pedig a főnök gyanútlanul aláírta s pecsételte. Félóra alatt írtam meg a cikket, és hoppá: déli kettőkor akkora összeget kaptam a pénztárnál, hogy Gyurival kacagva vonultunk végig a Dózsa György utcától a Főtéren fel, minden kisebb csehóban ünnepeeltetve magunkat. Gyuri tiszteletpéldányt juttatott jóembereinek a szombati újságból, megemlítve, hogy a holnapiban, tehát a keddiben én, vagyis ez a tehetséges tróger is ír egy cikket, de hogy miről, azt nem szabad divulgálni. A csaposnak több példány is járt, mert a maga rendjén ő is hasznot húz a lap-bizniszből, úgyhogy cserében jár nekünk még egy-egy ingyen décent a pálinkából.

Istenem, vissza Szováttára

Bérelt egy időben lap egy villát a Telepen. Sorra és szerre nyaralhatott a társaság, egy hétig tartott a kis „szezón”. Valamelyik esztendőben Gyurival meg a feleségeinkkel egyazon hétre voltunk oda "programálva".

De Gyuri lefújta.

"Bölonyivel nem menyek", jelentette ki.

"Pafátlan egy alak."

(Mármint én.)

"Túl sakat tud."

(Hát ki más?)

"El is mangya."

(Na tessék.)

"És úgy írja meg, hogy nem is vagyok benne!"

(Mármint hogy rendszerint kihagyom a mi főtéri díszszemléinket.)

Érzelmes hozzacsatolás:

– Ez azért nem egészen valós, drága Gyuri bácsi...Gondolatban s emlékeimben én még mindig veled járom naponta végig a Várost!...

Ott ragyog az a gyönyörű lány. Ha rákattansz, persze, már nem olyan. De az emlék, az ott fénylik, mint szivárvány a pisztráng farkán!

De sosem mertem elmondani a kedves feleségednek, Jolinak, aki ma is él, és vigyázza a tisztességedet, hogy volt a természetedben valami a Tamási Áronéból, akiről azt mesélik, hogy alig-alig szólt a nőkkel, mindvégig csöndben maradt, de amikor eljött a záróra ideje, valahogy rendszerint úgy alakult, hogy Áron intette le elsőnek az érkező taxit, és a legjobb csaj (akit annak előttte a fiatalok, Fodor Sándorék, Kányádiék táncoltattak-mulattattak), hipp-hopp: egy miccre csapta be magát, s a titokzatosan mosolygó, csokornyakkendő farkaslaki szeretővel úgy hagyták ott a kiskakas gavallérokat, mint Szent Pál annak idején a fajtájabéli sokaságot...

Mit szólsz hozzá, Gyuri bácsi?

Nem válaszol, ül egy padon a Vidám parkban, megértően mosolyog, mintha csak úgy, féloldalról csapott volna hozzá a guta, de most nem dől el, mint valami pityókás zsák, most keményen tartja magát, úgy találom, hogy idegesen hozzám verne, amit nem tett élete során soha, most adna egy fülest, a sok-sok kibabrálásért, amiket a rovására elkövettem, megsapkázna bizony, meg is érdemelném...De nem teszi: csak hátradől, hogy lássa a világ az ő orcájának erős pirosságát, az ő mosolyának derűs mindenségét, és hadd lássa mindenki, miképp pödri Gyuri az ő hatalmas bajuszát.

Búcsúznék, de még kérdez valamit:

„A pisztrángos kislányt, látod-e, a pöttyöst?”

„Látom, hát hogyne látnám. Ott lakik a...”

Rákattintok, hát nem fakul!

Integetek neki itthonról, Szovátáról.

Izzik a farka, virít a patakból...

Egyszer majd mégis elkapjuk, öreg!

Felköltöztem a netre

A könyvek betöltötték az életemet. Hatodikos koromban kikölcsönöztem a vámosgálfalvi iskola könyvtárából a Toldi-trilógiát, de mire a befejező részhez jutottam volna, ellopták. Édesanyámnak a szerdai piacon kikínlódott egész napi keresete sem volt elég, mert bírságot is róttak.

Az Isten úgy vert tovább, hogy tyúk- és népszámláló biztosból átbaszkuhlált községi könyvtárossá – pompás vesebántalmaimnak a hideg helyiség a forrása: mire befűtötték, megfáztam, mire olyan meleg lett, hogy fürdőzni lehetett volna, záróra.

Mindezek mellett voltam tanár, igazgató, irodalomszervező és selyemhernyótenyésztő is.

Szinte természetes volt, hogy egyszer majd könyvet is írok. És az is, hogy egyszer majd ellepik a lakásunkat, és belégük fulladunk.

Nos, itt tartunk ma. De nem teszek feljelentést a könyvek ellen. A döglött könyv nem olyan bűdös, mint a döglött selyemhernyó.

Annyit írtam kézzel, hogy már a ujjaim is elvástak. Sokáig nem volt írógépem. Kölcsön masinákon, öreg irodai csotrogányokon vagy idegen billentyűzetű iskolai gépeken bütyköltem írásaimat. Az első írógépet a Kolozsvárott élő Molnos Lajos szerezte nekem. Előző gazdája a költő-író Lászlóffy Csaba volt. Aztán a kilecvenes évek elején több táskairógép is a tulajdonomba került ideiglenesen –, nem is emlékszem, hogy kinek/kiknek ajándékoztam tovább.

A számítógépem nem kell senkinek. Még ugyan nem cseréltem föl laptopra, de ahogy mondani szokás, már nagyon megérett rá az idő. Nem a gépé, hanem az enyém.

Negyvennégy évesen ugrottam fejest a napisajtóba, de a számítógépes világgal csak ötvenkét éves koromban kerültem kapcsolatba, amikor kezdték elektronikusan is szerkeszteni az újságot. A szerkesztőség a nyílt szemű fiatal munkatársakat tanfolyamra küldte, és ezek hazakerülve egy addig ismeretlen nyelven kezdtek egymás között karattyolni. Olyan madárnyelvi kifejezések röpködtek a levegőben, mint szoftver és hardver, e-mail, word meg password, aztán a bájt meg a drájver, dilét és iszkép, freemail meg a g-mail –, amiket kellő fordítás-sal még érteni is lehetett –, de szájukra vettek egy sereg olyan magyar szót,

amelyek véletlenül sem azt jelentették, amit azelőtt. Ilyenek voltak az alaplap, merevlemez, adatbázis, adatvédelem, beírás, letöltés, mentés, törlés, jelszó, satöbbi...Amiktől megkeseredett a magam korú golyóstollú fickókban a puliszkavíz. Rendszerint el is fordultak az új nyelvezettől, számos kortársam hallani sem akar a számítógépről, első számú közellenséggé nyilvánította – anélkül, hogy halvány dunsztja volna róla. Olyan is akad, aki nemcsak a világhálót, hanem a „mobilt”, a zsebtelefont is elutasítja, és csak vezetékes vonalon hajlandó kapcsolatot létesíteni. Nekem szerencsém volt, mert az asztalomra került egy kiszolgált beíró gép; ha bepütyögtem a cikket, lemezre mentettem, s a markomba kapva ballagtam a titkárnőhöz, ő pedig „bevitte” a szövegemet a „nagy gépbe”, majd kinyomtatta; és a gépirattal mint „végtermékkel” állíthattam be a szerkesztőhöz. Őurasága kegyesen elolvasta, „gondozta” a mondanivalómat, vagyis kihúzta belőle, amit nem talált odavalónak –, vagy csak kegyesen félre rakta, hogy majd csak lesz vele valami –, én mindenestre a jól/rosszul elvégzett munka örömtelenségével mehettem a dolgomra.

Rettenetesen bosszantott, hogy a fiatalok mindent jobban tudnak nálam, ezért rendszeresen a nyakukra jártam, valahányszor elakadtam. Márpedig lépten-nyomon elrontottam valamit. Mégsem szegte kedvemet. Kis jegyzőfüzettel jártam-keltem, a műveletek menetét, algoritmusát azonnal feljegyeztem, hogy el ne felejtsem. Így aztán röpke félév alatt eljutottam arra a szintre, amely nekem tökéletesen megfelelt, vagyis hogy gépbe írhasam a cikkeimet, karcolataimat, és azokat meg is őrizzem lemezen, kötetbe szerkesztés céljából. Közben továbbra is eprészgettem az apró-cseprő tudnivalókat a tördelőszerkesztőktől, a nagy ritkán megjelenő rendszergazdától –, úgyhogy mire a gyermekeim meleptek egy saját masinával, már „szakavatottan” nyúltam hozzá, és első figurára sikerült elrontanom. Végül mégis megszelídítettem, mint a kis herceg a rókát, máig szenvedélyesen – elsősorban munkaeszközként – használok, és nem lepődöm meg, ha olyanokat látok-hallok, mint nettikett, netreforgó, netszlang satöbbi.

A vőmet megkérdezték, miért nem látni az apósát mostanság a különféle nyilvános rendezvényeken.

– Hát, mert felköltözött a netre – jött a lakonikus válasz.

A nép, ez a született nyelvzseni demokratikusan befogadja, magába olvasztja és továbbfejleszti a naponta születő szavakat és kifejezéseket, melyek egy része a műszaki haladás gyorsulásával egyenes arányban ki is hull, elfelejtődik, helyüket azonnal újabb és újabb fogalmak foglalják el –, és persze azok jövője is bizonytalan.

Örülök, hogy nem fosztottam meg magamat ettől a pompás felfedezéstől. (És a kiábrándulástól, hiszen minden effajta eufóriát valamiféle világban követ a lelkünkben.)

De én nem is érezném jól magam a harmadik évezredben, ha nem csórhatnék magamnak is (hazavitelre!) egy-két fürt fügét e virtuális édenkert szabadon, sőt néha szabadosan is és persze véget nem érőn, dúsgazdagon termő, okos fáiról.

De azért...szeretnek

Gyerekkoromban sajtarból is "kávéztam", frissen fejt tejet habzsolva, hogy a habtól fehér bajusz ülepedett a későbbi férfidíszem helyére. Egyszer azon is rajtacsíptek, amint a borjút utánozva nagy kedvvel szopikáltam Boglár nevű tehetnünk tőgyéből az istállóban.

A hatvanas években még cikóriakávét ittunk, egyszer aztán hoztak szemeskávét a rokonok Pesterzsébetről. Sárgaréz dobozú kávédarálónk már volt a békeidőből, de többnyire mákot vagy borsot őrltünk benne, disznóvágás után, karácsony előtt éppen a bors maradéka lapult a fiókocskájában. Erről megfélekezve vígan raktuk a szemeskávét az őrlőbe, boldogan forgattam a hajtókarját, míg sűrűn percegve mind le nem jött.

Különös, mondhatni egzotikus illat lengte be a konyhát. De szerencsésen lefőtt, és az anyám, akkor még szemrevaló fiatalasszony, fénylő arccal kínálhatta a pompásan barnálló lötytyel a pesti sógort.

Aki az első nyelés után mindjárt hatalmasatt pökött a szoba közepedes közepére.

A frissen szótt, ünnepi rongyszőnyegünkre.

Ilyen csípős kávét valószínűleg azóta sem ivott a derék molnármester.

Aztán már mindenféle csészéből, főleg pedig pohárból ittuk a kávét. A nesz-kávét.

A hetvenes évek elején, világirodalom vizsgámra készülve vásároltam egész doboznyit, tizenhét lejbe került. A diákotthonban a kapustól "kibéreltem" egy kis kamrácskát a harmadikon, közvetlenül a fürdő mellett (hogy legyen hozzá forró vizem), és egész éjjel tanultam. Olyan lehettem reggel, mint a mámoros pofikájú koala maci az eukaliptusz tetején.

Vizsgára menet az "egyetemi brasziban" bevettem egy fél konyakot, majd egészen frissen jelentkeztem tételre. És tízesre vizsgáztam.

Nem volt nagy vitézség. Olyan tanárunk volt, kenyérre lehetett kenni.

Vizsga végeztén eljött velünk egy pohár sörre. És ő állta a cechet.

Nem is emlékszem ilyen tisztán semmiféle egyéb megmérettetésemre. A kudarokat jobb az álmatlan éjszakákra hagyni.

Persze mindig voltak kedvenc csészécskéim. Egy zöld korondi mázas sokáig uralta a prérít, de aztán, mint minden egész: eltörtött.

A feleségem hozott "Görögből" szép szuveníreket, felavattuk őket, aztán kitétte a vitrinbe.

Valamelyik születésnapomra kaptam a gyermekeimtől egy bögrét, világos kávészínű, jobb oldalán az ágat markoló részegmaci, bal oldalon araszos betűkkel a felirat:

NÉHA FÁRA
MÁSZOM TŐLED
DE AZÉRT
SZERETLEK!

Ebből még a tejeskávé is idegen. Ki a fene kedveli, ha szemébe mondják az igazat. Hát még ha reggel, az élet legüdébb pillanatában párállik a képébe!.. Úgyhogy ez a bögre is a konyhaszekrény kirakatába került, annak is a legmélyére. Csak most néztem ismét szembe vele, míg fölraktam a számítógép laposára, mert nem emlékeztem pontosan a szövegre.

Márpedig ha klasszikus szöveget idézünk, legyünk mindig pontosak - ezt a tanár úrra gondolva tettem meg. A kávé pedig egy közönséges rút kiskacsa-porcelán csészéből kapom be, pillanatok alatt, mintha az ellenségem volna.

Esztendő fordulóján

Boldogult legénykoromban a templom tornyából búcsúztattuk az óévet. Egyik szilveszterkor a kántorunk idő előtt lebetegedvén nekem jutott a tisztetség, hogy a hangot megadjam és a kórus énekét irányítsam. Ekkor olyasmi mocorgott bennem, hogy talán a papi hivatást kellene választanom. A sors másként rendelkezett, de az a két ének ma is itt cseng a fülemben: Óh, mily rövid ez az élet, / Ragad minket az idő: / Íme, ismét már oda lett / Éltünkbel egy esztendő! / Tekintsünk még utoljára / Annak lefolyt pályájára, / S áldjuk jó Istenünket, / Hogy megtartott bennünket.

Ezt követte az új évet köszöntő ének: Ez esztendőt megáldjad, / Ez esztendőt megáldjad, / Kegyelmedből, Úristen!, / Bősséggel ékesítsed, / Bősséggel ékesítsed, / Te szent Jehova Isten! / Téged áldnak, / Kik lakoznak e földnek színén. / És a puszta helyek is / Bősséggel, Halmok áhítozódnak / Víg kedvvel. / Boldog, kit magadnakj választál, / Sionnak királya!

A mindenkori kántor privilégiuma volt, hogy a torony aljában illő tisztelettel hallgatózó népet köszöntse, eképpen: Adjon az Isten minden jót, bort, búzát, békességet, áldást és szeretetet az új esztendőben!

Utána háromszoros Éljen! következett. Aztán lebaktattaunk a szűk és a hótól igencsak csúszós lépcsőkön, és visszaballagtunk a felekezeti iskolába, melyet az államosítás után kultúrházként használhattunk. Koccintgattunk, előkerült némi elemózsia is, aztán karéjba fogóztunk, középre állt a prímás, és legalább másfél órán át énekeltük nemzedékről nemzedékre öröklődő dalainkat.

Aki nem dőlt ki, táncolhatott kedvére. Volt úgy is, hogy a reggeli kúrálás végére értem csak haza. Nagypám méregerős szilvapálinkával fogadott:

– Éppen most itattam meg a marhákat, rajtunk a sor, fiam!

A változás óta háborús hangzavarban, füstben-ködben petárdázva búcsúztatják az újévet, a közeli diszkobár tetejéről röppentyűk tízei színezik az eget. Kétszer is pukktanak, himnuszolnak, pezsgőznek: egyszer Erdély, s utána Magyarország éjféle idejében. Mostanság már nem kapjuk magunkra a nagykabátot, nem állunk ki "tácsogni" az erkélyre, unjuk már a művi zűrt. Inkább ülünk csendben a lakásban. Megcsókoljuk egymást, fogadjuk a telefonokat vagy felhívjuk (ugyancsak köröttünk, itt, Vásárhelyen élő) gyermekeinket, unokáinkat, köszöntjük az ismerőseket.

Hajnali három-négy körül elunom a tévét is, az ágyban olvasok, ezúttal háttérrádiózás nélkül. Egy Dsida-vers kerül a kezembe.

*Dsida Jenő
Hideg téli est*

*Életünk hulló karácsonyfáján
halkan repesnek a lángok.
Fölöttünk és bennünk hőmpölyög
a hidegáramú csönd.*

*Mosson ki, vigyen magával
fodros hátán mindent, ami volt:
esdő várakozások meddőségét,
kulcsoltkezű, hasztalan imákat.*

*Hópárnás nagy fenyők alatt
üljünk le a törpék közé,
burkolózzunk a hallgatásba
s húnyjuk le félig a szemünket.*

*S míg csillagok kezdenek pislákolni,
töprengjünk az eljövő felől:
hogyan kellene megszólalni?
S mindent elülről kezdeni?*

Jó volna azt írnom, hogy ezzel alszom el. Nem így van. Eloltom a villanyt, és nagyon sokáig nézem az életemet a sötétben.

Illó olaj

Bár meglehetősen beszélem és írom is a román nyelvet, az ünnepi jókívánságokkal elég gyakran felsültem.

Gyermekkori játszótársaim között a párhuzamos román osztály diákjait is számon tarthattam, mégis igazából csak a kötelező katonai szolgálatban letöltött csaknem kétéves időszak alatt jutottam el a nyelv ismeretének olyan fokára, ami már-már veszélyes is lehetett a személyiségre: kezdtem románul álmodni.

Minden nyelv roppantul gazdag, a román is bő tárháza a képi kifejezéseknek, az olyan szerkezeteknek és kapcsolatoknak, amelyeket jó, ha az ember már a gyermekkorából ismer. A vonzatok a magyar fogalmazó tudását is lépten-nyomon próbára teszik. A román szójátékot értők már magasabb fokon értik a csíziót. Aki pedig román keresztretjvényt is tud fejteni, no, az a császár.

A *Boldog karácsonyt!*, vagyis *Crăciun fericit!* nem okozott galibát, nagyjából az sem, ami számos, románul tudó magyarnak mégis gond, és amit a román így értelmez: «*Christos a înviat!*» (sau «*Hristos a înviat!*») e o formulă cu care se salută creștinii, în majoritatea țărilor de tradiție creștină. Răspunsul este «*Adevărat a înviat!*» Vagyis: a Krisztus feltámadott! felkiáltással köszöntik egymást a keresztények, amelyre a válasz: Valóban, feltámadott!

Magyarul beszélő román barátainak én még hozzátoldottam ezt: Feltámadt a Jézus, jámbor keresztények, öntözni indultak a kicsiny legények!, elmondván a gyermekkori locsolóverset.

1968 és 1970 között volt egy huncut igazgató-tanítóm, aki a Szeben környéki Szelindekről (románul Slimnic, németül Stolzenburg, szászul Stulzenbrich) faluból származott. Úgy ösmerte erdélyi román anyanyelvét, mint Ion Creangă a maga során a moldvait.

No, vele vettem be először a bogot. Egy közösen átmulatott házibuli után másnap azt kérdezték az iskolában, hogy na, miként érzem magam.

Mă simt prost!, sóhajtottam, hiszen hulltam szét a másnaposságtól.

No, mondta a diri. Hogy ne érezd magad hülyének, gyere az irodámba, van egy kis orvosságom.

A mondatom ugyanis kétféle jelentést is hordozhat: 1. amit a domnul director kihallott belőle, és 2.: rosszul, rohadtul, hülyéül, randán érzem magam...

A kicsiny tantestület jót mulatott nyelvi leleményemen, majd átvonultunk a dirihez, és késő délutánig nagyszüneteltünk. (Az iskola tizenhat plusz-mínusz két tanulója kint futballozott vagy röplabdázott az udvaron.)

Azóta igencsak vigyáztam, nehogy belebalgásodjam valamelyik jókívánságomba.

Mégis megjártam. Méghozzá egy másik cimborával, aki mezőgazdász mérnöknek tanult az átkosban, mert otthonról tudta, hogy a gazdaembernek mindig ott az asztalán a lágykenyér, a frissen füstölt kolbász, a fagyos szalonna és a kancsó házibor. Mikor szorult a hurok, úgy lépett ki a fojtásból, hogy beállt szeminaristának Nagyszebenbe, s el is végezte, majd fölszenteltette magát.

Az 1989-es változás már ortodox lelkészként érte.

Ekkor azonban rádöbbsent, hogy íráskészsége is van; mellesleg, vagy sem: kevés az olyan újságíró, aki a lelkieket a gazdálkodási dolgokkal harmóniába tudná hozni; neki ez simán ment.

Úgyhogy redáktőr lett, közben szórványparókiákat istápol, azok árván maradt földjeit műveltette, szép haszonnal. Méhészkedett, árulta a propoliszt, és néha a kurzus ki-kivillanó farkasfogai kedvéért még ellenünk is írt ezt-azt, nem túl nagy meggyőződéssel.

Egyik húsvétkor, a locsolás másnapján szelíden kocsijába tuszkolt, és a lakására hurcolászott. Együnk valamit, fél négykor érte jönnek, megy szluzsbáznia a világ végére. Nincsen senki idehaza, kirúghat a hasunk a hámból, mert íme: van füstölt kolbász, sonka, fokhagyma és vereshagyma, zabáljunk be, s örvendezzünk, mert pluszba még igazi küküllői rizlingje is termett.

Ekkor mondtam neki, koccintáskor, hogy Paște fericit!...Vagyis Boldog húsvétot!

Elpisolyodott, ittunk és falatoztunk, aztán arra kért, beszéljessünk egy kicsit magyarul is.

Meglepődtem, mert a kilencvenes évek elején az efféle gesztus enyhén szólva nem volt túlzottan divatos Marosvásárhelyen. Ám kiderült, hogy közös ismerőseink vannak, sőt egyik unokaöcsém öneki osztálytársa, majd egyetemi társa is vala anno, kincses Kolozsvárott.

Ez a szép szakállas agrárpap olyan ízes küküllői szólásban beszélt magyarul, majdnem mint a régi románok egyike-másika a budapesti parlamentben.

Félórányit dumáltunk, aztán bonyolultabb, vallási jellegű okfejtésbe merült, az már az anyanyelvét igényelte, és a sokadik Pásté féricsit!-emnél megjegyezte: ő mint agrármérnök ennek a kifejezésnek egy másik jelentését is elárulná, hogy megkíméljen mások gúnyos mosolyától, illő bocsánattal.

A *paște* (húsvét) főnévnek van azonos alakú testvére, ez az: a *paște* (legel, legelész) ige.

Amikor azt mondom, hogy Paște fericit!, voltaképpen a legel ige felszólító módját használom, egyes szám második személyben.

"Legelj boldogan!"

Illetve: Boldog legelészést kívánok! (Parézz kedvedre!?)

Nem szégyenültem meg, mert igen tapintatosan tanított; úgy érzem, máig kedvel engem. Mikor megtudta, hogy könyveket is írok, kért egyet; bár olvasni sajnós, nem tud magyarul.

De a dédapja a bonyhai gróftól kapta a földjét, ezért is tiszteli a magyarokat.

A vátrások bosszantására, a két laptól közösen bitorolt folyosón találkozáskor többször is jó hangosan így köszöntött:

"Szervusz, barátom! Isten, áldd meg a magyart!"

(Becsszóra: hosszú d-vel mondta!)

Néha látom a kábelkorcsomában, hívével, ügyfelével beszélget, papírokat töltögetnek, aláírják, majd sietve távozik.

Amúgy köszöntjük egymást, de bratyzás, az már nincsen.

Nem ülünk át egymás asztalához, mert az a kor elmúlt.

És nos mutamur in illis.

Idővel illó, vagyis elillant olajakká válunk.

